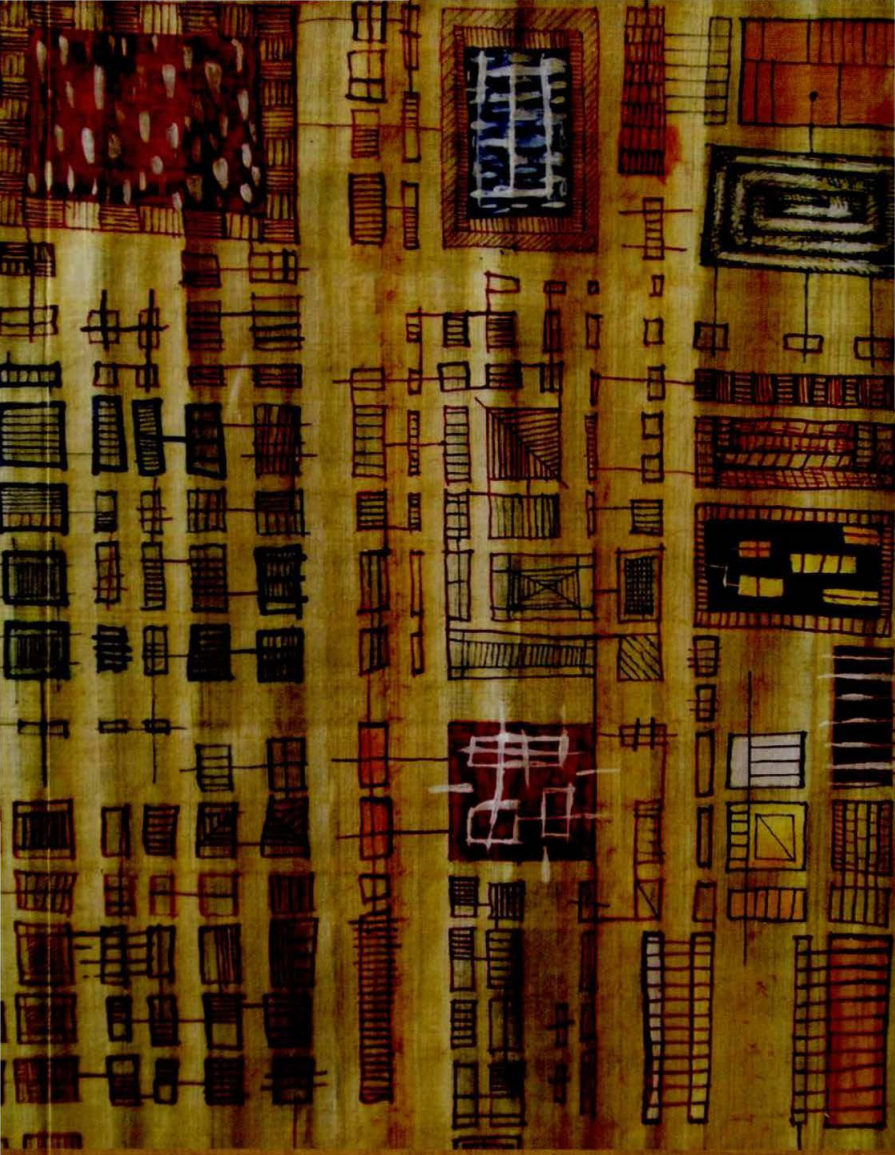

MELOS-ÉTOS

Medzinárodný festival súčasnej hudby

Bratislava, 7.-17. november 2005

VIII. MEDZINÁRODNÝ FESTIVAL SÚČASNEJ HUDBY

Člen asociácie European Conference of Promoters of New Music

Bratislava

7.–17. november 2005

Festival sa koná s podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Hlavný usporiadateľ

Hudobné centrum
z poverenia Ministerstva kultúry SR

Spoluusporiadatelia

Slovenský rozhlas
Hudobná a tanečná fakulta Vysokej školy múzických umení
Bratislavské kultúrne a informačné stredisko
PKO Bratislava

V spolupráci s

Slovenská filharmónia
Hudobný fond
Pro Helvetia
Goethe Institut-Inter Nationes
Institut Français Bratislava
Veľvyslanectvo USA v Bratislave
Radisson SAS Carlton Hotel
Poľský inštitút v Bratislave
Slovenské elektrárne, a. s.
Spolok slovenských skladateľov pri Slovenskej hudobnej únii
Experimentálne štúdio Slovenského rozhlasu
Ministerstvo kultúry Litovskej republiky

Festivalový výbor

Ivan Marton, predseda
Jozef Lupták
Daniel Matej
Boško Milaković
Adrian Rajter
Oľga Smetanová
Marek Žoffaj

Tajomníčka festivalu
Silvia Zvarová

Koordinácia projektov
Denisa Benčová

Organizátori festivalu vyslovujú všetkým zúčastneným inštitúciám a jednotlivcom svoju úprimnú vďaku za poskytnutú pomoc a podporu.

KALENDÁR PODUJATÍ

Pondelok ■ 7.11. ■ 19.00 ..... s. 9
Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
GODÁR
BENEŠ
REICH
Slovenská filharmónia
Amadinda Percussion Group
Valčuha, Lacková, Oravecz, Rácz

01

Utorok ■ 8.11. ■ 19.00 ..... s. 17
Veľké koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
REICH
Amadinda Percussion Group
VENI ensemble
Komorní sólisti Bratislava
Duo Percufonia
Rácz, Fodor, Horváth, Károlyi, Lóczi, Oravecz, Reich

02

Streda ■ 9.11. ■ 19.00 ..... s. 27
Estrádna hala PKO
REICH
Amadinda Percussion Group
Jakabčic
Zwiebelovo kvarteto

03

Štvrtok ■ 10.11. ■ 19.00 ..... s. 35
Estrádna hala PKO
LUKAS LIGETI
GYÖRGY LIGETI
XENAKIS
Amadinda Percussion Group
Károlyi

04

Piatok ■ 11.11. ■ 17.00 ..... s. 45
Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
CRUMB
BRÄM
KURTÁG
MESSIAEN
SAARIAHO
SZEGHY
Amaltea

05

Piatok ■ 11.11. ■ 19.00 ..... s. 57
Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
BALAKAUSKAS
KMIŤOVÁ
SAARIAHO
BURLAS
MAŽULIS
Gaida Ensemble
Šervenikas

06

Sobota ■ 12.11. ■ 19.00 ..... s. 65
Historická budova Slovenského národného divadla
BENEŠ
Opera SND
Tužinský

07

Nedeľa ■ 13.11. ■ 11.00 ..... s. 69
Pálffyho palác, Zámocká ul.
KOLKOVIČ
GAŠPARÍK
MARTINČEK
ZELJENKA
Gašpar, Jaro, Jurčenko, Sokol, Vizváry
Albrechtovo kvarteto
Benková, Magyarová

08

09

Nedeľa ■ 13.11. ■ 17.00 ..... s. 77
Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
SCHULHOFF
CAGE
JANÁRČEKOVÁ
BOKES
GUBAJDULINA
Trio Dounia

10

Nedeľa ■ 13.11. ■ 19.00 ..... s. 85
Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
RIHM
WIDMANN
NONO
Minguet Quartett

11

Pondelok ■ 14.11. ■ 19.00 ..... s. 91
Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
BOULEZ
XENAKIS
APERGHIS
CLÉMENT
ROY
KAGEL
SCELSI
IRŠAI
Aleph Ensemble

12

Utorok ■ 15.11. ■ 19.00 ..... s. 101
Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
HOSOKAWA
KMIŤOVÁ
PAPANETZOVÁ
LIN
BOULEZ
LEJAVA
VARÈSE
Melos Ethos Ensemble
Lejava, Nagy

Streda ■ 16.11. ■ 19.00 ..... s. 109
Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
KURTÁG
BOKES
STEINECKER
BRANDMÜLLER
LEJAVA
SENEŠI
LIGETI
Ginzery, Mudroňová, Šiller

13

Štvrtok ■ 17.11. ■ 19.00 ..... s. 117
Veľké koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
ŠIMAI
ŠČETINSKIJ
WIELECKI
MATSUSHITA
Symfonický orchester Slovenského rozhlasu
Nagy, Hudacsek

14

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená!

SPRIEVODNÉ PODUJATIA

Utorok–štvrtok ■ 8.–10.11. ..... s. 125
Konzultačno-informačné centrum energetiky, Konventná 9
Od Perotina po Reicha
Idey „minimálneho" v hudobných dejinách a v súčasnosti
Medzinárodné sympózium

Streda ■ 9.11. 13.30 ..... s. 127
Konzultačno-informačné centrum energetiky
Diskusia so Steveom Reichom

Pondelok ■ 14.11. 16.30 ..... s. 131
Francúzsky inštitút
Francúzska elektroakustická hudba
Prednáška

PONDELOK 7. NOVEMBER

Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
19.00

01

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
AMADINDA PERCUSSION GROUP

Juraj Valčuha dirigent
Veronika Lacková klavír
György Oravecz klavír
Zoltán Rácz klavír

VLADIMÍR GODÁR
Partita pre 54 sláčikových nástrojov, čembalo, tympany a trubicové zvony (1983)

Fuga. Adagio
Concertino. Allegro con spirito
Corale. Lento
Capriccio. Presto
Canzonetta. Andante quieto e cantabile

JURAJ BENEŠ
Koncert pre klavír a orchester č. 3 (2004)*

PRESTÁVKA

STEVE REICH
The Four Sections (1987)

I.
II.
III.
IV.

*svetová premiéra

VLADIMÍR GODÁR (1956, Bratislava) študoval na bratislavskom Konzervatóriu hru na klavíri u Márie Masarikovej, kompozíciu u Juraja Pospíšila, neskôr kompozíciu na Vysokej škole múzických umení u Dezidera Kardoša (1975–1980). V rokoch 1988–1989 absolvoval štipendijný pobyt na Hochschüle für Musik und darstellende Kunst vo Viedni u Romana Haubenstock-Ramatiho. V tom období bol ašpirantom na Ústave hudobnej vedy SAV (1998–1992). V rokoch 1979–1988 bol redaktorom hudobného vydavateľstva OPUS, neskôr, po roku 1991 šéfredaktorom revue pre hudobnú kultúru Slovenská hudba. V sezóne 1993–1994 bol sídelným skladateľom Slovenskej filharmónie. V roku 1993 obhájil kandidátsku prácu *Battaglia a mimesis*, získal titul kandidáta vied a od roku 1996 prednáša dejiny estetiky na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (od roku 2001 je tiež pedagógom skladby na Akadémii umení v Banskej Bystrici). Od roku 1997 vedie vydavateľskú sekciu NHC/HC, bol tiež riaditeľom vydavateľskej sekcie Národného hudobného centra. Je nositeľom viacerých ocenení: Cena J. L. Bellu za skladby *Partita* (1985) a *Concerto grosso* (1987), Cena hudobnej kritiky za skladbu *Dariačangin sad* (1988) a Cena Zlatý klinec za hudbu k filmu *Neha* (1991).

Godárova hudba vniesla začiatkom 80. rokov do slovenského kontextu nové „argumenty" – nové postulovanie hudobného času, nový postoj k minulosti spočívajúci v adopcii historických formových konceptov (passacaglia, concerto grosso, partita) a novú podobu konzekventného seriálneho myslenia, v ktorej dochádza k prekríženiu zložky vertikálnej (princíp tonálneho centra), lineárnej (kánonický princíp) a sónickej (cluster). Tieto nové podnety boli vnímané jednak ako nástup novej generácie skladateľov (M. Burlas, Szeghy, Breiner a i.) a jednak ako estetická revolta proti „oficiálnej" hudbe 70. rokov a zároveň proti pokračujúcemu dedičstvu Novej hudby. V širšom kontexte však boli spojené s hlbšími prúdmi v európskej hudbe paralelne sa manifestujúcimi v tvorbe A. Schnittkeho, H. M. Góreckého, G. Kančeliho a i.

Pre viaceré Godárove diela je charakteristické spolupôsobenie dvoch základných východísk: relatívne krátky, lapidárny motivický tvar a rozmerná plocha, na ktorej sa tento tvar realizuje. Na rozdiel od minimalistickej koncepcie však Godárov hudobný čas plynie v etapách, je zvrásnený výraznými zmenami faktúry spojenými s maximálnym dynamickým kontrastom. Na prelome 80. a 90. rokov sa u Godára zvýrazňuje väzba na historické obdobia, čo sa prejavuje niekedy väčšmi v asociatívnej rovine, inokedy aj v samotnom hudobnom procese. Osobitnú pozornosť si zasluhuje spôsob, akým dokázala Godárova hudba zarezonovať aj v slovenskom hranom filme, vrhajúc tak nové svetlo na otázku spoločenskej izolácie súčasného skladateľa.

Peter Zagar

Dielo (výber): *Ricercar per 4 stromenti* (1977), *Žalostné pesničky na slová starej slovenskej poézie* pre ženský/detský zbor a komorný súbor (1979), *1. symfónia* (1980), *Trio pre husle, klarinet a klavír* (1980), *Husľové duetá* (1981), *Lyrická kantáta* pre mezzosprán a komorný orchester (1981), *Partita pre 54 sláčikových nástrojov, čembalo, tympany a trubicové zvony* (1983), *Grave*, passacaglia pre klavír (1983), *Talizman*, nokturno pre husle, violončelo a klavír (1979–1983), *Orbis sensualium pictus*, oratórium (1984), *Uhol pohľadu*, hudba k filmu (1984), *Meditácia pre husle a orchester* (1984/R 1990), *Štyri vážne spevy* pre hlas a klavír (1985),

Sonáta na pamäť Viktora Šklovského pre violončelo a klavír (1985), *Concerto grosso per archi e cembalo* (1985), *Staccato*, hudba k filmu (1985), *Uspávanky Jana Skácela* pre soprán, flautu, violončelo a čembalo (1986), *Sekvencia* pre husle a klavír (1987), *Dariačangin sad*, mýtus podľa O. Čiladzeho pre violu, violončelo a orchester (1987), *Paví pírko*, hudba k filmu (1987), *Jesenná meditácia* pre sláčikové kvarteto (1970/1990), *Let asfaltového holuba*, hudba k filmu (1990), *Neha*, hudba k filmu (1991), *Neha* pre sláčikové kvarteto (1991), *2. symfónia*, rituál pre orchester (1992), *Cudzinci*, hudba k filmu (1992), *Všetko, čo mám rád*, hudba k filmu (1992), *Záhrada*, hudba k filmu (1995), *Via lucis* pre orchester (1993), *Barkarola* pre husle, harfu, čembalo a sláčiky (1993, verzia pre violončelo, harfu, čembalo a sláčiky 1996), *Dépploration sur la mort de Witold Lutosławski* pre sláčikové kvarteto (1994), *Emmeleia*, rôzne verzie (1994), *Tombeau de Bartók* (1995), *Záhrada*, hudba k filmu (1995), *Ecce puer* pre soprán, harfu, chitarrone, čembalo a sláčiky (1997), *Orbis pictus*, hudba k filmu (1997), *Návrat idiota*, hudba k filmu (1998), *La Canzona refrigerativa dell arpa di Davide* pre violončelo a harfu (1998), *Bikít Gilgameš* pre bas a violončelo (1998), *O Crux* pre sólové violončelo (1999), *Krajinka*, hudba k filmu (2000), *Divertimento in A* pre husle a violončelo (2001), *Variazioni facili* pre husle, violončelo a klavír (2001), *Filmová suita* pre sláčikové kvarteto (2001), *Stála matka* (2001), *Kniha žalmov* pre violončelo (2003), *Pieseň labute* pre 4 violončelá (2003), *Malá suita pre saxofónové kvarteto* (2003), *Le carneval de Venise* pre sláčikové kvarteto (2005), *Slnečný štát*, hudba k filmu (2005).

Každý ľudský výtvor je priesečníkom odkazu minulosti, intencie súčasnosti a orientácie na budúcnosť. Východiskovým zámerom kompozície mojej *Partity* bolo znovunastolenie problému vzťahu súčasnosti k minulosti. Spor s tradíciou nie je náhodný. Som presvedčený, že len opakovaná reflexia nad ľudskou minulosťou môže priniesť riešenie problémov súčasnosti, len skutočné a dôsledné vyrovnanie sa s dedičstvom tradície môže vytvoriť pevný bod pre formuláciu novej objavnej myšlienky. Minulosť si nosí každý človek sám v sebe, ale len reflektovaná spomienka môže vyvolať túžbu po čine prinášajúcom dynamiku novosti. Tradícia pôsobí ako kolektívna pamäť a ako individuálna ľudská pamäť má v živom systéme kultúry regulujúcu funkciu spätnej väzby. V individuálne-psychologickom, sociologickom i umeleckom zápase o rekonštrukciu ľudského priestoru je spor s minulosťou intencionálne vždy bojom o ľudskú budúcnosť.

Vladimír Godár

(písané pre príležitosti premiéry skladby 5.4.1984
orchestrom Slovenskej filharmónie pod taktovkou Bystríka Režuchu)

JURAJ BENEŠ (1940, Trnava – 2004, Bratislava) študoval hru na klavíri u Romana Rychlu na Konzervatóriu v Bratislave a kompozíciu u Jána Cikkera na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Po absolutóriu pôsobil desať rokov ako korepetítor v opere SND, neskôr prednášal na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty UK v Trnave a od roku 1984 prednáša hudobnú teóriu na Katedre hudobnej teórie Hudobnej fakulty VŠMU v Bratislave. V rokoch 1988–1991 bol dramaturgom Opery SND. Od roku 1989 je docentom na VŠMU, roku 1997 získal titul profesora na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne. V rokoch 1994–1998 bol predsedom Slo-

venskej sekcie ISCM. Benešove diela uviedli na viacerých zahraničných koncertných a divadelných pódiách (Grécko, Veľká Británia, Poľsko, Nemecko).

Juraj Beneš si už od svojich kompozičných začiatkov budoval osobitý jazyk, ktorý pôsobí dojmom bezstarostnosti, „znevažovania vážneho", ktorý narúša konvencie osobitým spôsobom dramatického stvárnenia, narábania s ľudským hlasom, používaním netypických nástrojových zostáv. Literárny text, trvalý zdroj inšpirácie pre Juraja Beneša, sa v jeho javiskových dielach stáva celkom novou entitou, v ktorej mimo celostného významu pôsobí význam - ale i zvuk - izolovaných slov pôvodného Benešom rozdrobeného textu. V inštrumentálnych skladbách z posledného obdobia Beneš nahradil nadmernú expresívnosť dôrazom na architektonickú výstavbu kompozície a na rytmické a harmonické vzťahy. Okrem štyroch opier a *Requiem* je Beneš autorom desiatok skladieb pre orchester, pre komorné súbory, zborových, komorných vokálno-inštumentálnych i pre sólové nástroje. Venuje sa aj tvorbe pre deti. Skladby Juraja Beneša získali mnohé významné ocenenia doma (Cena J. L. Bellu, Cena ministra kultúry SR) i v zahraničí (v Arezze, na World Music Days v Aténach).

Dielo (výber): *Cisárove nové šaty*, opera H. Ch. Andersena (1966), 6 klavírnych sonát (1971, 1976, 1977, 1978, 1985, 1995), *Allegro pre orchester* (1974), *Préférence* pre 9 nástrojov (1974), *Skamenený*, opera na texty Janka Kráľa (1974), *Musique pour Grock No. 1, 2, 3* (1975), *Waltz for Colonel Brumble* pre 11 hráčov (1975), *Zlomky Janka Kráľa* pre hlboký mužský hlas (1976), *Intermezzo No. 1* (pre 6 fláut; 1976), *No. 2* (pre 12 violončiel; 1979), *No. 3* (pre 2 klavíry; 1987), *Manželská hudba* pre 2 klavíry (1976), *Quartetto d'archi* (*Events*; 1977), *Quartetto d'archi No. 2* (1984), *Quartetto d'archi No. 3* (1989), *Mémoire* pre orchester (1977), *Hudba pre trúbku, bicie a sláčikové nástroje* (1978), *Lunovis*, canzone chorale per coro di fanciulli (1978), *Lamento* per violino solo (1979), *Hostina*, opera na texty P. O. Hviezdoslava (1980), *Suita č. 1* pre klavír (1980), *Suita č. 2 - Old Boys Anthology* pre klavír (1981), *In memoriam Pavel Raška* per 12 archi (1981), *Sonata per un clarinetto solo* (1981), *Temptation of St. A for King's Singers* pre 6 mužských hlasov (1981), *Hudba* pre orchester (1982), *Prelúdium* pre orchester (1983), *Il sogno di Poppea* pre soprán a klavír (1984), *Sonata per violoncello solo* (1985), *Requiem* pre sóla, miešaný zbor a orchester (1986), *Intolleranza* pre soprán a klavír (1987), *Quattro identificazioni* pre soprán a klavír (1988), *Hudba pre J.S.* pre orchester (1989), *Hudba pre trombón a orchester* (1989), *Puzzle* pre sláčikový orchester (1990), *Notturni pre klavír 1, 2* (1989), *3* (1992), *4, 5* (1997), *Madrigalsonetto secondo Petrarca-Liszt* per coro misto (1991), *When Music...* pre orchester (1991), *Notturno pre klavír* (1992), *Cantata* (*Eating*) (1992), *For Instance Black Pony* pre basetový roh (1992), *Musica d'inverno* pre husle a orchester (1992), *Alice was beginning...* pre klavír (1993), *The Players*, opera na text Shakespearovho Hamleta (1994), *Going to* pre 6 violončiel (1994), *Il seme seducente della genealogia* pre sólovú flautu (1994), *Cantata No. 2* (*déjeuner*) pre soprán, klarinet a bicie nástroje (1995), *Chanson triste* pre husle, klarinet, violončelo a klavír (1996), *His Masters Voice* pre orchester (1997), *Notturno No. 4* a *No. 5* pre klavír (1997), *Hudba pre orchester č. 4* (1997), *Intermezzo No. 4* pre 5 lesných rohov (1998), *Quartetto d'archi No. 4* (1998), *The white rabbit with pink eyes looking at a watch and Alice started* pre cimbal (1999), *Quartetto d'archi no. 5* (2000), 3 klavírne koncerty (2001, 2003, 2004).

Hudobná obec na Slovensku zažila v roku 2004 v súvislosti s úmrtím významného skladateľa a pedagóga Juraja Beneša sled mimoriadnych udalostí. Iba niekoľko dní po jeho smrti v septembri Opera SND, ktorá inak nevenuje zvláštnu pozornosť súčasnej tvorbe, uviedla jeho operu *The Players* na námet Shakespearovho *Hamleta*. Pred viac ako dvoma rokmi toto dielo bolo inscenované v Kolíne nad Rýnom bez toho, aby si slovenská oficiálna kultúra túto udalosť vôbec všimla. Krátko potom v októbri v rámci festivalu BHS odznela premiéra jeho *2. koncertu pre klavír a orchester*. Obe tieto udalosti presvedčivo ukázali hodnoty diela predčasne zosnulého skladateľa. Partitúru ďalšieho, *3. klavírneho koncertu* dokončil Juraj Beneš krátko pred smrťou.

Už často v histórii hudby bolo dokumentované, že diela poznačené takýmito okolnosťami sa vyznačujú zvláštnym výrazom. Takáto charakteristika platí aj v prípade tohto diela, preukazujúce bohaté skúsenosti svojho autora v aktuálnych trendoch súčasnej hudby. Originálna zvukovosť je dôsledkom priradenia ďalších sólistických nástrojov (cimbal, marimba, xylofón) ku klavíru, a práve tento faktor vedie pri výrazovom ťažisku diela až do absurdity. Banálna melódia v prednese cirkusovej píly (sega) je toho dôkazom. Druhý príznačný prvok diela vyrastá na princípe citátu, jeho postupnej deformácie a koláže. Zarážajúci je už začiatok s citátom úvodnej časti Beethovenovej *Sonáty mesačného svitu*: rozložený akord cis mol sa v porovnaní s originálom mení, nepravidelne zrýchľuje a spomaľuje, chromatickými transpozíciami jednotlivých tónov mení svoj pôvodný tvar.

Prekvapivú súvislosť so Šostakovičom, ktorý vo svojom poslednom diele, *Sonáte pre violu a klavír*, tiež spracúva tento motív, musíme vnímať ako paradox. Rozvíjanie prináša pre Beneša typickú kombináciu dramatizmu a ironického odstupu, a v ďalšom priebehu môžeme nájsť nové citáty – *Finále* z Chopinovej *Sonáty b mol*, dokonca i nejaké fragmenty z diel Rachmaninova... Citáty však nie sú podstatné, oveľa dôležitejšie sú nové súvislosti, v ktorých sú umiestnené. Rytmická nepravidelnosť, pre Beneša typická kombinácia ostrých disonancií s tonálnymi elementami, často prekvapujúca lyrika melódie. Koncert je dramatickým dielom, ktoré sa nekončí katarziou, len postupným zoslabujúcim doznievaním. Myslím, že toto dielo reprezentuje súčasnú úroveň novej slovenskej hudby. Jeho predvedením na tohotočnom festivale Melos-Étos si pripomíname prvé výročie smrti skladateľa, ktorý má v ťažkej histórii súčasnej hudby na Slovensku svoje významné miesto.

Vladimír Bokes

STEVE REICH › s. 19

Názov The Four Sections sa vzťahuje k štyrom zložkám orchestra: sláčikom, drevenným dychovým, plechovým a bicím nástrojom. Taktiež odkazuje na štyri časti skladby: pomalá pre sláčiky (spolu s drevami a plechmi); pomalá pre bicie; v strednom tempe pre drevá a plechy (spolu so sláčikmi); a konečne rýchla pre celý orchester. Názov tiež súvisí so štvoricou harmonických úsekov, ktoré jednotlivé časti rozdeľujú. Každá z častí sa zameriava na jedinú, alebo dvojicu zložiek orchestra. Takmer by sa zdalo, že v pôvodnom pláne figuroval koncert pre orchester. Akokoľvek kontrastuje virtuozita jednotlivých nástrojov so zvyškom orchestra, zámerom je najmä spletitosť jednotlivých hlasov vo vnútri samotného úseku. Tým, ktorí sa už s mojimi skladba-

mi zoznámili, budú kontrapunkticky spletitá štruktúra hlasov príbuzných nástrojov a vznikajúce melodické vzorce známe. Na rozdiel od všetkých mojich skladieb začínajú *The Four Sections* v pomalom tempe a tempo postupne naberajú.

Prvé husle (primy) začínajúce úvodnú časť trojhlasným kánonom sú zakrátko nasledované druhými (sekundami) a violami, rozptýlenými taktiež v troch kánonických hlasoch. Violončelá pripojené za drevami prednesú niektoré z nápevov pochádzajúcich z tohoto deväťhlasného kánonu. V spodných polohách a vlastne všade naokolo udržiavajú plechy, syntezátory a kontrabasy dlhé, tiahle harmónie.

Nečakaný nástup dvojice vibrafónov, klavírov a veľkých bubnov otvára približne po desiatich minútach druhý úsek. Napriek zdĺhavému tempu stoja basový bubon s klavírom v opozícii dvojici prepletajúcich sa vibrafónovových hlasov a vytvárajú neobyčajne kostrbatú a nepravidelnú údernosť ostro kontrastujúcu prvej časti.

Svižnejší začiatok tretej časti využíva trojdobý rytmus, ktorý sa v osminových hodnotách objavil už pred koncom minulej časti. Ako som spomínal každá z častí je rozdelená štvoricou harmonických dielov a každý z jednotlivých úsekov sa vzťahuje k odlišnému inštrumentálnemu zoskupeniu. Prvým je trio hlasovo prepletajúcich sa hobojov, z jeho modelu vychádzajúce flauty a dvojica sólo huslí v pulzujúcich akordoch. V strede je umiestnené trio neprerušovaných klarinetových hlasov. Vo štvrtom úseku sa kedysi štvrťové hodnoty vyrovnávajú novým bodkovaným osminovým notám. Zatiaľ čo dve triá fláut a klarinetov sprevádza kompletná sláčiková sekcia, trúbky a hoboje opakujú výsledný model.

Nečakaným nástupom vibrafónov, marímb a klavírov v rýchlom tempe sa začína štvrtá časť sprevádzaná posunom základného metra z bodkovaných osminových hodnôt k štvrťovým. Sekundy, violy a vibrafóny pozvoľna vytvárajú rýchlo sa opakujúci model zatiaľ čo vo výškach zaznieva v rovnakom čase melódia prednášaná primami a drevami. Prehodnotenie metrických parametrov vystupuje do popredia exponovaním klavírov, basových bubnov, kontrabasov a violončiel. Zmeny metrického prízvuku a melodickej výraznosti pozorujeme prostredníctvom kedysi uvádzanej harmonickej štvorice. V závere orchester kadencuje na F#. Skladba trvá približne 25 minút.

Steve Reich

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA vznikla roku 1949 ako prvý štátny symfonický orchester na Slovensku. Pri jej zrode stáli dve významné osobnosti medzinárodného hudobného života Václav Talich a Dr. Ľudovít Rajter (1949–1976, do roku 1961 ako jej umelecký šéf). Na umeleckom profilovaní orchestra sa podieľali ďalší šéfdirigenti Tibor Frešo, Ladislav Slovák, Libor Pešek, Vladimir Verbickij, Bystrík Režucha, Aldo Ceccato a rad ďalších, sčasti pravidelne spolupracujúcich hostí: Zdeněk Košler, János Ferencsik, Carlo Zecchi, Dmitrij Kitajenko, Claudio Abbado, James Conlon, Maris Jansons, Kurt Masur, Vladimir Fedosejev, Leonard Slatkin, James Judd a i. Po roku 1991 bol šéfdirigentom SF Ondrej Lenárd, ktorý od roku 1995 zastával aj (po prvýkrát na Slovensku zriadenú) funkciu hudobného riaditeľa Slovenskej filharmónie. SF absolvovala desiatky zahraničných zájazdov v Európe, v USA a v Japonsku, hosťovala na významných medzinárodných hudobných festivaloch, realizovala veľký počet nahrávok v spolupráci s firmami OPUS, Supraphon, Panton, Hungaroton, JVC Victor, RCA, Pacific Music, Naxos, Marco Polo a i. Na jej koncertoch zaznievali významné premiéry domácich i zahraničných skladateľov. Šéfdirigentom Slovenskej filharmónie je dlhoročný dirigent Českej filharmónie, Symfonického orchestra Českého rozhlasu, Osaka Symphony Orchestra a ďalších významných telies Vladimír Válek.

AMADINDA PERCUSSION GROUP › s. 23

JURAJ VALČUHA študoval skladbu, dirigovanie a cimbal na konzervatóriu, neskôr na VŠMU v Bratislave. V rokoch 1995–1997 bol poslucháčom kompozície u Guennadia Banchtchikova a dirigovania u Illyu Moussina na konzervatóriu v Sankt-Petersburgu. Neskôr bol prijatý na Conservatoire National Supérieur de Musique at de Dance v Paríži (dirigovanie u Janosa Fürsta, kompozícia u Guya Reibela, inštrumentácia u Jacquesa Charpentiera). Bol účastníkom majstrovských kurzov (dirigenti Jorma Panula, David Robertson, Pascal Rophé) a laureátom dirigentských súťaží (Taliansko, Dánsko, Francúzsko). Od januára 2003 do konca roka 2005 je hlavným asistentom Orchestra Národnej opery v Montpellier. V sezóne 2002/2003 debutoval v Národnom orchestri v Montpellier, Národnom francúzskom orchestri, Filharmonickom orchestri francúzskeho rozhlasu, Národnom orchestri Ile de France a ďalších. Bol účastníkom rôznych festivalov (Présences, Október v Normandii, Radio France, Montpellier).

VERONIKA LACKOVÁ (1971) študovala na Konzervatóriu v Bratislave v triede Idy Černeckej. Pokračovala na Hochschüle für Musik und darstellende Kunst vo Viedni u Hansa Petermandla, Carmen Adnet-Grafovej a Avo Kouyoumdjiana. V súčasnosti je poslucháčkou doktorandského štúdia na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Počas štúdií sa úspešne zúčastnila viacerých domácich a medzinárodných súťaží (1. miesto na Súťaži študentov slovenských konzervatórií – 1987, medzinárodná súťaž *Jugend musiziert* vo Frankfurte nad Mohanom – 1986, medzinárodný maratón klavírnej a komornej hudby v Španielsku). V rámci medzinárodných interpretačných kurzov (Piešťany, Viedeň, České Budějovice, Viktring) pracovala pod vedením renomovaných osobností klavírneho interpretačného umenia (Muray Perahia, Eugen Indjić, Malcolm Bilson, Vasilij Lobanov, Marián Lapšanský). Venuje sa sólovej a komornej hre, od roku 2003 aj autentickej interpretácii na historických klávesových nástrojoch. Koncertovala v mnohých krajinách Európy, v roku 1995 debutovala na Medzinárodnom hudobnom festivale Bratislavské hudobné slávnosti.

GYÖRGY ORAVECZ › s. 25

ZOLTÁN RÁCZ › s. 24

UTOROK 8. NOVEMBER

Veľké koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu
19.00

02

AMADINDA PERCUSSION GROUP
VENI ensemble
KOMORNÍ SÓLISTI BRATISLAVA
DUO PERCUFONIA

Zoltán Rácz dirigent
Ildikó Fodor spev
Mária Horváth spev
Katalin Károlyi spev
Klára Lóczi spev
György Oravecz klavír

Spoluúčinkuje Steve Reich

Embassy of the
United States of America

Koncert sa koná s podporou Veľvyslanectva USA v Bratislave

ISCM

V spolupráci s ISCM – Slovenskou sekciou a festivalom Večery novej hudby

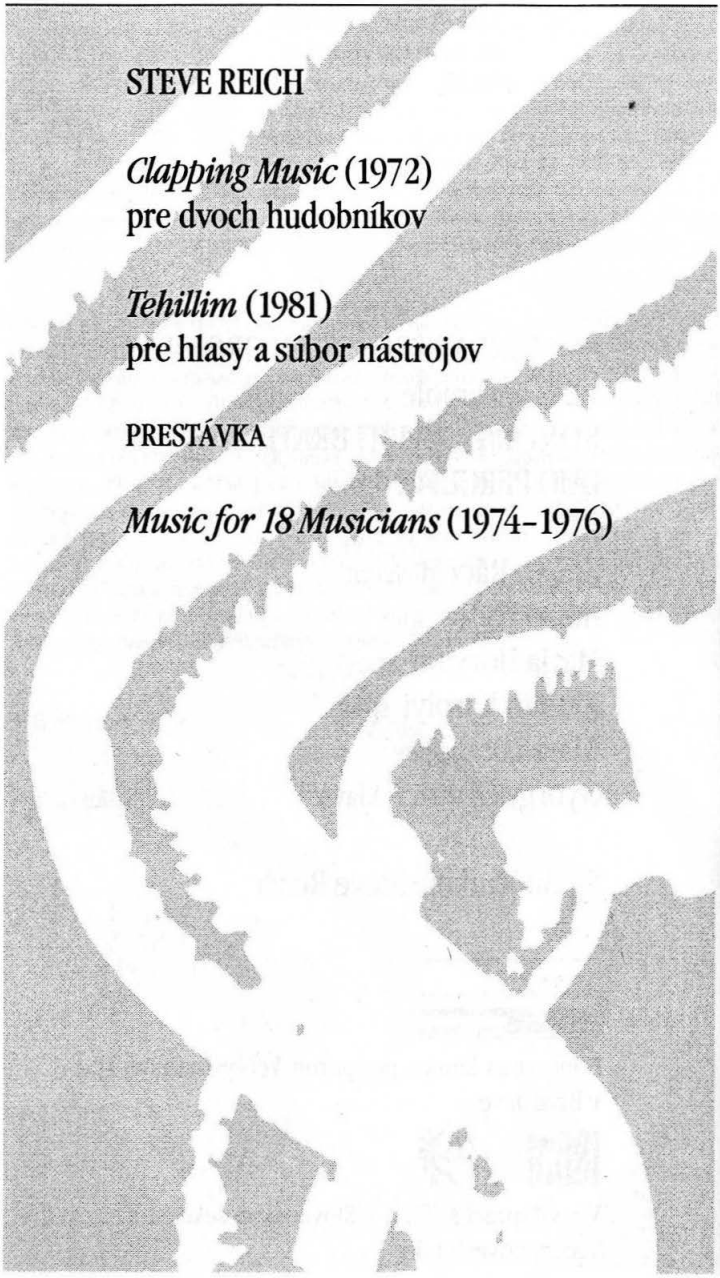

STEVE REICH

Clapping Music (1972)
pre dvoch hudobníkov

Tehillim (1981)
pre hlasy a súbor nástrojov

PRESTÁVKA

Music for 18 Musicians (1974–1976)

STEVE REICH (1936, New York) študoval na Cornell University (1953–1957), navštevoval hudobné kurzy Williama Austina súkromné hodiny kompozície u Halla Overtona. V rokoch 1957–1961 študoval na Juilliard School of Music (kompozícia u Williama Bergsma a Vincenta Persichettiho), neskôr absolvoval postgraduálne štúdium u Dariusa Milhauda a Luciana Beria na Mills College v Kalifornii (1961–1963). Ešte počas štúdia vzrástol jeho záujem o ázijskú hudbu, ktorý sa neskôr rozšíril na hudobné tradície ostrova Bali a Afriky. Počas leta 1970 získal grant Institute for International Education a odišiel študoval hru na bicích nástrojoch na Ghanskú univerzitu v Accre. Počas ďalších rokoch študoval u balijských učiteľov v Seattle a Berkeley, neskôr sa v New Yorku a Jeruzaleme venoval intenzívnemu štúdiu hebrejčiny a Tóry, ako aj tradičných foriem kantilácie.
V roku 1966 založil súbor Steve Reich and His Musicians (spočiatku trojčlenný), s ktorým uvádzal a nahrával vlastné diela. Spolupracoval s mnohými významnými choreografmi, ktorí vytvárali tanečné kreácie na jeho hudbu: Anne Teresa de Keersmaeker (*Fase*, 1983 – postavené na kompozíciách *Drumming*, *Rain*, *Music for 18 Musicians*), Jiří Kylián (*Falling Angels* postavené na *Drumming*, *Part I*), Jerome Robbins pre New York City Ballet (*Eight Lines*), Laura Dean (zadala objednávku na *Sextet*, pre balet *Impact* premiérovaný na Next Wave Festival a ktorý priniesol tvorcom ocenenie Bessie Award, 1986). Jeho diela vznikajú na objednávky významných svetových festivalov, súborov a symfonických orchestrov (Newyorská filharmónia, Bostonský symfonický orchester, BBC Symfonický orchester a mnohé ďalšie).
V roku 1994 sa Steve Reich stal členom Americkej akadémie vied a umení, neskôr Bavorskej akadémie umení (1995) a Commandeur de l'ordre des Arts et Lettres (1999). Počas svojej kariéry získal množstvo ocenení : Schuman Prize od Columbia University, členstvo na Dartmouth College, docentúru na University of California v Berkeley, čestný doktorát na Kalifornskom inštitúte umení, ocenenie Skladateľ roka od Musical America's. Steve Reich podpísal exkluzívny kontrakt s nahrávacou spoločnosťou Nonesuch, ktorá v roku 1997 vydala retrospektívnu kolekciu na 10 CD pod názvom *Steve Reich Works: 1965–1995*.

Dielo (výber): *The Cave*, opera (1993), *Three Tales*, video opera (video Beryl Korot), hudobnodivadelná trilógia: *Hindenburg – Bikini – Dolly* (1997–2002), *Pitch Charts* pre ľubovolný počet akýchkoľvek nástrojov (1963), *It's Gonna Rain* pre mg pás (1965), *Come Out* pre mg pás (1966), *Melodica* pre mg pás (1966), *Piano Phase* pre 2 klavíry / 2 marimby (1967), *Violin Phase* pre husle a mg pás / 4 husle (1967), *Pendulum Music* pre 3 alebo viac mikrofónov, zosilňovače, reproduktory a interpretov (1968), *Four Organs* pre 4 elektrické organy a maracas (1970), *Phase Patterns* pre 4 elektrické organy (1970), *Drumming* pre bicie nástroje, ženské hlasy, hvízdanie a pikolu (1971), *Clapping Music* pre 2 tlieskajúcich interpretov (1972), *Six Pianos* (1973), *Hudba* bicie nástroje, hlasy a organ (1973), *Music for Pieces of Wood* pre 5 párov ladených claves (1973), *Music for Eighteen Musicians* pre súbor a ženské hlasy (1976), *Music For a Large Ensemble* pre súbor a ženské hlasy (1978), *Octet* pre 2 flauty zdvojujúce klarinety, 2 klavíry a sláčikové kvarteto (1979), *Variácie* pre dychové, sláčikové a klávesové nástroje (1979), *Tehillim* pre hlasy a súbor / komorný orchester (1981), *Vermont Counterpoint* pre flautu a mg pás / 11 fláut (1982), *The Desert Music* pre zbor a orchester / súbor (1984), *Sextet* pre bicie a klávesové nástroje (1985), *New York Counterpoint* pre klarinet a mg pás / 11 klarine-

tov (1985), *Three Movements* pre orchester (1986), *Salute* pre orchester (1986), *The Four Sections* pre orchester (1987), *Electric Counterpoint* pre gitaru a mg pás / 13 gitár (1987), *Different Trains* pre sláčikové kvarteto a mg pás (1988), *City Life* pre súbor a mg pás (1995), *Proverb* pre 6 hlasov, 2 klávesové nástroje a 2 bicie nástroje (1995), *Triple Quartet* pre ozvučené sláčikové kvarteto (so záznamom), alebo tri sláčikové kvartetá, alebo sláčikový orchester (1998), *Know What Is Above You* pre štyri ženské hlasy a 2 bicie nástroje (1999), *Electric Guitar Phase* pre elektrickú gitaru a záznam (2000), *Tokyo/Vermont Counterpoint* pre KAT MIDI mallet a záznam (2000), *Dance Patterns* pre 2 xylofóny, 2 vibrafóny a 2 klavíry (2002), *Cello Counterpoint* pre ozvučené violončelo a viackanálový záznam (2003), *You Are (Variations)* pre ozvučený súbor a hlasy (2004).

Keď sa pozerám späť na skladby pre magnetofónový pás, ktoré predchádzali *Piano Phase*, vidím, že to boli jednak realizácie myšlienky strojovosti, jednak to bola cesta k inštrumentálnej hudbe, k akej by som nikdy nedospel pri počúvaní akejkoľvek západnej alebo v tomto prípade aj mimoeurópskej hudby. Môže vzniknúť otázka, aké to je napodobňovať stroje pri živom predvedení? Verím, že existujú ľudské aktivity, ktoré možno označiť ako „napodobňovanie strojov", ale ktoré sú v skutočnosti jednoducho veľmi pozornou kontrolou vlastného vedomia a tela ako v jogínskych dychových cvičeniach. Zdá sa, že tento druh aktivity je fyzicky i psychologicky veľmi užitočný ako zameriavanie vedomia do jediného bodu. Teda druh pozorosti, vyvolávanej pri „mechanickom" hraní, ktoré sa vzťahuje k jogínskej meditácii (sedenie a počítanie duchov) je niečo, čo by sme mohli hojne robiť práve teraz.

Steve Reich

Tehillim je pôvodným židovským výrazom označujúcim Žalmy. V doslovnom preklade značí „chválospevy" a odvodzuje sa z trojice židovských znakov *hey*, *lamed*, *lamed (hll)*, ktoré sú slovným základom aleluja. *Tehillim* je vyskladaný z úryvkov Knihy Žalmov 19:2-5 (19:1-4 v kresťanských prekladoch), 34:13-15 (34:12-14 v kresťanských prekladoch), 18:26-27 (18:25-26 v kresťanských prekladoch) a 150:4-6.

Komorná verzia je určená štyrom ženským hlasom (jeden vysoký soprán, dva lyrické soprány, jeden alt), pikole, flaute, hoboju, anglickému rohu, 2 klarinetom, šiestim bicím nástrojom (malé ladené tamburíny bez plieškov, tlieskanie, kastanety, marimba, vibrafón, crotales), dvom elektrickým organom, dvojím husliam, viole, violončelu a kontrabasu. Hlasy, dychy a sláčiky sú počas predstavenia ozvučené. V orchestrálnej verzii sú sláčiky a dychové nástroje doplnené a ozvučené sú len hlasy.

Tamburíny bez plieškov sú trochu podobné bubienkom nazývaným *tof* spomínaným v Žalme 150 a tiež na niekoľkých ďalších miestach Biblie. Tlieskanie ako aj hrkotanie boli v biblických časoch na Blízkom Východe bežnou praktikou, rovnako ako aj používanie maličkých činelov. Mimo tohto neexistujú žiadne muzikologické súvislosti s *Tehillim*. V melodickom materiáli nie sú prítomné nijaké židovské nápevy.

Jedným z dôvodov výberu Žalmov na rozdiel od Tóry, alebo Prorokov je ten, že sa medzi Židmi na Západe vytratila ústna tradícia ich spievania (udržiavajú ju ešte jemenskí Židia). Znamenalo to istú voľnosť komponovania melódií pre *Tehillim* bez imitácie, či ignorancie živej ústnej tradície.

Na rozdiel od mojích raných diel *Tehillim* nie je vyskladaný z krátkych opakujúcich sa modelov. Hoci môže byť melódia kdekoľvek opakovaná ako podstata kánonu, či variácie, približuje sa to k tomu čo nachádzame v dejinách západnej hudby. Pokiaľ ide o štvorčasťové kánony v prvej a poslednej vete skladby, tie môžu poslucháčom pripomínať moje rané kompozície *It's Gonna Rain* a *Come Out* pre mg pás, ktoré boli založené na krátkych, v tesnom kánone neustále opakovaných hovorených frázach. *Tehillim* bude pravdepodobne mnohým poslucháčom pripadať značne odlišný od mojej predchádzajúcej tvorby. Neobsahuje ustálené metrá, či metrické modely ako bývalo v mojej hudbe zvykom. Samotný rytmus vychádza priamo z rytmizácie hebrejského textu a je dôsledkom metrickej prispôsobivosti. Vlastne po prvýkrát od čias mojich štúdií som podložil text pod hudbu a výsledkom je skladba postavená na melódii v istom zmysle vychádzajúcej z daného textu.

Steve Reich

TEHILLIM

19:2-5

Ha-sha-mý-im meh-sa-peh-rím ka-vóhd Káil,
U-mah-ah-sáy ya-díve mah-gíd ha-ra-kí-ah.
Yóm-le-yóm ya-bée-ah óh-mer,
Va-lý-la le-lý-la ya-chah-véy dá-aht.
Ain-óh-mer va-áin deh-va-rím,
Beh-lí nish-máh ko-láhm.
Beh-kawl-ha-áh-retz ya-tzáh ka-váhm,
U-vik-tzáy tay-váil me-lay-hém.

Nebesia rozprávajú o sláve Boha
a obloha hlása dielo jeho rúk.
Deň dňu o tom podáva správu
a noc noci to dáva na známosť.
Nie sú to slová, nie je to reč,
ktorá by sa nedala počuť.
Po celej zemi rozlieha sa ich hlas
a ich slová až po končiny sveta.

34:13-15

Mi-ha-ísh hey-chah-fáytz chah-yím,
Oh-háyv yah-mím li-róte tov?
Neh-tzór le-shon-cháh may-ráh,
Uus-fah-táy-chah mi-dah-báyr mir-máh.
Súr may-ráh va-ah-say-tóv,
Ba-káysh sha-lóm va-rad-fáy-hu.

Miluje niekto život
a chce požívať dobro v šťastných dňoch?
Zdržuj svoj jazyk od zlého
a svoje pery od reči úlisnej.
Unikaj pred zlom a dobre rob,
hľadaj pokoj a usiluj sa oň.

18:26-27

Im-chah-síd, tit-chah-sáhd,
Im-ga-vár ta-mím, ti-ta-máhm.
Im-na-vár, tit-bah-rár,
Va-im-ee-káysh, tit-pah-tál.

Voči svätému si svätý,
voči šľachetnému šľachetný,
voči úprimnému úprimný,
voči zvrhlému si neúprosný.

150:4-6

Hal-le-lú-hu ba-tóf u-ma-chól,
Hal-le-lú-hu ba-mi-ním va-u-gáv.
Hal-le-lú-hu ba-tzil-tz-láy sha-máh,
Hal-le-lú-hu ba-tzil-tz-láy ta-ru-áh.
Kol han-sha-má ta-ha-láil Yah,
Ha-le-yu-yáh.

Chváľte ho bubnom a tancom,
chváľte ho lýrou a flautou.
Chváľte ho ľubozvučnými cimbalmi,
chváľte ho jasavými cimbalmi;
všetko, čo dýcha, nech chváli Pána.
Aleluja.

Music for 18 Musicians trvá približne 55 minút. Prvé skice vznikali v máji 1974 a skladba bola dokončená v marci 1976. Napriek tomu že sa jedná o podobne ustálenú pulzáciu a rytmickú vitalitu ako v mojích viacerých raných dielach, jej inštrumentácia, štruktúra a harmónia je pomerne novátorská.

Pokiaľ sa jedná o inštrumentáciu; novátorským v *Music for 18 Musicians* je počet a rozdelenie nástrojov: husle, violončelo, 2 klarinety znásobené basklarinetmi, 4 ženské hlasy, 4 klavíry, 3 marimby, 2 xylofóny a metalofóny (vibrafóny bez rotátora). Všetky nástroje sú akustické. Použitie elektroniky sa obmedzuje na mikrofóny pre hlasy a niektoré z nástrojov.

Počas prvých piatich minút *Music for 18 Musicians* sa udeje podstatne viac harmonických aktivít ako v ktoromkoľvek mojom diele doteraz. Hoci sú akordické prechody často len opakovaním vedenia hlasov, protiklad alebo príbuznosť molových a durových akordov počas celého diania zvyčajne zostáva v tónine troch krížikov. Jednako však v rámci týchto harmonických obmedzení zastávajú jednotlivé úseky diela omnoho podstatnejšiu úlohu, ako v ktoromkoľvek inom celku, ktorý som kedy napísal. Rytmicky sa tu prelínajú dva rozličné typy simultánneho výskytu času (timing). Prvým je pravidelná rytmická pulzácia v klavíroch a ladených bicích nástrojoch (mallet) ktorá sa vinie celou skladbou. Druhým je rytmus ľudského dýchania v speve a dychových nástrojoch. Úvodné a konečné úseky spolu s časťami všetkých ďalších úsekov medzi nimi obsahujú pulzáciu hlasov a výdychov. Vyžadujú hlboké dýchanie a spievanie, respektíve hranie pulzácií konkrétnych nôt v tak dlhých hodnotách, ako je pre hráča možné udržať dych. Výdych je jednotkou trvania ich pulzácie. Táto kombinácia jedného výdychu za druhým, postupne ako vlny obmývajúce brehy, neustále prebiehajúci rytmus klavírov a bicích je práve niečo, čo som doteraz nikdy nepočul a čím som sa chcel naďalej zaoberať.

Štruktúra *Music for 18 Musicians* je založená na kolobehu jedenástich akordov, ktoré zaznejú na začiatku, ale taktiež sa objavujú v závere. Všetky nástroje a hlasy hrajú, alebo spievajú spolu s každým z akordov pulzujúce tóny. Aj nástroje, pre ktoré nie sú podstatné pauzy na nadýchnutie – ako napríklad sláčiky – sa aj napriek tomu riadia vzostupom a zostupom dychu nasledujúc tak predlohu basklarinetu. Každý z akordov má trvanie dvoch nadýchnutí a ďalší akord je pozvoľna uvedený, až kým neodznie všetkých jedenásť a súbor na navráti k prvému akordu. Prvý pulzujúci akord vytvárajú dva klavíry a dve marimby. Keď už tento pulzujúci akord znie približne päť minút, vybuduje sa na ňom drobný segment. Keď aj ten skončí a nastane náhla zmena k druhému akordu, vybuduje sa ďalší malý segment, alebo vrstva. Znamená to že každý akord ktorý môže znieť v úvodnej časti trebárs pätnásť – dvadsať sekúnd je natiahnutý ako základná pulzujúca melódia päťminútového segmentu – ako keď sa melódia cantu firmu, alebo chorálna melódia Perotinovho organa z 12. storočia natiahne na niekoľkominútové harmonické centrum časti organa. Úvodný kolobeh jedenástich akordov je pre celú skladbu *Music for 18 Musicians* istou formou pulzujúceho cantusu.

Na každom pulzujúcom akorde sa vybuduje jeden, alebo na treťom akorde až dva malé segmenty. Tieto segmenty, alebo vrstvy majú v podstate buď podobu oblúka (ABCDCBA), alebo formu hudobného procesu. Prvky objavujúce sa v jednej časti sa objavia aj v nasledujúcej, avšak v odlišnom harmonickom a inštrumentačnom prostredí. Napríklad rytmická pulzácia v klavíroch a marimbách z častí 1 a 2 sa v časti 3A presúva na marimby a xylofóny a tiež na xylofóny a kastanety v častiach 6 a 7.

Pomalá harmonická rytmizácia klavíru z časti 3A sa znovuobjaví v časti 6, tam je však podporená odlišnou melódiou hranou inými nástrojmi. Proces budovania kánonu (alebo fázovej príbuznosti), vzťahu medzi dvojicou xylofónov a dvojicou klavírov ktorá sa po prvýkrát vyskytne, v časti 2 a opätovne sa objaví v časti 9 vystavaná v inom sumárnom modeli a harmonickom kontexte. Vzťahy medzi odlišnými časťami sú tak najlepším pochopením z pohľadu podobnosti medzi členmi rodiny. Isté príznačnosti majú spoločné, ale ďalšie budú špecificky jedinečné.
Podnet k zmenám z jednej časti na nasledujúcu, tak ako aj k zmenám jednotlivých častí udáva metalofón (vibrafón bez motora), ktorého modely výlučne zvolávajú k pohybu nasledujúceho taktu. Je to zreteľné ešte vo väčšej miere ako v bálijskom gamelane, alebo v západoafrickej hudbe, v ktorej bubeník hlasitým výkrikom naznačuje zmeny rytmických vzorcov. Toto kontrastuje s viditeľným kývaním hlavy, ktoré som ako signál k zmenám používal vo svojich predošlých dielach a taktiež to kontrastuje so zvyklosťou západnej hudby mať nehrajúceho dirigenta. Sluchom vnímateľné pomôcky sa stávajú súčasťou hudby a umožňujú hudobníkom načúvať.

Steve Reich

Súbor bicích nástrojov **AMADINDA PERCUSSION GROUP** založili jej členovia (Zoltán Rácz – umelecký vedúci, Zoltán Váczi, Aurél Holló, Károly Bojtos) po svojom absolutóriu Hudobnej akadémie Franza Liszta v Budapešti v roku 1984. Ich prvotným zámerom bolo predstaviť maďarskej verejnosti nielen klasické majstrovské diela zodpovedajúce danému obsadeniu, ale rovnako podnietiť domácich a zahraničných skladateľov komponovať pre bicie nástroje. V poslednom období sa členovia súboru zamerali na prieskum bicích nástrojov v tradičných kultúrach – podľa názvu zoskupenia, ktoré odkazuje na tradičný xylofón z Ugandy. Vo svojich snahách rozšíriť repertoár členovia súboru komponujú a transkribujú skladby pre pôvodne odlišné nástrojové obsadenia.
Už od svojich začiatkov spolupracuje Amadinda s významnými umelcami, ako napríklad John Cage, Peter Eötvös, Zoltán Kocsis, György Kurtág, György Ligeti, András Schiff. Súbor niekoľkokrát získal cenu Maďarských skladateľov, cenu Franza Liszta a v roku 2004 aj prestížne štátne ocenenie Maďarskej republiky Košútova cena. Súbor tiež zvíťazil na Gaudeamus Music Competition v Amsterdame. Viacero nahrávok súboru pokrýva široké spektrum repertoáru pre bicie nástroje vrátane kompletného diela pre bicie Johna Cagea a tiež skladateľov Petera Eötvösa, Györgya Ligetiho a Steva Reicha.

„Ohromujúco dobré predvedenie odohrané s úžasnou energiou, ktorá s človekom jednoducho zatrasie. Naplnili ste moje očakávania."

Steve Reich o živej nahrávke Amadinda Percussion Group
(Music for 18 Musicians, Hungaroton, 2004)

VENI ensemble vznikol v roku 1987 z iniciatívy niekoľkých nadšencov z radov skladateľov a interpretov, v tom čase prevažne študujúcich na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, spojených túžbou po hľadaní a slobodnom vyjadrovaní vlastných názorov a postojov prostredníctvom tomu zodpovedajúceho hudobného prejavu. VENI ensemble je otvoreným združením hudobníkov. Základ tvorí niekoľko stálych členov, ktorí si ku spolupráci prizývajú podľa potreby ďalších. K hlavným aktivitám súboru patria koncerty v rámci domácich a zahraničných festivalov súčasnej hudby (Expozice nové hudby – Brno, Kulturspektakel – Viedeň, Maraton

soudobé hudby - Praha, Melos-Étos - Bratislava, Quaderni Perugini di Musica Contemporanea - Perugia, Studio Nové hudby - Praha, The New Music Week - Bukurešť, Večery novej hudby - Bratislava, Wetterfest - Viedeň...). Okrem toho súbor sporadicky nahráva pre domáce i zahraničné médiá (Slovenská televízia, Slovenský rozhlas, Hessischer Rundfunk). Pre firmu Globus International Praha nahral VENI ensemble roku 1990 dlhohrajúcu platňu a roku 1992 z vydavateľskej spolupráce Slovenského hudobného fondu, Slovenského rozhlasu a Pavian Records s podporou fondu PRO SLOVAKIA vzišla CD platňa VENI ensemble. V roku 1995 VENI ensemble pod názvom BETWEEN nahral pre vydavateľstvo MUSICA Viedeň ďalšie CD s hudbou Daniela Mateja, v súčasnosti pripravuje k vydaniu CD nahrávku BRATISLAVA so skladbami, ktoré vznikli na základe objednávok súboru (Richard Ayres, Tomáš Boroš, Allison Cameron, Daniel Matej, Christian Wolff). Kmeňový repertoár VENI ensemble tvoria predovšetkým pôvodné diela skladateľov zoskupených okolo súboru, diela názorovo spriaznených mladých autorov zo zahraničia a diela tých osobností hudby 20. storočia, ktorých tvorba bola impulzom ku zrodu a formovaniu hudobných poetík uvedených skladateľov (patrí k nim predovšetkým Erik Satie, Charles Ives, John Cage, Morton Feldman, Terry Riley...).

KOMORNÍ SÓLISTI BRATISLAVA (KSB), ktorí vznikli v roku 1990 z iniciatívy poslucháčov VŠMU a Konzervatória v Bratislave, sa čoskoro po svojom vzniku etablovali ako jeden z popredných súborov tohto typu na Slovensku. Sú pravidelným hosťom významných domácich hudobných festivalov (BHS, Melos-Étos, Večery Novej Hudby) i koncertných pódií v zahraničí (Japonsko, Španielsko, Nemecko, Rakúsko). Interpretačný profil KSB spoluvytvárali popredné dirigentské osobnosti (Jean-Paul Penin, Daniel Gazon, Jack Martin Händler), ale i predstavitelia mladej slovenskej dirigentskej generácie (Anton Popovič, Mário Košík) a umeleckí vedúci súboru (Jindřich Pazdera, Jozef Kopelman). V repertoári dominujú diela klasikov a romantikov, významné miesto má však aj tvorba 20. storočia (Satie, Górecki, Schnittke, Godár, Krajčí, Krák, Rajter, Zagar). Komorní sólisti Bratislava realizovali nahrávky pre Slovenský a Rakúsky rozhlas (ORF), a spolupracujú s domácimi i zahraničnými hudobnými vydavateľstvami. Od roku 2000 pôsobí v orchestri ako koncertný majster huslistka Ivana Pristašová.

DUO PERCUFONIA vzniklo v roku 2004 z iniciatívy Jara Gregoroviča (1973), absolventa konzervatória v Bratislave, Kráľovského konzervatória v Haagu a Štefana Bugalu (1976), absolventa konzervatória v Bratislave a Janáčkovej akadémie múzických umení v Brne.

ZOLTÁN RÁCZ (1960, Budapešť) študoval na konzervatóriu Bélu Bartóka a v roku 1983 absolvoval na Akadémii Franza Liszta v Budapešti. Ďalší rok založil a stal sa umeleckým vedúcim súboru bicích nástrojov Amadinda. Medzitým koncertoval aj sólovo, spolu s Andrásom Schiffom a Brunom Caninom uviedol vo viacerých európskych mestách Bartókovu *Sonátu pre dva klavíre a bicie* (Wigmore Hall London, Berliner Festwochen, Mondsee Festival, Biennale di Venezia). Bol vedúcim sekcie tympanov v Budapeštianskom festivalovom orchestri (1992-1996) a zodpovedným vedúcim vysielania súčasnej hudby v maďarskej televízii. V roku 1997 spolu s muzikológom Andrásom Wilheimom založil komorný súbor UMZE. Od roku 1990 je profesorom na Hudobnej akadémii Franza Liszta, vedie majstrovské kurzy v Darmstadte, na Juilliard School of Music, Yale University, Senzoku Gakuen College of Music, Toho Gakuen College of Music, Nagoya College of Music, Edith Cowan University v Perthe, Bartók - New Music Festival v Maďarsku. V roku 2002 mu bola udelená cena Ministra kultúry Francúzskej republiky Chevalier de l´Ordre des Arts et des Lettres.

ILDIKÓ FODOR študovala husle na konzervatóriu a na Hudobnej akadémii. Po absolutóriu sa stala členkou Symfonického orchestra maďarského rozhlasu. Dlhodobo sa venovala aj spevu, sedem rokov súkromne študovala u Zsuzsy Misura, inklinovala najmä k súčasnej hudbe. Od roku 2000 je členom Csokonai Theatre v Debrecíne (Zsuzsika v Poldiniho *Carnival Wedding*, Clorinda v Rossiniho *Popoluške*, Susanna v Mozartovej *Figarovej svadbe*).

MÁRIA HORVÁTH študovala klavír a zborové dirigovanie na Hudobnej akadémii. Spievať začala pod vedením Anny Pauk a Hildy Godel Vági. Bola zakladateľkou a členkou Tomkins vocal ensemble. Ako sólistka participovala prevažne na komorných projektoch. S Petrom Eötvösom a súborom Ensemble Modern uvádzala skladby Györga Kurtága. Podieľala sa tiež na maďarskej premiére Boulezovho *Le Marteau sans maître* (*Kladivo bez pána*, 2000) a na svetových premiérach diel Michio Mamiyu *Briefmarke* a *Serenade*, venovaných Györgymu Kurtágovi.

KATALIN KÁROLYI sa pred štúdiom spevu u Noëlle Barker a Julie Hamari venovala hre na husle. Účinkovala v Studio Versailles Opera pod vedením René Jacobsa. Jej repertoárové rozpätie zahŕňa barokovú operu a komornú, najmä súčasnú hudbu. Spolupracovala s významnými dirigentmi: Yehudi Menuhin (Jeneyho *Funeral Rite*), William Christie (Charpentierova *Médea*, Monteverdiho madrigal, Rameauova *Hippolite et Aricie*), Phillip Herreweghe (Stravinského *Omša*), David Robertson (súčasná hudba). Účinkovala na mnohých podujatiach, festivaloch, koncertoch (Opéra National de Paris, Teatro alla Scala, Carnegie Hall, Barbican Hall). György Ligeti jej a súboru Amadinda venoval skladbu *Síppal, dobbal, nádihegedűvel* (2000), ktorú neskôr predviedla na Salzburskom festivale, v londýnskej Queen Elisabeth Hall a v Royal Albert Hall. Na značke Teldec Classics vydala (aj so súborom Amadinda) sériu nahrávok Györga Ligetiho.

KLÁRA LÓCZI študovala organ a zborové dirigovanie. V roku 1996 začala študovať spev na Polliniho konzervatóriu v Padove (pedagógovia Cristina Miatello, Norman Shetler, Irwin Gage, Julia Hamari). Ako sólistka účinkovala v *Il mondo della luna* B. Galuppiho (Orchestra di Padova e del Veneto). Od októbra 2000 navštevuje Hochschüle für Musik und Theater v Zürichu. V roku 2002 absolvovala zürišské konzervatórium s vyznamenaním (summa cum laude) a získala viacero ocenení (Seghizziho súťaž komorného spevu v Gorizii, Medzinárodná súťaž barokovej hudby v Brunnentali, súťaž barokového spevu vo Vignole, Zvláštna cena Maďarského rozhlasu).

GYÖRGY ORAVECZ (1963, Budapešť) študoval na Hudobnej akadémii Franza Liszta u Istvána Lantosa a Zoltána Kocsisa, získal štipendium Spoločnosti Richarda Wagnera a neskôr sám uviedol koncertnú sériu pri príležitosti jej dvadsiateho piateho výročia. Spolupracuje s rozličnými významnými súbormi (o.i. Amadinda Percussion Group) a uskutočnil viacero nahrávok pre spoločnosť Hungaroton.

STREDA 9. NOVEMBER

Estrádna hala PKO
19.00

03

AMADINDA PERCUSSION GROUP
Zoltán Rácz
Zoltán Váczi
Aurél Holló
Károly Bojtos

Matúš Jakabčic elektrická gitara

ZWIEBELOVO KVARTETO
Marek Zwiebel 1. husle
Peter Mosorjak 2. husle
Peter Zwiebel viola
Andrej Gál violončelo

STEVE REICH

Drumming (1. časť) (1971)
pre štyri páry ladených bong

Pendulum Music (1968)
pre 3 alebo 4 mikrofóny, zosilňovače
a reproduktory

Electric Counterpoint (1987)
pre elektrickú gitaru a mg pás

Fast
Slow
Fast

PRESTÁVKA

Different Trains (1988)
pre sláčikové kvarteto a mg pás

America – Before the war
Europe – During the war
After the war

STEVE REICH › s. 19

Od jesene 1970 do jesene 1971 som pracoval na najdlhšej skladbe, akú som kedy napísal. *Drumming*, ktorý trvá približne jeden a pol hodiny, je rozdelený do štyroch častí, ktoré sa hrajú attacca. Prvá časť je pre štyri páry ladených bubnov (bonga, pripevnené na stojanoch, na ktoré sa hrá paličkami) a mužský hlas, druhá časť je pre tri marimby a ženské hlasy, tretia pre tri zvonkohry, hvízdanie a pikolu a posledná časť kombinuje všetky nástroje a hlasy dohromady. Vybral som nástroje, ktoré sú dnes bežné v západných krajinách (hoci história bonga vedie do Latinskej Ameriky, marimba prišla z Afriky a zvonkohra je odvodená z indonézskych nástrojov), sú ladené v našej temperovanej diatonickej stupnici a hudobne sú použité v kontexte mojej predošlej tvorby.

Často vyvstáva otázka, aký vplyv mala na *Drumming* moja návšteva Afriky. Odpoveď znie: bola potvrdením. Africké skúsenosti potvrdili moju intuíciu, že akustické nástroje môžu produkovať hudbu, ktorá by bola zvukovo bohatšia, ako hudba produkovaná elektronickými prostriedkami. Takisto potvrdili moju prirodzenú inklináciu k bicím nástrojom. *Drumming* predstavuje v kontexte mojej hudby posledné rozšírenie a zdokonalenie fázového procesu, rovnako ako prvé použitie štyroch nových techník: procesu postupného nahrádzania hraných dôb pomlčkami (alebo naopak) v rámci konštantne opakovaného rytmického cyklu; postupného premieňania farby zvuku, zatiaľ čo rytmus a tónová výška zostávajú nezmenené; simultánnu kombináciu nástrojov rôznej farby a nakoniec používanie ľudského hlasu, ako zložky hudobného súboru, k presnému imitovaniu nástrojových zvukov.

Na úplnom začiatku *Drumming* začínajú dvaja bubeníci postupne vytvárať z prostého bubnového úderu, hraného v dvanásťdobom cykle, s pomlčkou na všetkých ostatných dobách, základný rytmický vzorec celej jeden a pol hodinovej skladby. Pomlčky sú postupne nahrádzané údermi, až kým sa vyplní celý vzorec. Spätný proces prebieha jednoducho obrátene – údery sú po jednom nahrádzané pomlčkami, až nakoniec zostáva jediný prostý „beat".

Jednotlivé časti *Drummingu* sú prepojené tak, že nové nástroje vždy presne zdvojujú vzorec nástrojov, ktoré už hrajú. Na konci bubnovej časti hrajú traja bubeníci ten istý vzorec – každý vo fázovom posune. Tri marimby jemne preberú ten istý vzorec – taktiež vo fázovom posune. Bubny sa postupne vytrácajú, takže prichádza – pri zachovaní identického rytmu a rovnakých tónových výšok – k postupnej zmene farby zvuku. Na konci marimbovej časti hrajú tri marimby, hrajúce v najvyššom registri, zdvojené tromi zvonkohrami hrajúcimi v najnižšom registri tak, že proces postupnej premeny zvukovej farby (pri zachovaní rytmu a tónových výšok) sa opakuje. Časti skladby nie sú odlíšené zmenou tóniny, čo je v západnej hudbe tradičný prostriedok k dosiahnutiu väčšej dĺžky kompozície. *Drumming* ukazuje, že je možné zotrvať v jednej tónine pomerne dlho, ak namiesto toho nastúpi významný rytmický vývoj spoločne s občasnými, zato však úplnými zmenami zvukovej farby.

Jedným z najdôležitejších aspektov mojej hudby bolo to, že bola písaná pre súbory dvoch alebo viacerých identických nástrojov. Začalo to s *It's Gonna Rain* pre dve rovnaké magnetofónové slučky vo fázovom posune, cez ďalšie skladby pre magnetofónový pás *Come Out* a *Melodica*, k inštrumentálnym skladbám *Piano Phase* pre dva klavíry, *Violin Phase* pre štvoro huslí, *Phase Patterns* pre štyri elektrické organy a prvé tri časti skladby *Drumming*. Bolo to nevyhnutné, pretože fázový proces je

zretelne počutelný len vtedy, ak majú dva, alebo viacero hlasov pohybujúcich sa cez seba, rovnakú farbu, a preto sa spájajú do podoby, z ktorej si ucho vytvára výsledný vzorec. Hrať *Piano Phase* na jednom klavíri a čembale by nebolo ono, ale na dvoch čembalách to môže byť veľmi zaujímavé. Kvôli tomuto nutnému súpereniu témbrov bola táto jedinečná sústava diel napísaná pre multiply toho istého nástroja. Napriek tomu v poslednej časti *Drumming* sú bongá, marimby a zvonkohry kombinované simultánne. Všetky nástroje hrajú ten istý vzorec, ale bongá ho hrajú ako jednu skupinu tónov, marimby ako druhú a zvonkohry ako tretiu. Je to podobná situácia, ako keď jeden bubeník hraje v rázovom posune oproti druhému, alebo keď jedna zvonkohra hraje (rytmicky) pred druhou. Celkový zvuk je však omnoho bohatší. Keď som si spočiatku hral pri komponovaní na bubnoch, pristihol som sa pri speve napodobňujúcom bubnový zvuk. Bolo to niečo ako „tak", „tok", „dak" atď. Zistil som, že pri použití mikrofónu ktorý zosilní môj hlas takmer na hlasitosť bubnov (ale nie viac), by som mohol niektoré výsledné vzorce spievať – akoby bol môj hlas iným súborom bubnov, postupne zdôrazňujúcim jeden vzorec po druhom. Začal som chápať, že to isté by bolo možné urobiť tiež s marimbami a zvonkohrami. Problémom bolo nájsť taký typ hlasu, aký bolo treba k presnému napodobeniu týchto nástrojov. Zistil som, že pre marimbu treba použiť ženský hlas spievajúci viac-menej konštantnú samohlásku „ju" s mäkkým nasadením „b" alebo „d" (podobne ako v anglickom „you"). V prípade zvonkohry extrémne vysoký rozsah nástroja vopred vylučoval akékoľvek použitie hlasu a vyžadoval hvízdanie. Dokonca aj táto forma vokálnej produkcie sa ukázala nemožnou, ak hral nastroj vo vyšších polohách – v tomto prípade bolo nutné použiť pikolu. V poslednej časti sú všetky tieto vokálne techniky kombinované dohromady.

Steve Reich

Electric Counterpoint (1987) bol objednávkou Next Wave festivalu Brooklynskej hudobnej akadémie pre gitaristu Pata Methenyho. Písal som ju počas leta 1987. Trvá približne 15 minút. Je v poradí treťou zo série skladieb (prvou bola *Vermont Counterpoint* v roku 1982 pre flautistu Ransoma Wilsona, nasledovala *New York Counterpoint* v roku 1985 pre klarinetistu Richarda Stolzmana) v ktorých sa sólista konfrontuje s vopred nahratým materiálom z magnetofónového pásu. V *Electric Counterpoint* si sólista vopred nahrá desať gitarových a dva basgitarové party a konečný jedenásty part hrá na predstavení proti pásu.

Electric Counterpoint má tri časti – rýchlu (*fast*), pomalú (*slow*) a rýchlu (*fast*) – interpretované attaca. Po úvodnom pulzujúcom úseku so stanovenými harmóniami, využíva prvá časť motív odvodený z píšťalovej hudby strednej Afriky, ktorú som začal vnímať prostredníctvom etnomuzikológa Simha Aroma. Táto téma je vystavaná z kánonu ôsmych gitár a zatiaľ čo ostatné dve gitary a basgitary pokračujú v pulzujúcich súzvukoch, sólista hrá melodické modely vychádzajúce z kontrapunktického spletenca vopred nahratých gitár.

V druhej časti sa tempo zníži na polovicu, mení sa tiež tónina a predstaví sa nová téma, ktorá sa neskôr postupne transformuje a včleňuje do deväťhlasého gitarového kánonu. Zatiaľ čo sólista uvádza melodický model vychádzajúci z komplexného kontrapunktického spletiva, dvojica zvyšných gitár a basgitár opäť vytvára harmóniu.

V tretej časti sa návratom pôvodného tempa a tóniny uvedie nový model v trojdobom metre. Po výstavbe kánonu kvarteta gitár a dvoch basgitár nastupuje náhle dôrazné trojdobé metrum. Sólista vtedy vybrnkáva sériu nových akordov z ktorých postupne buduje kánon troch gitár. Keď sa potom sólista navráti k melodickému vzorcu vychádzajúceho z ostatných kontrapunktov, basgitary zrazu náhle zmenia metrum aj tóninu, oscilujú medzi e mol a c mol a tiež medzi 3/2 a 12/8 rytmom, z čoho niekto počuje prvé 3 skupiny zo 4 osminových nôt a iný zasa 4 skupiny z 3 osminových nôt. Tieto rytmické a tonálne zmeny postupne zrýchľujú až sa napokon zvuky basgitary pomaly vytrácajú, slabnú a predchádzajúca dvojznačnosť je definitívne rozriešená 12/8 metrom a tóninou e mol.

Steve Reich

Different Trains pre sláčikové kvarteto a vopred nahratý magnetofónový pás je začiatkom nového kompozičného prístupu, korene ktorého siahajú k mojím raným skladbám *It's Gonna Rain* (1965) a *Come Out* (1966) pre mg pás. Hlavnou myšlienkou bolo vytvoriť zo starostlivo vybraných nahrávok hovorených prejavov hudobný materiál pre hudobné nástroje.

Tento nápad pochádza ešte z môjho detstva. Keď som mal rok, moji rodičia sa rozviedli. Matka sa presťahovala do Los Angeles a otec zostal v New Yorku. Vďaka tomuto vyjednanému a rozdelenému opatrovníctvu som v rokoch 1939 až 1942 pravidelne s mojou vychovávateľkou cestoval tam a späť medzi New Yorkom a Los Angeles. Hoci boli tieto výlety často vzrušujúcimi a romantickými, dnes keď hľadím spätne premýšľam, akými celkom inými vlakmi (different trains) by som býval cestoval keby som v tej dobe žil ako Žid v Európe. Pamätajúc na tieto okolnosti chcel som napísať skladbu, ktorá by čo najvernejšie danú situáciu odrážala. K zhotoveniu pásu som potreboval nasledujúce:

1. Nahrať spomienky mojej sedemdesiatročnej vychovávateľky Virginie na naše spoločné cesty vlakom.
2. Nahrať rozprávanie a príbehy osemdesiatročného Lawrenca Davisa – vyslúžilého portera v lôžkových vagónoch premávajúcich medzi New Yorkom a Los Angeles.
3. Zozbierať rozprávania a spomienky ľudí, ktorí prežili holokaust: Rachellu, Paula a Rachel – všetkých približne v mojom veku a dnes žijúcich v Amerike.
4. Zozbierať zvukové nahrávky amerických a európskych vlakov z tridsiatych a štyridsiatych rokov.

Aby som pospájal hovorené prejavy so sláčikovými nástrojmi, zvolil som krátke hovorené (výškovo jasne viac, či menej definovateľné) úseky, ktoré som potom zaznamenal – tak ako to len bolo možné – do notového zápisu. Túto hovorenú melódiu potom sláčiky doslova imitovali. Za pomoci použitia samplerov a počítačov boli neskôr útržky vravy – rovnako ako zvuky vlaku – prenesené na pás. K nim boli pridané nahrávky troch samostatných sláčikových kvartet, posledné štvrté kvarteto sa pripája na predstavení.

Different Trains sú v troch častiach (hraných bez prestávky) a hoci sú tieto označenia strohé, tempá sa vo všetkých úsekoch menia pomerne často:

America – Before the war (Amerika – pred vojnou)
Europe – During the war (Európa – počas vojny)
After the war (Po vojne)

Skladba teda zobrazuje obe skutočnosti, dokumentárnu aj hudobnú a nastoľuje nové hudobné smerovanie. Je to smerovanie, ktoré ako očakávam povedie v nie príliš vzdialenej budúcnosti k novému druhu dokumentárneho hudobno-filmového divadla.

Steve Reich

I: America – Before the war
„from Chicago to New York" (Virginia)
„one of the fastest trains"
„the crack* train from New York" (Mr. Davis)
„from New York to Los Angeles"
„different trains every time" (Virginia)
„from Chicago to New York"
„in 1939"
„1939" (Mr. Davis)
„1940"
„1941"
„1941 I guess it must've been" (Virginia)

II: Europe – During the war
„1940" (Rachelia)
„on my birthday"
„The Germans walked in"
„walked into Holland"
„Germans invaded Hungary" (Paul)
„I was in second grade"
„I had a teacher"
„a very tall man, his hair was concretely plastered smooth"
„He said, 'Black Crows invaded our country many years ago' "
„and he pointed right at me"
„No more school" (Rachel)
„You must go away"
„and she said 'Quick, go!'" (Rachelia)
„and he said, 'Don't breathe!'"
„into those cattle wagons" (Rachelia)
„for 4 days and 4 nights"
„and then we went through these strange sounding names"
„Polish names"
„Lots of cattle wagons there"
„They were loaded with people"
„They shaved us"
„They tatooed a number on our arm"
„Flames going up to the sky – it was smoking"

III: After the war
„and the war was over" (Paul)
„Are you sure?" (Rachelia)

„The war is over"
„going to America"
„to Los Angeles"
„to New York"
„from New York to Los Angeles" (Mr. Davis)
„one of the fastest trains" (Virginia)
„but today, they're all gone" (Mr. Davis)
„There was one girl, who had a beautiful voice" (Rachelia)
„and they loved to listen to the singing, the Germans"
„and when she stopped singing they said, 'More, more' and they applauded"

*„Crack" v staršom význame slova ako „best"

AMADINDA PERCUSSION GROUP › s. 23

MATÚŠ JAKABČIC (1961, Bratislava) študoval klasickú gitaru na Ľudovom konzervatóriu v Bratislave. V roku 1984 absolvoval teoretickú kybernetiku na Matematicko-fyzikálnej fakulte UK v Bratislave. Už počas štúdií bol členom fusion skupiny Stop Time, s ktorou absolvoval rad úspešných vystúpení (Medzinárodný jazzový festival Karlove Vary, festival v Hertogenboschi, Holandsko, turné vo Francúzsku). Študoval kompozíciu na Konzervatóriu v Bratislave (1986–1991) a tiež na prestížnej Berklee College of Music v Bostone (1994–1995). Bol členom mnohých komorných a orchestrálnych zoskupení (Esprit, Trio Jakabčic – Burian – Jaro, Kvinteto Dušana Húščavu, Big Band Radio Bratislava, duo s Gabom Jonášom – neskôr ako trio s Robertom Balzarom, Matúš Jakabčic Tentet, Big Band Gustáva Broma, Pražský rozhlasový Big Band, Slovenské jazzové kvarteto, Bee Connection, Euro Jazz Big Bandu v Paríži). V súčasnosti vyučuje na Konzervatóriu v Bratislave aranžovanie a jazzovú harmóniu. Získal viacero ocenení: Medzinárodný jazzový festival Karlove Vary – 1. miesto v kategórii Moderný jazz (1988), Cena Ladislava Martoníka – Jazzman roka 1992, Cena Charlesa Mingusa za výsledky v kompozícii na Berklee College of Music (1995), Skladateľská súťaž Roku slovenskej hudby – víťaz (so skladbou *Lower East Boston Alcoholic Group*, 1996), Medzinárodná súťaž jazzových tém, Monaco – finalista (so skladbou *Rhythm*, 1997).

ZWIEBELOVO KVARTETO je sláčikovým kvartetom zloženým z hráčov Slovenského komorného orchestra Bohdana Warchala. Vzniklo na jeseň roku 2000 na pôde VŠMU, kde jeho členovia študovali. Pôvodne študentské kvarteto sa postupne transformovalo na profesionálne teleso s bohatým koncertným repertoárom od baroka k premiérovým uvedeniam diel súčasných skladateľov. Členovia Zweibel Quartet absolvovali interpretačné kurzy a súťaže pod vedením členov Hagen, Berg, Bartók, Smetana a Amadeus kvarteta a získali prestížnu druhú cenu Thomastik – Infeld na Medzinárodnej letnej akadémii Praha – Viedeň – Budapešť v roku 2002. Kvarteto sa aktívne venuje interpretácii súčasnej hudby a pravidelne účinkuje na festivaloch súčasnej hudby v Bratislave (Melos-Étos, Nová Slovenská hudba, Orfeus), v Košiciach, ale aj v zahraničí (Viedeň, Ostrava). Spolupracuje so skladateľskými triedami na VŠMU ako aj na Universität fur Musik und Darstellende Kunst a pravidelne uvádza premiéry diel mladých skladateľov.

ŠTVRTOK 10. NOVEMBER

Estrádna hala PKO
19.00

04

AMADINDA PERCUSSION GROUP
Zoltán Rácz
Zoltán Váczi
Aurél Holló
Károly Bojtos

László Tömösközi bicie nástroje
Mátyás Szabó bicie nástroje

Katalin Károlyi spev

LUKAS LIGETI
Independence (2002)
pre kvarteto hráčov na bicích nástrojoch

GYÖRGY LIGETI
Sippal, dobbal nádihegedűvel (*S píšťalkami, bubienkami, husličkami*) (2000)
pre stredný hlas a kvarteto hráčov na bicích nástrojoch

I. Fabula
II. Táncdal (Tanečná pieseň)
III. Kínai templom (Čínsky chrám)
IV. Kuli (Kuli)
V. Alma álma (Sen)
VI. Keserédes (Horko-sladké)
VII. Szajkó (Papagáj)

PRESTÁVKA

IANNIS XENAKIS
Rebonds (1987–1989)
pre hráča na bicích nástrojoch

IANNIS XENAKIS
Persephassa (1969)
pre šesť hráčov na bicích nástrojoch

Skladateľ a hráč na bicích nástrojoch **LUKAS LIGETI** (Viedeň, Rakúsko) absolvoval okrem štúdia na viedenskej Hudobnej akadémii dvojročný štipendijný pobyt v Center for Computer Research in Music and Acoustics na Stanfordskej univerzite. Jeho hlavný záujem sa sústredil na oblasti ako kultúrna výmena, polyrytmické a navrstvené štruktúry, prirodzené netemperované ladenia. Ako skladateľ-interpret sa pohybuje v diapazóne kompozície a voľnej improvizácie. Komponoval pre množstvo renomovaných súborov a festivalov (Wiener Festwochen, Ensemble Modern, Kronos Quartet, Fórum amerických skladateľov, Orchestre National de Lyon, London Sinfonietta, San Francisco Contemporary Music Players, Amadinda Percussion Group a mnoho ďalších). Ako interpret hral/nahrával s mnohými umelcami (Michael Manring, Benoît Delbecq, John Tchicai, Elliott Sharp, Jim O'Rourke, Fred Frith, Chris Cutler). Jeho aktivity v medzikultúrnych výmenách viedli k mnohým kooperáciám (objednávky pre Goetheho inštitút, vedenie workshopov v Abidžane, Pobrežie slonoviny, ktoré viedlo k vzniku experimentálneho multikulturálneho zoskupenia Beta Foly. V Egypte spolupracoval s núbijskými hudobníkmi, s ktorými koncertoval v Káhirskej opere.

Dielo (výber): *Pattern Transformation* pre 4 hráčov na 2 marimbách (1988), *Oblique Narratives* pre dva klavíry (1989–1990), *Frozen State of Song* pre saxofónové kvarteto (1990–1993), *Tonga Tango* pre miešaný zbor a cappella (1993), *Moving Houses* pre sláčikové kvarteto (1996), *Phrase Drum* pre Yamaha Disklavier automatic piano (1997), *Dva* kusy pre elektronické bicie sólo (1997), *New York to Neptune* pre sláčikové kvarteto s automatickým bubeníkom, alebo mg pásom (1998), *Propeller Island* pre DVD-audio s 5.1 surround zvukovým systémom (2000), *Independence* pre kvarteto hráčov na bicích nástrojoch (2002), *Delta Space* pre klavíristu na Yamaha Disklavier a elektroniku (2002), *Trinity* pre klavír sólo (2003), *Stroboscope* pre kvarteto hráčov na bicích nástrojoch (2003).

Nie je to náhoda, že súbor Amadinda svoj názov prevzal z pomenovania xylofónu pochádzajúceho z Ugandy. Jeho členovia majú jedinečné predpoklady hrať hudbu vychádzajúcu zo spletitosti odlišných myšlienkových pochodov. Pred mnohými rokmi predvádzala Amadinda moju skladbu *Pattern Transformation*, v ktorej som po prvýkrát čerpal z afrických vplyvov. Vyzbrojený novými nápadmi a skúsenosťami sa teraz navraciam do miesta z ktorého tento môj vývoj pramenil.
Independence môže naznačovať množstvo skutočností: takzvanú nezávislosť jednotlivých končatín bubeníka; zdanlivú nezávislosť vnímania metrického pohybu jednotlivých členov súboru ovládajúcich údery a tempá v ich vzájomnom prenasledovaní, pretínania a strety; nezávislosť od estetických tradícií a očakávaní z nich vyplývajúcich; a dokonca nezávislosť od našich vlastných predkov, nazáležiac na tom ako sa niekto s nimi cíti byť prepojený pokračujúc v ich zámeroch.
A v našom dnešnom „globalizovanom" svete závisí každá kultúra od tých ostatných a vtedy dokáže vytvoriť nezávislú identitu. Preto opäť: súhlasíme aby sme sa líšili a odlišujeme sa, aby sme súhlasili.

Lukas Ligeti
(krátené)

GYÖRGY LIGETI (1923, Dicsöszentmárton/Tyrnaveni, Rumunsko) študoval na konzervatóriu v Kološvári / Cluji a súkromne u Pála Kadosu v Budapešti. Po vojne zavŕšil štúdium kompozície na Vysokej hudobnej škole F. Liszta ako žiak Ferenca Farkasa, Sándora Veressa a Pála Járdányiho. Po absolutóriu sa venoval výskumu rumunskej ľudovej hudby. Roku 1950 sa stal profesorom harmónie, kontrapunktu a formovej analýzy na univerzite v Budapešti. Od roku 1957–1958 žil v Kolíne, kde pracoval v elektronických štúdiách WDR. Roku 1959 sa usadil vo Viedni. V šesťdesiatych rokoch prednášal pravidelne na Darmstadtských prázdninových kurzoch, bol profesorom kompozície na univerzitách v Štokholme, Stanforde, na hamburskej Vysokej hudobnej škole. Viedol kompozičné kurzy v Bilthovene, Essene, Jyväskyle, Tanglewoode, Siene a Aix-en-Provence. V rokoch 1959–1973 žil prevažne v Západnom Berlíne, najprv ako držiteľ štipendia Deutscher Akademischer Austauschdienst. Je členom Kráľovskej švédskej hudobnej akadémie, Západoberlínskej umeleckej akadémie, hamburskej Slobodnej umeleckej akadémie, bol ocenený mnohými umeleckými cenami (Beethovenpreis der Stadt Bonn, Berliner Kunstpreis, Bachpreis der Stadt Hamburg, Prix Maurice Ravel, Prix Arthur Honegger, Grawemeyer Award atď.). Ligetiho tvorba prešla zložitým vývojom a prekonala niekoľko modifikácií. Rozhodujúci zlom nastal po roku 1956, hoci Ligeti si uvedomil už skôr, že rozvíjanie Bartókovho idiómu nie je pre neho perspektívnou cestou. Začal experimentovať s jednoduchými intervalovými a rytmickými štruktúrami a vybudoval si novú metódu práce takpovediac od nuly. Po presídlení na Západ neprijal seriálne techniky, ale vypracoval si vlastný spôsob tzv. sieťových štruktúr, v ktorých jednotlivé intervalové a rytmické modely vystupujú ako súčasť bohatej zvukovej textúry. Pomocou clustrov a mikropolyfónie vytvára zvukové objekty, ktoré sa objavujú ako funkčné prvky tzv. Klangkomposition.
Roku 2000 mu bola v Helsinkách udelená Sibeliova cena Nadácie Jenny a Antti Wihuri a roku 2001 Kyoto-Prize pre umenie a vedu za celoživotné dielo. Pri príležitosti svojich osemdesiatych narodenín bol Ligeti odmenený medailou senátu mesta Hamburg a mesto Frankfurt mu v septembri 2003 udelilo cenu Theodora W. Adorna.

Dielo (výber): *Musica Ricercata*, 11 skladieb pre klavír (1951-1953), *Šesť bagatel* pre dychové kvinteto (1953), *1. sláčikové kvarteto „Métamorphoses nocturnes"* (1953–1954), *Éjszaka* (*Noc*), *Reggel* (*Ráno*) pre zbor (1955), *Glissandi*, mg pás (1957), *Artikulácia*, mg pás (1958), *Apparitions* pre orchester (1958–1959), *Atmosphčres* pre orchester (1961), *Fragment* pre komorný orchester (1961-1964), *Trois bagatelles* pre klavíristu (1961), *Poème symphonique* pre 100 metronómov (1962), *Volumina* pre organ (1962), *Aventures a Nouvelles Aventures* pre 3 spevákov a 7 inštrumentalistov (1963–1965), verzia hudobnodramatická (1966), *Rekviem* pre soprán a mezzosoprán, 2 miešané zbory a orchester (1963–1965), *Lux aeterna* pre 16-hlasný miešaný zbor (1966), *Koncert pre violončelo a orchester* (1966), *Lontano* pre orchester (1967), *Dve Etudy* pre organ (1967–1969), *Continuum* pre čembalo (1968), *2. sláčikové kvarteto* (1968), *10 skladieb* pre dychové kvinteto (1968), *Ramifications* pre sláčikový orchester/12 sólových sláčikov (1968–1969), *Melódie* pre orchester (1971), *Dvojkoncert* pre flautu, hoboj a orchester (1971–1972), *Clocks and Clouds* pre 12-hlasný ženský zbor a orchester (1972–1973), *San Francisco Polyphony* pre orchester (1973–1974), *Le Grand Macabre*, opera v 2 dejstvách (1974–1977), *Monument-Selbstportrait-Bewegung*, 3 skladby pre 2 klavíry (1976), *Hun-*

garian Rock pre čembalo (1978), *Passacaglia Ungherese* pre čembalo (1978), *Hungarian Etudes* pre zbor a cappella (1982), *Trio* pre husle, lesný roh a klavír (1982), *Drei Phantasien nach F. Hölderlin* pre 16-hlasný miešaný zbor a cappella (1983), *Études pour piano* (1985), *Koncert pre klavír a orchester* (1985–1988), *Non sense Madrigals* pre 6-hlasný zbor (1988), *Koncert pre husle a orchester* (1990), *Loop* pre sólovú violu (1991), *Macabre Collage*, suita pre orchester (upr. Elgar Howarth, 1991), *Mysteries of the Macabre* pre koloratúrny soprán / sólovú trúbku a súbor (upr. Elgar Howarth, 1991) alebo orchester (1992), *Etudes pour piano, deuxième livre* (1988–1993).

Sándor Weöres bol jedným z najväčších maďarských básnikov, bol svetovým moderným a zároveň experimentátorským básnikom a ako nikto iný dokázal využívať rytmicko-metrické a sémantické možnosti a nemožnosti maďarského jazyka. Zádumčivý a hravý, elitársky a nekultivovaný, bol maďarským Mozartom. Pre cyklus *Síppal, dobbal nádihegedűvel* (*S píšťalkami, bubienkami, husličkami*) som zvolil sedem výrazne kontrastných básní, alebo útržkov z nich. *Papagáj* sa javí nezmyselnou, ale je úplne pochopiteľnou. Na druhej strane *Tanečná pieseň* je len hrou s rytmom, aj keď báseň má na pohľad význam. Za pomoci jednoslabičných slov evokuje *Čínsky chrám* iluzórnosť čínskej reči, *Fabula* je groteskne-agresívnou a *Sen* zasa experimentálnou poéziou nadprirodzenej miernosti. Štvorica hráčov na bicích nástrojoch sprevádza mezosopranistku: o skladbu ma požiadal maďarský súbor Amadinda spolu so speváčkou Kati Károlyi.

György Ligeti

Sándor Weöres

SÍPPAL, DOBBAL NÁDIHEGEDŰVEL	**S PÍŠŤALKAMI, BUBIENKAMI, HUSLIČKAMI**
I. FABULA	I. FABULA
Egy hegy megy.	Jeden vrch ide.
Szembejön a másik hegy. Ordítanak ordasok: Össze ne morzsoljatok!	Druhý vrch mu prichádza naproti. Vlci zavýjajú: Nerozdrvte nás!
Én is hegy, te is hegy, nekünk ugyan egyremegy.	Ja vrch, ty tiež vrch, nám je to jedno.
II. TÁNCDAL	II. TANEČNÁ PIESEŇ
panyigai panyigai panyigai ű panyigai ű panyigai panyigai panyigai ű panyigai ű	(nepreložiteľné)

kudora panyigai panyigai
kudora ű
panyigai kudora kudora
panyigai ű

kotta kudora panyigai
kudora kotta ű
kotta panyigai kudora
panyigai kotta ű

haz panyigai kudora
ű kudora kotta ház
kudora ház panyigai
ű panyigai ház kotta

III. KÍNAITEMPLOM

Szent	főnn	Négy	majd
kert	lenn	fém	mély
bő	tág	cseng:	csőnd
lomb:	éj	Szép,	leng,
tárt	jő,	Jó,	mint
zőld	kék	Hír,	hult
szárny,	árny.	Rang,	hang.

IV. KULI

Kuli botvág.
Kuli megy
megy
csak gun-gun
Riksa
Autó
Sárkányszekér
Kuli húz riksa.
Kuli húz autó.
Kuli húz sárkányszekér.
Csak guri-guri
Kuli gyalog megy.
Kuli szakáll fehér.
Kuli álmos.
Kuli éhes.
Kuli őreg.
Kuli babszem mákszem kis gyerek

ver kis Kuli nagy rossz emberek.
Csak guri-guri

III. ČÍNSKY CHRÁM

Svätý	hore	Štyri	potom
sad	dolu	kovy	hlboká
bohaté	ďaleko	znejú:	tíšina
lístie:	noc	Pekný,	kolíše
široké	prichádza	Dobrý,	ako
zelené	modrá	Správa,	chladný
krídla	tôňa.	Rad,	zvuk.

IV. KULI

Kuli palica rezať.
Kuli ide
ide
len gúľať a gúľať
Rikša
Auto
Dračí koč.
Kuli ťahať rikša.
Kuli ťahať auto.
Kuli ťahať dračí koč.
len gúľať a gúľať
Kuli ísť pešo.
Kuli brada biela.
Kuli ospalý.
Kuli hladný.
Kuli starý.
Kuli malé dieťa malé ako fazuľa,
ako zrnko maku.
Malý Kuli biť veľkí zlí ľudia
len gúľať a gúľať

Riksa
Autó
Sárkányszekér
Ki húz riksa?
Ki húz autó?
Ki húz sárkányszekér?
Ha Kuli meghal?
Kuli meghal.
Kuli neeem tud meghal!
Kuli őrők
csak guri-guri

V. ALMA ALMA
(TIZENKETTEDIK SZIMFÓNIA)

alma ágon
alma ring az ágon
alma ring a
lombos ágon
ring a ring a
barna ágon
ringva
ringa-ringatózva
inga
hinta
palinta
alma álma
elme álma alma
álmodj alszol?
mozdulatlan lengedezve
hűs szélben árnyban
álom ágon
ágak álma
ringva
ringa-ringatózva
ingadozva
imbolyogva
ittegyhelyben elhajózik
indiába afrikába holdvilágba
álmodj
alma alszol?

Rikša
Auto
Dračí koč
Kto ťahať rikša?
Kto ťahať auto?
Kto ťahať dračí koč?
Keď Kuli zomrieť?
Kuli zomrieť.
Kuli nemôcť zomrieť!
Kuli večný
len gúľať a gúľať

V. SEN
(Dvanásta symfónia)

jablko na vetve
jablko sa pohupuje na vetve
jablko sa pohupuje
na listnatej vetve
pohupuje sa, pohupuje
na hnedej vetve
pohupujúc
sa kolíšuc
pendlujúc
hinta
palinta*
sen jablka
sen rozumu jablko
sni spíš?
nehybne sa kolíšuc
v chladnom vetre v tieni
sen na vetve
sen vetiev
pohupujúc sa
kolíšuc sa
potácajúc
zotrvajúc na mieste sa odplaví
do Indie do Afriky do mesačného svitu
sni
jablko spíš?

*Hinta vo význame hojdania: „Hinta palinta" sú bezvýznamové slabiky hovorené deťom pri hojdaní.

VI. KESERÉDES
(67. MAGYAR ETŰD)

Szántottam, szántottam hét tűzes sárkánnyal,
hej, végig bevetettem csupa gyöngyvirággal.
Szántottam, szántottam szép gyémánt ekével,
hej, végig bevetettem hulló könnyeimmel.

Száz nyiló rózsáról az erdőn álmodtam,
hej, többet nem aludtam,félig ébren voltam.
Hajnalban fölkeltem, kakukszót számoltam,
hej, visznek esküvőre kedves galambommal.

VII. SZAJKO

tanárikari karika
papiripari paripa

karika tanárikara
paripa papiripara

taná rika rika rika
papi ripa ripa ripa

kari kata nári kara
pari papa piri para

VI. HORKO-SLADKÉ
(67. Maďarská etuda)

Oral som, oral, so siedmimi ohnivými drakmi,
hej, sial som samé konvalinky,
oral som, oral, pekným pluhom
z diamantu,
hej, všade som svoje slzy zasial.

O stovke rozkvitajúcich ruží som v lese snil,
hej, viac som už nespal, bol som polobdelý,
na úsvite som vstal, rátal volania kukučky,
hej, nesú ma na svadbu s mojou milou holubicou.

VII. PAPAGÁJ

(nepreložiteľné)

Preklad: Astrid Rajterová

IANNIS XENAKIS (1922–2001) sa narodil v Rumunsku ako syn gréckych rodičov, ktorí sa s ním po desiatich rokoch vrátili presťahovali späť do Grécka. Jeho štúdium architektúry na Athens Polytechnic prerušila II. svetová vojna. Za aktívnu účasť v odboji (koncom vojny bol ťažko ranený), ho odsúdili na smrť, preto emigroval a usadil sa v Paríži a prijal francúzske občianstvo. V kompozícii bol žiakom Dariusa Milhauda a Arthura Honeggera na Ecole Normale de Musique, Oliviera Messiaena na Conservatoire National Supérieur de Musique; neskôr študoval u Hermanna Scherchena v Švajčiarsku. V Paríži sa stretol s Le Corbusierom, s ktorým dlhé roky úzko spolupracoval ako stavebný inžinier a architekt: projektovali Phillips pavilón, svetovú výstavu v Bruseli (1958), kláštor v La Tourette a ďalšie svetoznáme budovy. Ich spoločná architektonická revolúcia sa odrazila aj na Xenakisovej hudobnej revolúcii, ktorá výrazne ovplyvnila povojnový hudobný život. Už roku 1954 vystúpil proti serializmu, pretože chcel rozšíriť horizonty pôsobenia hudby. Tento postoj viedol k rozporu so súčasníkmi-skladateľmi: Messianen, Scherchen a Varèse ho však naďa-

lej podporovali. Xenakis zaviedol termín „stochastická" hudba, pre hudbu založenú na teórii pravdepodobnosti a využívajúcu pri tvorbe zvuku teóriu náhodných operácií. Predpovedal aplikáciu počítačov v hudbe a už roku 1957 rad svojich skladieb vytvoril na báze programu. Pomocou matematických pojmov a funkcií modeloval výšku, trvanie, farbu, vytvoril nové hudobné entity na báze logiky. Zaviedol pojem množiny do hudby. Vymyslel a realizoval multimediálne show so svetlom a zvukom v architektonickom priestore a v prírode, kde uvádzal svoje polytopické kompozície (napr. na svetovej výstave v Montreali v roku 1967, na zrúcaninách Persepolisu v Iráne v roku 1971, v zrúcaninách Mykén v roku 1978, k otvoreniu Centre George Pompidou v Paríži tiež v roku 1978). Xenakis prejavil svoju spätosť s byzantskou hudbou: zhudobnil rad klasických gréckych tragédií. Napísal množstvo teoretických článkov a pojednaní objasňujúcich jeho postoje a názory. V posledných rokoch života sa však už stránil hovoriť o svojich systémoch a metódach, jeho sústredenejší prístup k hudbe sa prejavil v jej novej kvalite.

Dielo (výber): *Metastasis* pre orchester (1954), *Pithoprakta* pre orchester (1956), *Achorripsis* pre 21 nástrojov (1957), *Concret PH* pre mg pás (1958), *Syrmos* pre 18 alebo 36 sláčikových nástrojov (1959), *Orient-Occident* pre mg pás (1960), *Herma* pre klavír (1961), *ST/4* pre sláčikové kvarteto (1962), *Polla ta Dhina* pre detský zbor a orchester (1962), *Eonta* pre klavír a plechové nástroje (1964), *Orresteia*, scénická hudba pre 2 zbory a komorný orchester (1965–1966), *Terretektorh* pre orchester (1966), *Polytope de Montréal*, audiovizuálne predstavenie s hudbou pre 4 orchestre (1967), *Nomos Gamma* pre orchester (1967-1968), *Anaktoria* pre inštrumentálny súbor (1969), *Hibiki Hana Ma* pre 12 mg pásov (1969-1970), *Charisma* pre klarinet a violončelo (1971), *Linaia Agon* pre inštrumentálny súbor a dychové nástroje (1972), *Cendreés* pre zbor a orchester (1973), *Gmeeoorh* pre organ (1974), *Phlegra* pre 11 dychových nástrojov (1975), *Kottos* pre violončelo (1976), *Jonchaies* pre orchester (1977), *Le légende d'Eer* pre 1600 svetelných bleskov, laserové lúče, 400 zrkadiel a sedemstopý magnetofón (1977), *Pléiades* pre 6 hráčov na perkusie (1978), *Serment-Orkos* pre zbor a cappella (1981), *Mists* pre klavír (1981), *Pour la Paix* pre miešaný zbor, mg pás a recitátorov (1982), *Tetras* pre sláčikové kvarteto (1983), *Naama* pre amplifikované čembalo (1984), *Akea* pre klavír a sláčikové kvarteto (1986), *Horos* pre orchester (1986), *Keqrops* pre klavír a orchester (1986), *XAS* pre saxofónové kvarteto (1987), *Traceés* pre veľký orchester (1987), *Waarg* pre 13 hudobníkov (1988), *Rebonds* pre bicie nástroje (1988), *Echange* pre basklarinet a 13 hudobníkov (1989), *Oophaa* pre čembalo a bicie nástroje (1989), *Tetora* pre sláčikové kvarteto (1990), *Knepphas* pre miešaný zbor (1990), *Kyania* pre orchester (1990), *Dox-Orkh* pre husle a orchester (1991), *Paille in the wind* pre violončelo a klavír (1992), *Les Bacchantes d'Euripide* pre barytón, ženský zbor a inštrumentálny súbor (1993), *Dämmerschein* pre orchester (1993–1994), *Mnamas Xapis Witoldowi Lutosławskiemu* pre 2 trúbky a 2 lesné rohy (1994), *Koiranoi* pre orchester (1994), *Ergma* pre sláčikové kvarteto (1994), *Ioolkos* pre orchester (1995), *Ittidra* pre sláčikové sexteto (1995), *Rascobeck* pre violončelo a kontrabas (1996), *Zythos* pre 7 hudobníkov (1996), *Sea-Change* pre orchester (1997), *O-Mega* pre sólové perkusie a 13 nástrojov (1997).

Skladba *Rebonds* pozostáva z dvoch častí A a B, ktorých poradie nie je presne určené. V časti A sú použité iba membranofóny, kým v časti B sa pridá skupina woodblockov. Časti sa hrajú za sebou bez prerušenia. Skladbu charakterizuje strhujúci rytmus. V časti A sa viac alebo menej nepravidelná štruktúra rozvinie do perpetuálneho pohybu, časť B je postavená na pravidelnom bongovom rytme, nad ktorým prebiehajú premenlivé akcenty nižších bubnov. Občas je táto konštrukcia prerušená a zamiešajú sa do nej woodblocky. Strhujúci rytmus a dynamika, ktorá sa takmer počas celej skladby udržuje vo *fff*, pripomína primitívne exotické rituály, aj keď tu v skutočnosti nejestvujú skutočné folkloristické konotácie.
Skladba *Rebonds* je venovaná Sylviovi Gualdovi a jej premiéra sa uskutočnila v Avignone v roku 1989.

AMADINDA PERCUSSION GROUP › s. 23

KATALIN KÁROLYI › s. 25

PIATOK 11. NOVEMBER

Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
17.00

05

AMALTEA
Barbara Bossert flauta
Eva Schwaar klavír
Martina Brodbeck violončelo
Leila Pfister spev

PRO HELVETIA
Schweizer Kulturstiftung

Koncert sa koná s podporou nadácie Pro Helvetia

GEORGE CRUMB
Vox Balaenae (1971)
pre troch hráčov v maskách

1. Vokalíza (...na počiatok času)
2. Variácie na More-Čas
   Téma mora
   Archeozoikum (Var. I)
   Proterozoikum (Var. II)
   Paleozoikum (Var. III)
   Mezozoikum (Var. IV)
   Cenozoikum (Var. V)
3. More-Nokturno (...na koniec času)

THÜRING BRÄM
Einhorn

GYÖRGY KURTÁG
Játékok (*Hry*) (výber) (1973–1976)

PRESTÁVKA

OLIVIER MESSIAEN
Le Merle noir (1951)
pre flautu a klavír

KAAIJA SAARIAHO
Die Aussicht (1996)
pre soprán, flautu, violončelo a klavír

IRIS SZEGHY
Anrufung des Großen Bären (2003)
pre soprán, flautu a klavír na básne Ingeborg Bachmann

Larghetto
Alla danza
Largo

GEORGE CRUMB (1929, Charleston, Západná Virgínia, USA) študoval na Illinois University u Eugena Weigela, na berlínskej Hochschule für Musik u Borisa Blachera a na Michigan University u Rossa Lee Finneyho. Od viacerých nadácií získal niekoľko štipendií (Berkshire Music Centre, 1955, Fulbright, 1955–1956, Rockefeller, 1964, Guggenheim, 1967, 1973, Fromm, 1973, Ford, 1976, Národná umenovedná inštitúcia, 1967). Ako sídelný skladateľ spolupracoval v rokoch 1964–1965 s Umeleckým centrom v Buffale. Od roku 1965 až do odchodu na penziu v roku 1997 pôsobil ako profesor kompozície na Pennsylvania University vo Filadelfii.
Crumb získal množstvo ocenení vrátane Pulitzerovej ceny za hudbu (za skladbu *Echoes of Time and the River*, 1968), Kussevitzky International Recording Award (za nahrávku *Ancient Voices of Children*, 1971), Cannes Classical Award (1998) a taktiež ocenenie Grammy Award za najlepšiu kompozíciu súčasnej hudby (*Star-Child*, 2001). Je členom Národnej umenovednej inštitúcie, čestným členom Nemeckej akadémie umení a taktiež mu patrí titul „doctor honoris causa" šiestich univerzít. Časopis Musical America mu v roku 2004 udelil ocenenie „Skladateľ roka".

Dielo (výber): *Three Early Songs* pre hlas a klavír (1947), *Sonata* pre violončelo (1955), *Variazioni* pre veľký orchester (1959), *Madrigaly*, Knihy I–II (1965), *Eleven Echoes of Autumn (Echoes I)* pre husle, altovú flautu, klarinet a klavír (1966), *Echoes of Time and the River (Echoes II)* pre orchester (1967), *Songs, Drones and Refrains of Death* pre barytón a súbor ozvučených nástrojov (1968), *Night of the Four Moons* pre alt, flautu, banjo, elektrické violončelo a bicie (1969), *Madrigaly*, Knihy III–IV (1969), *Black Angels (Images I)* pre elektrifikované sláčikové kvarteto (1970), *Ancient Voices of Children* pre mezzosoprán, diskant a súbor (1970), *Vox Balaenae* pre elektrickú flautu, elektrické violončelo a amplifikovaný klavír (1971), *Makrokosmos*, Volume I–II pre amplifikovaný klavír (1972–1973), *Music for a Summer Evening (Makrokosmos III)* pre dva amplifikované klavíry a bicie (1974), *Dream Sequence (Images II)* pre husle, violončelo, klavír, bicie a sklenenú harmoniku (1976), *Star-Child* pre soprán, detské hlasy, mužský zbor, zvony a veľký orchester (1977), *Celestial Mechanics (Makrokosmos IV)* pre amplifikovaný štvorručný klavír (1979), *Apparition* pre soprán a amplifikovaný klavír na poéziu Walta Whitmana (1979), *A Little Suite for Christmaa, A.D. 1979* pre klavír (1980), *The Sleeper* pre soprán a klavír, na poéziu E. A. Poea (1984), *An Idyll for the Misbegotten (Images III)* pre ozvučenú flautu a bicie (1986), *Zeitgeist (Tableaux Vivants)* pre dva amplifikované klavíry (1988), *Easter Dawning* pre zvonkohru (1991), *Quest* pre gitaru a komorný súbor (1994), *Mundus Canis* pre gitaru a bicie (1998), *Unto the Hills* pre soprán a komorný súbor (2001), *A Journey Beyond Time* pre soprán a komorný súbor (2002), *Eine Kleine Mitternachtmusik* pre klavír (2002), *Otherwordly Resonances* pre dva klavíry (2003), *River of Life* pre soprán, klavír a kvarteto bicích nástrojov (2003), *Winds of Destiny* pre soprán, klavír a kvarteto bicích nástrojov (2004).

Vox Balaenae (Hlas veľryby) je akýmsi zaoceánskym ekvivalentom Messiaenovho spevu vtákov, inšpirovaným spevom veľryby. V roku 1969 počul Crumb poprvýkrát z magnetofónového pásu hrozivý podmorský spev obrovských cicavcov a dva roky nato vznikla dvadsaťminútová skladba *Vox Balaenae* pre elektrifikovanú flautu, elektrifikované violončelo, krotále a amplifikovaný klavír. Jej prednes komentuje

skladateľ slovami: „Každý z troch hráčov má mať počas predvedenia diela oblečenú čiernu polovičnú masku. Masky majú symbolizovať neosobnú silu prírody, jej dehumanizovanú podstatu. Vox Balaenae môžu byť predvedené za hlbokého modrého osvetlenia, čím sa účinok divadelného efektu ešte zosilní." Crumb vyžaduje od klaviristu, aby hral na strunách klavíra pizzicato a flažolety; violončelo ladené scordatúrou (H-F#-D#-A) a flautista má simultánne hrať i spievať. Samotné dielo je trojčasťovou fantáziou začínajúcou flautovou vokalízou *(...na počiatok času)*, ktorá je náhle prerušená zaklínavými akordickými skokmi v klavíri. Nasleduje úsek piatich variácií na *More-Čas*, ktoré predstavujú názvy jednotlivých geologických období. Téma mora znie v alikvotných tónoch violončela a klavíra. Posledná časť je žiarivé *More-Nokturno (...na koniec času)* – nepochybná alúzia na Messiaena – komentované poznámkou k interpretácii: „pokojne, čisto, transfiguratívne".

Michael Walsh
(krátené)

THÜRING BRÄM (1944, Basel, Švajčiarsko) študoval v Bazileji klavír, dirigovanie a kompozíciu, neskôr na univerzitách v Bazileji a Heidelbergu absolvoval muzikológiu. Obdobie 1970–1973 strávil v Spojených štátoch, kde dirigoval (Curtis Institute of Music vo Filadelfii, Santa Fe Summer Opera, hudobný festival v Aspene) a pokračoval v štúdiách kompozície na University of California v Berkeley. V rokoch 1973–1987 bol riaditeľom Bazilejskej hudobnej akadémie, od roku 1987 je riaditeľom konzervatória v Lucerne. Je tiež aktívnym dirigentom v rodnom Švajčiarsku, ale aj v zahraničí. Počas jeho študentských rokov ho najviac ovplyvnili Anton Webern a Pierre Boulez (ten najmä ako dirigent a analytik). Po návšteve USA sa začal zaujímať o procesy improvizácie v hudbe, neskôr začal využívať tradičné prostriedky k vytváraniu novátorských zvukových efektov (oratórium *Litteri un Schattä – Luci e Ombre*, orchestrálna skladba *Florestan und Eusebius*). Získal viacero významných kompozičných ocenení (Pro Helvetia, Cena mesta Bazilej, BBC Singers, Ocenenie Edwina Fischera, Cena University of California).

GYÖRGY KURTÁG (1926, Lugos/Lugoj, Rumunsko) začal svoje hudobné štúdiá roku 1940 hrou na klavíri u Magdy Kardosovej a kompozíciu u Maxa Eisikovitsa v Temešvári. Po ukončení vojny sa presťahoval do Budapešti v nádeji, že sa stane žiakom Bélu Bartóka (s rovnakým cieľom prišiel do Budapešti, takisto z Rumunska iba o niečo starší G. Ligeti, s ktorým Kurtága odvtedy spája pevné priateľstvo). Túto nádej zmarila správa o úmrtí B. Bartóka. Kurtág potom študoval od roku 1946 na Vysokej hudobnej škole F. Liszta v Budapešti v triede Sándora Veressa, Ferenca Farkasa, Pála Kadosu a Leó Weinera. Roku 1951 absolvoval v odbore klavír a komorná hudba. Svoje hudobné vzdelanie si doplnil v Paríži v rokoch 1957–1958, kde bol veľmi významný jeho kontakt s psychologičkou Mariannou Steinovou a najmä návšteva kurzov pod vedením Oliviera Messiaena a Dariusa Milhauda. Po inšpiratívnom stretnutí s Karlheinzom Stockhausenom v Kolíne sa Kurtág vrátil do Budapešti, kde žije dodnes. Pôsobil ako korepetítor Národnej filharmónie (1960–1968) a v rokoch 1967–1993 bol profesorom klavíra, neskôr komornej hudby na Vysokej hudobnej škole v Budapešti. Ako držiteľ DAAD štipendia žil rok v Berlíne, v rokoch 1993–1995

bol sídelným skladateľom Berlínskeho filharmonického orchestra, v sezóne 1995/96 v tej istej funkcii vo viedenskom Konzerthause. Roku 1996 sa stal čestným profesorom na Kráľovskom konzervatóriu v Den Haagu a na dva roky čestným hosťom Concertgebouw Orchestra, Nizozemskej opery a ďalších dôležitých hudobných inštitúcií v Holandsku. György Kurtág je nositeľom radu domácich a medzinárodných ocenení (Erkelova a Kossuthova cena, Officier des Arts et des Lettres, člen Bayrische Akademie der Schönen Künste, Akademie der Künste Berlin, Herderova cena, Rakúska štátna cena pre európskeho skladateľa a i.).

Rozhodujúci vplyv na formovanie Kurtágovho hudobného jazyka mal Webern a Bartók. Ťažisko jeho tvorby spočíva v komornej hudbe, v miniatúre, vo fragmente, ktoré neraz spája do veľkých celkov. Roku 1995 sa zúčastnil na spoločnom projekte 15 skladateľov (L. Berio, F. Cerha, P. H. Dittrich, M. Kopelent, G. Kurtág, J. Harbison, A. Nodheim, B. Rands, M.-A. Dalbavie, J. Weir, K. Penderecki, W. Rihm, A. Schnittke, G. Roždestvenskij, J. Yuasa) na kompozícii *Rekviem zmierenia*, ktorého premiéru v Stuttgarte uviedli pod taktovkou Helmuta Rillinga za spoluúčinkovania Israel Philharmonic Orchestra a Gächinger Kantorei.

Dielo (výber): *Violový koncert* (1954), *Sláčikové kvarteto* (1959), *Dychové trio* (1959), *Osem klavírnych skladieb* (1960), *Osem duí* pre husle a cimbal (1961), *Jelek* pre sólovú violu (1961), *The Sayings of Péter Bornemisza* pre soprán a klavír (1963-1968), *In Memory of a Winter Sunset*, štyri fragmenty pre soprán, husle a cymbal (1969), *Štyri capricciá* pre soprán a komorný súbor (1972), *Hry* pre klavír, 4 knihy (1973-1976), *Štyri piesne na básne Jánosa Pilinszkého* pre bas/basbarytón a komorný súbor (1975), *S. K. Remembrance Noise* pre soprán a husle (1975), *Messages of the late Miss R. V. Troussova* pre soprán a komorný súbor (1976-1980), *Hommage à Mihály András* pre sláčikové kvarteto (1977), *Herdecker Eurythmie* pre flautu/husle/hlas a tenorovú lýru (1979), *The Little Predicament* pre pikolu, trombón a gitaru (1978), *Tre pezzi* pre husle a klavír (1979), *Bagately* pre flautu, klavír a kontrabas (1981), *Omaggio a Luigi Nono* pre zbor a cappella (1979), *Scény z románu* pre soprán, husle, kontrabas a cymbal (1981-1982), *Fragmenty Attilu Józsefa* pre sólový soprán (1981), *Sedem piesní* pre soprán a cymbal (1981), *Osem zborov* (1981-1984), *Kafka-Fragmente* pre soprán a husle (1985-1986), *Three Old Inscriptions* pre soprán a husle (1986), *Requiem po drugu* pre soprán a klavír (1986-1987), *...quasi una Fantasia...* (č. 1 pre klavír a skupiny nástrojov 1987-1988, č. 2 pre klavír, violončelo a komorné súbory 1989-1990), *Officium breve* pre sláčikové kvarteto (1988-1989), *3 in memoriam* pre klavír pre 1-2-3 ruky (1988-1990), *Ligatura-Message to Frances-Marie (The Answered Unanswered Question*, 3 verzie pre rôzne obsadenia (1989), *Náhrobok pre Stephana* pre gitaru a skupiny nástrojov (1989), *Ligature e Versetti* pre organ (1990), *Hommage à R. Sch.* pre klarinet, violu a klavír (1990), *Samuel Beckett: What is the Word* pre sólový alt, hlasy, klavír a komorný súbor v priestore (1991), *Transkripcie od Machauta až po J. S. Bacha* pre klavír (dueto pre 6 rúk a pre 2 klavíry (1974-1991), *Životopis* pre 2 klavíry a 2 basetové rohy (1992), *Pohľad späť - staré a nové* pre 4 hráčov, *Hommage à Stockhausen*, komponovaný program diel a transkripcií skladateľových diel pre trúbku, kontrabas a klávesové nástroje (1993), *Tre pezzi* per violino e pianoforte (1993), *Hry* - 2. séria pre klavír (1975-1993), *Piesne clivé a smutné*, 6 zborov s nástrojmi (1980-1994), *Friedrich Hölderlin: An...* (1993-1995), *Stele* pre veľký

orchester, *Messages for Orchestra* op. (1991 – nedokončené), *Epilóg* v *Rekviem zmierenia* pre miešaný zbor a nástroje (1995), *Hölderlin Gesänge* pre barytón (1993–1995), *Samuel Becket* pre barytónové sólo, *Einige Sätze aus den Sudelbüchern Georg Christoph Lichtenbergs* pre sopránové sólo (1996), *Tre pezzi per clarinetto e cimbalo*, *Signs, Games and Messages* pre sláčiky (1989–1996).

Játékok (*Hry*) sú otvoreným dielom. V rokoch 1963–1993 skomponoval Kurtág sedem zošitov miniatúr pre dva klavíry. Skladateľ si želal, aby *Játékok* neboli vnímané ako študijný materiál, alebo zbierka náhodilých skladieb: nie je to návod klavírnej hry, ale dielo otvárajúce možnosti experimentov. Kurtágova hudba s absolútnou emocionálnosťou a dosahom v sebe zahŕňa široké spektrum ľudských pocitov, od krehkých, nestálych piesní k nespútanej radosti z hry vo svojej hlbokej a vrúcnej bohatosti. Kurtág vystaval svoje dielo mimo pominuteľnosti prírody, mimo obmedzení a možnej „nezmyselnosti" ľudského života. Vyznačil symboly, vyrazil mince, ako mýtne pre Chárona. Poznamenal stopy svojej vlastnej existencie, či už živej, alebo mŕtvej. Jej dosah je zdanlivo mizivý. Mnohé zo skladieb sú mimoriadne drobné, avšak sebestačne dokonalé dielka podobné neukončeným zlomkom. V kategórii večnosti je mozaikou všetko. Čriepky a útržky obsahujú ohromnú moc. Bezmocne stoja každému napospas; ponúkajú všetko, aj keď len na malom priestore; ony sami sú existenciou smerujúcou k najzásadnejšej tragédii ľudských okolností: „Ecce Homo".

Peter Bitterli
(krátené)

OLIVIER MESSIAEN (1908, Avignon – 1992, Clichy) študoval hru na organe (Marcel Dupré) a skladbu (Paul Dukas) na parížskom konzervatóriu. Štúdium ukončil záverečnými skúškami z organovej hry, klavírnej korepetície, improvizácie, kontrapunktu a kompozície. Roku 1931 sa stal organistom v Chráme sv. Trojice v Paríži. Od roku 1936 učil na École normale de musique, roku 1942 prevzal triedu harmónie na konzervatóriu (do roku 1979). Spolu s André Jolivetom, Danielom Lesurom a Yvesom Baudrierom vytvoril roku 1936 skupinu Mladé Francúzsko. Ako hlboko nábožný katolík so sklonmi k mystike vyhľadával Messiaen pre svoju tvorbu neobvyklé inšpiračné zdroje. Zaoberal sa štúdiom indického rytmu (konkrétne problematikou dec, i-talas, čo sú rytmy starobylej Indie, podľa indického teoretika Garngadevu), gréckej metriky, gregoriánskym chorálom, teológiou ako aj exotickým folklórom. Takisto sa zaoberal ornitológiou a snažil sa vytvoriť systém notácie, pomocou ktorej by mohol zapísať spev všetkých vtákov Francúzska. Vtákov rozdelil do kategórií podľa prostredia a oblastí: vtáci vyskytujúci sa na lúkach, na okrajoch lesov, vo vysokých horstvách, pri morskom pobreží, vtáci žijúci v rákosí, bažinách a močiaroch. V päťdesiatych rokoch vytvoril teóriu modov, týkajúcu sa výšky, dynamiky, trvania i tvorenia tónov zoskupovaných podľa vopred daných matematických relácií, čím značne ovplyvnil Bouleza a iných serialistov. Väčšina jeho diel upútava svojou farebnosťou (Messiaen hovorí o zvukovej dúhe; dosahuje ju tiež častým používaním Martenotových vĺn).

Dielo (výber): *Préludes* pre klavír (1929), *Les Offrandes oubliées*, symfonická meditácia pre orchester (1930), *Hymne au Saint Sacrément* pre orchester (1932),

L'Ascension pre organ (1934), *La Nativité du Seigneur* pre organ (1935), *Počmes pour Mi* pre soprán a klavír / orchester (1936/1937), *Chants de Terre* et *de Ciel* pre hlas a klavír (1938), *Les Corps Glorieux* pre organ (1939), *Quatuor pour la Fin du Temps* pre husle, klarinet, violončelo a klavír (1941), *Visions de l'Amen* pre 2 klavíry (1943), *Trois petites liturgies de la Présence Divine* pre ženský zbor, Martenotove vlny, klavír, čelestu, vibrafón, bicie nástroje a sláčikový orchester (1944), *Vingt regards sur l'Enfant Jésus* pre klavír (1944), *Harawi (Chants d'amour et de mort)* pre soprán a klavír (1945), *Turangalila-Symphonie* (1946–1948), *Cinqu rechants* pre 12 hlasov (1949), *Cantéyodjaya* pre klavír (1949), *Messe de la Pentecôte* pre organ (1951), *Livre d'Orgue* (1951), *Réveil des oiseaux* pre klavír a orchester (1953), *Oiseaux exotiques* pre klavír a orchester (1956), *Catalogue d'oiseaux* pre klavír (1956–1958), *Chronochromie* pre veľký orchester (1960), *Sept Haikai, esquisses japonaises* pre klavír a komorný orchester (1962), *Et expecto ressurectionem mortuorum* pre orchester (1964), *La Transfiguration de Notre Seigneur Jésus Christ* pre sólové nástroje, veľký orchester a miešaný zbor (1965–1968), *Méditations sur le Mystere de la Sainte Trinité* pre organ (1969), *Des Canyons aux Étoiles* pre klavír, bicie nástroje a komorný orchester (1971–1974), *Saint François d'Assise*, opera na libreto skladateľa (1975–1983), *Livre du Saint Sacrément* pre organ (1984–1985), *Petites Esquisses d'oiseaux* pre klavír (1985), *Un vitrail et des oiseaux* pre klavír a orchester (1988), *La Ville d'en Haut* pre klavír a komorný orchester (1987), *Un sourire* pre orchester (1989), *Pièce pour piano et quatuor* (1991), *Éclairs sur l'au-dela* pre orchester (1988–1991).

Le merle noir pre flautu a klavír Oliviera Messiaena. Svätý František kázal vtákom; Messiaen im načúva. „Človek dokáže vnímať prírodu najrozličnejším spôsobom", konštatuje Messiaen. „Rovnako ako sa Bartók potuloval po Uhorsku aby zozbieral ľudové piesne, ja som strávil dlhé roky na francúzskom vidieku zbieraním a zapisovaním vtáčích piesní."

KAIJA SAARIAHO (1952, Fínsko) žije a komponuje v Paríži od roku 1982. Študovala kompozíciu na Sibeliovej akadémii u Paava Heininena, neskôr na Musikhochschule vo Freiburgu u Briana Ferneyhougha a Klausa Hubera. V roku 1982 navštevovala kurzy computer music na parížskom IRCAM-e a elektronika sa stala dôležitým aspektom jej kompozičného jazyka. Na letných kurzoch v Darmstadte získala Kranichsteiner Preis, neskôr ceny Prix Italia a Ars Electronica Prize za *Stilleben*. Za *Lonh* pre soprán a elektroniku získala Nordic Music Prize a cenu Stoeger Spoločnosti komornej hudby amerického Lincolnovho centra. Medzinárodné uznanie dosiahla aj dielami *Verblendungen* pre orchester a mg pás (1982–1984), *Lichtbogen* pre komorný súbor a elektroniku (1985–1996), *Nymphéa* pre sláčikové kvarteto a elektroniku (1987), ktorá bola objednávkou Lincolnovho centra pre Kronos Quartet a dvoma spojenými orchestrálnymi skladbami *Du Cristal* a *...a la fumée*. Spolupracuje na množstve multimediálnych projektov (balet *Maa*, 1991), mnohé z nich prezentuje na autobiografickom CD-ROM-e *Prisma*. V týchto dňoch pracuje na oratóriu *La Passion de Simone* a opere *Adriana Mater*. Tá vznikla na objednávky Opéra National de Paris – Finnish National Opera a bude premiérovaná v marci 2006 v parížskej Bastille.

Dielo (výber): *L'Amour de loin*, opera (2000), *Im Traume* pre violončelo a klavír (1980), *Verblendungen* pre orchester (1984), *Lichtbogen* pre 9 hudobníkov (1986), *Io* pre komorný orchester a elektroniku (1987), *Petals* pre violončelo a elektroniku (1988), *Stilleben* pre elektroniku (1988), *Du Cristal* pre orchester (1989), *...a la Fumée* pre altovú flautu, violončelo a orchester (1990), *Maa*, baletná hudba v siedmych obrazoch (1991), *Fall* pre harfu a elektroniku (1991), *Gates* pre komorný orchester a elektroniku (1991), *Amers* pre violončelo a komorný orchester (1992), *Caliban's Dream* pre barytón a súbor (1993), *Six Japanese Gardens* pre bicie a elektroniku (1994), *Graal Théâtre* pre husle a orchester (1994, komorná verzia 1997), *Folia* pre kontrabas a elektroniku (1995), *Lonh* pre soprán a elektroniku (1996), *Château de l'âme* pre soprán, zbor a komorný orchester (1996), *Miranda's Lament* pre soprán a súbor (1997), *Mirrors* pre flautu a violončelo (1997), *Nymphéa Reflection* pre orchester (2001), *Überzeugung* pre 3 ženské hlasy a súbor (2001), *Tag des Jahrs* pre miešaný zbor a elektroniku (2001), *Orion* pre orchester (2002), *Ferdinand's Comfort* pre soprán, barytón a súbor (2004), *Adriana Mater*, opera (v príprave), *Asteroid 4179: Toutatis* pre orchester (v príprave), *La Passion de Simone*, oratórium (v príprave).

Talianske združenie pre súčasnú hudbu Antidogma Musica zadalo ôsmim skladateľom objednávku na vokálnu skladbu s ľubovoľným textom Friedricha Hölderlina. Všetky diela boli (spolu s výstavou malieb skladateľmi zvolených autorov) predvedené na koncerte v chráme Santa Maria del Monastero v stredovekom mestečku Manta, neďaleko Turína. Krátku báseň s víziou sna *Die Aussicht* napísal Hölderlin pre slávnosť v Taliansku. Pochádza z neskoršieho obdobia jeho tvorby, počas ktorého zmietala umelca duševná choroba.

Risto Nieminen

IRIS SZEGHY (1956, Prešov) študovala kompozíciu u Jozefa Podprockého a hru na klavíri u Marty Reiterovej na Konzervatóriu v Košiciach (1971–1976). V štúdiu kompozície pokračovala na Vysokej škole múzických umení v Bratislave u Andreja Očenáša (1976–1981). Bola štipendistkou Slovenského hudobného fondu (1984–1986), absolvovala internú ašpirantúru v odbore kompozícia na VŠMU u Ivana Hrušovského (1986–1989). Od roku 1990 je Iris Szeghy skladateľkou v slobodnom povolaní. V rokoch 1989, 1991 absolvovala mesačné stáže v Budapešti a vo Varšave, v rokoch 1992–1993 štipendijný tvorivý pobyt na Akademie Schloss Solitude v Stuttgarte. V r. 1994 jej štipendium Sorosovej nadácie umožnilo šesťtýždňový pobyt na University of California at San Diego ako „visiting composer", podobne v r. 1995 štipendium STEIM Studio krátkodobý tvorivý pobyt v Amsterdame. V rovnakom roku získala štipendium „composer-in-residence" Štátnej opery v Hamburgu, v roku 1999 štipendium Künstlerhäuser Worpswede v Nemecku na ročný tvorivý pobyt. V r. 2001 a 2002 absolvovala štipendijné pobyty v Künstlerhaus Boswil a v Künstlerwohnung Stein am Rhein vo Švajčiarsku. Od r. 2002 žije Iris Szeghy v Zürichu.
Píše orchestrálnu, komornú a zborovú tvorbu, jej diela zazneli v podaní rôznych interpretov a súborov na mnohých koncertoch, festivaloch v Európe, Amerike i Ázii (okrem iného na festivaloch ISCM, Varšavská jeseň, Darmstadských kurzoch pre súčasnú hudbu či v rámci štyroch samostatných autorských koncertov v San Diegu,

Brémach, Hamburgu a Stuttgarte). Spolupracovala s významnými interpretmi súčasnej hudby ako sú basklarinetista Harry Sparnaay, sopranistka Jane Manning, so súbormi „ensemble recherche", Ensemble SurPlus z Freiburgu, „2E2M" z Paríža či s anglickým Hilliard Ensemble.

V tvorbe Iris Szeghy sú zastúpené dva hlavné motívy: tradícia európskej hudby posledných troch storočí a proti tejto tradícii namierené avantgardné smery posledných päťdesiatich rokov. Zákonite dochádza medzi týmito záujmami k pnutiu, ku stretu. Szeghy však tento vnútorný rozpor nepovyšuje na centrálny štýlotvorný prvok, jej spracovanie divergentného materiálu nevedie poslucháča k uvedomovaniu si „šokujúcich" rozporov, ale celá jej tvorba je podriadená základnému postoju – „nové" sa integruje do „starého", resp. naopak. Osobitný dôraz v tomto procese syntézy kladie na ozvláštnenie výpovede, o čo sa snaží raz priamou konfrontáciou ustálenej, „tradičnej" textúry s efemérnou zvukovosťou súčasných techník tvorenia tónu (vrátane elektroakustickej hudby), inokedy ponorením sa do vopred zvolenej formy (napr. ciaccona) a hľadaním prieniku objektívnych a subjektívnych úrvkov v priestore vymedzenom touto formou. Dôležitým motivačným zdrojom sú pre Szeghy aj hodnoty pochádzajúce z výtvarného umenia, literatúry či archaického folklóru.

Peter Zagar

Dielo (výber): *Prosté a ťažké*, tri piesne pre mezzosoprán a klavír na básne M. Rúfusa (1978), *Tebe*, štyri lúbostné piesne pre soprán, tenor, flautu, violončelo, gitaru a triangel na slová *Piesne piesní* (1983), *Jarná sonáta* pre organ (1984), *Poetické štúdie* pre husle, violončelo a klavír (1984), *Sláčikové kvarteto – Musica dolorosa* (1985), *Vivat leto!*, malá suita pre klarinet (1985), *Canto triste*, nokturno pre trombón (violončelo) a klavír (1986), *Suita do vrecka* pre gitaru (1986), *Žalm hladujúceho* pre miešaný zbor (1989), *Koncert pre violončelo a orchester* (1989), *Tri piesne zo Shakespeara* pre ženský/miešaný zbor (1990), *De profundis*, 4 canzoni per voce e 2 stromenti melodici secondo le poesie di Michelangelo Buonarotti (1990), *Afforismi* per flauto, oboe e clarinetto basso (1991), *Ciaccona* per violino solo/viola sola (1990), *Afforismi II* per flauto, oboe e clarinetto basso (1992), *Svätojánske mystérium* pre 2/4 hráčov na bicie (1992), *Ave Maria* pre spev, violu, violončelo a kontrabas/pre spev a sláčikový orchester (1992), *Psalm* pre sólový hlas na text P. Celana (1993), *Perpetuum mobile* pre klavír (1993), *In Between* pre hoboj a mg pás (1993), *Oratio et gratias actio pro sanitate matris meae* pre 4 mužské hlasy (1994), *Story* pre hlas a mg pás (1995), *Variácie na nemeckú ľudovú pieseň* pre hornové trio (1995), *Musica folclorica* pre klarinet, bicie nástroje a klavír (1996), *Deň na Manhattane* pre gitarové kvarteto (1996), *Cestou domov* pre veľký symfonický orchester (1997), *Story*, EA (1995), *Un petit sentiment de Pologne* pre komorný súbor (1998), *Modlitba* pre miešaný zbor (1998), *Žalm 130* pre miešaný zbor a organ (1999), *Tableaux d'un parc* pre flautu, hoboj, klarinet, lesný roh, bicie, klavír, husle, violu, violončelo a kontrabas (1999), *Bolero-Blues* pre klavír (2000), *It-Movements* (2001), *Canticum* (2002), *Vielleicht, dass uns etwas aufginge* pre soprán a sláčiky na poéziu Klausa Merza (2003).

Impulzom pre napísanie cyklu *Anrufung des Großen Bären* (*Vzývanie Veľkého medveďa*) pre soprán, flautu a klavír na básne Ingeborg Bachmann z roku 2003 bola

objednávka súboru AMALTEA z Bernu a tiež môj vzťah k poézii Ingeborg Bachmann. Z tvorby I. Bachmann som si vybrala dve básne: *Reklama* a *Vzývanie Veľkého medveďa*.

Reklama je nanajvýš originálnym výtvorom poetky, ktorý majstrovsky zlučuje dve obsahovo nezlúčiteľné roviny – hlboko meditatívnu, dotýkajúcu sa posledných vecí človeka, a triviálne plytkú rovinu mediálnych reklám. Báseň zhudobňujem v cykle dvakrát – v prvej časti cyklu v jej úplnej podobe (soprán preberá rolu meditatívneho posolstva, flauta – prostredníctvom deklamácie textu do nástroja – rolu reklamy, klavír osciluje medzi oboma polohami), v tretej časti cyklu zhudobňujem text básne opäť, no očistený o triviálnu polohu, obnažený vo svojej vážnej, hlboko ľudskej výpovedi.

Vzývanie Veľkého medveďa nie je básňou o nič menej originálnou ako *Reklama*, pohráva sa tiež s dvoma obsahovými rovinami – na jednej strane je výpoveďou človeka o Veľkom medveďovi (súhvezdie, ale tiež symbol zla, hrozby), na strane druhej výpoveďou Medveďa o človeku a jeho svete. Báseň zhudobňujem v strednej časti cyklu – táto časť plní v skladbe funkciu kontrastu, živelného výbuchu a ironickej paródie, preberá funkciu drámy voči lyrike okrajových častí.

Skladba bola premiérovaná v decembri 2003 vo švajčiarskom Luzerne v podaní súboru Amaltea.

Iris Szeghy

Ingeborg Bachmann

REKLAME	**REKLAMA**
Wohin aber gehen wir	Kam ale pôjdeme
ohne sorge sei ohne sorge	bez starosti buď bez starosti
wenn es dunkel und wenn es kalt wird	keď nastane temno, keď nastane chlad
sei ohne sorge	buď bez starosti
aber	ale
mit musik	s hudbou
was sollen wir tun	čo máme robiť
heiter und mit musik	veselo a s hudbou
und denken	a myslieť si
heiter	veselo
angesichts eines Endes	o Konci
mit musik	s hudbou
und wohin tragen wir	a kam nesieme
am besten	najlepšie
unsre Fragen und den Schauer aller Jahre	svoje otázky a úzkosť všetkých rokov
in die Traumwäscherei ohne sorge sei	do práčovne snov bez starosti buď bez starosti
ohne sorge	
was aber geschieht	čo sa ale stane
am besten	najlepšie
wenn Totenstille	keď nastúpi
eintritt	smrteľné ticho

Preklad: Iris Szeghy

ANRUFUNG DES GROßEN BÄREN

Großer Bär, komm herab, zottige Nacht,
Wolkenpelztier mit den alten Augen,
Sternenaugen,
durch das Dickicht brechen schimmernd
deine Pfoten mit den Krallen,
Sternenkrallen,
wachsam halten wir die Herden,
doch gebannt von dir, und misstrauen
deinen müden Flanken und den scharfen
halbentblößten Zähnen,
alter Bär.

Ein Zapfen: eure Welt.
Ihr: die Schuppen dran.
Ich treib sie, roll sie
von den Tannen im Anfang
zu den Tannen am Ende,
schnaub sie an, prüf sie im Maul
und pack zu mit den Tatzen.

Fürchtet euch oder fürchtet euch nicht!
Zahlt in den Klingelbeutel und gebt
dem blinden Mann ein gutes Wort,
dass er den Bären an der Leine hält.
Und würzt die Lämmer gut.

´s könnt sein, dass dieser Bär
sich losreißt, nicht mehr droht
und alle Zapfen jagt, die von den Tannen
gefallen sind, den grossen, geflügelten,
die aus dem Paradiese stürzten.

VZÝVANIE VEĽKÉHO MEDVEĎA

Poď dolu, Veľký medveď, ty chlpatá noc,
ty zver v kožuchu oblakov, so starými očami,
s očami hviezd,
cez húštinu prenikajú tvoje
jagavé laby s pazúrmi,
s pazúrmi hviezd,
stáda udržiavame v bdelosti,
no máš ich v moci, a nedôverujeme
tvojim vyčerpaným slabinám a ostrým
polovycereným zubom,
ty starý Medveď.

Váš svet je šiška.
Vy ste jej semiačka.
Ženiem ich, kotúľam ich
od jedlí Začiatku
po jedle Konca,
počuchám ich, požmúľam v tlame
a zdrapím labami.

Bojte sa, alebo nebojte!
Vhoďte peniaz do zvončeka a venujte
slepcovi dobré slovo,
aby udržal Medveďa na reťazi.
A dobre okoreňte baránkov.

A čo ak sa tento Medveď
odtrhne, nebude viac hroziť,
ale poženie všetky šišky, čo spadli
z veľkých krídlatých jedlí,
ktoré sa zrútili z raja.

Preklad: Ján Štrasser

Členky experimentálneho súboru **amaltea** udržiavajú kontakt s rôznorodými skladateľmi u ktorých si nechávajú skladby doslova komponovať na mieru. Táto extravagancia vyplývajúca z „osobne exkluzívneho" repertoáru plne vyhovuje umeleckému krédu a naturelu zoskupenia Amaltea. Vznikajúca spolupráca odzrkadľuje interpretačný zápal a trojica charakterovo rozdielnych osobností predkladá hudbu poznačenú partnerským dialógom. Tri umelkyne kladú dôraz na priamy kontakt publika s ich hudbou. Aj z tohoto dôvodu obozretne vyberajú skladateľov a poetov napĺňajúcich ich vlastné umelecké predstavy. K uvádzanému cyklu *Anrufung des Großen Bären* inšpirovala členky súboru rovnomenná báseň Ingeborg Bachmann.

PIATOK 11. NOVEMBER

Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
19.00

06

GAIDA ENSEMBLE
Valentinas Gelgotas flauta
Linas Salna hoboj
Algirdas Doveika klarinet
Danielius Praspaliauskis saxofón
Tomas Kulikauskas bicie nástroje
Saulius Astrauskas bicie nástroje
Jurgis Karnavičius klavír
Giedre Debesiunaite harfa
Rusne Mataityte husle
Eugenija Budzila husle
Vitalija Raškevičiute viola
Edmundas Kulikauskas violončelo
Arnoldas Gurinavičius kontrabas
Linas Paulauskis živá elektronika
Remigijus Merkelys umelecký vedúci

Robertas Šervenikas dirigent

Koncert sa koná s podporou Ministerstva kultúry Litovskej republiky

OSVALDAS BALAKAUSKAS
Arkada (2005)

JANA KMIŤOVÁ
Kamea (2000–2001)
pre šesť nastrojov

KAIJA SAARIAHO
Lichtbogen (1985–1996)
pre komorný súbor a elektroniku

MARTIN BURLAS
Záznam siedmeho dňa (1993)
pre súbor

RYTIS MAŽULIS
Bézier Spline Canon (2005)
pre komorný súbor a elektroniku

OSVALDAS BALAKAUSKAS (1937, Miliunai, Litva) po absolutóriu Hudobnej fakulty viľňuského Pedagogického inštitútu (1957–1961) študoval na kyjevskom konzervatóriu u Borisa Lyatošinského kompozíciu (1964–1969). Do roku 1972 pracoval ako editor v hudobnom vydavateľstve Ukraina v Kyjeve. Po návrate do Viľňusu zastával v spolku skladateľov funkciu umeleckého poradcu. Od roku 1988 je vyučujúcim a riaditeľom kompozičného oddelenia tamojšieho konzervatória. V rokoch 1992–1994 zastával v Paríži funkciu veľvyslanca pre Francúzsko, Španielsko a Portugalsko (prvýkrát v dejinách Litvy). V súčasnosti je riaditeľom kompozičného oddelenia Litovskej hudobnej akadémie. V roku 1996 získal Balakauskas Litovskú národnú cenu, v roku 1998 získal tretí rad Grand Duke of Lithuania Gediminas. Jeho kompozičnú tvorbu ovplyvnili ruskí serialisti až avangardisti (Valentin Silvestrov, Leonid Hrabovsky), v domácom prostredí maliar – skladateľ Ciurlionis. Štýlové smerovanie Osvaldasa Balakauskasa sa vyznačuje krátkymi presne vymedzenými stanovenými prvkami, zložkami ktoré rozvinul vo formách *Passio strumentale* a *Opera strumentale*, v ktorých prepája tradičné druhy ako moteto a prísne kontrapunktické štruktúry s prvkami jazzu. Svoje diela prezentoval na mnohých domácich aj zahraničných festivaloch (Varšavská jeseň, Berliner Festwochen, Pražská jar, World Music Days vo Varšave).

Dielo (výber): 5 symfónií (1973, 1979, 1989, 1898, 2001), 3 sláčikové kvartetá (1971, 1971, 1998), *Dance Suite* pre sláčiky (1964), *Impresonata* pre flautu a klavír (1964), *Dance Suite* pre husle a klavír (1965), *Extrema* pre súbor (1966), *Concertino* pre klavír a sláčiky (1966), *Quartetto concertante* pre flautu, husle, violončelo a klavír (1970), *Studi sonori* pre 2 klavíry (1972), *Retrospective-I* pre violončelo a klavír (1974), *Fugue* pre violončelo a klavír (1974), *Nine Springs* pre hoboj a čembalo (rôzne obsadenia, 1974), *Like the Touch of a Sea Wave* pre husle a klavír (1975), *Sonata of the Mountains* pre klavír a sláčiky (1975), *Heterophony* pre (elektrifikované) violončelo a mg pás (1979), *Concerto* pre hoboj a sláčiky (1981), *Do nata* pre violu (violončelo) a mg pás (1982), *Opera strumentale* pre súbor (1987), *Alla Turca Once More* pre 2 klavíry (8 rúk, 1987), *Macbeth* – balet pre mg pás (1988), *Veda-Seka-Budi* pre 5 hráčov na bicie nástroje (1990), *Rain for Cracow* pre husle a klavír (čembalo, 1991), *Polylogue* pre altsaxofón a sláčiky (1991), *Meridionale – hommage a Witold Lutosławski* pre komorný orchester (1994), *Maggiore-Minore* pre altsaxofón a klavír (1994), *Bop-art* pre klavír a mg pás (1995), *Requiem in Memoriam Stasys Lozoraitis* (1995), *Concerto RK* pre súbor (1997), *Concerto brio* pre husle a orchester (1999), *La lointaine* – komorná opera (2002), *Concerto Heses-dur* pre jazzový hlas a súbor (2002), *Do nata II* pre akordeón a mg pás (2003), *Capriccio* pre klavír a orchester (2004).

Arkada sa skladá zo sekvencií dynamických vlnení (pokiaľ ide o polohu a intenzitu). Ako celok dokážu sformovať mohutnú vlnu (oblúk). Skladba sa zároveň vyznačuje kontrapunktickou technikou zdvojených línií.

JANA KMIŤOVÁ (1976, Prešov) študovala kompozíciu u Jozefa Podprockého a klavír u Melánie Hermanovej na konzervatóriu v Košiciach. Pokračovala na VŠMU v Bratislave u Dušana Martinčeka. V rokoch 1999–2001 bola študentkou skladby na

Universität für Musik und darstellende Kunst vo Viedni v triede Michaela Jarrella. Absolvovala kompozične kurzy v Nemecku, Rakúsku, Kanade, Francúzsku, Švajčiarsku a Japonsku u profesorov ako B. Ferneyhough, J. Rea, T. Hosokawa, J. Scholhorn, Y. Pagh-Paan. V roku 2001 premiérovala na na festivale súčasnej hudby v japonskom Takefu skladbu *Kamea* pre 6 nástrojov (účasť na festivale aj v rokoch 2003, 2004). O dva roky neskôr získala tamtiež medzinárodnú cenu festivalu spojenú s opätovnou pozvánkou a objednávkou pre Ensembel Recherche a taktiež s objednávkou pre sláčikové kvarteto (*3. sláčikové kvarteto „strmé mosty"* premiérované v roku 2004 Arditti Quartet). Spolupracuje so súbormi Klangforum Wien, Novel Ensemble Modern, Trio Accanto, Ensemble Ictus.

Dielo (výber): 3 sláčikové kvartetá, *Flauto-solo*, *45-hlasné ženské zbory* na texty Mily Haughovej, *Štyri miniatúry* pre klavír, *Kamea* pre 6 nástrojov, *Rana* pre súbor.

Slovo *„Kamea"* označuje plastickú rytinu v kameni, drahokame, skle alebo mušli a jej výroba ako umelecký objekt siaha od neskorej antiky rímskeho cisárstva až podnes. Výrobu každej kamey určuje jeden základný predpoklad: východzí materiál musí obsahovať dve, alebo viaceré farebné vrstvy. Horná vrstva potom vystúpi ako reliéf, pričom spodná ostane jeho farebne odlíšeným pozadím. Každá vrstva však už sama osve obsahuje tisícky farebných odtieňov jednej farby a tak na výslednom produkte možno pozorovať nielen hlavný farebný kontrast medzi popredím a pozadím, ale aj jemnejšie kontrasty obsiahnuté v každej jednotlivej vrstve zvlášť.
Osobne ma pri štúdiu historického vývoja a spôsobov výroby týchto umeleckých predmetov oslovilo niekoľko aspektov. Prvým z nich bola neuveriteľná miniatúrna práca a dokonalá presnosť, ktoré výroba takýchto predmetov vyžaduje. Ďalej absolútna znalosť materiálu spojená s veľkou dávkou intuície pre ten - ktorý druh v spojení s námetom rytiny. A v neposlednom rade to bol aj fakt určitej ohraničenosti vlastnej fantázie - ohraničenosti systémom vrstiev, ktoré už v kameni či inom materiáli existujú a ktoré tvorca musí rešpektovať a v určitej miere sa im neustále prispôsobovať. Tak dochádza k zaujímavému „dialógu" - dialógu medzi fantáziou tvorcu a „fantáziou" materiálu s ktorým pracuje.
Paralely s hudobným svetom sa ponúkajú samé. Preto dodám už len to, že i ja som sa v mojej kompozícii snažila dosiahnuť tými istými nástrojmi dve rôzne farebné i charakterové roviny a to - podobne ako u výroby kameí - v zmysle procesu blíženia, či ponárania sa z povrchu do vnútra; tak ako rytec, ktorý sa ponára do opálu a zrazu objaví jeho novú tvár - jeho novú farebnú vrstvu, novú dimenziu.

Jana Kmiťová

KAIJA SAARIAHO › s. 51

Názov *Lichtbogen* súvisí s polárnou žiarou, ktorú som v začiatkoch komponovania skladby zazrela na polárnej oblohe. Hľadiac na pohyb týchto obrovských tichých svetielok utekajúcich po tmavej oblohe, začali sa v mojej hlave zbiehať nápady. Či je to náhodné - ak vôbec jestvuje? - niekde uprostred medzi týmto prírodným úkazom a mojou skladbou, to neviem. Pri *Lichtbogen* som po prvýkrát pracovala s počítačom v súvislosti čisto inštrumentálnej hudby. Zvlášť pre harmóniu a rytmus

sa na Ircame pracovalo s dvojicou rozličných pomôcok. Pre harmóniu som využívala CRIME system vyvinutý Claudem Malherbem a Gérardom Assayagom: harmonický materiál vytvára rozklad krátkych premostení hraných violončelom. Tieto prechody začínajú v neprirodzených alikvotoch a spejú k „multifonickému" útvaru. Pri analýze môžeme vybrať jednotlivé čiastkové úseky z rôznych zvukových miest. Novovzniknuté útvary som pretransformovala na premostenia, zlučovala ich s pôvodnou prirodzenou charakteristikou analyzovaného zvuku. Pokiaľ sa jednalo o zvuky pochádzajúce z rovnakého zdroja uvažovala som o nich z harmonického a témbrového hľadiska. Pri vytváraní rytmickej zložky som použila systém programov na ktorých som spracovala spolu s Xavierom Rodetom vo FORMES prostredí. Tieto programy umožňujú budovanie interpolácií a prechodov rozličných hudobných parametrov. Tu použité rytmické interpolácie sú vytvárané medzi rozličnými modelmi použitím kruhových indexov, v ktorých meniace hodnoty každým opakovaním menia aj celkové charakteristiky jednotlivých modelov. Predpokladané výsledky potom mohli byť prepísané do hudobnej notácie s takými odlišnosťami, aby ich bolo možné interpretovať.

Kaija Saariaho

Skladba *Lichtbogen* bola objednávkou Ministerstva kultúry Francúzskej republiky a je venovaná Paulovi Méfanovi.

MARTIN BURLAS (1955, Bratislava) po maturite na gymnáziu (paralelne sa v súkromnom štúdiu venoval hre na klavíri (M. Masariková) a kompozícii (J. Hatrík), študoval kompozíciu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave (Ján Cikker). Po absolutóriu roku 1980 pôsobil ako hudobný režisér vo vydavateľstve Opus a v Slovenskom rozhlase. Od roku 1995 je umelcom v slobodnom povolaní. V dôsledku odmietania spolupráce s oficiálnymi inštitúciami (ktoré o. i. znemožnili uvedenie Burlasovej opery *Ružové kráľovstvo*, ktorá vznikla na objednávku), Martin Burlas založil niekoľko súborov (Maťkovia, Ospalý pohyb), neskôr, v 90. rokoch spolu s Danielom Matejom a ďalšími skladateľmi VENI ensemble, Transmusic comp., Vitebsk Broken, Požoň sentimentál, VAPORI del CUORE. Zároveň intenzívne spolupracuje so slovenskou alternatívnou rockovou scénou. V roku 1999 bol spolu s Ľubom Burgrom, Zuzanou Piussi a Danielom Salontayom zakladajúcim členom formácie Dogma. Od januára 2000 pracuje v Hudobnom centre v Bratislave a spolu s Ľubom Burgrom zakladá Združenie pre súčasnú operu.

Burlasov záujem o hudobné umenie bol od samého začiatku „dvojdomý". Ak ho v jeho kompozičných začiatkoch na jednej strane priťahovala tvorba a idey hudobnej avantardy, predstavujúcej zakázané ovocie normalizačného obdobia, rovnako silnú afinitu prejavoval aj k nekonformným konceptom rockového umenia... Ideál nekompromisnosti a odpor voči tradovaným kompozičným metódam a výpovediam spôsobili, že sa na začiatku 80. rokov stal najradikálnejším predstaviteľom nastupujúcej skladateľskej generácie (Breiner, Godár, Kolkovič, Kubička, Szeghy) a prelom k novej poetike slovenskej hudby priniesli najmä jeho (elektroakustické) kompozície... Už v týchto skladbách, v ktorých súčasná kritika videla primárne prejavy vtedajšej západnej hudby (najmä minimal music), nastolil základnú orientáciu svojej poetiky,

syntetizujúcu hudobný artefakt so spoločensko-kritickou výzvou či výkrikom... Až z dnešného časového odstupu možno povedať, že spomínané skladby patrili k prvým prejavom tzv. hudobnej ekológie vo svetovom meradle.

Vladimír Godár

Dielo (výber): *Nénia* pre sláčikové kvarteto (1979), *Hudba pre Róberta Dupkalu* pre sláčikové kvarteto, syntezátor, zvony, čembalo a flautu (1981/1990), *Plač stromov* pre mg pás (1981), *Sotto voce* pre miešaný zbor a orchester (1982), *Hudba k rozlúčke* pre dva melodické nástroje, violončelo, fagot a klavír (1982), *Predposledné leto* pre harfu, celestu, klavír, vibrafón, marimbu a komorný orchester (1984), *Hymnus pre zabudnutých* pre husle, violončelo a klavír (1984), *Koľajnice bez vlakov* pre klavír (1984), *Oáza* pre mg pás (1985), *Decrescendo* pre hoboj, violončelo, fagot a čembalo (1986), *Simultánne kvarteto* pre violončelo, trombón, gitaru, klavír a bicie nástroje (1987), *Ružové kráľovstvo*, opera (1984–1987), *33* pre komorný súbor (1987), *Kríž a kruh* pre 2 trúbky a mg pás (1989–1990), happening *Hexenprozesse* (1991), *Zavesené žily* (1992) pre komorný súbor, *Z môjho života* pre komorný súbor ad lib. (1992), *Building A New Society* pre komorný súbor (1993), *Talking about paradise lost*, mg (1993), *Súmrak bohov* (1993), *Bricks Game* pre elektronickú hračku a komorný súbor (1994), *Krásna udalosť* pre mg pás (1995), *Overload* pre mg pás (1996), *Mutrans* pre mg pás (1996), *Nový začiatok. (Nová nádej)* (1998), *Zbytočný záchvev* pre husle, violu, violončelo klarinet a klavír (1999), *Údel*, opera pre 3 až 5 spevákov a komorný orchester (2000), *Offertorium* pre barokové nástroje (2000), *Zábava až do smrti* pre flautu, klarinet, violu, akordeón, elektrickú gitaru, syntezátor, klavír (2000), *Chorál (pre) nereagujúcich* pre akordeón a záznamník (2001).

Záznam siedmeho dňa pre ľubovoľné kombinácie nástrojov využíva predovšetkým rytmické kombinácie vzorcov pričom výšku tónov alebo prípadnú hustotu vzniknutých clustrov ponecháva na iniciatívu interpretov. Skladbu možno hrať aj tak, že jeden až niekoľko hráčov (podľa veľkosti orchestra) hrajú pravidelný osminový pulz clustrov v spodných polohách, nad ktorým sa patterny odvíjajú. Nie je to však podmienkou, rovnako ako možnosť hrať skladbu spolu s nahrávkou na CD, ktorá slúži ako pilotný podklad a zvukové obohatenie.

Martin Burlas

RYTIS MAŽULIS (1961) absolvoval kompozíciu na litovskej hudobnej akadémii u Juliusa Juzeliunasa, kde momentálne pôsobí ako profesor. V roku 1988 mu bola udelená cena „Tyla" („Ticho") za komornú skladbu *The Sleep*, v roku 1989 cena litovského kultúrneho fondu za komornú a vokálnu tvorbu. Získal štipendium Akademie Schloss Solitude na ročný pobyt v Stuttgarte. Jeho *ajapajapam* bola v roku 2002 na skladateľskej súťaži litovského zväzu skladateľov ocenená ako najlepšie vokálne dielo. Jeho kompozície boli uvádzané na rôznych festivaloch (Nyyd Tallinn, Musikhust Odense, Deutschlandfunk Kolín, Pražská Jar, Norrtelje Chamber Music Festival Švédsko, De Suite Muziekweek Amsterdam, Minimalismus Berlín, MaerzMusik Berlín), a koncertoch (Varšava, Akademie Schloss Solitude Stuttgart, Queen Elizabeth Hall Londýn).

Mažulisova tvorba je poznamenaná mimoriadnou štýlovou čistotou, symetriou a celistvosťou hudobnej štruktúry založenej na kontrapunkte (zväčša kánonickom), akoby výslednou formou „sústredných kružníc". Prirodzenou snahou dosiahnuť homogénnu a kryštalickú zvukovosť, je celé jeho dielo poznačené hľadaním najadekvátnejších inštrumentačných prostriedkov.

Dielo (výber): *Kráľ Karol*, štvorhlasný kánon ľubovoľnej výšky pre 4 rovnaké hlasy (1984), *Twittermachine* pre 4 keyboardy (1986), *The Sleep* pre 8 sopránov a 4 husle (1988), *Canon aenigmaticus* pre 2 klavíry (1991), *Mensurations* pre flautu, klarinet, violu, violončelo a klavír (1992), *Heautontimoroumenos* pre kontrabas a bicie (1996), *Sybilla* pre miešaný zbor (1996), *Ordines* pre bicie a mg pás (1997), *Talita cumi*, zvuková inštalácia pre 6 osôb, computer a mg pás (1997), *Stulpe*, svetelná a zvuková inštalácia (1999), *Canon mensurabilis* pre flautu, klarinet, violu, violončelo a klavír (2000), *ajapajapam* pre komorný zbor, 2 husle, violu, violončelo a mg pás (2002), *Ex una voce tres* pre soprán, gambu a lutnu (2002).

Štruktúra skladby je postavená, založená na predvádzaní *bézier spline* vo význame zvukovosti. Kánon je súpisom rozličných *bézier splines* a definuje ich hudobné parametre. Ťažkosti ktoré vyvstávajú v súvislosti s intenzitou, dĺžkou, atď. tónu sú riešené zlučovaním zložiek akustických nástrojov a vopred pripraveného elektronického materiálu.

Litovský súbor **GAIDA** sa sformoval v roku 2002 popri rovnomennom festivale súčasnej hudby. Obsadenie komorného orchestra ho predurčuje k rozmanitej žánrovej variabilite interpretácie novej hudby. Keďže v Litve je Gaida Ensemble ojedinelým súborom svojho druhu, svojou existenciou zaplnil priestor na scéne novej litovskej hudby. Súbor ponúkol novú výzvu domácim skladateľom, s vervou a entuziazmom predvádza domáce aj zahraničné premiérové opusy. Za jeho umeleckými úspechmi stojí niekoľko dirigentov so skúsenosťami uvádzania súčasnej hudby a formovania nekonvenčnej dramaturgie. V začiatkoch súboru stál na jeho čele mladý fínsky dirigent Jussi Jaatinen, pod ktorého vedením sa v októbri 2002 uviedli na Festivale GAIDA a v marci 2003 na MaerzMusik Festival v rámci Berliner Festspiele. Na rakúskom Klangspuren Festival v septembri minulého roku predstavil súbor s huslistom Irvinom Arditti v dvoch rozličných projektoch diela litovských a zahraničných skladateľov. Taktiež na renomovanom Venice Biennale predviedol spolu s Orchestra della Toscana skladbu Vykintasa Baltakasa *Poussla*.

REMIGIJUS MERKELYS (1964) je dvojnásobným absolventom Litovskej hudobnej akadémie (zborové dirigovanie, 1987 a kompozícia, 1991 u prof. Juliusa Juzeliunasa). V roku 1992 bol účastníkom kompozičných kurzov vedených Georgom Crumbom (Mozarteum, Salzburg). Založil komorný zbor Jauna muzika (1989) ktorý získal viaceré medzinárodné ocenenia (víťaz súťaží vo Švajčiarsku, Írsku, Rakúsku, Japonsku, Taliansku). Do roku 1992 bol jeho umeleckým vedúcim. Ako skladateľ získal Remigijus Merkelys viacero ocenení (cena litovského ministerstva kultúry za *MiKonst*, 2000, cena za najlepšie orchestrálne dielo v súťaži Únie litovských skladateľov za *Seventh Heaven*, 2003. Od toho istého roku je predsedom Únie litovských skladateľov.

ROBERTAS ŠERVENIKAS (1966) je absolventom konzervatória v St. Petersburgu (dirigovanie u doc. T. Chitrova a prof. V. Fedotova). Od roku 1993 spolupracuje s Litovským národným

symfonickým orchestrom (momentálne ako druhý dirigent) a taktiež s ďalšími domácimi súbormi (komorné orchestre v Šiauliai a Klaipede). Od roku 1996 vedie Orchester Litovskej hudobnej akadémie. V roku 1997 dirigoval na pozvanie Mstislava Rostropoviča Philharmonie der Nationen Orchestra počas Evian Festival vo Francúzsku. Spolupracuje s mnohými domácimi festivalmi súčasnej hudby (Gaida, Jauna muzika) a jeho repertoár zahŕňa množstvo opusov litovských skladateľov.

SOBOTA 12. NOVEMBER

Historická budova Slovenského národného divadla
19.00

07

OPERA SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO DIVADLA

JURAJ BENEŠ

The Players (2002)

opera v dvoch dejstvách
v talianskom, v nemeckom, v anglickom, francúzskom a latinskom jazyku

Pavol Tužinský dirigent
Martin Huba réžia
Jozef Ciller scéna
Milan Čorba kostýmy

Dagmar Bezačinská Soprano 1 / Ofélia
Eva Šeniglová Soprano 2 / Druhý šašo / Rosenkrantz alebo Guildenstern / Kráľovná
Gabriela Hübnerová Alto / Gertrúda
Jozef Kundlák Tenor 1 / Polonius / Osric
Igor Pasek Tenor 2 / Prvý šašo / Guildenstern alebo Rosenkrantz / Herec kráľ
Ján Ďurčo Baritono / Hamlet
Juraj Peter Basso 1 / Laertes / Herec / Lucianus
František Ďuriač Basso 2 / Claudius
Milada Synková My Lady

Orchester Opery Slovenského národného divadla
Vladimír Harvan koncertný majster

JURAJ BENEŠ › s. 12

Opera súčasného slovenského skladateľa Juraja Beneša mala premiéru 26. mája 2002 v Opere v nemeckom Kolíne nad Rýnom. Je inšpirovaná a napísaná priamo na útržky textu Shakespearovho *Hamleta* ako koláž textu s originálnym hudobným spracovaním. Party ôsmich, rozsahom rovnocenných protagonistov, ktorí naraz hrajú viacero postáv, sú napísané v piatich jazykoch (taliančina, nemčina, francúzština, angličtina a latinčina). Cieľom autora nebolo spracovať *Hamleta* v jeho čisto shakespearovskej podobe, ale hamletovskú tematiku podáva v intenciách iracionálneho subjektívneho dojmu, s narušením chronológie deja a vývoja postáv.

NEDEĽA 13. NOVEMBER

Pálffyho palác,
Zámocká ul. 47
11.00

08

Richard Gašpar kontrabas
Anton Jaro kontrabas
Peter Jurčenko kontrabas
Rastislav Sokol kontrabas
Robert Vizváry kontrabas

ALBRECHTOVO KVARTETO
Zuzana Paštéková 1. husle
Anežka Drmolová 2. husle
Ľudovít Kara viola
Zuzana Kleinová violončelo

Margaréta Benková husle
Adriana Magyarová husle

V spolupráci so Spolkom slovenských skladateľov

JOZEF KOLKOVIČ
Tiché slzy otcov
pre päť kontrabasov

RÓBERT GAŠPARÍK
The Strong Experience (2002–2003)
(*Sláčikové kvarteto č. 4*, op. 53)

PETER MARTINČEK
D, Es, C, H – husľové duo in memoriam D. Šostakovič (1981, rev. 1989)

ILJA ZELJENKA
Sláčikové kvarteto č. 12 (2003)

Adagio
Giocoso
Largo con passione

JOZEF KOLKOVIČ (1957, Prešov) študoval kompozíciu na konzervatóriu v Bratislave u Jozefa Sixtu a Andreja Očenáša (1972–1976). Pokračoval u Dezidera Kardoša na VŠMU (1976–1979). Počas štúdia pôsobil ako basgitarista, či gitarista v hardrockových (Nautilus) a jazzrockových (Fórum 57 – s Petrom Breinerom) skupinách. V roku 1979 emigroval do USA a žil v San Diegu, Kalifornia. Založil skupiny progresívneho rocku Nimbus Obi a neskôr Laser Maze. Do roku 2000 bol hráčom na klávesové nástroje v skupine Studebaker Hawk interpretujúcej klasický rock 70. rokov, odvtedy sa venuje najmä kompozícii. Za skladbu *Eklektické variácie* pre gitaru získal 1. miesto v súťaži usporiadanej Hartt University of Music v Connecticute.

Dielo (výber): *Cesta* pre flautu a kontrabas (1992–1993), *Sláčikové kvarteto* (*Obety po predkoch*) (1994), *Eklektické variácie* pre gitaru (1994), *Koncert pre čembalo a orchester* (1995), *Deväť prelúdií* pre klavír (1997), *Elégia* pre súbor (1998), *Abstrakcia – púšť* pre súbor (1999), *Uzavretý kruh* pre štyri gitary (2000), *Čas a vzdialenosť* pre violončelo (2001), *Rozjímanie o podstate raja* pre orchester (2001–2002), *Nostalgia* pre husle, violončelo a klavír (2002), *Zátišie* pre orchester (2002).

Sú skladby, o ktorých je radosťou písať a na druhej strane sú skladby, ktoré sa priečia vysvetleniu. *Tiché slzy otcov* spadajú do druhej kategórie. Pred pár rokmi som sa dopočul o kompozičnej súťaži usporadúvanej Medzinárodnou spoločnosťou kontrabasistov (ISB) – organizácie, ktorej existencie som si dovtedy nebol vedomý. Súťaž bola rozdelená na tri kategórie, z ktorých jedna bola pre skupiny dvoch až piatich kontrabasov. Samotná predstava súboru piatich kontrabasov mi pripadala takmer surealistická. Ako bývalý basgitarista mám doteraz silný citový vzťah k najnižšiemu nástroju sláčikovej „rodiny", veľmi dôležitému a zároveň veľmi nedocenenému. Napriek tomu som mal pocit, že napísať niečo pre súbor kontrabasov mi bolo cudzie, rozhodne v danom období. O niekoľko týždňov neskôr, akoby z čistého neba, sa v mojej mysli zjavila skladba pre päť kontrabasov. Takmer kompletná, ja som v podstate napísal to, čo som v tom momente počul. Neboli tam žiadne nehudobné asociácie, žiaden pokus o riešenie inštrumentálnych, alebo kompozičných problémov. Skladba sa jednoducho „stala". A pokiaľ ide o jej názov, nuž, meno je len meno. Nakoniec som ju poslal na súťaž ISB, kde dostala čestné uznanie. Ako som v úvode spomenul, sú skladby, ktoré nie je pôžitkom vysvetliť. Dúfam však, že túto bude pôžitkom si vypočuť.

Jozef Kolkovič

RÓBERT GAŠPARÍK (1961, Hurbanovo) študoval v rokoch 1985–1991 kompozíciu (Stanislav Hochel) na bratislavskom konzervatóriu. V rokoch 1986–1992 pôsobil ako učiteľ klavíra a teórie na ZUŠ v Bratislave-Petržalke a od roku 1993 žije ako umelec v slobodnom povolaní. Roku 1990 založil komorný súbor Societa rigata, s ktorým realizoval rad netradičných projektov, nahrávky pre rozhlas, televíziu a na CD. V rokoch 1996–2000 bol poslucháčom kompozičnej triedy Ivana Paríka na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Roku 1990 získal ocenenie na skladateľskej súťaži zborovej tvorby v Jihlave za skladbu *Pamäť*.

Dielo (výber): *Pamäť* pre miešaný zbor (1988), *V opustenom dome* pre akordeón (1988), *Fatamorgána I., II., III.* pre súbor nástrojov (1990, 1991, 1992), *Pepetka* pre flautu, hrkálku, autíčko, detskú píšťalku a trúbku / fl, hrk, toy car, toy whistle and trumpet (1991), *Bahnenie*, hudobný obraz pre symfonický orchester č. 2 (1990–1991), *Ten druhý vo mne*, hudobný obraz pre symfonický orchester č. 1 (1990), *Telefónna búdka* pre súbor nástrojov (1991), *Malá vodná báseň* pre flautu a hoboj (1994), *Ranný beh stromov* pre miešaný zbor (1995), *Zblúdená stolička* pre flautu a klavír (1996), *Profundus motus...* pre husle, hoboj a sláčiky (1997–1998), *The Strong Experience* pre sláčikové kvarteto (1998–2002), *Vnútorný obraz*, hudobný obraz pre klarinet a symfonický orchester (1999), *Zlatá brána v tvojom srdci* pre sláčiky (1999), *Maska a láska*, hudobný obraz pre husle sólo a sláčikový orchester (2000), *Symfónia č. 1* pre orchester (2000), *Posledná fatamorgána* pre komorný súbor (2000), *Dávidovka*, hudobný obraz pre komorný orchester (2000), *Tri skladby pre dychové kvarteto* (2000), *Taládonga*, sedem obrazov pre priečnu flautu a klavír (2002).

Dielo *The Strong Experience* vzniklo na prelome rokov 2002–2003 z vnútorného popudu, ako väčšina mojich skladieb. Primárnym inšpiračným zdrojom boli určité privátne zážitky a ich doznievanie v citovej rovine bytia. Sekundárnym inšpiračným zdrojom bola moja neustála potreba hľadať nové riešenia a výpovede v zabehaných nástrojových obsadeniach. Sláčikové kvarteto sa mi javí ako ideálne zoskupenie pre moje „hľadania", v snahe o maximálnu autenticitu hudobných ideí.

Róbert Gašparík

PETER MARTINČEK (1962, Bratislava) pokračoval po konzervatoriálnych štúdiách kompozície (Juraj Pospíšil) a dirigovania (Alois Vykydal) v kompozičnej triede Dezidera Kardoša na VŠMU v Bratislave (1982–1987). V roku 1986 absolvoval stáž na Accademia Chicgiana v Siene u F. Donatoniho. Od roku 1987 vyučuje kompozíciu a teoretické predmety a vedie Súbor pre súčasnú hudbu na konzervatóriu v Bratislave, od 1993 pôsobí na Katedre teoretických predmetov VŠMU. Roku 1987 získal Cenu slovenského hudobného fondu za *Tri lyrické zbory* a roku 1991 za scénické oratórium *Memento*. Diela Martinčeka prenikli i do zahraničia – roku 1989 na festivale v kanadskom Banffe získala videoverzia oratória *Memento* hlavnú cenu Rocky; *Sláčikové kvarteto „Les animaux dans la nature"* sa roku 1991 umiestnilo vo finále skladateľskej súťaže Grand Prix A. Honeggera v Paríži. Martinček bol členom poroty na medzinárodných skladateľských súťažiach (Rím 1993,1994). Už od rokov štúdia sa priebežne profiloval ako tvorca so širokospektrálnym záberom od reflexie hudby minulosti (komorné skladby dedikované Lisztovi, Ravelovi, Šostakovičovi) cez prijatie niektorých technických podnetov z avantgardy 50. a 60. rokov (seriálna technika v *Symfónii č. 1*, aleatorika *v Koncerte pre klavír*, nekonvenčné zdroje sonoristiky v *Hudbe pre flautu a preparovaný klavír*) až k inšpirácii jazzom a populárnou hudbou *(Passi di jazz; Garpománia)*.

Dielo (výber): *Spomienky* pre organ (1980), *Klavírna sonáta č. 1 na pamäť M. Ravela* (1980), *Hudba pre flautu a preparovaný klavír* (1980), *Duo in memoriam D. Šostakovič* pre 2 husle (1981, rev. 1989), *Natura I. – „Hmyz"*, EA (1982), *Simon*

Bolivar pre orchester (1982), *Koncert pre klavír a orchester č.1 in A* (1982), *Ileotorakopagus* pre recitátora a organ (1984), *Klavírna sonáta č. 2 na pamäť F. Liszta* (1985), *Jarná predohra* pre orchester (1985), *Symfónia č. 1* pre orchester (1987), *Passi di Jazz* pre flautu a sláčiky (1987), *Memento*, scénické oratórium (1988), *Garpománia* pre husle a klavír (1989), *Little Fooleries* pre flautu a gitaru (1991), *Missa Danubia* (1993), *Feet of My Wife* pre violončelo a klavír (1994), *The Touch - Winterqurtett* pre sláčikové kvarteto (1995), *Sonatínka* pre harfu (1995), *Žalmové piesne* pre hlas a orchester (1998), *Klavírna sonáta č. 3 „The Scream of Butterfly"* (2000).

ILJA ZELJENKA (1932, Bratislava) študoval kompozíciu u Jána Cikkera na VŠMU v Bratislave (absolvoval roku 1956). Po štúdiách pôsobil ako dramaturg a lektor v Čs. rozhlase v Bratislave, neskôr ako dramaturg Slovenskej filharmónie. Od roku 1968 sa venuje výlučne kompozičnej tvorbe. V rokoch 1985-1995 bol externým pedagógom kompozície na VŠMU.

Po období reagovania na hudbu klasikov moderny 20. storočia sa v šesťdesiatych rokoch orientoval na uplatňovanie a rozvíjanie postwebernovských a sonoristických kompozičných postupov, experimentoval s elektroakustickou a konkrétnou hudbou, aleatorikou; bol vedúcou osobnosťou slovenskej hudobnej avantgardy. V sedemdesiatych rokoch sa jeho rukopis ďalej kryštalizuje a ustaľuje do zreteľnej a neopakovateľnej podoby. K uvedeným prameňom pristupuje osobitá inšpirácia folklórom a snaha o syntézu všetkých východísk s vlastným a originálnym tvarovaním hudobného procesu. Zeljenkovo večné hľadačstvo sa poslednom období sústredilo na zložku rytmickú. Jeho diela sa stretávajú s veľmi pozitívnym ohlasom v radoch interpretov i obecenstva.

Dielo (výber): 7 symfónií (1954, 1961, 1972, 1978, 1985, 1998), 12 sláčikových kvartet (1963-2003), 15 klavírnych sonát (1957-2003); *Osvienčim*, kantáta pre dvoch recitátorov, dva zbory a orchester na báseň Mikuláša Kováča (1960), *Polymetrické kvarteto* pre 4 klavírne hlasy (1965), *Metamorfózy XV* pre komorný súbor a recitátora na Ovídiov text (1966), *Koncert* pre klavír a orchester (1966), *Variácie* pre orchester (1971), *Elégia* pre sláčikový orchester a sólové husle (1973), *Concertino per violino ed archi* (1974), *Galgenlieder* pre soprán, sláčikové kvarteto, klarinet, flautu a klavír na básne Ch. Morgensterna (1975), *Musica per pianoforte ed archi* (1976), *Dychové kvinteto* s použitím bicích nástrojov (1977), *Slovo*, kantáta pre recitátora, miešaný zbor a orchester na text M. Válka (1980), *2. klavírny koncert* (1981), *Monológy* pre sólové violončelo (1982), *Rozhovory* pre violončelo a komorný sláčikový orchester (1984), *Aztécke piesne* pre soprán, klavír a bicie nástroje (1986), *Hudba pre Warchala* pre komorný orchester (1987), *Koncert* pre husle a veľký orchester (1989), *Zakliaty pohyb* pre veľký orchester (1989), *Capriccio* pre flautu a kontrabas (1989), *2. koncert* pre husle a orchester (1989), *Nežné deti novembra* pre detský zbor (1990), *Hry* pre klavír a 4 bongá (1991), *Toccata* pre organ (1992), *Marekánia* pre flautu a bicie (1992), *Syn človeka*, slovenské pašie (1993), *Polymetria II* pre počítačom riadený syntezátor (1993), *Prelúdiá a fúgy* pre organ (1993), *Altamira II*, hudba na páse, vokál (1993), *2. dychové kvinteto* (1993), *Concerto per due violoncelli ed orchestra* (1994), *Concertino* pre kontrabas a komorný sláčiko-

vý orchester (1994), *Cantate Domino*, žalm 98 pre miešný zbor a 4 harfy (1994), *Bátoryčka*, opera v 2 dejstvách podľa Jonáša Záborského (1994), *Toccata* pre 2 klavíry (1994), *Koncert pre orchester* (1994), *Symfonietta giocosa* pre komorný sláčikový orchester (1995), *Polymetria III* pre počítač a syntezátor (1995), *Monodráma pre sólové husle* – pamiatke Tadeáša Salvu (1995), *Hudba* pre organ (1995), *Missa serena* pre miešaný zbor, komorný orchester a bas (1995), *Spomienka* pre Požoň sentimentál (1996), *Posledné dni Veľkej Moravy*, opera podľa Jonáša Záborského (1996), *Concertino* pre klavír a sláčikový orchester (1997), *Hry pre Jordanku* pre klavír a 4 bongá – jeden interpret (1997), *Aztécke piesne II* pre bas, flautu, violončelo a bongá (1997), *30 invencií* pre klavír (1997), *Concerto grosso* pre organ a sláčikový orchester (1997), *12 prelúdií a fúg* pre klavír/organ (1997), *AFRO-DITA* pre bicie nástroje (1997), *Giocomobil* pre akordeón (1997), *Americké capriccio* pre kontrabas (1998), *Klavírne kvinteto č. 3* (1998), *Mozartina* pre sláčiky (1998), *Toccata* pre cimbal (1999), *Okteto* pre dychové nástroje (1999), *Concertino* pre bicie a sláčikový orchester (1999), *Symfonietta* pre komorný orchester (2000), *Malá komorná hudba* pre čembalo a cimbal (2001), *Divertimento* pre lesný roh a komorný sláčikový orchester (2001), *Sonata* per violino solo (2002).

12. sláčikové kvarteto (2003) svojím zameraním patrí do obdobia môjho návratu k harmónii (1991). Dôvodom tohto kroku bola nevyhnutnosť sprehľadniť vertikálne prierezy, lebo ťažiskom sa mi stala pomerne zložitá práca s metro-rytmom. Práca s časom a jeho relativizácia by v teréne komplikovaných intervalových vzťahov (melodicky i vertikálne) nemohla dostatočne vyniknúť. Jazyk hudby mi je natoľko autonómny, že sa nikdy nepokúšam o jeho slovné pretlmočenie. Neprotestujem však, ak sa o to pokúša poslucháč. Cesty k pochopeniu hudby sú rôzne a všetky môžu viesť k cieľu.

Ilja Zeljenka

ALBRECHTOVO KVARTETO vzniklo v roku 1999 na pôde VŠMU v Bratislave. Od roku 2001 pracuje pod vedením prof. Mikuláša Jelínka. Jeho členovia sú víťazmi domácich a medzinárodných súťaží a sólistami slovenských orchestrov. Kvarteto bolo účastníkom medzinárodných interpretačných kurzov Sommerakademie v rakúskom Reichenau (G. Pichler, N. Brainin, M. Škampa), medzinárodného festivalu a kurzov Strings Only v chorvátskom Zadare. Pravidelne účinkuje na festivale Nová slovenská hudba a na pódiách doma i v zahraničí (Nemecko, Taliansko, Belgicko). V auguste 2003 úspešne účinkovalo na 12. ročníku festivalu Mladá Praha, v októbri 2003 na Medzinárodnom festivale mladých laureátov v Katoviciach a v novembri toho istého roka na Medzinárodnom festivale súčasnej hudby Melos-Étos. Jeho členmi sú Zuzana Paštéková, Anežka Drmolová, Ľudovít Kara a Katarína Kleinová.

MARGARÉTA BENKOVÁ je poslucháčkou 3. ročníka VŠMU v triede doc. Márie Karlíkovej. Nižšiu hudobnú školu ukončila v Novom Sade (Srbsko) a v roku 1999 sa stala poslucháčkou Konzervatória v Bratislave (titul „Absolvent roka"). Vystupovala doma aj v zahraničí, zúčastnila sa na súťažiach: Republiková súťaž v Belehrade (1998 – 1. miesto), Cena Pokrajiny Vojvodiny (1998 – Talent roka), Súťaž slovenských konzervatórií (2002 – absolútny víťaz). V roku 2002 účinkovala ako sólistka Orchestra konzervatória v Koncertnej sieni Slovenskej filharmónie. Zúčastnila sa na interpretačných kurzoch pod vedením pedagógov

T. Janicke, W. Richtera (Maďarsko - 1997, 1998), A. Resknikovského a R. Kochamana (Holandsko - 2005).

ADRIANA MAGYAROVÁ študovala hru na husliach na Konzervatóriu v Bratislave v triede prof. Márie Karlíkovej. Počas štúdia sa zúčastnila niekoľkých medzinárodných súťaží: Kocianova súťaž (1996, čestné uznanie 1. stupňa), Medzinárodná husľová súťaž Čírenie talentov (1997 - 3. miesto, 1998 - 4. miesto, 2001 - 1. miesto). V nasledujúcom roku účinkovala ako sólistka s komorným orchestrom Archi di Slovakia. V rokoch 2004 a 2005 sa zúčastnila na medzinárodných interpretačných kurzoch pod vedením prof. Štrausa (AMU Praha), prof. Sýkoru (JAMU Brno), prof. Novotného (JAMU Brno) a prof. Smejkala (JAMU Brno). V súčasnosti je študentkou 1. ročníka VŠMU.

Nedeľa
13. november

Malé koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu
17.00

09

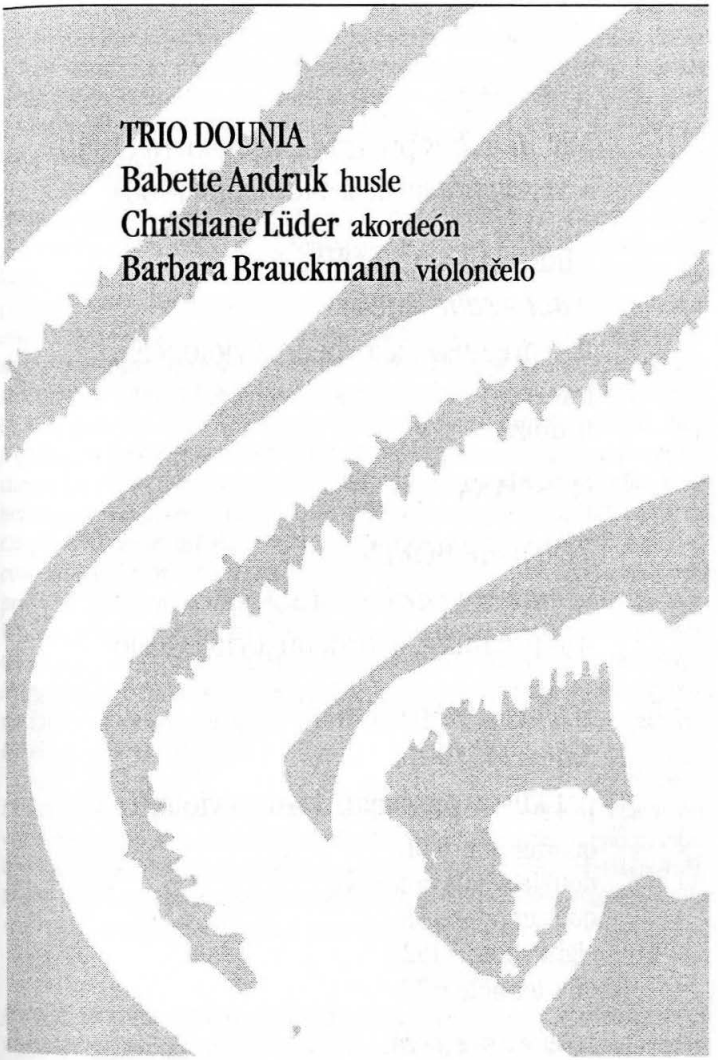

TRIO DOUNIA
Babette Andruk husle
Christiane Lüder akordeón
Barbara Brauckmann violončelo

ERWIN SCHULHOFF
Duo pre husle a violončelo (1925),
Moderato
Zingaresca: allegro giocoso
Andantino
Moderato

JOHN CAGE
Six Melodies pre husle a keyboard (1950)
– verzia pre husle a akordeón (1960)

VIERA JANÁRČEKOVÁ
wabi – sabi (2004)
trio pre husle, akordeón a violončelo
I. ae
II. drbzra

PRESTÁVKA

VLADIMÍR BOKES
„...nur eine weile...“ (2005)*
trio pre husle, akordeón a violončelo

SOFIA GUBAJDULINA
Silenzio (1991)
päť kusov pre bajan, husle a violončelo
quarter note = 96
double whole note = 42
quarter note = 56
eighth note = 152
quarter note = 72

*svetová premiéra

Na odporúčanie Antonína Dvořáka bol desaťročný **ERWIN SCHULHOFF** (1894 Praha – 1942 koncentračný tábor Wülzburg neďaleko Weißenburgu, Bavorsko) prijatý na štúdium klavíra na pražské konzervatórium. Od roku 1906 pokračoval vo Viedni u Williho Therna, v Lipsku (klavír u Roberta Teichmüllera, kompozícia u Stephana Krehla a Maxa Regera) a od roku 1913 v Kolíne (u Lazzara Uzielliho, Carla Friedberga, Franza Bölscheho, Ewalda Strassera, Fritza Steinbacha). Úspešné absolutórium vyústilo nielen ocenením Wüllner-Prize, ale taktiež dvojnásobným ocenením Felix-Mendelssohn-Prize (v roku 1913 ako klavírista a v roku 1918 ako skladateľ). Počas vojny slúžil v rakúskej armáde, po roku 1923 žil v Nemecku. Jeho kompozičný jazyk vychádza z avantgardy a dobových smerovaní (dadaistické a jazzové orientácie nezaprie oratórium *HMS Royal Oaks*, alebo jeho známejšia *Hot Sonata*). Neskôr žil v Prahe ako etablovaný a uznávaný skladateľ-klavírista. Po roku 1933 však nemohol najmä v Nemecku pokračovať vo svojej kariére a ako jazzový klavírista hrával pod pseudonymom v rádiu. So sovietskym občianstvom sa v roku 1941 pokúšal emigrovať do Sovietskeho zväzu. Bol však zadržaný a ako občan nepriateľského štátu internovaný a deportovaný do koncentračného tábora Wülzburg neďaleko Weißenburg v Bavorsku, kde zomrel 18. augusta 1942.

Dielo (výber): 7 symfónií (1925, 1932, 1935, 1936–1937, 1938, 1940–1941, 1941), 2 sláčikové kvartetá (1924, 1925), *Sonáta* pre husle a klavír (1913), *Sonáta* pre violončelo a klavír (1914), *Nine Little Round Dances* pre klavír (1914), *Päť grotesiek* pre klavír (1917), *Sonáta* pre klavír (1918), *Päť humoresiek* pre klavír (1919), *Päť arabesiek* pre klavír (1919), *Päť pitoresiek* pre klavír (1919), *32 variácií na pôvodnú osemtaktovú tému* pre orchester (1919), *Humanita*, päť básní T. Daublera pre alt a orchester (1919), *Irónie*, šesť kusov pre štyri ruky (1920), *Partita* pre klavír (1920), *Suita* pre komorný orchester (1921), *Rag-music* pre klavír (1922), *Bass Nightingale*, 3 skladby pre kontrafagot sólo (1922), *Koncert* pre klavír a malý orchester (1923), *Duo* pre husle a violončelo (1925), *Divertissement* pre hoboj, klarinet a fagot (1925), *Sonáta* pre husle sólo (1927), *Sonáta* pre flautu a klavír (1927), *Cinq Etudes de Jazz* pre klavír (1927), *Esquisses de Jazz* pre klavír (1927), *Double concerto* pre flautu, klavír a orchester (1927), *Hot Music*. 10 synkopovaných etúd pre klavír (1928), *Hot-Sonate* pre altsaxofón a klavír (1930), *Concerto* pre sláčikové kvarteto a dychový orchester (1930), *H. M. S. Royal Oak*, jazzové oratórium pre recitátora, jazzového speváka, miešaný zbor a symfonický jazzový orchester (1930), *Manifesto* na texty Marxa a Engelsa, 13-hlasná kantáta pre štyri sólové hlasy, dvojitý miešaný zbor, detský zbor a dychový orchester (1932–1933) (vydaná pod názvom *Komunistický manifest*).

Duo pre husle a violončelo z raného obdobia Schulhoffovej tvorby fascinuje vďaka výrazovému bohatstvu od meditatívnych polôh k okamihom povznášajúceho zápalu. V druhej časti *Zingaresca: allegro giocoso* sa objavujú náznaky uhorskej melodiky. Neostáva však len pri citátoch ľudových motívov, ale o zložku prenikajúcu substanciu celej kompozície. Skladba je venovaná Leošovi Janáčkovi.

JOHN CAGE (1912–1992) študoval kompozíciu u Adolfa Weissa, Henryho Cowella a Arnolda Schonberga a mal blízke kontakty s Marcelom Duchampom, Joanom Mi-

rom a Maxom Ernstom. V rokoch 1937–1939 pracoval na Cornish School of Music v Seattle, kde organizoval koncerty pre bicie nástroje. Roku 1941 pracoval ako korepetítor na Chicago School of Designs, avšak onedlho sa presťahoval do New Yorku, kde sa roku 1942 po prvý raz stretol s Merceom Cunninghamom, pre ktorého napísal hudbu k baletu *Credo in Us*. Začiatkom štyridsiatych rokov písal najmä skladby pre bicie nástroje, neskôr pre preparovaný klavír. Pre úspechy, ktoré dosiahol v týchto oblastiach, mu National Academy of Arts and Letters udelila cenu, roku 1949 získal Guggenheimovu cenu. Roku 1951 sa okolo Cagea združila skupina mladých hudobníkov, do ktorej patril Morton Feldman, Dávid Tudor a Christian Wolff. Roku 1952 zorganizoval Cage na Black Mountain College prvý happening. V Európe sa stal známym roku 1954, keď skladba *34'46.776* pre dva preparované klavíry, ktorú uviedli na festivale v Donaueschingene, vyvolala škandál. V rokoch 1956–1960 učil na New School of Music v New Yorku a zároveň často navštevoval Európu (Darmstadt, Kolín, Miláno). Tridsať rokov bol hudobným riaditeľom Merce Cunningham Dance Company; súkromne vyučoval a pohostinne prednášal na amerických univerzitách. Roku 1992 navštívil Bratislavu. Posledné štyri desaťročia svojho života bol vedúcou osobnosťou umeleckej avantgardy a jeho myslenie sa stretlo s mimoriadnou odozvou na celom svete. Popri svojich spolumysliteľoch Marshalovi McLuhanovi a Buckminsterovi Fullerovi bol považovaný za súdobého proroka; vyvinul koncepciu neurčitosti v hudbe použitím náhodných operácií cestou „I Ching-u". Cageovo dielo je obrovské a jeho vplyv na súčasné estetické myslenie je väčší než vplyv ktoréhokoľvek iného amerického skladateľa tohto storočia.

Dielo (výber): *Sonáta* pre klarinet (1933), *Trio*, suita pre troch perkusionistov (1936), *Bacchanale* pre preparovaný klavír (1938), *First Construction (in Metal)* pre 6 perkusionistov (1939), *Second Construction* pre 4 perkusionistov (1940), *Amores* pre 2 preparované klavíry a bicie nástroje (1943), *Ophelia* pre klavír (1946), *String Quartet in Four Parts* (1950), *Concerto* pre preparovaný klavír a komorný orchester (1951), *Music of Changes* pre klavír (1951), *4'33"* mlčanie pre akýkoľvek nástroj/nástroje (1952), *Rádio Music* pre 1-8 rádioprijímačov (1956), *Koncert pre klavír a orchester* (1957–1958), *Ária* pre 1 hlas (1958), *Fontána Mix* pre mg pás (1958), *Theatrepiece* pre 1-8 účinkujúcich (1960), *Rozart Mix* vzostupná a zostupná krivka zdola nahor a opäť dole, s úsekmi pre mg pás (1965), *BirdCage* pre 12 mg pásov (1972), *Etcetera* pre malý orchester a mg pás (1973), *Freeman Etudes* pre husle (1977), *Etudes Boreales* pre violončelo (+ alebo klavír) (1978–1979), *Litany for the Whale* pre 2 huslí (1980), *Postcardfrom Heaven* pre 1-20 hárf (1982), *Thirty Pieces for five Orchestras* (1981), *Ryoanji* pre komorný súbor (1983–1985), *Sonnekus2* pre hlas (1985), *Five* pre 5 hlasov alebo nástrojov (1988), *Four* pre 2 huslí, violu a violončelo (1989), *Sculpture Musicale* hudba k *Inventions* Mercea Cunninghama (1989), *Five Stone Sob* pre amplifikované hlinené hrnce (1991), *Europera5* (1991), *Two* pre šó a päť lastúr naplnených vodou (1991), *103* pre orchester (1991), *Eighty* pre orchester (1991), *Twenty-six, twenty-three and twenty eight* pre orchester (1991), *Sixty* pre orchester (1991), *One* pre reproduktor (1992).

Six Melodies sú ďalšou z Cageových melodických línií bez sprievodu. Vznikajúce intervaly vyžadujú znenie jedného, alebo oboch hudobných nástrojov. Hudba je prostá a nálada podobná *Sláčikovému kvartetu v štyroch častiach*. V jednom zo svo-

jich listov adresovaných Pierrovi Boulezovi nazýva Cage *Six Melodies* podskriptom - dodatkom *Kvarteta*. Využíva napokon aj rovnaké škály zvukov. Rytmická štruktúra *Six Melodies* je 31, 31, 4, 4, 3, 4.

VIERA JANÁRČEKOVÁ (1951, Svit) študovala v Bratislave a Prahe. Od 70. rokov žila v Kanade a neskôr sa presťahovala do Nemecka. V súčasnosti pôsobí ako skladateľka v slobodnom povolaní. V 90. rokoch vyvinula nové techniky nástrojovej hry a notácie, pričom v jej partitúrach sa prejavuje jej osobitý spôsob zaobchádzania so zvukmi. Získala rad ocenení, ako napríklad dve ceny z Medzinárodnej súťaže skladateliek v Mannheime (1994), prvú cenu na Súťaži komornej hudby v Bratislave (1996) a Cenu Wolfganga Zippela (1997). Roku 2000 bola na pozvanie Gidona Kremera sídelným skladateľom Medzinárodného festivalu Lockenhaus, kde zazneli v svetovej premiére jej štyri diela. Firma Intersound PRO VIVA vydala profilové CD s jej kompozíciami.

Dielo (výber): 6 sláčikových kvartet (1984, *„Vom Kahlschlag zur Lichtung"*, 1984–1985, 1986, 1989,1992, 2000), *F+F* pre klavír (1982), *6 haiku* pre husle a klavír (1982), *Avalokiteshvara*, štyri piesne pre barytón a klavír na text Ulricha Holbeina (1983), *Nespavosť*, sexteto pre klarinet, hoboj, fagot, dva lesné rohy a klavír (1983), *Abgestaubte Saiten* pre klavír (1986), *7 čínskych piesní* pre soprán/tenor a klavír (1986), *Heftige Landschaft mit dreizehn Bäumen* pre sláčikový orchester (1987), *Lieder auf der Flucht* pre mezzosoporán a komorný súbor na text Ingeborg Bachmann (1987), *Zwischen ON und OFF* pre hlas, flautu, hoboj, klarinet a klavír (1989), *Der geheimnisvolle Nachen* pre mezzosoprán a violončelo na text Friedricha Nietzscheho (1989), *Issa Haiku* pre mezzosoprán a violončelo (1989), *Donna Laura*, dramatická scéna pre mezzosoprán a 15 nástrojov na text Christine Brückner (1989), *Actionen R* pre klavír, recitáciu a pantomímu (1989), *Hymnos an Vater Lärm* pre mezzosoprán a bicie na text Ulricha Holbeina (1990), *Antiophoenix* pre 8 violončiel (1990), *Sechs Siebenschläferinnen* pre zbor (1990), *Beschattungstheater* pre 4 violončelá (1990), *Klavírny koncert* (1991), *Ashrukantha* pre sláčikové nástroje, harfu a klavír (1991), *Scatto automatico* pre sláčikové nástroje, bicie a harfu (1992), *Gianozzo* (1993), *Irre Parabel* pre orchester (1993), *Ozeanische Sekunde* pre orchester (1994), *Pulsator*, trio pre flautu, violončelo a klavír (1996), *Quintessenzen* pre basovú flautu a sláčikový orchester (1998), *durchpulst* pre flautu (2001), *Splitternackt* pre klavír a mg pás (2003).

Pojem *wabi-sabi* pochádza z japončiny a znamená krásu vecí z hľadiska ich pominuteľnosti. Táto krása je prostá a spočíva v skrytosti; objaviť ju možno pozorným vnímaním. Platí to aj pre túto kompozíciu. Dvojica skladieb v protiklade, tému vytvárajú zvuky a ruchy, alebo ich zmes. Kým prvá časť predkladá tóny v dlhých a ruchy v krátkych impulzoch, v druhej časti je tomu presne naopak. Skladba začína rozkladom tónového spektra huslí pomocou neobyčajne jemnej pulzácie vysokých tónov. Akordeón postupuje v paralelných nónach ktoré však vďaka štvoroktávovej vzdialenosti vyznievajú takmer unisono a rozrušujú základné delenie tónov – vzniká akustický „trompe d´oeuil". Sláčikové nástroje oscilujú medzi vysokými a nízkymi polohami a nerovnomerným spôsobom rozdeľujú neprebádané územie. Pred návratom pokojných a širokých plôch z introdukcie prináša rozbúrené violončelo v strednom

dieli jazzové vybočenie. V druhej skladbe sa tónový materiál uvádza v krátkych trhaných a prerušovaných tanečných rytmoch (ako vo valčíku na piatich nohách). Ich dramatické zhusťovanie vyplýva z rozličných techník uchytenia a vedenia sláčika. Týmto spôsobom v takmer nepredstaviteľnej rozmanitosti vyznievajú alikvotné tóny podobné ako u dychových nástrojov. V spektre vznikajúcom z čiastkových tónov sa rozličným spôsobom premiešavajú nízke frekvencie, tóny v stredných registroch, flažolety a tónovo indiferentné nedefinovateľné ataky.

VLADIMÍR BOKES (1946) okrem hry na violončele študoval na Konzervatóriu v Bratislave aj kompozíciu v triede Juraja Pospíšila. V štúdiu kompozície pokračoval na Vysokej škole múzických umení v triede Dezidera Kardoša (absolvoval roku 1970 *1. symfóniou*). Najprv prednášal teoretické predmety na Konzervatóriu a VŠMU. Od roku 1983 je učiteľom kompozície na VŠMU, kde bol roku 1993 menovaný profesorom. V rokoch 1993–1998 bol predsedom festivalového výboru Medzinárodného festivalu súčasnej hudby Melos-Étos. Bokes je skladateľ racionálneho založenia. Tvorivým a svojským spôsobom rozvíja vo svojej tvorbe odkaz 2. viedenskej školy. Kombinuje dôslednú organizáciu prvkov (princíp tzv. zlatého rezu) s aleatorikou a so snahou zmocniť sa témbrových kvalít Novej hudby, pričom konfrontuje serializmus a tonalitu zasadením radu do tonálnych súvislostí.

Dielo (výber): 6 symfónií (1970, 1978, 1982, 1986, 1988, 2003); 2 klavírne koncerty (1976, 1985); 4 klavírne sonáty (1963, 1973, 1979, 1985); *Sláčikové trio* (1963), *Sequenza per 9 stroment* – hoboj, klarinet, fagot, lesný roh, trúbka, tuba, husle, viola, violončelo (1965), *La Folia*, ciaccona pre sólové husle (1967), 2 sláčikové kvartetá (1970, 1974), *Kadencia na pamiatku P. Picassa* pre flautu a gitaru (1973), *Dobrý deň Mr. Fibonacci*, cyklus klavírnych skladieb (1977), *Spôsob ticha*, cyklus piesní pre bas a 4 nástroje na básne J. Mihalkoviča (1977), *Línie* pre 12 spevákov (1978), *Hudba pre organ a dychy* (1986), *Coll'Age* pre klavír, 2 huslí, violu a violončelo (1989), *Prelúdiá a fúgy pre klavír* op. 53 (1989), *Päť etud pre klavír*, pre IŠU (1989), *Deväť variácií na tému Z. Fibicha* pre klavír op. 54 (1990), *Pater noster* pre trúbku a barytón (1990), *Missa Posoniensis* pre sóla, zbor, organ a orchester (1990), *Ave Maria* pre soprán a sláčikové kvarteto (1991), *Lied ohne Worte* pre mezzosoprán/trúbku in C, basklarinet a klavír (1992), *Haydn pri počítači*, predohra pre komorný orchester (1992), *Variácie na tému z Haydnovej Londýnskej symfónie* pre sólovú flautu op. 57 (1992), *Variácie na tému Jána Cikkera* pre sólový klarinet (1992), *1. symfónia* pre orchester – nová verzia (1969/1993), *Variácie* na tému Jána Egryho pre dychové okteto (1994), *Commedia dell'arte*, ária pre tenor a klavír na text ÚV Zväzu slovenských skladateľov z roku 1981 (1995), *Cadenza No. 3 per violino solo* (1995), *Capriccio pre flautu a klavír* (1996), *St. Martin*, hymnus pre miešaný zbor (1996), *Variácie na tému J. Haydna* pre orchester (1996), *Rondo pre hoboj a fagot* (1997), *Ostináto* pre kontrabas a klavír (1998), *Musique triste* pre husle, violu a violončelo (1996–1998), *Musica stricta* pre flautu, klarinet, husle, violončelo a klavír (1999), *Ária Margaréty* (2001), *Divertimento* op. 72 (2001).

Začiatkom apríla som v rámci Pódia Východ-Západ v Kasseli navštívil koncert na ktorom Enikő Ginzery uviedla moju skladbu pre cimbal. Tam ma Barbara Brauckmann

požiadala, aby som niečo skomponoval pre Trio Dounia. Krátko pred ukončením tria som si retrospektívne prezeral moje predchádzajúce diela, ktoré sa po roku 1989 našťastie mohli opäť interpretovať. Keď som zistil, že nové dielo sa podobá 4. symfónii s 13 skladbami z roku 1981, dal som mu názov *„...nur eine weile..."* – *„...iba chvíľu..."* (poézia Jozefa Mihalkoviča). Na okolnosti v ktorých som písal ono dielo, spomínam len nerád. Bolo to pred 25 rokmi. Iba chvíľa. Celý život predstavuje len chvíľu. Toto nové dielo je viac spomienkou než prepisom. V mojom veku človek nevenuje budúcnosti mnoho myšlienok. Zato na doposiaľ vykonanú prácu pozerá kritickejšie. Je preto potešujúce ak diela, ešte pred časom vnímané nezmyselné konštrukcie, dnes chápeme ako emocionálne.

Vladimír Bokes

SOFIA GUBAJDULINA (1931, Čistopol) študovala klavír a kompozíciu na konzervatóriu v Kazani a roku 1959 ukončila postgraduálne štúdium resp. ašpirantúru na Moskovskom konzervatóriu v triedach Nikolaja Pejka a Visariona Šebalina. Od roku 1963 žila v Moskve ako slobodná umelkyňa. Roku 1975 založila spolu s Vjačeslavom Artymovom a Viktorom Suslinom skupinu Astreja pre improvizácie na zriedkavo používaných ruských, kaukazských a stredoázijských ľudových nástrojoch, ktoré svojím neznámym zvukovým charakterom ovplyvnili skladateľkyno hudobné experimentovanie. S. Gubajdulina získala niekoľko významných ocenení v medzinárodných skladateľských súťažiach, o. i. v Ríme (1975) za skladbu *Degrees*, v Monaku (1987), i mnoho ďalších pôct: International Record Award S. Kusevického (1989), Premio Franco Abbiato za nahrávku husľového koncertu *Offertorium* (1991), Ruskú štátnu cenu (1992). V jej tvorbe sa organicky a osobito snúbi umelecké myslenie Západu (princíp dualizmu, polarizácia človek – svet, kresťanská mystika, symbolizmus, dramatické napätie) a Východu (monistický princíp, meditatívnosť, kolorizmus).

Dielo (výber): *Fatselya* pre soprán a symfonický orchester (1956), *Klavírne kvinteto* (1957), *Chaconne* pre klavír (1962) *Allegro rustico* pre flautu a klavír (1963), *Päť etúd* pre harfu, kontrabas a bicie (1965), *Sonáta pre klavír* (1965), *Pantomíma* pre kontrabas a klavír (1966), *Rubayat*, kantáta pre barytón a inštrumentálny súbor (1969), *Hudobné hračky*, klavírne skladby pre deti (1969), *Concordanza* pre 10 inštrumentalistov (1971), *Stupne* pre symfonický orchester (1972), *Detto 2* pre violončelo a 13 nástrojov (1972), *Stunde der Seele* pre mezzosoprán a veľký dychový orchester na slová M. Cvetajevovej (1974, verzie pre bicie nástroje, mezzosoprán a orchester 1978/1988), *Koncert pre fagot a hlboké sláčiky* (1975); *Kvarteto* pre štyri flauty (1977), *Misterioso* pre 7 perkusionistov (1977), *Introitus*, koncert pre klavír a komorný orchester (1978), *Sonáta pre organ a bicie* (1978), *De profundis* pre bajan sólo (1978), *In croce* pre violončelo a organ (1979), *Garten von Freuden und Traurigkeiten* pre flautu, alt a harfu (1980), *Offertorium*, koncert pre husle a orchester (1980), *Freut euch*, sonáta pre husle a violončelo (1981), *Sedem slov* pre violončelo, akordeón a sláčikový orchester (1982), *Perception* pre barytón, soprán a sedem sláčikových nástrojov (1983), *Stimmen... Verstummen...*, symfónia v 12 častiach (1986), *2. sláčikové kvarteto* (1987), *3. sláčikové kvarteto* (1987), *Sláčikové trio* (1988), *Pro et contra* pre orchester (1988), *Alleluja* pre veľký orchester, miešaný zbor a chlapčenské hlasy (1990), *Z Rilkeho Hodiniek* pre violončelo

a orchester (1991), *Hommage à T. S. Eliot* pre soprán a okteto (1987/91), *Skoro ráno, krátko pred prebudením* pre súbor japonských koto (1993), *Noc v Memfise*, kantáta pre mezzosoprán, mužský zbor a komorný orchester (1968/1988/1992), *A slávnosť je v plnom prúde* pre violončelo a orchester (1993), *V očakávaní* pre saxofónové kvarteto a 6 hráčov na bicích nástrojoch (1993), *Meditácia na Bachov chorál BWV 668* (1993), *4. sláčikové kvarteto* (1993), *Now Always Snow* pre komorný súbor a komorný zbor (1993), *Povrazolezec* pre husle a klavír (1993), *Koncert pre flautu a orchester* (1994), *Anjel* pre alt a kontrabas (1994), *Figures of Time* pre symfonický orchester (1994), *Z vízií Hildegardy von Bingen* pre alt (1994), *Koncert pre violu a orchester* (1996), *Impromptu pre husle a flautu* (1996), *Canticle of the Sun* pre miešaný zbor (1997), *V tieni stromu* pre koto, basové koto, zheng a súbor (1998), *Dve cesty (venované Márii a Marte)* pre 2 violy (1999), *Jánove pašie* pre komorný zbor, veľký zbor, sólistov a orchester (1999–2000), *St. John Easter* pre dvojitý zbor s orchester (2001), *Záblesk konca* pre orchester (2003).

Názov *Silenzio* prezrádza, že prevažná časť skladby je interpretovaná v pianissime. Mojou úlohou nebolo iba znázorniť, alebo vyvolať zdanie ticha. Pre mňa je ticho pôdou na ktorej možno niečo vypestovať. Lenže čo? Vynárajúce rytmické vzťahy sa rozlične objavujú vo všetkých piatich miniatúrach – raz skryto, inokedy v pomeroch tónových dĺžok. Vo finále skryté s otvoreným syntetizuje. V priebehu celej skladby počuť v bajanovom parte zreteľne formulovaný rytmizovaný sled (kvázi variácie jedného rytmu). Ten istý rytmus možno počuť aj v jednotlivých častiach v pomere 7–2–5.

Sofia Gubajdulina

Silenzio pre bajan, husle a violončelo bolo venované nemeckému akordeonistovi a pedagógovi Elsbethovi Moserovi, ktorý ho v roku 1991 premiéroval v Hanoveri.

Členky **TRIA DOUNIA** od svojho vzniku v roku 1997 pravidelne koncertujú doma aj v zahraničí a na Darmstadskej akadémii každoročne organizujú Dni novej hudby. Babette Andruk študovala na Hudobnej akadémii Franza Liszta v Budapešti a na Musikhochschule Aachen. Bola členkou Amadeus-Quartett a účastníčkou na majstrovských kurzov u Sándora Vegha, Hermanna Krebbersa. Od roku 1994 je docentkou na Akademie für Tonkunst v Darmstadte. Christiane Lüder študovala na Hochschule für Musik und Theater v Hannoveri. Bola členkou viacerých súborov (Ensemble Lirius, Trio Dounia, Tango Furioso) a účastníčkou majstrovských kurzov u Teodora Anzellottiho, Mogensa Ellegaarda, Stefana Hussonga. Získala viacero ocenení na súťažiach Internationaler Akkordeonwettbewerb Klingenthal, Grand Prix de l'Accordeon, Hochschulwettbewerb Hannover. Od roku 1993 je docentkou na Akademie für Tonkunst v Darmstadte. Barbara Brauckmann študovala violončelo u L. Hoelschera a M. Gendrona a komornú hudbu u H. Bastiaana a D. Pandulaa. Bola zakladateľkou a členkou sláčikového kvarteta Kreuzberger, ktoré v roku 1974 na súťaži v Ženeve získalo 1. cenu. Barbara Brauckmann bola docentkou na Akademie für Tonkunst v Darmstadte.

NEDEĽA 13.NOVEMBER

Malé koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu
19.00

10

MINGUET QUARTETT
Ulrich Isfort 1. husle
Annette Reisinger 2. husle
Irene Schwalb viola
Matthias Diener violončelo

Koncert sa koná s podporou Goethe Institut-Inter Nationes

WOLFGANG RIHM
Sláčikové kvarteto č. 3, „im innersten" (1976)

I. schroff
II.
III.
IV. äußerst gedehnt
V. Zwischenspiel, senza tempo
VI.

JÖRG WIDMANN
Sláčikové kvarteto č. 3, „Poľovnícke"
(2003)

PRESTÁVKA

LUIGI NONO
Fragmente – Stille, An Diotima (1979–1980)
pre sláčikové kvarteto

WOLFGANG RIHM (1952, Karlsruhe, Nemecko) študoval hudobnú teóriu, klavír a kompozíciu na Musikhochschule v Karlsruhe, kde navštevoval i kurzy H. Searla. V rokoch 1972–1973 bol žiakom Karlheinza Stockhausena v Kolíne, v rokoch 1973–1976 študoval vo Freiburgu hudobnú vedu u Hansa H. Eggebrechta a kompozíciu u Klausa Hubera. Naskôr prednášal na Darmstadtských kurzoch Novej hudby (1978, 1980, 1982), na Musikhochschule v Karlsruhe učil najskôr hudobnú teóriu a od roku 1985 aj kompozíciu. Rihm je považovaný za jedného z najvýraznejších skladateľov svojej generácie. Bezprostrednosť a spontánnosť jeho diel (ktorá ho začleňuje k Mahlerovi, Bergovi a Hartmannovi), sa uňho spája s predstavou zvukovej komplexnosti, ktorá vyniká najmä v dramatických kontrastoch a „veľkoplošných" štruktúrach. Príznačnými pre jeho posluchársky zrozumiteľnú hudbu sú široko koncipované melodické oblúky so zámerným, vysoko expresívnym pátosom a sledy disonantných akordov striedajúcich sa s prevažne tonálnymi úsekmi.

Dielo (výber): 9 sláčikových kvartet, 3 symfónie pre soprán, barytón, miešaný zbor a veľký orchester na texty F. Nietzscheho a A. Rimbauda (1969, 1975, 1977), *Parusie* pre organ (1970), *Sätze* pre 2 klavíry (1971), *Sláčikové trio* (1972), *Hervorgedunkelt* pre mezzosoprán a komorný súbor na text P. Celana (1974), *Segmente* pre 18 sólových nástrojov (1974), *Dis-kontur* pre orchester (1974), *O Notte* pre barytón a malý orchester na text M. Buonarottiho (1975), *Cuts and Dissolves* pre orchester (1976), *Nachtordnung* pre 15 nástrojov (1976), *Lichtzwang (in memoriam Paul Celan)* pre husle a orchester (1976), *Hölderlin-Fragmente* pre spev a klavír alebo orchester (1976), *Faust und Yorick*, komorná opera č. 1 na libreto J. Tardieua (1977), *Jakob Lenz*, komorná opera č. 2 na text M. Fröhlinga podľa G. Büchnera (1979), *La musique creuse le ciel* pre 2 klavíry a orchester (1979), *Nature morte – Still alive* pre 13 nástrojov (1980), *Koncert pre violu a orchester* (1981), *Tuguri*, balet pre hlasy, sóla a orchester podľa A. Artauda (1981), *Oedipus*, hudobné divadlo podľa Sofokla (1986–1987), *Bruchstück 'Die Vorzeichen'* pre orchester (1988–1989), *Ungemaltes Bild* pre orchester (1989–1990), *Dritte Musik für Violine und Orchester* (1993), *Musik für Oboe und Orchester* (1994), *Nucleus* pre 13 nástrojov (1996), *Vers une symphonie fleuve* pre orchester *I, II, III* (1994–1995), *IV* (1997–1998), *In-Schrift* pre orchester (1995), *Etude d'après Séraphin* pre súbor a mg pás (1997), *Marsyas*, scéna pre trúbku, bicie a orchester (1998), *Toccata* pre klavír a orchester (1998), *Hudba* pre klarinet a orchester (1999), *Sotto voce* pre klavír a orchester (1999), *Concerto* pre sláčikové kvarteto a orchester (2000), *Die Stücke des Sängers* pre harfu a komorný orchester (2000–2001), *2. Bratschenkonzert (Über die Linie IV*, 2000–2002), *Nach-Schrift – Eine Chiffre* pre komorný orchester (1982–2004), *Dritter Doppelgesang* pre klarinet, violu a orchester (2004), *Two Other Movements* (2004).

Šesťčasťové *Tretie sláčikové kvarteto* nazvané *„im innersten"* dostatočne poukazuje na variabilitu hudobných prostriedkov Wolfganga Rihma a na jeho schopnosť pretaviť materiál do formy hlbokej osobnej výpovede. Je venované Alfredovi Schleeovi k narodeninám.

Často mám pri komponovaní pocit, že novovznikajúce dielo determinuje už samotné hľadanie, pátranie po diele. Verím, že slobodu umeleckého počínania vyjadruje samotná podstata ktorá stojí kdesi nad celým dianím jednotlivých udalostí.

Wolfgang Rihm

JÖRG WIDMANN (1973, Mníchov) študoval klarinet na Hochschule für Musik v Mníchove a na Juilliard School of Music v New Yorku. Ako koncertný umelec zvíťazil na súťaži Carl Maria von Weber Wettbewerb v Mníchove a na Wettbewerb Deutscher Musikhochschulen v Berlíne. Od roku 1996 získal viacero ocenení (Kulturförderpreis der Landeshauptstadt München, Bayerischer Staatspreis für junge Künstler, Louis Spohr Medaille der Stadt Seesen). V lete 2001 nastúpil ako profesor klarinetovej hry na Staatliche Hochschule für Musik vo Freiburgu. V cykle „musica viva" uviedol vo svetovej premiére *Musik für Klarinette und Orchester „Über die Linie II"* Wolfganga Rihma, ktoré autor napísal pre neho (1999). Je spoluzakladateľom Ensemble TrioLog propagujúceho hudbu 20. a 21. storočia. Od roku 1993 vedie majstrovské triedy na Royal Academy of Music v Londýne, konzervatóriu v Odese a na Academy of Music v Lisabone.
Vo svojich jedenástich rokoch začal Widmann študovať kompozíciu u Kaya Westermanna. Pokračoval u Hansa Wernera Henzeho, Wilfrieda Hillera a Wolfganga Rihma. Od roku 1999 získal viacero ocenení (Belmont Preis für zeitgenössische Musik nadácie Forberg Schneider za kompozičné úspechy, Schneider Schott Musikpreis, Paul Hindemith Preis, Ernst von Siemens Stifung, čestná cena na Mníchovskom opernom festivale).

Dielo (výber): 5 sláčikových kvartet (1997, 2003, 2003, 2004/05, *„Versuch über die Fuge"* pre soprán a sláčikové kvarteto, 2005), *Streichquartettsatz aus „Absences"* (1990), *Fantasie* pre klarinet sólo (1993), *180 beats per minute* pre sláčikové sexteto (1993), *Badinerie* pre flautu sólo (1994), *3 etudy* pre husle sólo (1995, 2001, 2002), *Tri Rilkeho fragmenty* pre soprán, klarinet in B (tiež sopránsaxofón), basklarinet, violu, violončelo a kontrabas (1996), *Arlechino Rabbioso* pre samohrajku (1997), *Duell* pre trombón a elektrickú gitaru (1998), *Nachtstück* pre klarinet, violončelo a klavír (1998), *Skizze, Splitter, Mosaik* pre flautu, harfu a sláčikové trio (1998), *Lichtstudie IV* pre husle a klavír (2003), *Lichtstudie V* pre akordeón a klarinet (2003), *Hallstudie* pre klavír (2003), *Oktett* pre klarinet, fagot, lesný roh, dvoje huslí, violu, violončelo a kontrabas (2004), *Sphinxensprüche und Rätselkanons* pre soprán, klarinet a klavír (2005).

LUIGI NONO (1924, Benátky – 1990, Benátky, Taliansko) patril k najvýznamnejším priekopníkom povojnovej avantgardy (spolu s Karlheinzom Stockhausenom, Pierrom Boulezom a Iannisom Xenakisom). Kompozíciu študoval u Gian-Francesca Malipiera a svoje štúdia ukončil pod vedením dirigenta a skladateľa Bruna Madernu; Maderna zostal jeho blízkym priateľom do konca života. Okrem toho absolvoval na Paduánskej univerzite štúdium práva. Do európskeho hudobného života vstúpil začiatkom päťdesiatych rokov ako predstaviteľ Novej hudby vyznávajúci seriálne kompozičné postupy. Na rozdiel od väčšiny svojich súčasníkov tvoriacich na západe sa od

počiatku odlišoval zásadným záujmom o spoločenské problémy, zúčastňoval sa na politických akciách talianskej lavice. Prvé Nonove kompozície v rokoch 1950–1953 smerovali k pointilizmu, dôraz však kládol na výrazovosť presahujúcu limity daného štýlovu. Hladanie nových výrazových prostriedkov sa u Nona týka rovnako technickej ako aj expresívnej roviny diel. Niekedy využíva rytmické prvky talianskych alebo španielskych tancov. Punktualistickú techniku uplatňuje vo vokálnej hudbe (*Cori di Didone*), dosahujúc ňou priam objavné farebné efekty. V neskorších kompozíciách badať konfrontáciu so serializmom (*Incontri* pre 24 nástrojov, 1955). Počiatočné uznanie dosiahol najskôr v Nemecku s tvorbou, ktorú prezentoval na letných kurzoch v Darmstadte. Medzinárodný úspech priniesla v roku 1956 kolínska premiéra grandiózneho diela *Il canto sospeso* pre sólistov, zbor a orchester. Mnohé zo skladieb venoval dcére Arnolda Schönberga a zároveň svojej manželke Nurii (*Polifonica – Monodica – Ritmica*, *Epitaph auf Federico Garcia Lorca*, *La victoire de Guernica*, *Liebeslied*). Nono sa netajil sympatiami k Talianskej komunistickej strane, ktorej bol od roku 1953 členom a ktorej dosah badať v jeho mnohých dielach. Po roku 1960 sa orientoval prevažne na elektroakustické kompozície v milánskom Studio di Fonologia Musicale della RAI (založenom Lucianom Beriom a Brunom Madernom), neskôr v rokoch 1980–1985 pracoval vo Freiburg Experimentalstudio.

Dielo (výber): *Intolleranza 1960*, pódiová prezentácia pre sólistov, zbor a orchester (1960–1961), *Al gran sole carico d'amore*, opera (1972–1974), *Prometeo, tragedia dell'ascolto* pre štyri inštrumentálne súbory, dva soprány, dva kontraalty, tenor, miešaný zbor, dvoch hercov a živú elektroniku (1984), *Variazioni canoniche sulla serie dell'op. 41 di Arnold Schoenberg* pre orchester (1950), *Polifonica – Monodica – Ritmica* pre komorný orchester (1951), *Composizione* pre orchester (1951), *Due espressioni* pre orchester (1953), *La victoire de Guernica* pre miešaný zbor a orchester (1954), *Liebeslied* pre miešaný zbor, harfu a inštrumentálny súbor (1954), *Canti per 13* pre komorný orchester (1955), *Incontri* pre 24 nástrojov (1955), *Il canto sospeso* pre sólistov, zbor a orchester (1955/56), *Cori di Didone* pre miešaný zbor a bicie nástroje (1958), *Omaggio à Emilio Vedova* pre mg pás (1960), *Canti di vita e d'amore: Sul Ponte di Hiroshima* pre soprán, tenor a orchester (1962), *Canciones a Guiomar* pre soprán, ženský zbor a nástroje (1962–1963), *Ricorda cosa ti hanno fatto in Auschwitz* pre mg pás (1966), *Per Bastiana – Tai-Yang-Cheng* pre orchester a mg pás (1967), *Contrappunto dialettico alla mente* pre mg pás (1968), *Musica-Manifesto n. 1: Un volto del mare – Non consumiamo Marx* pre hlasy a mg pás (1968–1969), *Con Luigi Dallapiccola* pre šesť hráčov na bicích nástrojoch a živú elektroniku (1979), *Fragmente–Stille, an Diotima* pre sláčikové kvarteto (1979–1980), *Omaggio à György Kurtág* pre dychy a živú elektroniku (1983), *A Carlo Scarpa architetto, ai suoi infiniti possibili* pre orchester (1984), *Caminantes ...Ayacucho* pre alt, flautu, organ a orchester (1986–1987), *La Lontananza Nostalgica Utopica Futura* pre Gidona Kremera, živú elektroniku, osemkanálový mg pás a osem až desať notových stojanov (1987), *'Hay que caminar' sognando* pre dvoje huslí (1989).

Sláčikové kvarteto *Fragmente – Stille, An Diotima* je nezvyčajným príkladom novej kompozičnej predstavy Luigiho Nona. Jeho komplikovaná zrozumiteľnosť vyžaduje nový spôsob načúvania: nie iba letmý kontakt, ale takmer meditatívnu koncentrova-

nosť vychádzajúcu z vnútra samotného zvuku. Kompozícia je balansovaním medzi zvukom a tichom. Zvuk je inými slovami prostredníkom ticha a ticho sprostredkováva zvuk. Možno to chápať dvoma spôsobmi: prvý vníma zvuk ako prvotný aspekt diela; ďalší vychádza z ticha a zvuk vníma ako jeho doplnkovú zložku.
Fragmente – Stille, An Diotima pozostáva z krátkych fragmentov rozdeľujúcich rozmerné úseky ticha. Názov diela rovnako ako partitúra prezrádzajú, že ticho sa objavuje práve tam, kde hudba zaniká v dlhých fermátach a pauzách. Dôsledkom ticha rozprestierajúceho sa medzi jednotlivými úsekmi sa dielo stáva značne nespojitým. Neustále sa objavujúce ticho nedovoľuje zvukovým plochám prerásť v jednoliaty celok. (...) Skúsenosť takejto percepčnej metódy – stretnutie s tichom, môžeme považovať za hlavnú myšlienky *Fragmente – Stille, An Diotima*. Samotná hudba prevracia počiatočnú hierarchiu hodnôt zvuku a ticha. Spochybňujúca taktika. Spochybnenie diela pochádzajúce z jeho vnútra.

Španielsky spisovateľ Pablo Minguet sa vo svojich filozofických spisoch v polovici 18. storočia usiloval priblížiť múzické umenia širšej verejnosti. **MINGUET QUARTETT** sa od svojho založenia v roku 1988 (a od sformovania súčasného zloženia v roku 1996) snaží nasledovať jeho príklad. Jeho členovia sa už počas štúdií komornej hudby na Folkwang Hochschule v Essene formovali pod dohľadom renomovaných osobností (Walter Levin z La Salle Quartet, členovia z Amadeus Quartet, Melos Quartet, Alban Berg Quartet). Vďaka rôznorodým štipendiám a oceneniam (štipendium Land North-Rhein-Westphalia, Berlin Mendelssohn Prize) získalo kvarteto uznanie a začalo koncertovať doma aj v zahraničí. V roku 1997 získali členovia Minguet Quartett hodnosť hosťujúcich docentov na Robert-Schumann-Hochschule v Düsseldorfe. Minguet Quartett so sídlom v Kolíne naštudoval a nahral kompletné edície sláčikových kvartet skladateľov Othmara Schoecka, Wolfganga Rihma a vo svetovej premiére diela Brahmsovho súčasníka Roberta Fuchsa (2000–2002). Hráči Minguet Quartett využívajú nástroje láskavo zapožičané Stiftung Kunst und Kultur, Nord-Rhein-Westfalen.

PONDELOK 14. NOVEMBER

Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
19.00

11

ALEPH ENSEMBLE
Dominique Clément klarinet
Sylvie Drouin klavír, akordeón, elektronika
Monica Jordan hlas, klavír
Christophe Roy violončelo
Jean-Charles François bicie
Noëmi Schindler husle
Lutz Mandler trúbka, alpský roh, didgeridoo

Education and Culture
Culture 2000

INSTITUT FRANÇAIS BRATISLAVA

Koncert sa koná s podporou Európskej únie – Kultúra 2000 a Francúzskeho inštitútu v Bratislave

PIERRE BOULEZ
Domaines pre klarinet (1968–1969)

IANNIS XENAKIS
Charisma pre klarinet a violočelo (1971)

GEORGES APERGHIS
Les 7 crimes de l'amour (1979)
pre hlas, klarinet a bicie

DOMINIQUE CLÉMENT
Dépeches III
pre hlas, akordeón, klarinet, husle,
violončelo a bicie

CAMILLE ROY
Parmi l'arbre (2001), pre husle a violončelo

PRESTÁVKA

MAURICIO KAGEL
Unguis Incarnatus est (1972)
pre violončelo a klavír

GIACINTO SCELSI
Canti del Capricorno pre hlas (1972)

JEVGENIJ IRŠAI
4.48 – Kyrie eleison (2005)*
pre soprán, klarinet, tympany, veľký bubon,
klavír, husle a violončelo

* svetová premiéra, objednávka festivalu Melos-Étos

PIERRE BOULEZ (1925, Montbrison, Francúzsko) študoval najprv matematiku a technické vedy, ale už v roku 1943 sa stal žiakom Oliviera Messiaena, neskôr aj René Leibowitza a Arthura Honeggera. Od roku 1946 pôsobil ako hudobný riaditeľ Divadla Jeana-Louisa Barraulta, kde mu umožnili vytvoriť súbor Domaine Musical a organizovať jeho koncerty. Premiéra skladby *Le Marteau sans maître* roku 1955 na festivale ISCM v Baden-Badene mu priniesla prvý skladateľský úspech. Ten potvrdil aj londýnsky debut so Symfonickým orchestrom BBC, s ktorým ako dirigent popri uvedení vlastnej skladby *Pli selon pli* (festival v Edinburghu) hosťoval s Bergovým *Wozzeckom* (opera v Paríži a Frankfurte), s Debussyho *Pelléasom a Melisandou* (Covent Garden), s Wagnerovým *Tristanom a Izoldou* (Japonsko), s *Parsifalom* a *Prsteňom Nibelungov* (Bayreuth). V rokoch 1971–1975 bol šéfdirigentom tohto orchestra a v rokoch 1971–1977 viedol aj New York Philharmonic Orchestra. V rokoch 1976–1992 bol riaditeľom IRCAMu v Paríži a Ensemble InterContemporain. Od roku 1955 prednášal na letných kurzoch v Darmstadte, kde ho spolu s Karlheinzom Stockhausenom a Luigim Nonom považovali za vodcu hnutia seriálnej hudby. Od roku 1963 prednášal na Harvardskej univerzite. Viedol dirigentské kurzy v Bazileji a i. Chladný racionalista a dogmatický konštruktivista, za akého Bouleza považovali na základe jeho ranej kompozičnej tvorby i množstva radikálnych bojovných výrokov na adresu tradičných hodnôt v celom spektre hudobného života, sa však postupne – pod vplyvom stretnutia s Cageom a jeho myšlienok uplatňovania kontrolovanej náhody a otvorenej formy, básní René Mallarméa a spoznania možností elektronického spracovávania zvuku i priestorového šírenia hudby – vyvíjal k akceptácii ale i k potrebe výrazu v hudbe. V tomto procese nesporne dôležitú úlohu zohrala Boulezova dirigentská prax a s ňou súvisiaci blízky kontakt so znejúcou hudbou a jej priamym pôsobením. Svojimi kompozíciami aj interpretačným umením zanechal v hudbe 20. storočia zreteľnú stopu, nielen provokatívnosťou všetkých svojich umeleckých počinov, ale zároveň ich opravdivosťou, naliehavosťou a silou persuázie. Pocty Pierra Bouleza zahŕňajú čestné doktoráty Frankfurtskej univerzity (1991), Connecticut College (1998) a umeleckú cenu Israeli Wolf Prize (2000). Mesto Frankfurt ho poctilo cenou Theodora W. Adorna (1992) a za skladbu *Répons* (2002) získal cenu Grammy v kategórii súčasná hudba. Súčasťou osláv jeho 75. narodenín v roku 2000 bolo množstvo koncertov s uvedením jeho diel. V roku 2001 viedol v newyorskej Carnegie Hall workshops venovaný jeho *Kladivu bez pána* (*Le Marteau sans maître*), o rok neskôr viedol dirigentské workshopy s orchestrami BBC Symphony, Berlínskymi filharmonikmi a súborom Ensemble InterContemporain.

Dielo (výber): *Le Marteau sans maître* pre sólový alt a 6 nástrojov (1953–1955), 3 klavírne sonáty (1949–1957), *Pli selon pli – Portrait de Mallarmé* pre soprán a orchester (1958–1962), *Poésiepourpouvoir* pre miešaný zbor, komorný orchester, veľký orchester a elektronické prístroje (1958, nová verzia 1982–1983), *Figures-Doubles-Prismes* pre orchester (1964), *Édat/Multples* pre orchester (1965/...), *Éclat* pre orchester (1965), *Domaines* pre klarinet a 21 nástrojov (1968–1969), *Cummings ist der Dichter* pre 16 sólových hlasov a nástroje (1970), *...explosante-fixe...* pre súbor a live electronics *(V) 72–7A)*, *Messagesquisses* pre sólové violončelo a 6 violončiel (1976–1977), *Notations* pre orchester (1978/...), *Répons* pre 6 sólistov, komorný súbor, počítačové zvuky a live electronics (1981), *Dérive* pre komorný orchester (1984), *Dialogue de l'ombre double* pre klarinet a mg pás (1984), *Memo-*

riale (...explosante-fixe... originel) pre sólovú flautu a komorný súbor (1985), *Initial* pre dychy (1987), *Explosantefixe* (1993), *...explosante-fixe...* pre flauty (midi), súbor a živú elektroniku (1991/93), *Incises* pre klavír (1994/2001), *sur Incises* pre tri klavíry, tri harfy a troch perkusionistov (1996/98), *Anthemes 2* pre husle a živú elektroniku (1997).
Výber zo štúdií: *Miroir pour Pelléas et Melisande, Moment de Jean-Sébastien Bach*

Pozoruhodnou stránkou Boulezovej kreativity sú neustále korekcie, prehodnocovania a preraďovania vlastných diel. Znamenitým príkladom jeho záujmu nespútavať jednotlivé elementy kompozície do nemennej schémy (respektíve konštantného priebehu) a ešte naviac overovať jednotlivé možnosti sú práve *Domaines*. Napriek tomu že tento proces začal už *Treťou klavírnou sonátou*, v širšej miere sa rozvinul až pri neskorších dielach. Boulez poukázal na spôsob, ktorým môže dielo obohatiť (z istého hľadiska akoby obísť) interpretujúci umelec. Úseky kompletne podchytené notovým zápisom podmieňuje konštrukčné usporiadanie obiehajúce okolo osi. Pokiaľ jednotlivé zmeny nastupujú v predvídateľných okamihoch, stávajú sa opakovanými opätovnými zážitkami a skúsenosťami. *Domaines*, ktoré tak trochu patria do tejto sféry začínajú jemným témbrovo farebným sólom B klarinetu, ktorý sa z vysokého prenikavého rozsahu prepadá až k takmer nevýrazne matným a temným spodným registrom.

IANNIS XENAKIS › s. 42

Charisma patrí k skladbám v ktorých sa skladateľ zameria väčšmi na výskum, prieskum zvuku samotného nástroja ako na matematický aspekt, stránku samotnej hudby (aj keď sa opiera aj o to). Agresívny charakter tejto skladby naznačuje množstvo teatrálne dramatických náznakov: škrípanie violončela, buchotanie... V *Charisme* však možno nájsť odhodlanie, úmysel (tak typický pre Xenakisa) vyťažiť z nástrojov maximum zvukových a výrazových možností. A tak klarinet s violončelom, ktorých zvuk sa chvíľami približuje k rámusu sa úplne odcudzujú tomu, čo v našej civilizácii označujeme pojmom „pôvabné zvuky". Zvuk klarinetu nie je v tejto skladbe ekvivalentný zvuku, ktorý danému hudobnému nástroju pripisuje literatúra.

Cécile Gilly

GEORGES APERGHIS (1945, Atény) prišiel do Francúzska v roku 1963 a začal spolupracovať s nekonformnými skladateľmi Pierrom Schaefferom, Pierrom Henrym a Iannisom Xenakisom (ten podnietil a inšpiroval niektoré z Aperghisových prvých diel). Jeho vlastný štýl vykryštalizoval začiatkom sedemdesiatych rokov a Aperghis sa ukázal ako originálny tvorca preskupujúci vo svojich dielach hudbu s divadlom. Komplexnú syntézu pre neho predstavovala operná forma: textová zložka je tu zjednocujúcim a určujúcim elementom, hlas je najdôležitejším výrazovým prostriedkom. V roku 1971 vznikali prototypy jeho scénických diel (*La Tragique histoire du nécromancien Hieronimo et de son miroir*), ďalšie diela potvrdzovali a deklarovali jeho programovosť. Zostal mimo hlavného prúdu súčasnej hudby. Iróniou ostáva pre-

miérová prezentácia na IRCAME až v roku 2000 (*Machinations*). Toto oneskorené pozvanie odráža neželaný uznanie a jeho schopnosť, vynaliezavosť vo využívaní audiovizuálnych technológií mimo poznatkov a možností, ktoré sa v tejto inštitúcii overili, zistili, ktoré táto inštitúcia ponúkala. Dvojica kompozícii z roku 2000 získala v Európe široký ohlas (*Die Hamletmaschine-Oratorio*, vychádzajúce z textov Heinera Müllera a predstavenie *Machinations* (objednávka IRCAM). Spolok francúzskych skladateľov udelil dielu Grand Prix. Aperghis tiež získal *Grand Prix National de la Musique* v roku 1998.

Dielo (výber): *Antistixis* pre tri sláčikové kvartetá (1967), *Anakroussis* pre sedem nástrojov (1967), *Bis* pre dva orchestre (1968), *La tragique histoire du nécromancien Hieronimo et de son miroir* pre dva hovoriace a spievajúce ženské hlasy, lutnu a violončelo (1971), *La tragique histoire...* (1971), *Vesper* (1972), *Die Wände haben Ohren* pre veľký orchester (1972), *Pandaemonium*, opera (1973), *Jacques le fataliste*, opera, (1974), *Histoire de loups*, opera (1976), *Je vous dis que je suis mort*, opera (1978), *Liebestod*, opera (1981), *L'Echarpe rouge*, opera (1984), *Conversations* (1985), *Enumerations* (1988), *Jojo* (1990), *H, litanie musicale et égalitaire* (1992), *Die Hamletmaschine*, oratórium (1999–2000)

Les 7 crimes de l'amour (*Sedem zločinov lásky*) zobrazuje podstatu inštrumentálneho divadla. Poznámky v partitúre presne upozorňujú na rozličné spôsoby držania tela u hráčov. Telesná činnosť a zvuková produkcia tak spolu vytvárajú jednotlivé udalosti siedmych drám. To je teda v skutočnosti dôvod ktorý udržiava hudbu v presne stanovenej postupnosti bez potreby ďalšieho inscenovania vizualizácie zvuku. Scénickému prevedeniu pomáha nepriama symbolika (podobne ako trebárs jablko) používania nástrojov (telo klarinetu bez náustku, ozvučnica ako megafón...).

DOMINIQUE CLÉMENT (1959) navštevoval konzervatórium v Chalon-sur-Saône, kde ho jeho riaditeľ Camille Roy podnietil k hĺbavému štúdiu hudobnej analýzy a kompozície. Hranice jeho hudobného jazyka rozširovali diela literátov Claude Simona a Georga Pereca. Na variabilitu jeho umeleckej tvorby poukazujú štyri desiatky diel najrozličnejších žánrov – od piesní k skladbe pre päťdesiat saxofonistov a video (*Temps bleu*), cez komorné diela, z ktorých mnohé neskrývajú komický podtón (*Le Rire du coq, L'almanach du Père Ubu, Dépeches*). Jeho skladby sa hrali na mnohých miestach vo Francúzsku (La Péniche Opéra v Paríži, Musica v Štrasburgu, Musicavoix v Evreux, Les Musicades v Lyone). Mimo iných aktivít je Dominique Clément od roku 1983 klarinetistom a spoluzakladateľom Ensemble Aleph. Súbor premiéroval jeho a iné kompozície nielen doma, ale aj v Európe a USA. Od roku 1991 prednáša na CEFEDEM (Pedagogický inštitút pre učiteľov hudby) v Lyone a tiež na konzervatóriu v Chalon-sur-Saône.

Dielo (výber): *Quatre Fascinants* pre hlas, klarinet, violončelo, klavír a syntezátor (1989), *La cour du dragon* pre klavír, 4 ruky (1992), *L' intérieur de la cour* pre klarinet, violončelo a klavír (1992), *Ensemble fracturé* pre hlas a klavír (1993), *Chaud-froid* pre hráča na klarinet (1993), *La boucle* pre klarinet a klavír (1994), *Didyme* pre violončelo (1994), *Monsieur* pre hlas, klarinet, violončelo, 2 klavíry

a marimbu (1994), *L'Almanach du Père Ubu* pre hlas a súbor (1995), *2 études* pre klavír (1996), *Poeme incorrect* pre hlas (1997), *Quintette* pre dychy (1998), *Poème Incorrect II* pre hlas, klarinet a klavír (1998), *Triptyque pour une Corrida* pre súbor (2000), *Entre-deux*, verzia pre klarinet a klavír (2002), *Qu'est-ce ?* pre 2 hlasy a 3 klarinety (2003), *Le Yin et le Yang dans les relations franco-allemandes* pre klarinet, violončelo, akordeón a bicie (2004)

Dépeches III je trojčasťový cyklus založený na citátoch vyňatých z francúzskeho denníka *Le Monde* v období od januára do marca 2001. Nečakané spojitosti medzi vážnymi, dramatickými, humornými, bezvýznamnými, neočakávanými a radostnými skutočnosťami vytvárajú paradoxne takmer iný, menej skutočný svet než je ten náš.

Stručne (výňatky):
Utorok 13. marca. Muž ktorý stratil všetky nádeje a vrhol sa z útesu známeho ako Shakespearov útes v Doveri vyplával na trávnatý breh na ktorom naďabil na zahnívajúcu mŕtvolu.
V stredu 10. januára počas púte Maha Kumh Mela pokutovala indická polícia dvojicu turistiek, ktoré sa v Gange kúpali nahé. Podobne zasiahla v prípade svätých mužov Naga, ktorí sa prechádzali pokrytí len popolom ťahajúc náklad, ktorý mali lanom uviazaný o penis.
„Voda je príliš studená", tvrdil vo štvrtok 25. januára na púti Maha Kumh Mela dalajláma. Vo vode posvätnej rieky Gangy kde milióny hinduistov prišlo zmyť svoje viny sa budhistický duchovný vodca odmietol vykúpať.
Židovský kolonialista Nahum Kurman obvinený z ušliapania palestínskeho dieťaťa bol v nedeľu 21. januára odsúdený izraelským súdom na šesť mesiacov vykonávania verejných prác.

CAMILLE ROY (1934) študoval analýzu a kompozíciu na Conservatoire National Superiour de Musique v Paríži v triede Yvesa Nata a Oliviera Messiaena. Od roku 1965 bol zodpovedný za Maison de la Culture v Thonon les Bains a tiež za trojicu kultúrnych centier (Châlon, Macon, Le Creusot). Po roku 1991 bol generálnym inšpektorom Ministerstva kultúry a riaditeľom Ecole Nationale de Musique de Villeurbanne.

Dielo (výber): *Concerto pre saxofón(y) a orchester* (1991), *Discontinuo* pre čelo a klavír (1991), *D'ailleurs* pre husle (1998), *Quatre-un Daniel Kientzy* pre saxofónový súbor (1998), *Saxstuck* (1999), *La Voix de son Maître* pre akordeón (2001), *Le voyage d'Ulysse*, hudobné predstavenie (2002), *Edom Oeuvre* pre saxofón a desať nástrojov (2003)

Husle, violončelo: priepastným rozdielom medzi oboma nástrojmi je nielen register; diametrálne odlišná zvuková schránka. Neprítomnosť violy: absencia stredovosti, prázdne miesto. Pravým opakom je písať pre jediný nástroj u ktorého sa zvyčajne predpokladá len fiktívna možnosť polyfónie. Podstatnou vecou sa javí dvojakosť situácie v ktorej každá inštrumentálna entita predpokladá svoju úplnu rozdielnosť. Ilúzia, zdanie vyvstáva z vnímavosti spoločenstva, z úplnej dôvery v intuíciu inter-

pretov? Popri tejto dvojdomosti sa objavujú nové miesta, nové rozvetvené skutočnosti.
V snahe priblížiť dielo v obnaženej podobe bez odvolávania sa na techniky stojace mimo; byť motivovaný nie však túžbou, obrazy ktoré sa dožadujú svojej interpretácie sa rodia v mojom vnútri. Medzi stromami: tento Valéryho symbol stojí v centre mojich prejavov, nepretržite hľadajúc cesty, o ktorých netušíme kam nás povedú... Snáď tá najkrajšia nás vovedie „nikam": Miazga prúdiaca v nepoznaných koreňoch sa správa podľa výstrednych zákonov prírody. Nie príliš pôvabne na to, aby formou vzdialených abstrakcií a nie celkom presne stanovených vzťahov zostavovali štruktúru v ktorej netušíme, ako sa v budúcnosti navzájom oslovovať.

Camille Roy

MAURICIO KAGEL (1931, Buenos Aires) študoval hudbu (viac súkromne), literatúru a filozofiu na univerzite v Buenos Aires. Roku 1949 sa stal umeleckým poradcom Agrupación Nueva Musica. V rokoch 1952–1956 pracoval ako filmový kritik pre časopisy Gente de Cine a Nueva Vision. Od roku 1955 pôsobil ako korepetítor a dirigent v Teatro Colón. Ako držiteľ DAAD štipendia presídlil roku 1957 do (Západného) Nemecka, kde žije doteraz. Od roku 1960 prednášal na Prázdninových kurzoch v Darmstadte, v rokoch 1964–1965 pracoval na Newyorskej štátnej univerzite v Buffalo a roku 1967 na Filmovej a televíznej akadémii v (Západnom) Berlíne. Viedol kurzy Novej hudby v Kolíne a Škandinávske kurzy Novej hudby v Göteborgu. Od roku 1974 prednášal o novom hudobnom divadle na Vysokej hudobnej škole v Kolíne. V rokoch 1988–1989 bol sídelným skladateľom v Kolínskej filharmónii. Ako prednášateľ i výkonný hudobník cestoval po celom svete.
Kagelova tvorba zahŕňa drámy, komorné, vokálne a orchestrálne diela, filmy a rozhlasové hry. Okolo roku 1960 vytvoril žáner tzv. inštrumentálneho divadla, v ktorom inscenuje napríklad kompletné vystúpenie hudobníkov, alebo hráčovi na violončele „nainscenuje" hru s kockami a pod. Venoval sa tiež objavovaniu nových zvukových sfér a rád používal nové nástroje alebo neobvyklé zvukové zdroje. Od čias svojej koláže *Ludwig van* (1969) sa čoraz viac zameriaval na úlohu skladateľa pri transformovaní klasickej hudby, ktorá v jeho rukách podlieha vždy určitému druhu dekompozície (opera ako žáner sa stáva sama sebe témou v *Staatstheater*). Vyvrcholením Kagelových historicko-kolážových diel sa stala koláž *Sankt Bach Passion*, ktorá hudobne prerozpráva Bachov život. Príležitostne sa zasadzoval za politické témy (*Der Tribun*) a zasiahol aj do „akustickej teológie" (*Die Erschöpfung der Welt*). V osemdesiatych rokoch sa Kagel ešte intenzívnejšie začal venovať tradícii v spojení s kolážou: akoby preveroval spôsobilosť minulosti pre súčasnosť, pričom sa nijako nevzdáva zásady zaviesť jednoznačné detaily do mnohovýznamových kontextov: zámerným výsledkom je odcudzenie, hra s návykmi, s očakávaniami, s ilúziami. Cieľom je aktivizácia myslenia a pozornosti poslucháčov, divákov: nič nie je isté. Skepsa a paradox ako základný princíp tvorby.

Dielo (výber): *Sláčikové sexteto* (1953–1957), *Heterophonie* (1959–1961), *Pas de cinq* (1965), *Himmelsmechanik* (1965), *Camera obscura*, chromatická hra pre svetelné zdroje a hercov (1965), *Staatstheater* (1967), *Acustica* (1968–1970), *Privat pre jedného poslucháča* pre magnetofóny, telefón, rozhlasový príjimač, televí-

zor, vysávač, kávový mixér, sprchu, písací stroj, záclony, dvere a okná, splachovací záchod, riad, kľučku na dverách atď. (1968), *Haleluja* pre hlasy (1968), *Ludwig van* (1969), *Atem* pre dychové nástroje (1970), *Charakterstück* pre citarové kvarteto (1971), *Die Erschöpfung der Welt* (1982), *Händelvariationen* (1971–1972), *Mare nostrum*, objavenie, upokojenie a konverzia stredomorského priestoru kmeňom z Amazónie pre kontratenor, barytón a komorný súbor (1973–1975), *Kantrimusik*, pastorále pre hlasy a nástroje (1973–1975), *Aus Deutschland*, opera (1977–1980), *Finale* pre komorný orchester (1981), *Szenario* pre sláčiky a mg pás (1982), *... nach einer Lektüre von Orwell*, rozhlasové vysielanie v metanemeckom jazyku (1983), *Sankt-Bach-Passion* (1984–1985), *Tanz-Schule*, balet (1985), *Old/New*, štúdia pre sólovú trúbku (1986), *Ein Brief*, koncertná scéna pre mezzosoprán a orchester (1986), *Mitternachtstück* pre hlasy a nástroje (1986), *Hudba* pre klávesové nástroje a orchester (1988), *3. sláčikové kvarteto* (1988), *Quodlibet* pre ženský hlas a orchester (1989), *Les idées fixes*, rondo pre orchester (1989), *Fragmente Ode* pre dvojzbor, dychové a bicie nástroje (1989), *Liturgien* pre sólové hlasy, dva zbory a veľký orchester (1990), *Die Stücke der Windrose* pre salónny orchester (1989–1991), *Konzertstück* pre tympany a orchester (1992).

GIACINTO SCELSI (1905, La Spezia – 1988, Rím) vyrastal v šľachtickom prostredí, ktoré mu umožnilo získať primerane kvalitné vzdelanie. No hudbe, voči ktorej veľmi skoro prejavoval náklonnosť i mimoriadny talent, sa začal profesionálne venovať pomerne neskoro, ak odhliadneme od základov náuky o harmónii, ktoré získal od Giacinta Sallustia a od príležitostných podnetov, napríklad Ottorina Respighiho či Alfreda Casellu. Po študijnom pobyte v Ženeve u Egona Koehlera, kde sa intenzívne zaoberal tvorbou Alexandra Skriabina, študoval Scelsi v rokoch 1935–1936 kompozíciu u Schönbergovho žiaka a prívrženca Walthera Kleina vo Viedni. Roku 1937 sa usadil v Ríme, kde s Gofreddom Petrassim organizoval koncerty s anvantgardnou hudbou. V 40. rokoch čelil závažným zdravotným i osobným krízam, no zároveň veľa cestoval, najmä do Afriky a na ďaleký východ, ale istý čas trávil aj v Paríži, Londýne i vo Švajčiarsku: tu bol v rokoch 1943–1945 spolupracovníkom časopisu Suisse Contemporaine. Roku 1952 sa definitívne vrátil do Ríma a začiatkom 60. rokov sa pridal k skupine Nuova consonanza, ktorá sa zgrupovala okolo Franca Evangelistiho a udržiaval živé a mnohostranné kontakty s významnými súčasníkmi, maliarmi, skladateľmi, literátmi. V rokoch 1949–1987 vydal šesť básnických zbierok vo francúzštine a jednu autobiografickú poviedku v talianskom jazyku.

V osobe Giacinta Scelsiho dostala európska hudba 20. storočia naslovovzatého outsidera do vienka: už samotný spôsob fixovania kompozície je bezprecedentný, keď zápis nevykonával sám, ale na základe presne stanovených zásad prostredníctvom ďalšej osoby. Scelsiho zaujímala priestorovosť jednotlivého zvuku, hľadal jeho hĺbku. „Kompozícia" (pojem, ktorý zamietal) pre neho znamenala skôr kontempláciu jedného zvuku, či komplexu zukov, ktorého rozmer, hustotu, či intenzitu možno zmeniť popri zachovaní jeho jednoty, bez ohľadu na vzájomné relácie. Preňho bol zvuk predovšetkým „hlboký" a hudobná konštrukcia mala byť ilustráciou tejto hĺbky. Takmer všetka Scelsiho hudba od konca 50. rokov používa obmedzený materiál, zaoberá sa jednou alebo dvoma základnými výškami pomocou neprerušovaných variácií rytmických, dynamických figúr a použitím štvrťtónov.

Dielo (výber): *Rotative*, symfonická poéma pre 3 klavíry, dychové a bicie nástroje (1929), *40 Prelúdií* pre klavír (1930–1940), 5 sláčikových kvartet (1944, 1961, 1963, 1964, 1984), *Suita č. 8 (Bot-ba), Tibetské rituály, modlitby a tance* (1952), *Puyll* pre flautu (1954), *Coeloconath* pre violu (1955), *Ixor* pre B-klarinet (1956), *Yamaon* pre bas a 5 nástrojov (altsaxofón, barytón-saxofón, kontrafagot, kontrabas a bicie nástroje) (1954–1958), *TRe canti sacri* (1958), *I presagi* pre 9 nástrojov (1958), *Kya* pre sólový B klarinet a 7 nástrojov (anglický roh, lesný roh, basklarinet, trúbka, trombón, viola a violončelo) (1959), *Quatro pezzi su una nota sola* pre komorný orchester (1959), *Wo-ma* pre bas (1960), *Hurqualia* pre orchester s elektrifikovanými nástrojmi (1960), *Aion (4 epizódy Brahmovho dňa)* pre orchester (1961), *Taigu (5 invokácií)* pre soprán (1962), *Canti del Capricorno* pre ženský hlas (1962–1972), *Khoom* pre soprán a 7 inštrumentalistov (2 husle, viola, violončelo, lesný roh a 2 bicie nástroje) (1962), *Chukrum* pre sláčikový orchester (1963), *Yliam* pre ženský zbor (1964), *Anahit (lyrická poéma venovaná Venuši)* pre sólové husle a 18 nástrojov (1965), *Ko-lho* pre flautu a klarinet (1966), *Uaxuctum* pre miešaný zbor, orchester a Martenotove vlny (1966), *Ohoi (Tvorivé princípy)* pre 16 sláčikov (1966), *Ckckc* pre soprán s mandolínou (1967), *Tkrdg* pre 6-hlasný mužský zbor, elektrickú gitaru a bicie nástroje (1968), *Okanagon* pre harfu, tom-tomy a kontrabas (1968), *Konx-om-pax* pre miešaný zbor, organ a orchester (1969), *Pranam I* pre soprán, 12 inštrumentalistov a mg pás (1972), *Pranam II* pre 9 inštrumentalistov (1973), *Sauh (Dve liturgie)* pre soprán a mg pás (1973), *Manto (per quattro)* pre hlas, flautu, trombón a violončelo (1974), *Pfhat („Un éclat... et le ciel s'ouvrit")* pre miešaný zbor, veľký orchester, organ a obedáčik (1974), *Et maintenant c'est de vous de jouer* pre violončelo a kontrabas (1974), *In Nomine Lucis* pre organ (1974).

JEVGENIJ IRŠAI (1951, Leningrad) pochádza z hudobníckej rodiny. Roku 1969 skončil strednú Špeciálnu hudobnú školu, roku 1975 štúdium kompozície v triede profesora A. A. Černova a V. A. Uspenského a roku 1978 štúdium hry na klavíri (v triede profesora P. A. Serebriakova) na Konzervatóriu Rimského-Korsakova vo svojom rodnom meste. Ako klavirista koncertoval v Španielsku, Bulharsku a Maďarsku. Do roku 1991 pôsobil ako pedagóg na Špeciálnej hudobnej škole pri Leningradskom/Petrohradskom konzervatóriu. V rokoch 1991–1992 bol korepetítorom opery Štátneho divadla v Banskej Bystrici a pôsobil na Konzervatóriu Jána Levoslava Bellu ako profesor kompozície a hry na klavíri, externe aj na katedre hudobnej a estetickej výchovy na Pedagogickej fakulte, od roku 1996 prednáša na Katedre hudobnej a estetickej výchovy Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Je členom Zväzu skladateľov Ruska a od roku 1993 členom Spolku slovenských skladateľov pri SHÚ v Bratislave. Autora, ktorého diela odzneli o. i. na javisku akademického Malého divadla opery a baletu v Leningrade (*Don Juan*), v rámci medzinárodného festivalu Leningradská jar a vo viacerých európskych krajinách i v USA, zaradil S. Vasenko do „skupiny neskorého postkonzervativizmu" (Sovietskaja muzyka 1990, č. 2). V roku 2004 vydal Hudobný fond profilové CD Jevgenija Iršaia s názvom *omni tempore* (*Sedem reflexií in C*, *Sonáta pre Edvarda Griega*, *BACH...*, *Omni tempore*, *Musical Remake*, *Concetto rituale*).

Dielo (výber): *Don Juan, alebo láska ku geometrii* podľa Maxa Frischa (1973), *Improvizácie Kandinského* pre fagot a kontrabas (1978), *Sedem odrazov in C*, so-

náta pre klavír (1983), *Sonáta - Lúčenie* pre violončelo a klavír (1985), *Epigrafy*, kantáta na básne A. Tarkovského pre miešaný zbor (1985), *Cestovná symfónia* pre lesný roh a klavír (1987), *Hovor*, štyri romance pre soprán a violončelo (1987), *Modlitba za zosnulého* priateľa pre soprán, barytón a komorný súbor, *Anagram na meno Ernst Bloch* pre sláčikový komorný orchester (1994), *Menuet na ostrove* pre spev, šepot, potlesk, pohyb a klávesový nástroj na básne N. Hosťoveckej (1994), *Die Tage wollen länger werden*, 7 piesní pre mezzosoprán a klavír na básne I. Bachmannovej, *Toccata* pre 12 violončiel a klavír (1996), *Exodus* (1996), *I'm not going to die today, I'm only going again away* pre organ (1997), *Variácie* pre violončelo (1996), *Nenávisť*, sonáta pre husle a klavír (2003), *Zvezda* (na slová A. Feta) pre zbor (1996-1997), *Omni tempore* pre husle (1999-2000), *BACH...* pre husle, violu, violončelo a klavír (2000), *Musical Remake* pre violončelo a klavír (2002), *Concetto rituale* pre akordeón (2003).

Ani názov ani samotná skladba *4.48 - Kyrie eleison* v žiadnom prípade nesúvisí s Johonom Cageom a jeho významnou kompozíciou *4´33´´*. Táto skladba je inšpirovaná hrou *4.48 Psychosis* od Sarah Kane. Písať a hovoriť o tejto výnimočnej a nesmierne zložitej hre je veľmi komplikované. Treba ju čítať. Táto hra je vlastne v určitom zmysle manifestom a testamentom autora. Sarah Kane sa narodila vo februári 1971 a vo februári 1999, vo veku 28 rokov spáchala samovraždu, o ktorej predtým napísala hru. V tejto hre, ktorá sa veľmi rýchlo stala svetoznámou, nenájdeme ani patológiu ani nejakú banálnu chorobu. Je to monológ človeka, ktorý sa rozhodol a 4.48 je čas a minúty, keď on ujde...V tomto nezvyčajnom monológu je neuveriteľná sila a smrteľné „jednoduchý fakt bolesti". Bolesti nielen jedného človeka ale možno aj celej generácie. Skladba je inšpirovaná príbehom Sarah Kane a jej je aj venovaná.

Jevgenij Iršai

ALEPH ENSEMBLE je od svojho vzniku v roku 1983 flexibilným zoskupením nielen hudobníkov, ale aj skladateľov (Dominique Clément a Jean-Charles François). Jeho členovia svojim zápalom a nadšením vytvárajú žijúci organizmus schopný „slúžiť" skladateľom k prieskumu nových spôsobov zvukovosti a textu, hybnosti a hudby. Ensemble Aleph sa vzopiera presne stanoveným vymedzeniam, ktoré by ho zadeľovali do neadekvátnej, či obmedzujúcej priehradky. Posluchačom na koncertoch Ensemble Aleph - javiskových diel a či koncertoch predkladajú nový náhľad na súčasnú hudbu: pozývajú ich vydať sa na vzrušujúcu dobyvateľskú plavbu, neobvyklým spôsobom priblížiť známe diela (trebárs nový pohľad na Cagea prostredníctvom choreografie Sophie Mathey), alebo predstaviť súčasné talenty akým je Eric de Clerq: oba spôsoby sú pre Aleph prirodzené. Súbor premiérovo uviedol viac ako 150 diel a účinkoval na mnohých medzinárodných festivaloch (Dni súčasnej hudby Cluny, Hudba XX. storočia Angers, Radio France Paris, Musica Nova, Brazil, A Tempo, Caracas).

UTOROK 15. NOVEMBER

Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
19.00

12

MELOS ETHOS ENSEMBLE

Marián Lejava dirigent
Zsolt Nagy dirigent

TOSHIO HOSOKAWA
Slow Dance

JANA KMIŤOVÁ
Rana (2003)
pre 13 nástrojov

LUCIA PAPANETZOVÁ
Zahir (2005)*

MEI-FANG LIN
Time-Tracks

PRESTÁVKA

PIERRE BOULEZ
Dérive (1984)
pre flautu, klarinet, husle, violončelo, vibrafón a klavír

MARIÁN LEJAVA
Flat Lands and Plains (2003/2005)
pre komorný súbor

EDGARD VARÈSE
Octandre (1923)
pre súbor dychových nástrojov

* svetová premiéra, objednávka festivalu Melos-Étos

TOSHIO HOSOKAWA (1955, Hirošima, Japonsko) študoval kompozíciu u Isang Yuna na Hochschule der Künste v Západnom Berlíne. Zároveň študoval u Klausa Hubera na Hochschule für Musik vo Freiburgu (1983–1986). V roku 1980 sa po prvýkrát zúčastnil na Medzinárodných letných kurzoch novej hudby v Darmstadte, kde uviedol aj svoje kompozície. Za svoje ďalšie diela uvedené v Európe a Japonsku získal viacero ocenení, vrátane prvej ceny na skladateľskej súťaži k storočnici Berlínskeho filharmonického orchestra (1982), Rheingau Musikpreis (1998), Duisburger Musikpreis (1998), Musica viva-Preis (2001). V roku 2001 sa Hosokawa stal členom Akademie der Künste v Berlíne. Zúčastnil sa na mnohých európskych festivaloch v úlohe sídelného skladateľa, hosťa, alebo lektora (kurzy v Darmstadte, Bienále Benátky, Letná akadémia Mozarteum v Salzburgu, Medzinárodný týždeň hudby v Luzerne, Musica viva v Mníchove). V auguste 2005 bola na Salzburskom festivale premiérovaná jedna z jeho posledných orchestrálnych skladieb *Circulating Ocean* (objednávku festivalu uviedli Viedenskí filharmonici pod taktovkou Valerija Gergieva).

Dielo (výber): *Sen I* pre flautu (1984, rev. 1986), *New Seeds of Contemplation* pre kvarteto spievajúcich mníchov a päť gagaku hudobníkov (1986, rev. 1995), *Ferne Landschaft I–III* pre orchester (1987, 1996, 1996), *Koncert pre flautu 'Per-Sonare'* (1988), *Nemý hlas v Hirošime* pre sólistov, rozprávačov, zbor, mg pás a orchester (1989, rev. 2000–2001), *Landscape I* pre sláčikové kvarteto (1992), *Landscape III* pre husle a orchester (1993), *Sen VI* pre bicie nástroje (1993), *Super Flumina Babylonis* pre soprán, alt a komorný orchester so sláčikovým orchestrom ad lib. (1995), *Utsurohi-Nagi* pre shô a symfonický orchester s harfou, čelestou a bicími nástrojmi (1996), *Koncert pre violončelo – Pamiatke Toru Takemitsu* (1997), *Vision of Lear*, opera (1997–1998), *Cloudscapes – Mesačná noc* pre shô a akordeón (1998), *Pamäť mora (Hiroshima Symfónia)* pre orchester (1998–1999), *Koto-Uta* pre hlas a koto (1999), *Somon-ka* pre hlas, koto, violončelo a súbor (2001–2002), *Záhrada prvého svetla* pre súbor gagaku (2003), *Vietor z oceánu* pre orchester (2003), *Hanjo*, opera (2003–2004), *Mein Herzensgrund, unendlich tief* pre miešaný zbor a marimbu (2004), *Kreslenie* pre ôsmich hudobníkov (2004), *Prúdiaci oceán* pre orchester (2005).

JANA KMIŤOVÁ › s. 59

Vznik tejto skladby sprevádzala séria príjemných i nepríjemných udalostí o ktorých hovoriť či písať mi ešte aj s odstupom času padne ťažko. Začnem tým príjemným. V roku 2003 som mala tu česť zúčastnit sa na nemeckom projekte Musik für Ravensbrück. Ravensbrück bol koncentračným táborom pre ženy a nemeckí muzikológovia vypátrali, že Ľudmila Peškárová, učiteľka z Čiech, tam počas svojho pobytu komponovala piesne, ktoré sa potom tajne spievali a veľkou mierou prispievali k snahe prežit... Mojou úlohou v projekte bolo dať týmto piesňam zachovaným v krátkych, často i zle čitateľných fragmentoch, formovú a inštrumentačnú podobu. Okrem toho som pre projekt komponovala vlastnú novú skladbu pre soprán, flautu, dva akordeóny a klavír.

Práca prebiehala dobre, skúšky s vynikajúcimi interpretkami – Monikou Štreitovou, Aďkou Mudroňovou, Zuzkou Rašiovou, Marikou Kormanovou a Anou Krsmanovič, ktoré interpretovali moje obidve „úlohy" sa niesli vo výbornej atmosfére a všetky sme sa tešili na cestu do Ravensbrücku. Nastal deň D, ocitli sme sa v Ravensbrücku a tu sa pre mňa príjemná stránka vecí pomaly, ale isto skončila. Od momentu, keď sme prekročili bránu bývalého koncentračného tábora sa totiž skúšky, stretnutia i koncerty stali pre mňa čímsi druhoradým. Človek bol čím ďalej tým viac konfrontovaný s niečím nepochopiteľným, čo sa zo dňa na deň stávalo viac a viac neznesiteľným... Baraky, z ktorých ostali len diery v zemi, jazero, do ktorého sa sypal popol spálených tiel, plynové komory, ktorých mechanizmus nám vysvetľovali, kompletný zoznam mien ľudí, ktorí prišli transportom z Prešova! (mesta kde som sa narodila!), výstava fotiek zachovaných z „medicínskych" pokusov, fotky tvárí, ktoré transportom prišli, fotky mŕtvych, fotky zranených... Musím sa priznať, po dvoch dňoch som uz čakala len na moment keď naskočím do vlaku a odveziem sa ďaleko preč od tohto príšerného miesta.

Cesta ma hneď po koncerte mala viesť do Lugana, kde som sa mala zúčastniť kompozičných kurzov. Celý týždeň som myslela už len na to, ako sa v slnečnom Lugane „zregenerujem" a zabudnem na všetky prízraky Ravensbrücku. Skutočnosť však bola úplne iná. Keď som konečne dorazila do Lugana, nebola som schopná ani vychutnávať mesto, ani „regenerovať" a ani spať... Bola som v stave šoku. Jedine čo som ešte mohla bolo pracovať... (...)

A tak vznikla *Rana*. Skladba ktorej „história" je trochu iná ako história ktorejkoľvek z mojích skladieb a ktorá má pre krátky časový úsek za ktorý vznikla, ale aj pre okolnosti, za ktorých vznikla, zvláštne miesto medzi ostatnými mojimi kompozíciami. Preto čitateľ tohoto textu dúfam ospravedlní, že som jej venovala toľko slov...

Jana Kmiťová

LUCIA PAPANETZOVÁ (1978, Lučenec) študovala cirkevnú hudbu (organ a zborové dirigovanie) na Konzervatóriu J. L. Bellu v Banskej Bystrici. Prvý kontakt s kompozíciou získala v rámci štúdia pod vedením petrohradského skladateľa a klaviristu Jevgenija Iršaia v rokoch 1992–1997. Pokračovala na VŠMU v Bratislave v triede Prof. Vladimíra Bokesa. Od októbra 2003 je internou doktorandkou na katedre skladby a dirigovania. Je zakladateľkou a organizátorkou Študentského festivalu súčasnej hudby ORFEUS a taktiež spoluzakladateľkou združenia mladých skladateľov SOOZVUK. Jej diela boli uvedené na festivaloch Nová slovenská hudba, Orfeus, Melos-Étos a Studio N Praha. Skladby *Moment musical* pre gitaru a sláčikový orchester a *Meditácia vďaka Bachovi* pre sláčikový orchester boli premiérované Štátnym komorným orchestrom v Žiline pod taktovkou Leoša Svárovského a Karola Kevického.

Dielo (výber): *Meditácia vďaka Bachovi* pre sláčikový orchester (2001), *Imaginácie* pre klavír (2002), *Passacaglia* pre klavír a orchester (2003), *Klavírne trio* (2003), *Piesne diaľok* pre alty a basy na poéziu Daniela Pastirčáka z básnickej zbierky Tehilim (2004), *Teleportácia* pre akordeón a sláčikový orchester (2004), *Apeiron* pre saxofónové kvarteto (2004), *Tri skice* pre sólo violončelo (2004), *Threesome* pre barytónsaxofón, gitaru a tri bongá (2004), *Tiene – Sonáta pre husle a klavír* (2005).

Podľa spisovateľa Jorga Luisa Borgesa je viera v *Zahir* islamského pôvodu a vznikla pravdepodobne v 18. storočí. Pojem *Zahir* znamená v arabčine viditeľný, prítomný, neunikajúci pozornosti. Niekto alebo niečo, čo postupne natoľko ovládne našu myseľ, že sa nedokážeme sústrediť na nič iné. To môžeme považovať za svätosť, alebo za šialenstvo. Dalo by sa povedať, že jedným z mojich životných *Zahirov* je aj hudba, ktorú píšem.

MEI-FANG LIN (1973, Taichung, Tajwan) študovala spočiatku na Tajwane u Yen Lu, Ting-Lien Wu a Hwang-Long Pan, neskôr absolvovala kompozíciu na Illinoiskej univerzite Urbana-Champaign (pedagógovia Guy Garnett, Scott Wyatt, Sever Tipei, Zack Browning). V súčasnosti je doktorandom na Californskej univerzite v Berkeley u Edmunda Campiona. Získala štipendium k štúdiu kompozície v Paríži (prostredníctvom Frank Huntington Beebe Fund for Musicians). Získala viacero medzinárodných ocenení: cena „28th Concours International de Musique Electroacoustiques, Bourges" (2001), „2001 SCI/ASCAP Student Commission Award", prvá cena „Prix SCRIME 2000", prvá cena súťaže mladých skladateľov „2000 NACUSA", špeciálna cena a čestné uznanie na „Music Taipei Composition Competition", Taiwan (1997, 1998). Viaceré z jej kompozícií boli uvedené a vysielané USA, Európe a Ázii. Mei-Fang Lin je tiež aktívnou klavíristkou.

PIERRE BOULEZ › s. 93

Skladba *Dérive* pre flautu, klarinet, husle, violončelo, vibrafón a klavír vznikla v rámci série diel, ku ktorým patrí aj *Messagesquisse* a Boulezovo najväčšie dielo toho obdobia – *Répons*, napísané k 70. narodeninám dirigenta Paula Sachera, vystavané na kryptograme jeho mena (tónový rad *Es, A, C, H, E, D/franc. ré*). *Déive* z roku 1984, venované Williamovi Glockovi, vytvára z tohto kryptogramu rad šiestich akordov, vzájomne pospájaných do najrôznejších kombinácií. Každý akord obsahuje šesť tónov kryptogramu v šiestich transpozíciách, ktorých korene tvoria obrat kryptogramu. Dielo je dvojdielne, prvý diel s arpeggiovými akordmi a pomalými zmenami, druhý skôr lineárny, ale stále ešte v pozvoľnom pohybe. V oboch dieloch hrá rezonancia podstatnú úlohu. Klavír nepretržite drží hlbokú dvojitú oktávu *(A)* so stredným pedálom, aby zodpovedajúce struny mohli voľne rezonovať, ako spoluznejúce struny violy d'amore alebo sitaru. Spolu so skladbou *Memoriál* z toho istého obdobia je *Dérive* realizáciou jednej zo skladateľových najobľúbenejších ideí posledných desaťročí: na relatívne pevnom harmonickom pozadí sa artikuluje a rozvíja dekoratívna melódia.

Stephen Walsh

MARIÁN LEJAVA (1976, Bratislava) študoval na Konzervatóriu v Bratislave skladbu u Petra Martinčeka a dirigovanie u Juraja Karabu. Už v roku 1993 získal na Skladateľskej súťaži Alexandra Moyzesa 1. cenu za *Sláčikové kvarteto č. 1.* Neskôr pokračoval v štúdiu skladby na VŠMU u Vladimíra Bokesa a dirigovania u Bystríka Režuchu a Róberta Stankovského. V rokoch 2002–2005 bol poslucháčom doktorandského štúdia skladby na VŠMU u Vladimíra Bokesa. Zúčastnil na Letnej akadémii – skladateľských kurzoch u E. Urbannera v Reichenau (Rakúsko), kde za skladbu *Sonata-variati-*

ons pre klarinet a klavír získal 2. miesto a Cenu mesta Reichenau (1998). Absolvoval workshopy v EDDC School v Arnheme (Holandsko), skladateľské kurzy CASMI 2001 v Prahe. Za tanečné predstavenie *No Entry* (choreografia: J. Fruček) v Prahe získal viaceré ocenenia. K ďalším uznaniam patrí titul „Honorable mention" z 3. medzinárodnej skladateľskej súťaže L. Kubíka na Floride (USA) za *Chant d´Amour*, 1. cena v skladateľskej súťaži ORFEUS 2001 „Hommage à A. Schönberg" za *String trio* a Cena SOZA roku 2001 za najúspešnejšiu skladbu mladého autora (*Seven Bagatelles*). V rokoch 2003 a 2004 bol asistentom Zsolta Nagya a na Ostravských dňoch novej hudby a vtomto roku bol jedným z troch hlavných dirigentov festivalu. Je dirigentom VENI ensemble a Melos-Etos ensemble.

Dielo (výber): *Tri ľudové piesne pre miešaný zbor* (1991–1992, rev. 1998), *Sláčikové kvarteto č. 1* (1993, rev. 1999), *Bromhexin – liek* pre klavír štvorručne (1993), *Suita fonica* pre flautu, husle, lesný roh (1994), *Štyri piesne* pre pianíno (1994–1995), *Komorná symfónia v jednej časti* pre orchester (1995), *Piesne o láske* pre barytón, klarinet, husle a klavír (1995), *Violino solo* (1996, rev. 2001), *Piesne o láske* pre barytón a komorný orchester (1997), *Elégia in memoriam* pre klavír (1998), *Chant d´Amour* pre klavírny kvintet (1999), *after GONE* pre 2 akordeóny (1999), *Seven Bagatelles* pre dychové kvarteto (1999–2000), *Suita fonica* pre flautu, klarinet, husle, lesný roh (1999), *Survivor-The Circle* pre organ a sláčikový kvintet/orchester (2000/2001), *String Trio* (2001), *Mo(o)nical(l)* pre flautu (2001–2003), *Invocation-Trance-Consternation* (2002), *Dickinson songs* pre soprán a klavír (2002/03/05), *Quaoar* pre 4 hráčov na bicích nástrojoch (2003), *Langsamer satz* pre sláčikové trio (2003/2004), *Nostalgia* pre 12 miešaných sólových hlasov (2003–2004), *Accordion solo* (2003–2005), *Flat Lands and Plains* (2003/2005), *Aria (for Lotz Trio)* pre 3 bassetové rohy (2005), *Capriccio (for J.L.)* pre violončelo (2005), *Adagio (for J.B.)* pre klavírne trio (2005).

Na dnešnom koncerte zaznie revidovaná verzia skladby z r. 2003 – prvej časti rozpracovaného kvinteta pre Opera Aperta ensemble. Počas dvoch rokov som túto skladbu „skúmal" a so slovami J. Beneša v pozadí, ktoré mi povedal bezprostredne po jej premiére na jeseň 2003, som si uvedomil ďalšie možnosti vlastného vývoja. Koncept *Nachtmusik* som počas piatich noktúrn (od r. 2000) doviedol do želateľnej formy, obraciam sa na ideu *Mobilie*, ktorej plody by mali čoskoro nasledovať.
Skladba *Flat Lands and Plains* je o krajine (presnejšie *landscape*, v žiadnom prípade nie v zmysle štátu!) v ktorej takmer 10 rokov žijem.
To nádherné bezčasové *Nekonečno*: nebo-horizont-polia.
Toto nie je klasická koncertná skladba. Je to *čas* na meditáciu a uvoľnenie. Potlesk patrí účinkujúcim.

Marián Lejava

EDGARD VARÈSE (1883, Paríž – 1965, New York) bol azda jediný v pravom slova zmysle moderný skladateľ. Myšlienka rozkvetu alebo vädnutia, odvodená zo sféry biologického rastu, neplatí pre jeho hudbu, pretože Varèse nechcel líčiť život v jeho molekulárnej substancii, ale chcel zobraziť kovovo-materiálnu skutočnosť, v ktorej je krehký človek vystavený pretechnizovanému svetu, ktorý si síce sám vytvoril, no

ktorý nie vždy ovláda. Varèse sa nepokúšal písať hudbu o strojoch, ako napríklad Honegger, ale chcel písať hudbu so strojmi, a to v časoch, keď ešte neboli známe a prístupné elektronické možnosti práce so zvukom. Jeho úlohou bolo teda realizovať „strojovosť" ľudskej civilizácie pred-elektronickými prostriedkami. Po utópii tejto vôle nasledovala skutočnosť, ktorá to umožnila, ako výstižne povedal Josef Häusler „emancipáciou šumu / hluku". Zavýjajúce sirény a morseovku poskytol Varèse tam, kde iní, ktorí sa zľakli po porovnateľných pokusoch by ich najradšej boli odvolali... Obdivuhodné na Varèse je nielen to, že vedel, ako sa robí hluk, ale že ho vedel aj organizovať. Dôslednosť, ktorú tu prejavil, poukazuje na vizionársku originalitu majstra: nebola to len radikálna redukcia výrazových prostriedkov tradičných orchestrálnych nástrojov, ale zároveň ich rozšírenie: rytmus, farba zvuku, harmóniu a formu Varèse nanovo stvárnil, nezakladal si na dedičstve a neopakoval sa. Iba tak si možno vysvetliť malý počet jeho kompozícií...

Varèse študoval matematiku a prírodné vedy na École Polytechnique v Paríži. Po rozhodnutí stať sa hudobníkom sa rozišiel s rodičmi. Stal sa žiakom d'Indyho, Roussela a Widora v parížskej Schola cantorum a na Konzervatóriu, kde si osvojil „klasické" veci remesla... Pre poznanie Varèseho estetického ideálu sú dôležité myšlienky talianskych futuristov, ktorých teoretické formulácie realizoval v hudobnej oblasti.

Do roku 1915 bol Varèse vojakom, potom presídlil do Ameriky, kde roku 1927 získal občianstvo. Roku 1919 založil New Symphony Orchestra, ktorého cieľom bolo uvádzanie modernej hudby. Roku 1921 bol spoluzakladateľom International Composers' Guild a roku 1926 založil Pan American Society, ktorá sa zaoberala hudbou Severnej a Južnej Ameriky. Už v tomto období experimentoval s elektronickými nástrojmi, ktoré však boli použiteľné až v 50. rokoch.

(podľa Knuta Frankeho)

Dielo (výber): *Un grand sommeil noir* (podľa Verlaina) pre hlas a klavír (1906), *Amériques*, pre orchester (1918–1921), *Offrandes* pre soprán a malý ochester (1921), *Hyperprism* pre 9 dychových nástrojov a 7 hráčov na bicích nástrojoch (1922–1923), *Octandre* pre súbor dychových nástrojov (1923), *Intégrales* pre 11 dychových nástrojov a 4 hráčov na bicích nástrojoch (1924–1925), *Arcana* pre orchester (1925–1927), *Ionisation* pre bicie nástroje (1929–1931), *Ecuatorial* pre bas a súbor (1932–1934), *Density 21.5* pre sólovú flautu (1936), *Etude pour Espace* pre zbor, 2 klavíry a bicie nástroje (1947), *Déserts* pre súbor dychových a bicích nástrojov a mg pás (1950–1954), *La procession de Vergès*, pás pre film o J. Miró (1955), *Poème électronique* pre 3-stopový pás (1957–1958), *Nocturnal* pre sóla, zbor a malý orchester (1961).

MELOS ETHOS ENSEMBLE bol založený na jeseň v roku 2005. Prijal meno najvýznamnejšieho medzinárodného festivalu súčasnej hudby na Slovensku so zámerom prezentovať ideu festivalu aj v období medzi dvoma festivalmi a vytvárať tak platformu pre pravidelné uvádzanie diel slovenských a svetových skladateľov. Ensemble tvorí sláčikové kvinteto, drevené dychové kvinteto, trúbka, trombón, bicie nástroje a klavír, čo súboru umožňuje dramaturgickú flexibilitu – od jedného hráča až po komorný orchester. Súbor tvoria špičkoví slovenskí hudobníci mladej generácie. Stálym dirigentom súboru je Marián Lejava.

108

MARIÁN LEJAVA › s. 105

ZSOLT NAGY › s. 122

Streda
16. november

Malé koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu
19.00

13

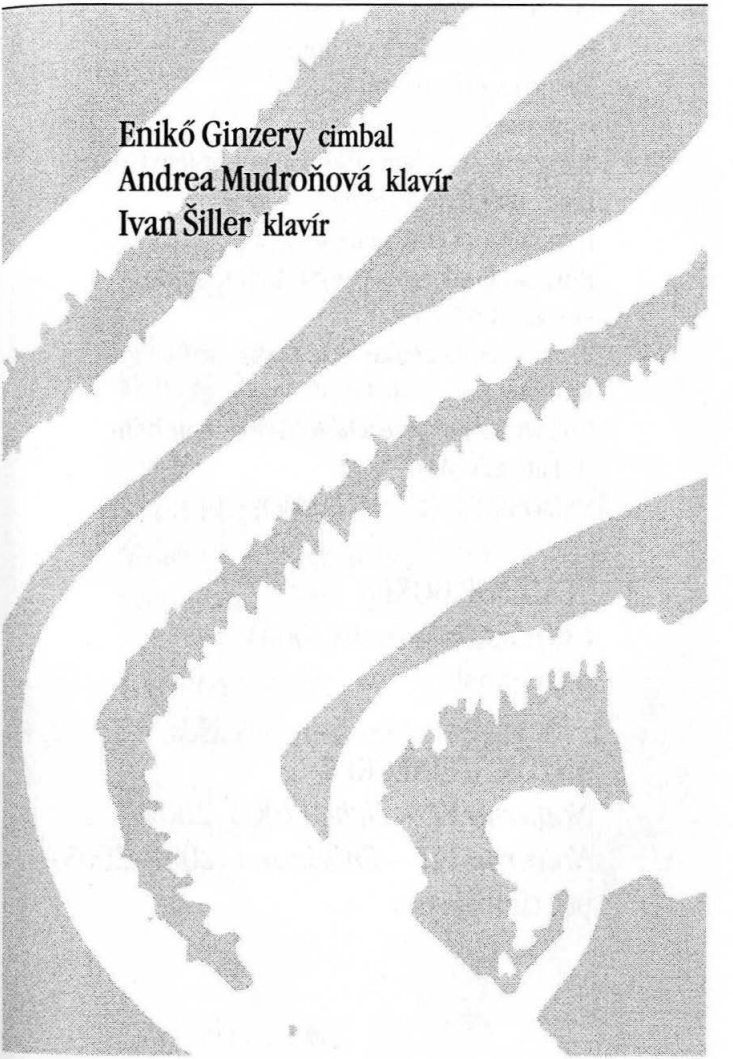

Enikő Ginzery cimbal
Andrea Mudroňová klavír
Ivan Šiller klavír

GYÖRGY KURTÁG
Játékok (*Hry*) (1963–1993)
pre cimbal sólo (výber)

Prelúdium
Népdalféle (Na ľudovú nôtu)
Keservesen (Zármutok)
Hommage à J.S.B.
Szerelem, szerelem játkozott gyötrelem (Láska, láska, prekliate trápenie)
Hempergős (Kotrmelce)
Butáskodjunk együtt (Vystrájajme spolu)
Veszekedés (Hádka)
Virág az ember (Človek je kvet)
Antifóna Fis
Un brin de bruyére a Witold (in memoriam W. Lutosławski)
Szilaj csárdás (Divoký čardáš)

VLADIMÍR BOKES
Csárdás Enikőnek (2004)
pre cimbal

ANTON STEINECKER
Notturno VI. – Ticho (2003–2005)*
Notturno VII. – Enikin sen (2004–2005)*
pre cimbal sólo

THEO BRANDMÜLLER
Bilder der Nacht

PRESTÁVKA

GYÖRGY KURTÁG
Játékok (*Hry*) (1963–1993)
pre dva klavíry (výber)

MARIÁN LEJAVA
Tri kusy pre dva klavíry (2005)*

Spiegel-Fragment (Bewegung)
Monument – Akkordenspiel
Mobilia – Schattenspiel (Selbstportrait)

MARCEL SENEŠI
Štúdia pre dva klavíry (2005)*
(venované J. B. N. H.)

GYÖRGY LIGETI
Tri skladby pre dva klavíry (1976)

Monument
Selbstportrait
Bewegung

* svetová premiéra

GYÖRGY KURTÁG › s. 48

VLADIMÍR BOKES › s. 82

Skladbu som napísal pod dojmom vynikajúceho výkonu našej cimbalistky na koncerte mladých skladateľov. Dva odlišné svety sa v nej spájajú, jedným je zložitosť novej hudby, druhým zas uvoľnenosť a rytmická pregnantnosť folklóru. Doteraz spomínam na koncert E. Ginzeryovej v Kasseli, kde v apríli tohto roku odznela premiéra mojej novej skladby.

Vladimír Bokes

ANTON STEINECKER (1971, Bratislava) v rokoch 1993–1995 súkromne navštevoval hodiny kompozície u Tadeáša Salvu a neskôr študoval na VŠMU u Jozefa Sixtu a Dušana Martinčeka (1993–1998). V rámci štúdia absolvoval stáž na HAMU v Prahe u Svatopluka Havelku a Juraja Filasa. V kompozícii pokračoval ako Artist Diploma študent na Jerusalem Rubin Academy of Music and Dance u Marka Kopytmana (1998–2000). Od roku 1999 je doktorandom na VŠMU v Bratislave u Dušana Martinčeka a Vladimíra Bokesa a na The Jerusalem Rubin Academy of Music and Dance (Mark Kopytman). V rokoch 2002–2004 bol hosťujúcim študentom kompozície na Hochschule des Saarlandes für Musik und Theater v Saarbrückene u Theo Brandmüllera. Zúčastnil sa na viacerých medzinárodných kompozičných kurzoch: 8. Medzinárodný letný program v kompozícii CASMI 2001, Praha (Ladislav Kubík), Dni a Festival Novej Hudby, Ostrava 2001, 2003 (Jean-Yves Bosseur, Alvin Lucier, Petr Kotík, Christian Wolff, Tristan Murail) a Masters de Pontlevoy, 2002 Francúzko (Mark Kopytman), Darmstatské letné kompozičné kurzy 2004 (Brian Ferneyhough, Chaya Czernowin, Enno Poppe, Toshio Hosokawa, Tadeusz Wieleczky), Dni interpretačnej praxe 2003, 2004, HFM Saar (Theo Brandmüller, Toshio Hosokawa).
V skladateľskej súťaži vypísanej pri príležitosti Roku slovenskej hudby získal v kategórii zborového spevu 3. cenu za dielo *„Jaj, Bože môj!"* pre miešaný zbor na ľudovú poéziu a za rok 2003 získal cenu za SOZA za najúspešnejšiu skladbu mladého autora v oblasti vážnej hudby za *Sláčikové trio*. Jeho diela boli uvádzané na festivaloch a koncertných pódiách v Českej Republike, Maďarsku, Poľsku, Rusku, Francúzku, Izraeli, Nemecku, Rakúsku, USA a na Slovensku.

Dielo (výber): *Ground* pre hoboj a violu (1993), *„Jaj Bože môj!"* pre miešaný zbor (1994), *Klavírne trio* (1994), *Invencia* pre violu (1994–1995), *Sláčikové kvarteto* (1996–1997), *Notturno* pre lesný roh (1997), *Dychové kvinteto* (2000), *Sláčikové kvarteto č. 2 – Chorálne variácie in memoriam Ľudovít Rajter* (2000)

Notturni VI. Ticho (2003–2005) a *VII. Enikin sen* (2004–2005) sú súčasťou cyklu viacerých sólových skladieb pre cimbal postupne komponovaných od roku 2001 ktoré vo všeobecnosti využívajú široké zvukové a interpretačné možnosti nástroja a odzrkadľujú individuálny myšlienkový obsah stvárnený charakteristickým hudobným materiálom. V *Notturne VI. (Ticho)* je špeciálne použitá pedálová technika spolu s rôznymi netradičnými možnosťami tvorby tónu vo zvukovom priestore. *Notturn-*

no VII. (*Enikin sen*) má bohatú metro-rytmickú štruktúru. Súzvuky alikvót na determinovaných plochách sugerujú imaginárny svet snov.
Skladby sú venované a inšpirované Enikő Ginzery.

Anton Steinecker

THEO BRANDMÜLLER (1948, Mainz) študoval kompozíciu u Mauricia Kagela v kolínskom Neues Musiktheater (1976), v Madride u Cristóbala Halfftera (1977), organ (classe supérieure) u Gastona Litaizeho a kompozíciu u Oliviera Messiaena v Paríži (1978). Od roku 1979 je profesorom kompozície, analýzy a organovej improvizácie na Hochschule des Saarlandes für Musik und Theater. Ako interpret súčasnej organovej hudby koncertuje nielen v Nemecku, ale aj v zahraničí. Je riaditeľom súťaže mladých skladateľov (Musikalische Jugend Deutschlands e.V.). Za svoje kompozície získal viacero ocenení (štipendium Cité Internationale des Arts v Paríži, Rímsku cenu Villa Massimo, 1979). V rokoch 1986 a 1988 spolupracoval a bol riaditeľom „Table d'orgue" na Medzinárodných letných kurzoch v Darmstadte. Od roku 1982 je titulárnym organistom v Ludwigskirche v Saarbrückene.

Dielo (výber): *Aphorismen* pre klarinet a klavír (1972), *Apokalyptische Vision* pre bas a organ (1975), *Elégia* pre bicie a organ (1977–1978), *La nuit de Pâques* pre organ (1979–1980), *Dramma per musica* pre veľký orchester (1981), *Koncert pre organ a orchester* (1981), *Venetian Shadows, Epitaph on Stravinsky* pre malý orchester (1981), *7 Pieces for the Passion Time* pre organ (1983), *2 koledy* pre organ (1983), *Architectura Caelestis* pre klarinet, komorný zbor a organ (1994), *Carillon-Fax from Gutenberg* pre orchester (1999).

Zvony odbíjajúce noc, trepotanie nočných vtákov, kód morzeovej abecedy vysielaný nehybnosťou noci, intervalové zvolania, diatonické a prirodzene ladené akordické zmeny, rovnako ako nočná mora – toto všetko v rozličných schémach a kombináciách definuje zvukový svet týchto piatich nokturn. Cimbal je tentokrát ukrátený o svoju folkloristickú farebnosť a hudobné parametre jeho dlhých dozvukov vytvárajú kozmický priestor. Počas nočnej mlčanlivosti sa ktosi učí načúvať, načúvať vnútornej podstate tohoto úžasného nástroja v snahe vytvárať vlastné obrazy noci. Skladba je venovaná Enikő Ginzery.

MARIÁN LEJAVA › s. 105

Výzva klavírneho dua Šiller-Mudroňová bola hlavným impulzom pre vznik týchto skladieb. Obdivovateľ Ligetiho predobrazu nadväzujúc s ním dialóg v snahe prekročiť horizont jeho vlastných ideí v zmysle posunu k novým kontextom a riešeniam. Úloha náročná, príležitosť uvedenia skvelým klavírnym duom – priateľmi a dlhoročnými kolegami v rámci festivalu Melos-Étos. Prvá skladba nesie názov (v nemčine) *Spiegel-Fragment (Bewegung)* a svojou štrukturálnou dôslednosťou vzdáva hold Webernovi. Druhá s názvom *Monument – Akkordenspiel* rozvíja ideu akordov (vertikála) a tretia ako *Mobilia – Schattenspiel (Selbsportrait)* kombinuje vlastný koncept *Mobilia* s inverziou tvorenia tónu na klavíri – s jeho doznievaním.
Skladba je venovaná Andrei Mudroňovej a Ivanovi Šillerovi.

MARCEL SENEŠI bol v rokoch 2002–2004 žiakom Juraja Beneša na Vysokej škole múzických umení. Na skladateľskej súťaži Orfeus 2004 získal 2. miesto za skladbu *3 štúdie pre klavír*. Kontinuálne sa snaží budovať vlastný kompozičný proces na poli rôznych štúdií a možností.

Dielo (výber): *5 štúdií pre violu sólo* (2003), *4 štúdie pre dychový kvintet* (2004), *2 štúdie* pre flautu, hoboj a klarinet in B (2004), *Štúdie pre 4 violončelá*.

GYÖRGY LIGETI › s. 38

To, čo počujeme v Ligetiho diele *Tri skladby pre dva klavíry,* nie je chaotické zahusťovanie tónového priestoru, ale presne vypísaná zrážka dvoch, resp. viacerých metrických pásiem. Racionálny prístup ku kompozícii je pre skladateľa charakteristický. Ligetiho zaujímajú predovšetkým rytmické aspekty hudobného procesu; prispôsobuje sa možnostiam nástroja, ale potrebuje ich len potiaľ, pokiaľ mu umožňujú realizovať rýdzo racionálny zámer S Rileyom, na ktorého je v diele odkaz, ho spája chápanie hudobného prúdu ako viac-menej súvislej vrstvy hmýriacich sa tónov V celej trojčasťovej skladbe sú len dve náhle, dramatické zmeny: v časti *Selbstporträt* pri zmene úvodného tónového chvenia – zo statického opisovania jedného tónu v jemnej dynamike na razantné, ostro prízvukované zostupné modely – a v závere časti *Bewegung,* keď do vytrácajúceho sa hmýrenia vstúpi homofónny chorál. Ani voľná citácia Chopinovho *Finále* z op. 35 nepôsobí cudzorodo, nie je z rodu tých, ktoré sa majú votrieť do pozornosti. Na rozdiel od minimalistov sa však Ligetiho tóny neozývajú podľa usporiadanej mriežky, ale podriaďujú sa skrytejším, uchom sotva postrehnuteľným pravidlám zmeny a opakovania. Výsledkom je difúzny pohyb, heterogénna zvuková masa. V súvislosti s dielom *Apparitions* Ligeti opísal jeden zo svojich snov, podľa ktorého konštruoval aj svoju hudbu. V tom sne uviazol Ligeti v obrovskej sieťovine, ktorá zapĺňala jeho izbu ako sekrét húseníc hodvábnika. Všetky predmety a hmyz, ktorý uviazol spolu s ním, svojím pohybom uvádzali celý systém do neustáleho pohybu. Občas sa niektoré chrobáky uvoľnili, aby sa vzápätí znovu zamotali do hustého pradiva. Postupne sa štruktúra menila tak, že bola čoraz zamotanejšia, niekde vznikali uzliny, inde prázdny priestor. Ligeti dodáva: „V tomto procese sa zračilo čosi nevýslovné smutného, beznádejnosť uplývajúceho času a nenapraviteľnej minulosti." Hoci sa tieto slová netýkali priamo *Troch skladieb pre dva klavíry,* paralela so spomínaným Snom je aj tu zrejmá.

Peter Zagar

Koncept iluzórnej rytmiky som ďalej rozvinul v *Monumente* pre dva klavíry: obaja klaviristi hrajú podobné hudobné pasáže, no v rôznom metre, konkrétne v dvoj dobom a trojdobom. To nemá nič spoločné s Ivesovou ideou heterogénnych vrstiev, ale naopak, významné je, že tóny oboch klavírov sa spolu celkom zlievajú. Výsledkom je veľmi komplikovaná polyrytmia: dve jednoduché navrstvené pasáže spoluvytvárajú nezvyčajne komplexnú štruktúru.

Keď som roku 1976 písal moje skladby pre dva klavíry, nevedel som nič o Nancarrowovi ani o hudbe strednej Afriky. Pravdepodobne som sa vždy zaujímal o obrazy, v ktorých treba nájsť skrytý tvar, o paradoxy percepcie a imaginácie, aspekty tvorenia tvarov a foriem, rastu a transformácie, rozlíšenia rôznych abstraktných rovín

v myslení a jazyku. Mám slabosť pre Lewisa Carrolla, Mauritsa Eschera, Saula Steinberga, Franza Kafku, Borisa Viana, Sándora Weresa, Jorge Luis Borgesa, Douglasa R. Hofstadtera: a môj spôsob myslenia ostáva pod vplyvom názorov Manfreda Eigena, Hansjochena Autruma, Jacquesa Monoda a Ernsta Gombricha.

György Ligeti

ENIKŐ GINZERY (1975, Bratislava) študovala hru na cimbale na Konzervatóriu v Bratislave v triede Ľudmily Dadákovej (1989–1995), hudobnú teóriu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave (1995–1996) a hru na cimbale na Hudobnej akadémii Ferenca Liszta v Budapešti u prof. Ilony Gerencsér Szeverényi (1995–2000). V rokoch 2002–2005 absolvovala postgraduálne štúdium na Hochschule des Saarlandes für Musik und Theater v Saarbrücken – odbor interpretácia súčasnej hudby v triede prof. Stefana Litwina. Niekoľkokrát sa zúčastnila Medzinárodného interpretačného kurzu Bélu Bartóka v Szombathely (G. Kurtág, V. Szervánszky, G. Csalog), kurzov Tage für Interpretation und Aufführungpraxis v Saarbrückene (S. Litwin, T. Brandmüller, T. Hosokawa), Internationale Ferienkurs für Neue Musik v Darmstadte (U. Wiget, N. Hodges, I. Nakamura). Už počas študijných rokov vystúpila na koncertných pódiách na Slovensku (Melos-Étos, Nová slovenská hudba, III. svetový festival cimbalistov v Bratislave) i v zahraničí (Princeton University, Ostrava New Music Days, Dni súčasnej hudby v Prahe, recitály v Merkin Concert Hall, New York, Kassel, Nemecko, Luck, Ukrajina). V roku 1997 sa stala absolútnou víťazkou Medzinárodnej cimbalovej súťaže vo Valašskom Meziříčí a na Medzinárodnom mládežníckom festivale v Plovdive (Bulharsko) získala ocenenie Najlepší zahraničný účastník festivalu. Zameriava sa predovšetkým na súčasnú tvorbu pre sólový cimbal a cimbal v rôznych nástrojových zoskupeniach. Pravidelne premiéruje diela slovenských i zahraničných autorov (I. Zeljenka, J. Beneš, V. Bokes, A. Steinecker, R. Berger, M. Lejava, H. J. Hespos, T. Brandmüller, Ch. Wolff, P. Alessandrini, Ch. Meijering, M. Kopytman, M. Košut, J. Y. Bosseur). V roku 2001 nahrala sólové CD súčasnej cimbalovej tvorby.

Klavírne duo **IVAN ŠILLER** a **ANDREA MUDROŇOVÁ** vzniklo v roku 2002 počas spoločných štúdií na Kráľovskom konzervatóriu v belgickom Gente. Komornú hudbu študovali u významného pedagóga komornej hry Marcela Lequeux. V roku 2004 sa zúčastnili majstrovského interpretačného kurzu u Jana Michielsa (Belgicko). V rokoch 2004–2005 pokračovali v štúdiách komornej hry v majstrovskej triede Jana Michielsa na inštitúte pre postgraduálne vydelávanie Orpheus Instituut v Gente.

V roku 2004 boli Kráľovským konzervatóriom Gent vybraní jako najperspektívnejšie komorné zoskupenie na reprezentačný festival v Limburgu. Koncertovali na Slovensku, v Belgicku, Holandsku. Ich repertoár zahŕňa diela od obdobia baroka po 20. storočie, s obľubou uvádzajú diela súčasných autorov. Počas svojho pôsobenia realizovali viacero medzinárodných projektov zameraných na prezentáciu diel mladých skladateľov (premiéry skladieb súčasných flámskych autorov pre štvorručný klavír v októbri 2004, projekt „Your House of (New) Music" v spolupráci so skladateľskou skupinou SOOZVUK). V roku 2004 účinkovali na festivale Nová slovenská hudba. Duo realizovalo nahrávky pre Slovenský rozhlas (Košice, Bratislava).

ŠTVRTOK 17. NOVEMBER

Veľké koncertné štúdio Slovenského rozhlasu
19.00

14

SYMFONICKÝ ORCHESTER SLOVENSKÉHO ROZHLASU

Zsolt Nagy dirigent
László Hudacsek bicie

PAVOL ŠIMAI
Vittoria (*Víťazstvo*) (1963)
pre orchester

ALEXANDER ŠČETINSKIJ
A prima vista (1997)*
pre orchester

PRESTÁVKA

TADEUSZ WIELECKI
Tafle (2002)
pre orchester

ISAO MATSUSHITA
Hi-Ten-Yu (*Let-nebo-hra*) (1994)
pre japonské bicie a orchester

* svetová premiéra

PAVOL ŠIMAI (1930, Levice) študoval v rokoch 1941-1943 hru na klavíri a náuku o harmónii u levického rodáka Pála Kadosu v Budapešti, neskôr u Štefana Némethe-Šamorínskeho, kompozíciu u Jána Cikkera v Bratislave a napokon u Paula Dessaua v Berlíne, ktorý mu umožnil integrovať sa do kultúrneho života krajiny: Šimai čoskoro spolupracoval o. i. s filmovými štúdiami DEFA. Od roku 1960 bol postupne zamestnaný ako pedagóg na bratislavskom Konzervatóriu, ako pracovník hudobného vysielania Čs. rozhlasu a hudobný dramaturg Štúdia krátkych filmov v Bratislave. Od roku 1968 žije vo Švédsku, kde vyučoval na rôznych hudobných učilištiach v Södertälje, v Arvike a v Stockholme. Naposledy pôsobil na Vysokej hudobnej škole pri Univerzite v Göteborgu. Prechodne bol aj hudobným recenzentom a pracoval aj ako klavírny technik a ladič. Vo svojej tvorbe obdobia mladosti sa Pavol Šimai orientoval najmä na timbrovú zložku hudobného materiálu, inšpiroval sa aj melodikou slovenskej ľudovej piesne; nehľadiac na použité kompozičné prostriedky a postupy, jeho hudba, ktorá zostala vždy pevne zakotvená v tradícii, je nositeľom silne expresívneho náboja. Nanajvýš starostlivo si vyberal básnické texty svojich vokálnych skladieb - P. Nerudu, E. Blomberga, G. Illyésa a ď. Viacero skladieb napísal na podnet výtvarných prác manželky Jarmily Šimaiovej (*Náčrtky* pre dychové kvinteto).

Dielo (výber): *Flautová sonatína* (1952), *Zuzka*, balet (1956-1960), *Hovorí matka* pre komorný súbor a recitátora (1958), *Vittoria* pre symfonický orchester (1963), *Combattimenti* pre symfonický orchester (1965), *Meditácia* pre alt a sláčikové kvarteto (1966), *Sen a ráno*, cyklus miešaných zborov (1966), *Tri piesne* pre soprán, violončelo a klavír (1975), *Impresie* pre gitaru (1976), *Nordron* pre symfonický orchester/dych. orchester (1979/1998), *Klartext* pre soprán a klarinet (1978), *Škuľaví svedkovia* pre alt, súbor bicích nástrojov a trombón na texty N. Saxovej (1989/1991), *Náčrtky* pre dychové kvinteto (1989-90), *Concertino rustico* pre flautu a sláčikový orchester (1952/1991), *Mosty* pre klavír a dychové kvinteto (1992), *Utan ridá* pre dychový orchester (1992), *Odkaz* pre trúbku a dychový orchester (1993), *Fragmenty z Kafkovho denníka* pre alt a sláčikové kvarteto (1993), *Hudba pre violončelo a sláčikový orchester* (1986/1994), *Il Tramonto dal Monte Solaro a Capri* pre trúbku a organ (1994), *Vďaka* pre organ (1995), *Laetitia recignitionis* pre sláčikové trio (1995), *Tack* pre organ (1995), *Scény* pre komorný súbor (1995), *Hommage à Vladimír Kovář* pre dychový orchester (1997), *O, lappri!* pre orchester (1997), *Alle tarantella* pre klavír (1998), *Gonglot* pre miešaný zbor (1998), *Marcia funebre* pre flautu, husle, akordeón a klavír (dychy) (1998).

Premiéra *Víťazstva* na koncerte Slovenskej filharmónie v roku 1964 vyvolala u vtedajších kultúrnych hodnostárov rozpaky. Nevedeli, či skladbu s tak honosným názvom a s tak disonantnými fanfárami považovať za provokáciu, akési krivé zrkadlo nastavené vecnému oslavovaniu a nepodarený pokus o príspevok k nemu a či jednoducho len za akýsi žalospev. Zostalo pri tom poslednom, myslím že v zhode s veľkou časťou obecenstva, ktorá skladbu počula. Ako žalospev museli skladbu chápať asi aj pracovníci Artie v Prahe, keď ju zaradili na gramofónovú platňu s názvom *A Memorial to the Victims of War* (Na pamäť obetiam vojny). Na prebal domáceho vydania napísal hudobný vedec Igor Vajda výbornú a vecnú analýzu štruktúry skladby. Jej „obsahu" sa dotkol len zľahka: „Pokiaľ ide o obsahovú náplň v súvislosti s názvom skladby, treba jej definitívne vysvetlenie prenechať skladateľovi, ktorý však

zaiste nemal na mysli víťazstvo v zmysle falošného optimizmu a nereálnych ilúzií. Celá skladba a hlavne jej pomalá kóda – ktorú možno chápať ako vážne zamyslenie sa – to zreteľne dokazuje."

Nastal čas aby som loptu ktorú mi Igor Vajda prihral pred štyridsiatimi rokmi chytil a zahral do bránky. Pri komponovaní som sa nechal viesť mottom: „Hudba je (svojím spôsobom) zašifrovaná správa o človeku." Dalo by sa pridať, že aj o jeho histórii. *Víťazstvo* odzrkadľuje môj zážitok z konca II. svetovej vojny, keď sa menný zoznam mojich blízkych a vzdialených príbuzných, kamarátov a známych scvrkol na minimum. Nastalo veľké prázdno. Skladba sa takto snáď naozaj stala pamätníkom tých, ktorí mi boli blízki a ktorých hroby ležia vo vetre.

Víťazstvo však nemôže prežívať len z nostalgie. Dnešný poslucháč si skladbu iste naplní novým obsahom, ktorý pramení v jeho vlastných zážitkoch a skúsenostiach. Tóny skladby sa enharmonicy rozozvučia v tom, kto sa jej otvorí.

Skladba vychádza zo seriálnej techniky. Prispôsobil som si ju, používal som len deväť z možných dvanástich tónov a to v rôznych obmenách. Ukázalo sa, že viac než dostatočne kryli potreby tónovej zásoby skladby. Farieb v orchestri bolo dosť – každý nástroj ich sám má celé množstvo. Ja som však dával prednosť väčším blokom, staval som sláčiky proti drevám, dával som sólo bicím, harfám a klavíru, atď. Motívov, tém v skladbe niet. Skladba napreduje pomocou vnútorného pohybu inštrumentálnych hlasov, pomocou obmien timbru a rytmu v kontrastujúcich plochách. Graficky by sa priebeh skladby dal znázorniť oblúkom, kde trúbkové fanfáry tvoria vrchol.

Pavol Šimai

ALEXANDER ŠČETINSKIJ (1960, Charkov) absolvoval štúdium kompozície na Charkovskom umeleckom inštitúte v triede V. Borisova roku 1983. V rokoch 1982–1990 bol pedagogicky činný na hudobnej škole, od roku 1991 vyučuje kompozíciu a inštrumentáciu a vedie špeciálne kurzy súčasnej hudby na Charkovskom umeleckom inštitúte. V roku 1990 získal Prvú a Špeciálnu cenu na 3. medzinárodnej skladateľskej súťaži Kazimierza Serockého v Poľsku (za dielo pre komorný orchester *Glossolalie),* 1. cenu na 4. medzinárodnej skladateľskej súťaži sakrálnej hudby vo Fribourgu (za dielo *Slovo kazateľa,* 1991). Roku 1995 získal 2. cenu na medzinárodnej skladateľskej súťaži Witolda Lutosławského. Ščetinskij sa zúčastnil na viacerých kompozičných kurzoch v Poľsku a Dánsku. Zúčastňuje sa na organizácii rôznych festivalov súčasnej komornej hudby v Rusku a na Ukrajine. Od roku 1989 zaznievajú jeho skladby pravidelne na zahraničných pódiách.

Dielo (výber): *Concerto* pre violončelo a orchester (1982), *Sonáta* pre akordeón (1983), *Antifóny* pre violončelo a klavír (1983), *Z poézie Pavla Movčana,* cyklus piesní (1984), *Kvinteto* pre flautu, hoboj, klarinet, fagot a lesný roh (1985/87), *Sonáta* pre sólovú violu (1985/87), *Suita* pre klarinet a klavír (1987/90), *Intersections* pre orchester a sólový hoboj (1988), *Glossolalie* pre komorný orchester (1989), *Kryptogram* pre sólový vibrafón (1989), *Sonáta* pre husle a klavír (1990), *Lamento* pre komorný súbor (1990), *Cesta k meditácii* pre flautu, klarinet, husle, violončelo a klavír (1990), *Tvárou k hviezde* pre komorný súbor (1991), *Sláčikové kvarteto* (1991), *Near the Entrance* pre mg pás (1991), *Slovo kazateľa* pre soprán a sláčikové kvarteto (1991), *Looking at the Sky* pre 2 flauty a klavír (1991), *Kvinteto*

pre 4 zobcové flauty, vibrafón a tam-tam (1990, *Sound for Sound* pre bicie nástroje (1992), *La naissance de Jean-Baptiste* pre detský zbor a bicie (1992), *Tri štvrťtónové skice* pre dve gitary (1992), *Concerto* pre flautu a orchester (1993), *Crosswise* pre altový saxofón a violončelo (1993), *Ária* pre sólový trombón (1994), *Lento pensieroso* pre sólový fagot (1994), *Zimná elégia* pre altový saxofón a komorný súbor (1994), *In Low Voices* pre klarinet, husle, 2 violy, kontrabas a akordeón (1995), *Kvinteto* pre klarinet, lesný roh, husle, violončelo a klavír (1995), *Annunciation*, komorná opera pre soprán (tiež bicie) a klavír (tiež bicie) (1998), *The Blind Swallow*, opera-esej (2002), *Verwandlung*, opera (2004), *Romeo and Giulietta. Fragment*, hudobná a zvuková inštalácia ak divadelnému predstaveniu (2005).

Zvukové obrazy skladby objavujúce sa spontánne jeden za druhým dali podnet k názvu *A prima vista*, čo znamená čítanie, respektíve komponovanie na prvý pohľad. Rozmernosť zvukových obrazov v sebe zahŕňa meditáciu, lyrickú vznešenosť, dramatické napätie, fantastické ilúzie; sú to vlastne všetko charakteristické znaky romantizmu. Žáner diela taktiež vychádza z dedičstva romantizmu: podobá sa jednočasťovej symfonickej básni s mnohými kontrastnými úsekmi. Práve naopak, jazyk hudby patrí podstatne neskorším časom a zahŕňa atonalitu, 12-tónovú harmóniu, nepravidelnú rytmizáciu, sonoristickú inštrumentáciu, atď. Je to súčasná hudba, ktorá vyrastá a láka k umeleckým hodnotám romantizmu ako sviežemu a aktuálnemu vodítku.

Alexander Ščetinskij

TADEUSZ WIELECKI (1954, Varšava) študoval kontrabas u Alfreda Wieczoreka a Andrzeja Mysinskeho a kompozíciu u Włodzimierza Kotonskeho na Varšavskej hudobnej akadémii. Na základe štipendia Witolda Lutosławského v roku 1986 pokračoval v kompozičnom štúdiu u Isang Yuna v Západnom Berlíne a u Klausa Hubera vo Freiburgu. Ako kontrabasista uvádza súčasné diela pre sólový kontrabas. Koncertoval v Európe, Azerbajdžane a Spojených štátoch. Wieleckeho kompozície sú ovplyvnené jeho kariérou kontrabasistu, zvlášť sa zaujíma o obmeny tradičných techník hry na sláčikových nástrojoch. Zaslúžil sa aj o popularizáciu súčasnej hudby, umeleckého vzdelávania, viedol programové kurzy novej hudby pre deti a mládež v poľskom rádiu. V roku 1992 bol členom umeleckého výboru Svetových dní hudby Medzinárodnej spoločnosti pre súčasnú hudbu vo Varšave. Jeho *Concerto à Rebours* pre husle a orchester (uvedený na festivale Mélos-Étos 2003) získal uznanie Medzinárodnej skladateľskej tribúny UNESCO 1999 v Paríži. Od toho istého roku je Tadeusz Wielecki umeleckým riaditeľom renomovaného festivalu súčasnej hudby Varšavská jeseň.

Dielo (výber): *Nokturno* pre miešaný zbor a capella (1979), *Hudba pre klarinet* (1979), *Tango* pre klarinet, pozaunu, violončelo a klavír (1980), *Misterioso* pre hráča na bicie-herca (1980), *Týždeň* pre zobcovú flautu, bicie, klavír a kontrabas (1980), *Serious Music* pre husle, pozaunu a bicie (1981), *Melódia so sprievodom* pre komorný súbor (1981), *Opened Series I.–IV.*, kusy pre kontrabas sólo (1982–1985), *Ductus* pre malý sláčikový orchester a čembalo (1986), *Komorná poéma* pre dvoje husle, kontrabas a klavír (1986), *Badrulbudura* pre hráča na bicích nástrojoch a her-

ca (1988), *Opened series V.* pre kontrabas sólo (1988), *Counting game* pre štyroch hovoriacich hudobníkov (1990), *Metafyzická balada* pre komorný orchester (1990), *Two Questions and One Guess* pre komorný orchester (1992), *Opened Series VI.* pre kontrabas sólo (1993), *Z hlbokosti spievam...* pre dychové, sláčikové a bicie nástroje (1993), *Žobrácka balada* pre komorný súbor (1994), *Egocentrická poéma* pre zosilnený klavír a mg pás (1994–1995), *Collage-tango* pre komorný orchester (1995), *A Study of the Gesture* pre klarinet, klavír a violončelo (1995), *ID* pre orchester (1996), *A Study of the Gesture II* pre klavír (1997), *Concerto à Rebours* pre husle a orchester (1998), *A Study of the Gesture III* pre klarinet, pozaunu, klavír, violončelo a kontrabas (2000), *Credo, quia absurdum* pre mg pás a tanečnicu (2001), *Time of Stones* pre komorný súbor a ozvučený kontrabas (2002), *Tafle* pre orchester (2002), *Sláčikové kvarteto* (2004), *The Whisper of Semitones* pre kontrabas a komorný súbor (2004), *Shoals* pre orchester (2005).

ISAO MATSUSHITA (1951, Tokio, Japonsko) študoval kompozíciu na Národnej univerzite výtvarných umení a hudby u Hiroakiho Minamiho (1973–1977) a Toshiro Mayuzumiho (1977–1979). Pokračoval u Isang Yuna na Hochschule für Musik v Berlíne (1979–1986). Získal niekoľko ocenení (Prvá cena súťaže v Mönchengladbachu v roku 1985 za *Toki-no-ito – Pramienky času*, Irino Prize, 1986). Svoje diela prezentoval v Austrálii, Rakúsku, Dánsku, Estónsku, Nemecku, Spojených štátoch a rodnom Japonsku, vrátane zimných Olympijských hier Nagano 1998. Ako dirigent viedol berlínsky Ensemble Kochi (1982–1986), Cameratu Nagano (od roku 1990) a Mestský Bunkyo orchester v Tokiu (od roku 1993). Isao Matsushita je tiež aktívnym organizátorom hudobných podujatí. Zastrešoval koncerty Ázijskeho umeleckého festivalu vládnej organizácie pre kultúrne záležitosti Japonska (1999), bol výkonným riaditeľom Týždňa ázijskej hudby v Jokohame (2000), Naganského hudobného festivalu (2000) a Festivalu ázijskej hudby v Tokiu (2003). Od roku 1997 zastával post viceprezidenta Japonského zväzu skladateľov, neskôr bol predsedom Ligy ázijských skladateľov (1999–2004). Prednáša kompozíciu na Národnej univerzite výtvarných umení a hudby v Tokiu a je mimoriadnym profesorom súčasnej ázijskej hudby na jej Performing Arts Centre.

Dielo (výber): *Boufuri – Mosquito Larva*, kyogen (tradičné komické divadlo) opera (1995), *A Midsummer Night's Dream*, kyogen opera podľa Williama Shakespeara (1995), *Shinano-no-kuni – Zenkoji Story*, opera (1997), *Minasoko-no-kan* (tradičný balet) pre tanečníkov noh a malý orchester (2002), *Diffusion* pre veľký orchester (1976), *Alabaster* pre 3 orchestre (1977–1979), *But All Can Hear (B-A-C-H)* pre marimbu (1985), *Go-un – Five Buddhist Aphorisms* pre violončelo a súbor (1985), *Hingashi-no* pre šakuhači, šamisen a 13-strunové koto (1987), *Aki-no-mai 2* pre 3 šakuhači, šamisen, biwu (lutnu), futozao (lutna so širokým krkom), 2 13-strunové koto, kokyu a 4 japonské bicie (1989), *Legacy of a Dream* (symfonická báseň) pre veľký orchester (1989), *Sea Space* pre 13-strunové koto, husle a klavír (1990), *Go-un kai-kuh – Zvuky a svetlá* pre variabilne obsadený ázijský súbor a svetelnú inštaláciu (1991), *Grand Atoll* pre 4 saxofóny a veľký orchester (1992), *Hi-ten-yu* pre wadaiko a veľký orchester (1994), *Dhammapada 1* pre harfu, husle, bicie a ikebanu (2001), *Dhammapada 2* pre harfu, husle, bicie a kohdoh (aromatic-

ký rituál, 2002), *Dhammapada 3* pre harfu, husle, bicie a čajový obrad (2002), *Dhammapada 4* pre harfu, husle, bicie a kaligrafiu (2003), *Kisaragi-ni (To February)* pre nohkan (bambusová flauta) a malý orchester (2003), *Togakushi Story*, balet (2004), *Mantra of Flame* pre štvoro bicích (2004), *Gassho (A Prayer)*, symfónia s textami z Budhistickej sútry pre shomyo a malý orchester (2004), *Minaduki no oto (Zvuky júna)* pre vibrafón (2005), *Čas na modlitbu*, koncert pre dvojo huslí a orchester (2005).

Hudobný manifest Isao Matsushitu zahŕňajúci prvky japonskej filozofie a hudby ovplyvnenej aktuálnymi hudobnými formami Západu vedie tvorcu k vytváraniu experimentov ako napríklad *Hi-Ten-Yu*. Doslovný preklad *„let-nebo-hra"* nás môže nasmerovať k významu (podobne ako spieva Frank Sinatra) „letieť k nebesám a hrať sa medzi hviezdami". Koncert pôvodne napísaný pre osemčlenný súbor dychových a sláčikových nástrojov je autorom transkribovaný pre klasický orchester. Stredobodom pozornosti sú obrovské bubny wadaiko. Tieto tradičné japonské bubny používané pri výnimočných slávnostiach zastupovali prepojenia neba so zemou. *Hi-Ten-Yu* sú symbolickým opisom „letu k nebesám a hry medzi hviezdami".

SYMFONICKÝ ORCHESTER SLOVENSKÉHO ROZHLASU (SOSR) je od svojho vzniku v roku 1929 najstarším profesionálnym orchestrálnym telesom na Slovensku. Už jeho prví dirigenti kládli popri svetovom repertoári dôraz na slovenskú tvorbu. Preto je pôsobenie orchestra úzko späté s rozmachom tvorby predstaviteľov slovenskej hudobnej moderny. Medzi šéfdirigentov SOSR patrili Krešimir Baranovič, Ľudovít Rajter, Ladislav Slovák, Otakar Trhlík, Bystrík Režucha, Ondrej Lenárd, Róbert Stankovský a Charles Olivieri-Munroe. Okrem realizácie množstva nahrávok pre potreby Slovenského rozhlasu, orchester venuje zvláštnu pozornosť koncertným vystúpeniam v rámci vlastného koncertného cyklu a účinkuje aj na významných hudobných podujatiach na Slovensku. SOSR hosťoval na početných koncertných pódiách po celom svete, pravidelne spolupracuje s televíziou a s hudobnými vydavateľstvami Opus, Supraphon, Marco Polo, Naxos, Arte Nova a HNH International. Medzi jeho zahraničných partnerov patrí aj bostonská firma MMC Recordings, pre ktorú realizuje nahrávky súčasnej americkej tvorby. S orchestrom spolupracovali významný svetoví dirigenti a sólisti (Charles Mackerras, Zdeněk Košler, Václav Smetáček, Gidon Kremer, Peter Dvorský, José Carreras, Juraj Bartoš, Ivan Ženatý).

ZSOLT NAGY (1957, Gyula, Maďarsko) študoval dirigovanie u Istvana Parkaia na budapeštianskej Hudobnej akadémii. Aktívne sa zúčastňoval na Bartókovských seminároch a festivale u Petra Eötvösa a získal štipendium Sorošovej nadácie v Milane a Paríži. Od roku 1990 bol asistentom Petra Eötvösa na Inštitúte pre novú hudbu Hudobnej akadémie v Karlsruhe, hosťujúcim profesorom na Medzinárodnom Eötvösovom Inštitúte Štuttgart a Kolín. Získal špeciálne ocenenie za zásluhy v uvádzaní novej izraelskej hudby a od roku 1999 je šéfdirigentom a umeleckým poradcom Israel Contemporary Players. V súčasnosti je profesorom dirigovania na Conservatoire Supérieur v Paríži. Je tiež umeleckým riaditeľom majstrovských dirigentských kurzov Janáčkovej filharmónie v Ostrave a majstrovských tried pre mladých skladateľov novej hudby v Jerusalem Music Center. Spolupracoval s BBC Symphony Orchestra, Orchestra di Santa Cecilia Roma, RAI Symphony Orchestra, Jerusalem Symphony Orchestra, Ensemble United Berlin.

LÁSZLÓ HUDACSEK (Maďarsko) študoval bicie nástroje v Debrecíne u Józsefa Vranu, potom na Karlsruhe College of Music u profesorov Isao Nakamuru a Pétera Eötvösa v zoskupení

pre novú hudbu. V rokoch 1990–1993 zastával funkciu orchestrálneho hráča v Pécskom symfonickom orchestri. Potom bol až do roku 2000 asistentom a spoluhráčom profesora Nakamuru. Spolupracoval s mnohými orchestrami a súbormi (Saarland Radio Orchestra, Ensemble Modern, Ensemble recherche, Ensemble Muskfabrik, Ensemble Cologne, Stockhausen Ensemble, Israel Contemporary Players, Klangforum Vienna). Bol sólistom Berlin Sinfonie-Orchestra, Bruckner orchestra Linz, Ensemble Resonance Hamburg a Stuttgart Chamber Orchestra. V roku 1996 zvíťazil na 13. ročníku súťaže hráčov na japonské dychové a bicie nástroje v Tokiu. Od roku 1993 žije v nemeckom Karlsruhe.

8.–10. NOVEMBER 2005

Konzultačno-informačné
centrum energetiky
Konventná 9

SPRIEVODNÉ PODUJATIA

Od Perotina po Reicha
Idey „minimálneho“ v hudobných dejinách a v súčasnosti

Von Perotin zu Reich
Die Ideen des „Minimalen“ in der Musikgeschichte und Gegenwart

8. medzinárodné sympózium v rámci festivalu Melos-Étos

8. internationales Symposium im Rahmen des Festivals Melos-Ethos

Utorok / Dienstag 8. november
10.00–12.30

Constantin Floros (Hamburg)
Die sogenannte Postmoderne
Takzvaná postmoderna

Naďa Hrčková (Bratislava)
Die heutige Minimalisierung der Werte
Dnešná minimalizácia hodnôt

Regina Chlopicka (Kraków)
The Problem of Limiting Musical Means in Sacred Music
Problém obmedzenosti hudobných prostriedkov v sakrálnej hudbe

Vladimír Bokes (Bratislava)
Minimales oder Maximales?
Minimálne, či maximálne?

Krzysztof Szwajgier (Kraków)
Traditionalismus und Essentialismus: Zwei Modelle der Rückkehr zu den Wurzeln
Tradicionalizmus a esencializmus: dva modely návratu ku koreňom

Alois Piňos (Brno)
Kompositorische Restriktionen und ihre Kompensationen vom Standpunkt des zeitgenössischen Komponisten
Skladateľské reštrikcie a ich kompenzácie z hľadiska súčasného skladateľa

13.30–16.00

Peter Andraschke (Freiburg)
„Air de trois notes"
Musik mit ein bis drei Tönen.
„Air de trois notes"
Hudba s jedným až tromi tónmi

Hermann Jung (Mannheim)
„Minimalismus" bei Franz Schubert
„Minimalizmus" u Franza Schuberta

Mieczyslaw Tomaszewski (Kraków)
Hochromantisches Lied: Drang nach dem Kleinsten und Tiefsten
Vrcholnoromantická pieseň: Snaha o to najmenšie a najhlbšie

Irena Poniatowska (Warszawa)
Die Idee des Minimalen in Chopins Schaffen
Idey minimálneho v Chopinovej tvorbe

Wladyslav Malinowski (Poznań)
Fryderyk Chopin
Die Idee des „Minimalen" in der Auffassung von Raoul Koczalski (1885–1948)
Fryderyk Chopin
Idea „minimálneho" v ponímaní Raoula Koczalského (1885–1948)

Streda / Mittwoch 9. november 10.00–12.30

Rudolf Pečman (Brno)
„Minimalistische" Kompositionen Ludwig van Beethovens (Zauber der vergessenen Albumblätter)
„Minimalistické" kompozície Ludwiga van Beethovena (Čaro zabudnutých zápiskov do pamätníka)

Helmut Loos (Leipzig)
„Minimalist" Franz Liszt
„Minimalista" Franz Liszt

Tomi Mäkelä (Magdeburg)
Jean Sibelius und das „extraterritorial Minimale"
Jean Sibelius a „extrateritoriálne minimálne"

Agnieszka Draus (Kraków)
Karl-Heinz Stockhausen and Minimal Music
Karl-Heinz Stockhausen a minimal music

Krzysztof Droba (Kraków)
„Minimales" als „Maximales"
An Beispielen der Musik von H. M. Górecki, G. Kančeli und B. Kutavičius
„Minimálne" ako „maximálne"
Na príkladoch hudby H. M. Góreckého, G. Kančeliho a B. Kutavičiusa

Kazimierz Ploskoň (Kraków)
Music of Arvo Pärt and „Minimal Music" conception
Hudba Arva Pärta a koncepcia minimal music

13.30 – 14.30

Steve Reich – konverzatórium
Steve Reich – Konversatorium

15.00 – 17.00

Martina Homma (Köln):
Minimalismus – Maximalismus – „Substanz"
Gedanken zu Frescobaldi, Bach, Schumann und der Musik des 20. Jahrhunderts
Minimalizmus – maximalizmus – „substancia"
Myšlienky o Frescobaldim, Bachovi, Schumannovi a hudbe 20. storočia

Wolfgang Dömling (Augsburg)
Perotin „Minimalist"
„Minimalista" Perotinus

Annette Kreutziger-Herr (Berlin):
Das Minimale als Provokation
Minimálne ako provokácia

Daniel Matej (Bratislava)
Musical Thinking in the Era of Minimalism
Hudobné myslenie v ére minimalizmu

Štvrtok / Donnerstag 10. november 10.00–12.30

Maria Kostakeva (Hannover)
Selbstpotrait mit Reich und Riley: Ligeti und die Minimal Music
Autoportrét s Reichom a Rileym: Ligeti a minimal music

Jonas Bruveris (Vilnius)
Minimum and Minimalism: Lithuanian Experience
Minimum a minimalizmus: skúsenosti z Litvy

Erik Christensen (Copenhagen)
Two Kinds of „Minimalism" in Danish Contemporary Music: Process Music and Minimal Minimalism
Dva druhy „minimalizmu" v súčasnej dánskej hudbe: Procesuálna hudba a minimálny minimalizmus

Alexander Ščetinskij (Charkov)
Traces of Minimalism in Ukrainian Music of 90s–2000s
Stopy minimalizmu v ukrajinskej hudbe v 90. rokoch a v súčasnosti

Marek Piaček (Bratislava)
Minimal Music und die mitteleuropäische Kompositionspraxis (Ansicht eines Komponisten)
Minimal music a stredoeurópska kompozičná prax (Pohľad skladateľa)

14.00–17.00

Yvetta Kajanová (Bratislava)
In the Beginning was Jazz and Rock
Minimal Means Express Maximum in Pop
Na začiatku bol jazz a rock
Minimálnymi prostriedkami vyjadriť maximum v pope

Petr Macek (Brno)
Minimalismus und die Brünner Alternativszene
Minimalizmus a brnianska alternatívna scéna

Stefan Weiss (Hannover)
Musiktheater als gradueller Prozess: Opern nach Samuel Beckett
Hudobné divadlo ako postupný proces: opery podľa Samuela Becketta

Frieder Reininghaus (Köln)
Neues von Nyman – die Kammeropern des britischen Komponisten (insbesondere *Facing Goya, Man & Boy: DaDa* sowie *Love counts*)
Novinky od Nymana – komorné opery britského skladateľa (predovšetkým Facing Goya, Man & Boy: DaDa, Love counts)

Primož Kuret (Ljubljana)
Die Minutenopern von Slavko Osterc
Minútové opery Slavka Osterca

Miloslav Blahynka (Bratislava)
Minimalismus in der Oper (am Beispiel des Nationaltheaters Prag)
Minimalizmus v opere (v dramaturgii Národného divadla Praha)

Norbert Adamov (Bratislava)
Roman Berger a súčasná minimalizácia hodnôt
Roman Berger und die heutige Minimalisierung der Werte

Lubomír Spurný (Brno)
Über heutige Möglichkeiten der Mikrointervalmusik
O dnešných možnostiach mikrointervalovej hudby

Sekcia mladých / Sektion der Jungen

Magdalena Chrenkoff (Kraków)

Kinga Kiwała (Kraków)
Beatus vir
Psalm von Henryk Mikołaj Górecki

Ľubica Záborská (Bratislava)
Astor Piazzolla, postmodernistický inovátor Novej hudby

Peter Motyčka (Bratislava)
Otis Taylor: Trance Blues ako návrat k praforme

Adela Orémusová (Bratislava)
Bach und die Minimal- und Maximal-Poetiken
(an Beispielen von slowakischen Komponisten)
Bach a poetiky minimálneho a maximálneho
(na príkladoch z tvorby slovenských skladateľov)

PONDELOK 14. NOVEMBER

Francúzsky inštitút
16.30

Francúzska elektroakustická hudba

Prednáška Martiny Koreňovej

Cyklus rozhlasových programov o francúzskych skladateľoch elektroakustickej hudby
Slovenský rozhlas – Rádio Devín
Začiatok vždy o 00.05 hod.

Pierre Boulez	18.11.2005
Denis Cohen	25.11.2005
Philippe Manoury	2.12.2005
François-Bernard Mâche	9.12.2005
Luc Ferrari	16.12.2005
Tristan Murail	23.12.2005
Gérard Grisey	30.12.2005

Medzinárodný festival súčasnej hudby MELOS-ÉTOS vyhlasuje

Sútaž mladých skladateľov

Do súťaže sa môžu prihlásiť skladatelia, občania Slovenskej republiky, narodení po 1. januári 1970.

Obsadenie skladby: Skladba pre symfonický orchester alebo pre sólový nástroj so symfonickým orchestrom.

Trvanie skladby: 15–20 minút (musí byť uvedené v partitúre).

Akceptujú sa len skladby, ktoré neboli dosiaľ uvedené, vydané, prípadne ocenené na inej súťaži.

Každý uchádzač môže poslať len jednu skladbu.

Je potrebné zaslať exempláre partitúry bez uvedenia mena autora, označené heslom.

K partitúram musí byť priložená zalepená obálka obsahujúca meno skladateľa spolu s heslom, životopis, adresu, telefón / e-mail.

Partitúry posielajte do 1. októbra 2006 (rozhoduje poštová pečiatka) na adresu:

Hudobné centrum, Festival Melos-Étos
Michalská 10
815 36 Bratislava
Heslo: „Skladateľská súťaž"

Komisia vyberie víťaznú skladbu, ktorá bude ocenená sumou 30.000,-Sk.

Víťazná skladba zaznie v rámci otváracieho koncertu festivalu Melos-Étos 2007.

DOKUMENTÁCIA 1991 / 1993 / 1995 / 1997 / 1999 / 2001/2003

(skladatelia - diela - interpreti)

Acezantez: *Ružacvijet* (97, Acezantez)
Adamík, Josef: *Tance labilní a nepravděpodobné* (91, AGON)
Adams, John: *Koncert pre husle a orchester* (95, SF/P.Keuschnig/K.Nikkanen, vn), *Shaker Loops* (99, ŠKO Žilina/ J. Powolny)
Ager, Klaus: *An die Stille* (93, I.Fábera, ob/Trávníčkovo kvarteto), *Blätter* op. 45 (03, M. Bajusová, pf.)
Aiblinger, Peter: *Verkündigung** (97, Ensemble Wien 2001)
Andriessen, Louis: *Ouverture pour Orphée* (93, E.Chojnacka, cemb), *La Voce* (95, F.-M.Uitti, vc), *Registers* (97 Z. Krauze, pf), *On Jimmy Yanceyn with New Video* (03, Orkest de Volharding)
Arigaza, Rodolfo: *Diferencias del tercer tiento* (01, H. Sparnaay, bcl)
Avni, Tzvi: *Mizmorei Tehilim* (91, Slovenskí madrigalisti/ L.Holásek)
Baán, Josef: *Mirrors*, (01, Arte Quartett)
Bagin, Pavol: *Pastorále* (93, M.Jurkovič, fl), *Poetické nálady** (95, Slovenské filharmonické trio)
Bachratá, Petra: *Piano Trio* (97, študenti VŠMU), *Ontogenesis* (99, M.Štreitová-Popelářová,fl)
Barrett, Richard: *Ne songe plus à fuir* (95, F.-M.Uitti, vc)
Bartoň, Hanuš: *Míjení času* (01, Mondschein Ensemble)
Bartulis, Vidmantas: *De profundis* (03, Opera Aperta)
Bázlik, Miro: *Ária* (91, EA), *Koncertantná hudba* (91, SF/ W.Michniewski), *Piesne na čínsku poéziu* (91, M.Beňačková, alt/kom.súbor), *Dychové kvinteto* (95, Nové slovenské dychové kvinteto); *Apparition d'aprés Stéphane Mallarmé** (97, Melos Ensemble/A. Popovič/H. Lednárová, sopr), *Introitus** (99, SOSR/R.Stankovský, dir./A.Kohútková, sopr), *Septetto resonancen on B-A-C-H + poesie J. E. Vincze** (01, Ensemble SurPlus)
Beneš, Juraj: *Intermezzo pre 6 fláut* (91, Flauti di Bratislava), *O virtù mia* (91, S.Kopčák, bas/ J.V.Michalko, org), *Il sogno di Poppea* (91, A.Csengery, sopr/M.Kurtág, pf), *Waltz for Colonel Brumble* (93, Bratislavské komorné združenie/D.Gazon, dir.), *Requiem** (95, Štátní filharmonie Brno, Brněnský filharmonický sbor/R.Bernas/I.Matyášová, spor/M.Beňačková, mezzosopr/I.Pasek, ten/F.Ďuriač, bas); *Intermezzo 3* (97, M. Škuta, pf/E. Škutová-Slaničková, pf); *Chanson triste** (97, Opera aperta); *Lunovis** (97, Detský a mládežnícky zbor SRo); *Cantata No. 2 (déjeuner)* (97, Ensemble 2e2m), Haiku* (99, N.Higano, sopr/E.Ginzery, zmb), *Hudba pre J. S.* (99, ŠKO Žilina/L.Svárovský, dir.), *Going To** (01, Violončelové sexteto), *Koncert pre klavír a orchester** (01, SOSR/R. Rewakowicz, dir./E. Škutová, p)
Berger, Roman: *Exodus IV* (91, J.V.Michalko, org), *Adagio pre Jana Branneho* (91, M.Jokanovic, vn/N.Popovic, pf), *Epitaf pre Mikuláša Kopernika* (91, EA), *De profundis* (91, S. Kopčák, bas/ mg. pás), *Memento po smrti Mira Filipa* (93, SF Brno/A.Tamayo), *November Music* (95, D.Buranovský, pf), *Korczak in memoriam* (01, Moyzesovo kvarteto/Voci Festose)
Berio, Luciano: *Folk Songs* (91, S.v.Osten, sopr/AGON/Musica viva Pragensis/B.Kulínský), *Sequenza VIII* (93, T.Grindenko, vn), *Sinfonia* (03, Slovenská filharmónia / Z. Nagy, dir., Synergy Vocals)
Betko, Miloš: *Office on the Road** (97, Ensemble Wien 2001), *Pohyb podľa Dionýza D.** (99, SOSR/R.Stankovský, dir.)
Bokes, Vladimír: *Línie pre 12 spevákov* (91, Slovenský komorný zbor/P.Procházka), *3.dychové kvinteto* (93, Bratislavské dychové kvinteto), *Prelúdiá a fúgy pre klavír* op.53 (95, S. Zamborský, pf), *Variácie na tému Jána Egryho* op.60* (95, Bratislavské dychové okteto/ A.Popovič); *Inquieto* (97, Ensemble 2e2m), *Musica stricta** (99, Concorde), *Capriccio pre flautu a klavír* (99, M.Štreitová-Popelářová,fl/E.Škutová, pf), *Prelúdiá a fúgy* (99, E.Škutová, pf), *Ária Margaréty** (01, G. Jašková, cl/H. Sparnaay, bcl), *Symfónia č. 6 Op. 73** (03, Slovenská filharmónia / Z. Nagy, dir.)
Borden, David: *The Continuing Story of Counterpoint, Part 2* (93, Double Edge)
Boroš, Tomáš: *Pantomíma zvuku* (97, študenti VŠMU)
Bosseur, Jean Ives: *Création En Quete de Tango* (99, Intervalles)
Boucourechliev, André: *Tombeau* (97, Collegium for Contemporary Music)
Boulez, Pierre: *Don* (93, SF Brno/A.Tamayo/J.Mende, sopr), *Dérive* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/ A.Vinogradov)

Bowles, Paul: *Night Waltz* (93, Double Edge)
Bruynél, Ton: *Dust* (01, S. Sparnaay, org/mg. pás)
Bryars, Gavin: *Glorious Hill* (95, Hilliard Ensemble)
Buck, Ole: *Fiori di Ghiaccio* (99, Storstrøms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.)
Burgr, Ľubomír: *Bože, Bože, prečo si mi odpustil?* * (97, študenti VŠMU), *Mimo obrazu** (03, Opera Aperta)
Burlas, Ivan: *Jarná pieseň* (93, K.Roško, tr/ M.Škuta, pf/ Reiterovo kvarteto/M.Vach)
Burlas, Martin: *Súmrak bohov* (93, M.Burlas, klávesy/D.Baláž, gramof., meotar/V.Sláma, bicykel), *Krásna udalosť** (95, EA), *Záznam siedmeho dňa* (95, VENI ensemble), *Zbytočný záchvev** (99, Opera aperta/V.Zboroň, spk), *Die unendliche Melodie** (01, Mondschein Ensemble)
Burt, Francis: *2 sláčikové kvarteto* (95, Arditti String Quartet)
Busotti, Sylvano: *5 skladieb pre D. Tudora* – 1 skladba (97, Z. Krauze, pf)
Cage, John: *Aria* (S.v.Osten, sopr/Agon/Musica viva Pragensis/ B.Kulínský) *5 Melodies* (93, A.Malkus, pf), *The Composed Improvisation* (93, W.Konink, tamb.pic), *Two* (93, Double Edge), *Etudes Boreales I & II* (95, F.-M.Uitti, vc), *She is Asleep* (99, B.Grifith, spev/E.Škutová, ppf)
Cameron, Allison: *The Chamber of Statues* (93, VENI ensemble/ T.Battista), *Rainsnout* (95, VENI ensemble/A.Popovič)
Campana, Jose Luis: *Création pour quatuor* (99, Intervalles)
Caprioli, Alberto: *A quinze ans* (91)
Cardew, Cornelius: *Material* (93, Agon/P.Kofroň)
Casken, John: *Sharp thorne* (95, Hilliard Ensemble)
Cenova, Julia: *Das Wasser schläfert mich ein* (97, Collegium for Contemporary Music)
Cifariello Ciardi, Fabio: *Finzione* pre vn, mg a kvadrof.(93, A.Jablokov, vn/X.Chabot, réžia, IRCAM)
Corrette, Michel: *Combat Naval* (03, J. Tiensuu, cemb.)
Cowell, Henry: *The Aeolian Harp* (99, Z. Krauze, pf)
Crumb, George: *Vox balaenae* (93, Trio Salomé)
Čekovská, Ľubica: *Brownov Pohyb** (97, študenti VŠMU), *Fractal* (01, D. Buranovský, p/ ŠKO Žilina/ L. Svárovský), *Two Portraits** (03, Orkiestra muzyky nowej, S. Bywalec, dir./ M. Škuta, pf.)
Dediu, Dan: *Latebrae* op. 79 (03)
Demierre, Jacques: *Bleu* (95, L'art pour l'art: B.Griffith, sopr)
Denisov, Edison: *2.komorná symfónia* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/ A.Vinogradov)
Detoni, Dubravko: *Assonance* (97, J.Lupták, vč, N.Škutová-Slaničková, pf); *Phonomorphia II* (97, F.Došek, pf, D.Detoni, pf); *Vergessene Musiken* (97, Moyzesovo kvarteto); *Fairy Tale* (97, Acezantez); *Walzer* (97, Acezantez)
Dimitrova, Tzveta: *Diptychon* (03, M. Kozub, cl./T. Dimitrova, pf)
Dinescu, Violeta: *Scherzo da fantasia III* (97, I.Pristašová, vn, J.Lupták, vc)
Dlouhý, Dan: *Nejistoty* (95, DAMA DAMA)
Domanský, Hanuš: *Ad libitum* (93, Duo clarinettina/F.Rek, perc/ T.Gaál, pf), *Sonáta-fantázia pre klavír* (99, J.Palovičová, pf)
Durieux, Frédéric: *Devenir* pre cl a elektr (93, R.Šebesta, cl/ X.Chabot, réžia/IRCAM)
Ďuriš, Juraj: *Portrét* (95, EA)
Eben, Petr: *Nedělní hudba* (91, J.V.Michalko, org); *Festive Voluntary* (97, J.Kalfus)
Eckert, Gerald: *Gefaltetes Moment* (01, Ensemble SurPlus)
Faltus, Leoš: *Jméno růže* (91, DAMA-DAMA)
Fedele, Ivan: *Donax* (95, X.Chabot, fl/EA)
Feldman, Morton: *Last Pieces* (93, M.Schroeder, pf), *Piano* (93, M.Schroeder, pf), *Only* (95, Hilliard Ensemble); *King of Denmark* (97, Collegium pre súčasnú hudbu), *The Viola in my Life 1* (01, Ensemble SurPlus)
Ferneyhough, Brian: *Bone Alfabeth* (93, W.Konink, perc)
Ferrari, Luc: *Programme commun* (93, E.Chojnacka, cemb)
Flammer, Ernst Helmuthg: *Etude 1*; *Farbenmusik* (95, Ch.M. Moosmann, org)

Ford, Ronald: *High Rise* (01, A. Gabryś, cb)
Fox, Christopher: *Straight Lines in Broken Times* (99, Opera aperta)
Freitag, Erik: *V hodine smrti Alfonsa Alfreda Schmidta* – Scéna z opery *Da Capo al Capone* (01, Ensemble Wiener Collage)
Fribec, Krešmir: *Makedonia* (97, Acezantez)
Frith, Fred: *Seven Circles* (97, D. Wandewalle, pf)
Fujikura, Dai: *Vanished Whisper** (01, H. Sparnaay, bcl/S. Sparnaay, org)
Fundal, Karsten: *The Wings of a Butterfly* (99, Storstrøms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.)
Fürst, Paul Walter: *Tromboncussion* (99, Percussion Plus)
Gabryś, Ryszard: *An die Freude* (01, A. Gabryś, cb)
Gabunija, Nodar: *Elégia pre sláčikový orchester* (99, Lvovskí virtuózi)
Garcia, Pablo: *Piano T* (03, I. Buffa, pf)
Gardner, Stephen: *You Never Know What's Round the Corner* (99, Concorde)
Gašparík, Róbert: *Deep-Bluew Rockturne* op. 40* (97, študenti VŠMU)
Georgescu, Corneliu Dan: *Sláčikové kvarteto č. 3* (99, Moyzesovo kvarteto)
Gerhardt, Frank: *Nachtwärts Musik* (91, B.Sitzius, pf)
Gismonti, Egberto: *Cherubin* (99, Intervalles)
Glass, Philip: *Pád domu Usherovcov* (99, AGON Orchestra/P.Kofroň, dir./P.Tyc, réžia)
Globokar, Vinko: *Échanges* (95, V.Globokar, pos), *?Corporel* (95, V.Globokar), *Cris des Alpes* (95, V.Globokar, alpský roh), *Kolo* (95, Coro Zerocento/K.Seidmann/ V.Globokar, pos)
Godár, Vladimír: *Sonáta na pamäť Viktora Šklovského* pre violončelo a klavír (91, J.Slávik, vc/D.Rusó, pf), *Barkarola** (93, SKO/J.Čižmarovič, vn/B.Warchal), *Meditácia pre sólové husle, sláčikový orchester a tympany** (95, ŠKO Žilina/ L.Svárovský/ J.Čižmarovič, vn); *Ricercar per quattro stromenti* (97, Opera aperta), *Emmeleia** (99, ŠKO Žilina/L.Svárovský, dir./ I.Pristašová, vn)
Górecki, Henryk Mikolaj: *Juz se zmierzka, sláč. kvarteto č.1* (93, Sliezske kvarteto), *3.symfónia* op. 36 (93, SF/ A.Borejko/E.Izykowska, sopr), *Hudbička IV.-Trombónový koncert* op. 28 (95, A.Hrubovčák, pos/J.Luptáčik ml., clar/J.Lupták, vc/V.Godár, pf), *2.sláčikové kvarteto-Quasi una fantasia* op.64 (95, Moyzesovo kvarteto), *Recitatívy a arióza-Lerchenmusik* op.53 (95, J.Luptáčik, cl/J.Lupták, vc/V.Godár, pf), *Amen* (95, Detský a mládežnícky zbor SRo/Echo), *Beatus vir* (95, SF/Technik/Tempus/ A.Borejko/P.Mikuláš, bas); *Refrain* (97, SF/P. Keuschnig), *Kleines Requiem für eine Polka* op. 66 (03, Orkiestra muzyky nowej, S. Bywalec, dir./ J. Maksymiuk, pf)
Graham, Peter: *Get Out Of Whatever Cage You Are In* (93, Agon/P.Kofroň), *MOENS aneb Dvořákův problém* (01, Mondschein Ensemble)
Grisey, Gérard: *Tempus ex machina* (01, Krakowska grupa perkusyjna)
Grygar, Milan: *Lineární partitura* (93, Agon/P.Kofroň)
Gubajdulina, Sofia: *De profundis* (93, E.Moser, bajan), *Sedem slov* (93, Mladí bratislavskí sólisti/D.Gazon/ K.Georgian, vc/E.Moser, bajan), *Concordanza* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/A.Vinogradov), *Introitus* (03, ŠKO Žilina, L. Svárovský/ E. Škutová, pf.), *Fata Morgana: Die tanzende Sonne* (03), *Quaternion* (03), *Garten von Freuden und Traurigkeiten* (03, C. Šikula, fl./A. Antalová, ar./A. Lakatoš, vl), *Am Rande des Abgrunds* (03), *Offertorium* (03, SOSR, P. Gribanov, dir.)
Gubler, Rico: *Klarste Durchsicht* (01, Arte Quartett), Loudspeakers (01, Arte Quartett)
Guillou, Jean: *Colloque č.2*, op.11, *Colloque č.5*, op.19 (01, J. Guillou, p/Z. Ferjenčíková, org), *HYPERION or the Rhetoric of the Fire*, op. 45 (01, J. Guillou, org), *Cantiliana* op. 24 (01, M. Štreitová-Popelářová, fl/M. Farkaš, p), *Sonáta I.* op. 5 (01, M. Farkaš, p), *Fête* op. 55 (01, M. Paľa, vn/M. Kovařík, org), *Co-incidence* (01, M. Paľa, vn), *Alice au Pays de l´Orgue* (01, Z. Ferjenčíková, org/D. Jamrich, rec.)
Guy, Barry: *Un coup de dés* (95, Hilliard Ensemble)
Haas, Georg Friedrich: *...kein Ort für Begegnung* (99, Percussion Plus)
Hakim, Naji: *from Shasta: Rondo, Aria, Toccata* (03, J. Tiensuu, cemb.)

Hamel, Peter Michael: *Kaffka-Weiss-Dialoge* (91, M.Radič, vl/ E.Prochác, vc)
Hamilton, Andrew: *Tree* (99, Concorde)
Hartzell, Eugene: *Kto hovorí, že zločin sa nevypláca?* - Scéna z opery *Da Capo al Capone* (01, Ensemble Wiener Collage)
Harvey, Jonathan: *Curve with Plateaux* (95, F.-M.Uitti, vc)
Haselböck, Lukas: *Dva kusy* (03, A. Gál, vc./I. Buffa,pn)
Hatrík, Juraj: *Ponorená hudba* (93, Mladí bratislavskí sólisti/F.Lynch, sopr/D.Gazon), *Moment musical avec J.S.Bach* (95, A.Kohútková, sopr/V.Samec, fl/J.Budzák, cor/A.Jablokov, vn/R.Šašina, cb/M.Lapšanský, pf); *An die musik* (97, P. Krajniak, vn/J. Lupták, vc/R. Šebesta, cl/Eleonóra Škutová-Slaničková, pf), *Stratené deti* (99, Moyzesovo kvarteto/G.Beláček, bas), *Bolo raz jedno ticho* (99, Animae Trio), *Dievča a strom* (01, H. Bachová, s/K. Hlistová, I. Sovová, vn/J. Hatrík, p), *Due movimenti per tre* * (03, Una anima)
Haubenstock-Ramati, Roman: *Les symphonies des timbres* (91, SOSRo/M.Bamert)
Heiniö, Mikko: *Tri finske ľudové piesne* (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström)
Hellstenius, Henrik: *Sokk* (99, G.Drausvoll/mg. pás)
Henze, Hans Werner: *El Rey de Harlem* (97, Ensemble Musica temporale/A. Mounk/S. V. Osten, sopr)
Hespos, Hans Joachim: *Santur* (03, E. Ginzery, cimb.)
Holliger, Heinz: *Päť skladieb pre organ a EA* /95, Ch.M. Moosmann, org)
Hölszky, Adriana: *Avance* (97, Ensemble Musica temporale/A. Mounk)
Huber, Klaus: *Plainte - lieber spaltet mein Herz...II* (95, L'art pour l'art)
Huber, Nicolaus Anton: *Ohne Hölderlin* (01, Ensemble SurPlus), *Herbstfestival* (03, Schagquartett Köln)
Hrušovský, Ivan: *Idée fixe* (91, M.Piaček, fl), *Combinationi sonoriche per 9 stromenti* (93, Bratislavské komorné združenie/D.Gazon), *Tri etudy* (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström), *2. sonáta pre husle a klavír** (95, Ensemble Wiener Collage); *Lamento* (97, P. Šaray, vn/M. Banda, vla); *Sedem bagatel pre klavír* (S. Čápová-Vizváryová, pf); *Sláčikové kvarteto č. 3* (97, Moyzesovo kvarteto)
Hyde, Joseph: *Songlines* (03)
Chini, André: *Le chant des coquillages* (99, Kroumata Ensemble)
Iršai, Jevgenij: *Gospodi vozvach* (95, Moyzesovo kvarteto), *Nenávisť* * (03, M. Paľa, vn. / J. Iršai, pf)
Ištvan, Miloslav: *2.sláčikové kvarteto* (91)
Ives, Charles: *The Unanswered Question* (93, VENI ensemble/ T.Battista), *2.symfónia* (95, Státní filharmonie Brno/R. Bernas); *Study 20 - Seven Durations Unwvenly Divided* (97, D. Vandewalle, pf)
Janárčeková, Viera: *Aber alles war Musik* (91), *Sláčikové kvarteto č. 6* (03, Kvarteto Corona)
Jarrell, Michael: *Conversions* (03,ŠKO Žilina, L. Svárovský)
Járdányi, Pál: *Ľúbostné piesne* (91, A.Csengery, sopr)
Jasinski, Marek: *Beatus vir* (97, Detský a mládežnícky zbor SRo/J. Rychlá)
Jekimovskij, Viktor: *Avicennovo zrkadlo* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/ A.Vinogradov)
Jeney, Zoltán: *Soliloquium No 1* (91, Z.Gyöngyösi, fl), *Self quotations* (95, Componensemble), *Miserere mei, Deus* (99), *Forgácsok* (03, E. Ginzery, cimb.)
Kabeláč, Miloslav: *8 invencií* (91, Krakowska grupa perkusyjna)
Kagel, Mauricio: *Recitativarie* (95, L'art pour l'art/ B.Griffith, sopr/cemb), *La Voce* (95, L'art pour l'art), *Serenáda* (95, L'art pour l'art), *Trio v troch častiach* (99, Animae Trio), *Phantasiestück* (01, Mondschein Ensemble), *Schattenklänge* (01, H. Sparnaay, bcl)
Kaipainen, Jouni: *Lacrimosa* op.36 (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström), *Andamento - Trio II* (99, Storstrøms Kammerensemble)
Kančeli, Gija: *Život bez Vianoc-IV Nočné modlitby* (95, Moyzesovo kvarteto)
Kapyrin, Dmitrij: *Pastorále* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/A.Vinogradov)

Karajev, Faradž: *...a crumb of music for George Crumb* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/ A.Vinogradov)
Kasparov, Jurij: *Nad večným pokojom*: 95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/ A.Vinogradov/ V.Popov, fg)
Kaufmann, Dieter: *Paganihilismo* (99, E.Denisowa, vn/mg. pás), *Grand Jeu* (01, R.Jurčo,acc/ mg.pás), *Paganihilismo* - Overtúra k opere *Da Capo al Capone* (01, Ensemble Wiener Collage)
Kazandžiev, Vasil: *Epizódy* (97, Collegium pre súčasnú hudbu)
Kelemen, Mirko: *Tantana* (97, Acezantez)
Kinsella, John: *Symphony for Five* (99, Concorde)
Klusák, Jan: *Malá hlasová cvičení na texty F.Kafku, Přísloví pro hluboký hlas a dechové nástroje, Sonáta pro housle a dechové nástroje* (91)
Kmiťová, Jana: *Štyri miniatúry* (97, študenti VŠMU), *Sláčikové kvarteto č. 2** (03, Albrechtovo kvarteto)
Knapik, Eugeniusz: *Sláčikové kvarteto* (93, Sliezske kvarteto)
Knittel, Krzystof: *Nibiru* (97, ŠKO Žilina / J.Powolny)
Kofroň, Petr: *Enhexe* (93, Agon/P.Kofroň)
Kolkovič, Jozef: *Elégia* (03, Orkiestra muzyky nowej, S. Bywalec, dir.)
Kollert, Jiří: *Domino* (95, DAMA DAMA)
Kolman, Peter: *E 15* (91, EA), *Monumento per 6,000.000* (91, ž SF/W.Michniewski), *Panegyrikos* (93, Bratislavské komorné združenie/D.Gazon), *Koncert pre orchester** (95, SF/ P.Keuschnig), *Hudba pre 14 sláčikových nástrojov* (03, Komorní sólisti Bratislava / D. Gazon, dir.)
Komorous, Rudolf: *Olympia, Chanson, Sweet Queen* (91, AGON)
Kopelent, Marek: *Hudba pro 5* (91, AGON), *Chant du merle au détenu* (91, S.v.Osten/AGON), *Zátiší* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/A.Vinogradov), *Sláčikové kvarteto č. 3* (03, Kvarteto Corona)
Košut, Michal: *Trio** (95, Sonata a tre), *Šaty pro Desdemonu* (95, N. Higano, s/P.Vrbinčík, vl), *Imprese* (01, N.Higano,s/E.Ginzery,cimbal)
Kouneva, Penka: Rága (03, J. Tiensuu, cemb.)
Kozarenko, Alexandr: *Sinfonia estravaganza* (99, Ľvovskí virtuózi)
Krajči, Mirko: *Laudate Dominum** (93, Mladí bratislavskí sólisti/D.Gazon); *Proroctvá** (97, V. Račková, fl/J. Šimonovič, rec/Detský a mládežnícky spevácky zbor SRo/J. Rychlá), *Prelúdium toccata a fúga** (99, Animae Trio)
Krák, Egon: *Panoptikum* (93, T.Gaál, pf), *Sonate en deux expressions caractéristiques* (95,J. Slávik, vc/D.Rusó, pf); *Sonate en deux expressions caractéristique francaises* (97, Ensemble 2e2m), *Lettre de mon moulin* * (99, Intervalles/D.Benčová, gui/A.Rusnák, vbf)
Krauze, Zygmunt: *Voices for ensemble* (91, AGON), *Arabesque* (97, ŠKO Žilina / J. Powolny / Z. Krauze, pf), *Stone Music* (99, Z. Krauze), *Gloves Music* (99, Z. Krauze), *Quatuor pour la Naissance* (97, Opera aperta), *Koncert pre klavír a orchester č.1* (01, SOSR/R. Rewakowicz, dir./Z. Krauze, p)
Křenek, Ernst: *Tape and Double* (01, E. Škutová-M. Škuta, p/mg. pás)
Kubička, Víťazoslav: *Vlci* op. 118 (97, Bratislavské klarinetové kvarteto)
Kulenty, Hana: *E for E* (93, E.Chojnacka, cemb)
Kupkovič, Ladislav: *Mäso kríža* (91, Krakowska grupa perkusyjna), „... " (91, Moyzesovo kvarteto), *Sláčikové kvarteto A dur* (91, Moyzesovo kvarteto), *Malá rokoková symfónia B dur** (93, SKO/B.Warchal)
Kurtág, György: *Hry-výber* (91, M.Kurtág, pf), *Zlomky J. Attilu* (91, A.Csengery, sopr), *Znamenia/Signs* (91, J.Fehérváry), Hommage *à* J.S.B. (91), *Hommage to John Cage*; *Pilinszky János*: *Gerard de Nerval* op.5b; *Ligatura-Message to Frances-Marie* op. 31b (95, F.-M.Uitti, vc); *Hommage à R.Sch.* op.15d (95, Componensemble; 97, Opera aperta), *Capriccio* (99, C.Klenyán, clb), *Hozzám már hütlen lettek a szavak* (99, C.Klenyán, clb), *Tre pezzi per clarinetto e cimbalom* (99, C.Klenyán, cl/E.Ginzery, cimbal), *Tre altre pezzi per clarinetto e cimbalom* (99, C.Klenyán, cl/E.Ginzery, cimbal), *Splinters/Triesky* (99, E.Ginzery, cimbal),

Sedem piesní (99, A.Csereklyei, sopr/E.Ginzery, cimbal), *Officium breve in memoriam Andreae Szervánszky* (99, Moyzesovo kvarteto), *Egy tély alkony emlekere* (01, N. Higano, s/ E.Ginzery,cimbal/F. Török, vn)

Kutavičius, Bronius: *Anno cum tettigonia-2 sláčikové kvarteto* (93, Sliezske kvarteto)

Kühnl, Claus: *„...im horizont hätten fahnen zu stehen* (91, B.Sitzius, pf)

Lachenmann, Helmut: *Dal niente -Interieur III* (97, Collegium pre súčasnú hudbu), *Pression* (01, E. Prochác)

Lejava, Marián: *Opera Aperta Quintet* * (03, Opera Aperta), *Quaoar* * (03, Schagquartett Köln)

Liddle, Elizabeth: *Whale Rant* (95, Hilliard Ensemble)

Ligeti, György: *Capriccio č.1, Capriccio č.2-Invention, Musica ricercata, Etudes pour piano* (91, P.-L.Aimard, pf), *Lontano* (91, SF/W.Michniewski), *Tri ranné piesne* (91, A.Csengery, sopr), *Éjszaka, Reggel* (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström), *Hungarian Rock* (93, E.Chojnacka, cemb), *2.sláčikové kvarteto* (95, Arditti String Quartet), *Monument-Selbstporträt-Bewegung* (95, D.Rusó, pf/E.Škutová-Slaničková, pf; 97, M. Škuta, pf/E.Škutová-Slaničková, pf), *Trio* (95, Ensemble Wiener Collage), *3 bagately – č. 2* (97, Z. Krauze, pf), *Ramifications* (03, Komorní sólisti Bratislava / D. Gazon, dir.), Continuum (03, J. Tiensuu, cemb)

Locklair, Dan: *Cluster's Stand (on the Ground*; 03, J. Tiensuu, cemb)

Logothetis, Anestis: *Styx* (93, Agon/P.Kofroň)

Lombardi, Luca: *Essay* (01, A. Gabryś, cb)

Loudová, Ivana: *Canto amoroso* (97, J. Slávik, vc)

Lutosławski, Witold: *Koncert pre klavír a orchester* (91, SF/W.Michniewski/E.Poblocka, pf), *Dve klavírne etudy* (93, E.Škutová-Slaničková, pf), *Variácie na Paganiniho tému* (93, A.Solárik, P.Pažický, pf), *Sláčikové kvarteto* (93, Sliezske kvarteto), *Epitaph* (93, J.Ďurdina, ob/O.Šebesta, pf), *Grave* (93,J.Lupták, vc/E.Škutová-Slaničková, pf), *Sacherovská variácia* (93, L.Lupták, vc), *Partita* (93, J.Rissin, vn/ O.Rissin-Morenova, pf), *4.symfónia* (95, SF/ P.Keuschnig), *Melodie ludowe* – 2 skladby (97, Z. Krauze, pf), *Symfónia č. 3* (1983, Slovenská filharmónia / Z. Nagy, dir.)

Lützow-Holm, Ole: *Contour* (01, Ensemble SurPlus)

Mahler, Gustav: *Kvarteto a mol* (99, Opera aperta)

Machajdík, Peter: *logo** (95, EA, detská trúbka), *Wrieskalotkipaoxq* (01, Arte Quartett)

Mâche, Francois-Bernard: *Nuit blanche* (91, EA), *Korwar* (93, E.Chojnacka, cemb), *Trois chants sacrés*; *Figures*; *Phénix*; *Aulodie* (95, Ensemble Accroche Note)

MacMillian, James: *Three Dawn Rituals* (01, Mondschein Ensemble)

Malovec, Jozef: *Poéma pre sólové husle* (91, P.Michalica, vn), *Ortogenezis* (91, EA), *Avvenimento ricercado* (93, Trávníčkovo kvarteto/Bereníkovo kvarteto/Nové slovenské kvinteto), *Hudba pre bas a komorný orchester* (95, ŠKO Žilina/L. Svárovský/J.Galla, bas)

Malovec, Pavol: *Invocazione II.* (95, J. Čižmarovič , vn)

Man, Roderik de: *Écoute*, *Écoute* (01, H. Sparnaay, bcl/mg. pás)

Manoury, Philippe: *Jupiter* pre fl a elektr (93, Clara Novak, fl/X.Chabot, réžia,IRCAM)

Mansurian, Tigran: *Koncert č.3 pre violončelo a 13 dychových nástrojov* (93, Bratislavské komorné združenie/D.Gazon/ K.Georgian, vc)

Marez Oyens, Tera de: *Nam San* (93, W.Konink, marimba)

Marthinsen, Niels: *A Bright Kind of High* (99, Storstrøms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.)

Martin, Frank: *Die Weise von Liebe und Tod* (01, SOSR/R. Rewakowicz, dir./B. Balleys, mezzo)

Martinček, Dušan: *Coextistences** (95, Ensemble Wiener Collage)

Martynov, Vladimir: *Partita* (93, T.Grindenko, vn)

Mashayekhi, Nader: *mise en scène* (97, Ensemble Wien 2001)

Matej, Daniel: *Musica aeterna* (93, VENI ensemble/T.Battista), *Make love not art** (95, VENI ensemble/A.Popovič), *Rock Me, Baby! No.1 (in the style of old masters)** (95, VENI ensemble/ A.Popovič), *(Three) Songs & Refrains** (95, Hilliard Ensemble), *Wenn wir in höchsten Nöten sein...* * (99, Opera aperta), *Machaut (after Ma fin est mon commentcement by Guillaume de Machaut)*,(01, Krakowska grupa perkusyjna)

Mayzumi, Toshiro: *Bunraku* (93, K.Georgian, vc)
Mažulis, Rytis: *Mensurations* (03, Opera Aperta)
McKay, Deirdre: *through still pollen* (99, Concorde)
McPherson, Gordon: *Western Darlings* (03, Orkest de Volharding)
Medek, Ivo: *Zlomený kríž*/ I.časť (91, DAMA DAMA/synt/ M.Vašek, pf)
Meis, Susanne: *Orthopädische Lieder* (99)
Mellnäs, Arne: *Intimate Games* (99, ŠKO Žilina/J. Powolny)
Mence, Selga: *The Songs* (01, E. Škutová-M. Škuta, 2 pns)
Mengjiqi, Mehdi: *Valle* (91, Krakowska grupa perkusyjna), *Shota* (01, Krakowska grupa perkusyjna)
Messiaen, Olivier: *Réveil des oiseau* (91, SOSRo/M.Bamert/ P.Crossley, pf), *Quatuor pour la fin du temps* (91, Quaderni Perugini), *Un sourire* (93, SF Brno/A.Tamayo), *Visions de l'Amen* (95, D.Rusó, pf/E. Škutová-Slaničková, pf), *Cantéyodjaya* - 3 fragmenty (99, Z. Krauze, pf)
Mettraux, Laurent: *Trio pre husle, violončelo a klavír** (99, Animae Trio)
Mihalič, Alexander: *Composition* (91, EA), *Ce 7** (93, Trio Salomé), *Fractals* (95, EA), *Phaestos Disk A II** (99, Storstrøms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.), *Fractals III** (03, I. Buffa, pf)
Miki, Minoru: *Marimba Spirituals* (01, Krakowska grupa perkusyjna)
Milakovič, Boško: *Stolen Beauty** (03, Orkest de Volharding)
Milučký, Marián: *Implantácie* (97, študenti VŠMU)
Moller Pedersen, Gunnar: *Periphery* (99, Paul Terracini, tr)
Monk, Meredith: *Phantom Waltz* (93, Double Edge)
Moody, Ivan: *Canticum canticorum II* (95, Hilliard Ensemble)
Mosolov, Alexandr: *Dve prelúdiá* (93, A.Malkus, pf)
Müller-Weinberg, Achim: *Elégia pre sólové husle* (91, P. Michalica, vn); *Sláčikové kvarteto č. 3* (97, Moyzesovo kvarteto)
Münz, Harald: *Parkfiguren* (99)
Nancarrow, Conlon: *3. sláčikové kvarteto: Kánon 3-4-5-6* (95, Arditti String Quartet)
Neuwirth, Olga: *Spleen* (97 E. Molinari, bcl)
Nishimura, Akira: *Keczak* (01, Krakowska grupa perkusyjna)
Nono, Luigi: *La fabbrica illuminata* (91, AGON), *Con Luigi Dallapiccola* (91, Krakowska grupa perkusyjna)
Nordin, Jesper: *Calm Like a Bomb* (03, G. Szathmáry, vn)
Nørgård, Per: *Hanne Melting*, *Tortoise Tango* (99, Storstrøms Kammerensemble), *Out of This World* (03, Komorní sólisti Bratislava / D. Gazon, dir.)
Numan, Toek: *Pavane Lachrimae* (01, H. Sparnaay, bcl/S. Sparnaay, org)
Nussbaumer, Georg: *AnArmonica* (97, Ensemble Wien 2001)
Nyman, Michael: *Koncert pre čembalo a sláčikový orchester* (99, ŠKO Žilina/L.Svárovský, dir.)
Ohana, Maurice: *Trois Contes de l'Honorable Fleur* (97, Ensemble 2e2m)
Onna, Peter van: *Momentum* (01, H. Sparnaay, bcl)
Orbán, György: *Duo č.2* (91)
O'Leary, Jane: *Into the Wordless* (99, Concorde)
Padding, Martijn: *Remote Place* (03, Orkest de Volharding)
Pagh-Paan, Younghi: *Tsi-Shin-Kut* (03, Schagquartett Köln)
Papanetzová, Lucia: *Imaginácie* (03, M. Bajuszová, pn)
Parík Ivan: *Piesne o padajúcom lístí* (91, B.Sitzius, pf), *Sonata-Canon* pre vc a mg (91), *Hudba pre Miloša Urbáska* (93, Sliezske kvarteto), *Listy* (95, I.Černecká, pf); *Dve árie na fragmenty textu Stabat Mater* (97, J. Pastorková, sopr/L. Marcinger, pf), *Missa Brevis** (01, Moyzesovo kvarteto/Voci Festose), *Triptych** (03, SOSR, P. Gribanov, dir./N.Higano,s)
Parsch, Arnošt: *Květy* (91), *Kresby* (95, Sonata a tre)
Pärt, Arvo: *Berliner Messe* (93, Collegium iuvenae Posoniensis/ Finnish Radio Chamber Choir/ E.-O.Söderström), *Magnificat* (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström), *Summa*; *And one of the Pharisees*...(95, Hilliard Ensemble), *Festina Lente* (95, ŠKO Žilina/

L.Svárovský); *Te Deum* (97, Komorní sólisti Bratislava, Camerata Bratislava/J. Rozehnal), *Trisagion* (01, Komorný sólisti Bratislava/ A. Popovič), *...which was the son of...* (01, Camerata Bratislava/ J. Rozehnal), *Orient & Occident* (01, Komorní sólisti Bratislava/ A. Popovič), *The Woman with the Alabaster Box* (01, Camerata Bratislava/ J. Rozehnal), *Tribute to Ceasar* (01, Camerata Bratislava/ J. Rozehnal), *Cecilia, vergina romana* (01, Komorní sólisti Bratislava, Camerata Bratislava, A. Popovič),

Peitsalo, Peter: *Tri básne na Williama Blakea* (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström)

Penderecki, Krzysztof: *Credo* (99, SF/Krakovský filharmonický zbor/Bratislavský chlapčenský zbor/K.Penderecki, dir./A.Kohútková, sopr/J.Valášková, sopr/M.Beňačková, alt/ A.Zdunikowski, ten/R.Ţukowski, bas)

Piaček, Marek: *Flauto dolce '91* (91, EA/M.Piaček, fl), *Melodies and Rhythms for Shoko and Hidemi* (93, M.Piaček, fl/ K.Seidmann, pf), *Ešte viac čarovných okamihov** (95, Bakalárske dychové trio), *Učiteľka očami detí* (95, VENI ensemble/A.Popovič), *Jar prišla...* (99, R.Šašina, cb/D.Šašinová, pf)

Piazzolla, Astor: *Histoire du tango Nr. 1-3* (99, Storstrøms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.), *Koncert pre bandoneón, sláčikový orchester a bicie nástroje* (01, B. Lenko, bandoneón/ ŠKO Žilina/ L. Svárovský)

Piňos, Alois: *Euforie* (91, DAMA DAMA/M.Vašek, pf/ D.Forró, synt/L.Couralová, vc)

Podprocký, Jozef: *Dve chorálové meditácie* (99, J.Klein, cl)

Pospíšil, Juraj: *2. klavírne trio* (91, Hummelovo trio), *Malá suita pre trúbku in B a klavír* op. 54* (95, T.Svitek, tr/ V.Kelly, pf)

Psathas, Ioannis John: *Zeal**-výber (93, Double Edge)

Pudlák, Miroslav: *The Last Word** (93, Trio Salomé), *Drobné radosti* (01, Mondschein Ensemble)

Račingaj, Ljubo: *Metamorfoze* (03, I. Pristašová, vn./E. Prochác, vc./M. Škuta, pf)

Radak, Xenia: *7-9-11* (97, Acezantez)

Rasmussen, Sunleif: *Sunshine and Shadows* (01, Moyzesovo kvarteto)

Rautavaara, Einojuhani: *Credo* op.63 (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström)

Reich, Steve: *Drumming* (91, Krakowska grupa perkusyjna); *Piano Phase* (97, M. Škuta, pf/ E. Škutová-Slaničková, pf)

Resch, Gerald: *Gesten und Schleifen* (03)

Reudenbach, Michael: *Standlinien 1,2,3* (95, Ch.M.Moosmann, org)

Rihm, Wolfgang: *Hölderlin-Fragmente* (91, S.v.Osten, sopr), *Sláčikové kvarteto č. 9* (01, Moyzesovo kvarteto)

Riley, Terry: *Chanting the Light of Foresight* (01, Arte Quartett)

Ropek, Jiří: *Partita „Adoro te devote"* (97, J.Kalfus, org)

Rosing-Schow, Niels: *Granito y Arco Iris* (99, Storstrøms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.)

Rudolf, Róbert: *Scar* (95, EA), *Hamro for 4* (01, Arte Quartett)

Rybář, Ján: *Psychóza* (03, I. Buffa,pf)

Rzewski, Frederic: *Lost and Found* (93, W.Konink, perc), *Coming Together* (97, Ensemble Musica temporale/A. Mounk/S. v. Osten, sopr); *The Road* (97, D. Vandewalle, pf)

Saariaho, Kaija: *Suomenkielinen Sekakuorokappale* (93, Finnish Radio Chamber Choir/ E.-O.Söderström), *Laconisme de l'aile* (95, X.Chabot, fl), *Noa-Noa* (95, X.Chabot, fl/ el.zariadenie), *Lonh* (03, K. Varkondová, s)

Sakač, Branimir: *Barasou* (97, Acezantez)

Salva, Tadeáš: *Balada pre sólové violončelo* (91), *Slovenské concerto grosso č.I/b* (93, Trávníčkovo kvarteto/ Cappella Istropolitana), *Balada* (95, EA), *Sedem kresieb* (97, ŠKO/J. Powolny)

Sandström, Sven-David: *Spring Music* (99, Kroumata Ensemble)

Sári, József: *Five sound models* (95, Componensemble)

Sáry, László: *Magnificat* (91, A.Csengery, sopr.), *Hommage à Philip Glass* (01, E. Prochác)

Scelsi, Giacinto: *Olehö* (91, S.v.Osten, sopr/AGON), *Tri štúdie* (91 Quaderni Perugini), *Suita č.10 „KA"* (93, M.Schroeder, pf), *Ygghur* (95, F.-M.Uitti, vc), *3 sláčikové kvarteto* (95, Arditti String Quartet); *I presagi* (97, Agon Orchestra/J. Wyttenbach); *Anahit* (97, Agon Orchestra/J. Wyttenbach/C. Fournier, vn); *Yamaon* (97, Agon Orchestra/J. Wyttenbach/J. Schmidt, bas), *Ko-Lho* (99, B.Wystraete, fl/A.Marschutz, cl) *Quattro pezzi su una sola nota* (Agon Orchestra/J. Wyttenbach), *C´est bien la nuit* (01, A. Gabryś, cb)
Schupp, Sjeng: *Loops/Den Pijp/Beat* (03, Orkest de Volharding)
Sciarrino, Salvatore: *Centauro marino* (99, Opera aperta)
Seidmann, Kristian: *Komorná hudba* (93, Ensemble Zerocento)
Serei, Zsolt: *Seven minutes for twenty years* (95, Componensemble)
Semerák, Oldřich: *Prelude, Chorale and Fugue* (97, J. Kalfus, org)
Schnebel, Dieter: *Lieder ohne Worte* (99)
Schnittke, Alfred: *Sonáta pre violončelo a klavír* (91, E.Prochác, vc/M.Pivka, pf), *Pianissimo* (91, SOSRo/ M.Bamert), *4.koncert pre husle a orchester* (93, SF/ A.Borejko/T.Grindenko, vn), *2.sonáta (Quasi una sonata)* (93, T.Grindenko, vn/A.Malkus, pf), *Malé tragédie* – verzia pre súbor sólistov J. Kasparov (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/A. Vinogradov), *Sonáta pre husle a komorný orchester* (95, ŠKO Žilina/L.Svárovský/ J.Čižmarovič, vn), *Klavírne kvarteto* (99, Opera aperta), *Triová sonáta* (99, ŠKO Žilina/L.Svárovský, dir.), *Koncert pre violončelo a orchester č. 1* (99, SOSR/R.Stankovský, dir./J.Bárta, vc)
Schönberg, Arnold: *Begleitungsmusik zu einer Lichtspielszene* (91, SOSRo/M.Bamert)
Schumann, Robert: *Märchenerzählungen* op. 132 (97, Opera aperta)
Schweinitz, Wolfgang von: *Sehr kleiner Drachen* (99)
Siegel, Wayne: *Concerto for Trumpet and ensemble „Millenium Café"* (99, Storstroms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.)
Sierra, Roberto: *Con Salsa* (03, J. Tiensuu, cemb.)
Sikora, Elzbieta: *On the Line* (93, F.Lynch, sopr/A.Burges, zvuk.inž.)
Silvestrov, Valentin: *Dedikácia pre husle a orchester* (97, SF/P. Keuschnig/I. Pristašová, vn), *Serenáda* (99, Lvovskí virtuózi)
Singier, Jean-Marc: *Apendice* (93, Trio Salomé)
Sixta, Jozef: *2.sláčikové kvarteto* (91, Moyzesovo kvarteto), *Kvarteto pre 4 flauty* (91, Flauti di Bratislava), *Piano-Sonata* (93, M.Schroeder, pf), *Variácie pre 13 nástrojov* (93, Bratislavské komorné združenie/D.Gazon); *2. symfónia** (97, SF/P. Keuschnig)
Slavický, Milan: *Invocation IV* (03, I. Pristašová, vn./R. Šebesta, cl./M. Škuta, pf)
Slonimskij, Sergej: *Symfónia č. 8* (03, SOSR, P. Gribanov, dir.)
Sluka, Luboš: *Via del silenzio* (97, J.Kalfus, org)
Smolka, Martin: *Půjčovna ricercarů* (93, Agon/P.Kofroň)
Spassov, Bojidar: *Ode* (99, J.Lupták, vc), *Fiato continuo* I (99, T.Janošík, fl/mg. pás), *Wasserfälle* (99, M.Škuta, pf), *Asylphonia* (99, EA/T.Waliczky, počítačová animácia)
Staar, René: *Gemini A1, A5*, A7** (95, Ensemble Wiener Collage), *The Fortunes of War* – Scéna z opery *Da Capo al Capone* (01, Ensemble Wiener Collage)
Steinecker, Anton: *Notturno* (97, študenti VŠMU), *Kvinteto pre cimbal a sláčikové kvarteto* (03, Moyzesovo Kvarteto/ E. Ginzery, cimb)
Stockhausen, Karlheinz: *Harlequin*; *Tierkreis* (93, Moving Music Theatre/I.Stuart, cl,tanec/ F.Best, sopr,tanec/ P.Alvares, pf), *Klavierstück IX* – začiatok (99, Z. Krauze, pf)
Suzuki, Kotoka: *Umidi Soni Colores* (03)
Szeghy, Iris: *De profundis* (93, M.Beňačková,mezzosopr./ J.Ďurdina, ob/P.Selecký, vl), *Svätojánske mystérium* (95, DAMA DAMA), *Oratio et gratias actio pro sanitate matris meae** (95, Hilliard Ensemble); In between (97, Ensemble 2e2m), *Ha meghalok** (99, Percussion Plus), *Psalm* (99, B.Griffith, spev), *Ave Maria* (99, B.Griffith, spev/A.Lakatoš, vl/J.Lupták, vc/R.Šašina, cb), *Preludio e danza* (01, H. Sparnaay, bcl), *Musica folclorica (Hommage à Bartók)* (01, Ensemble SurPlus), *Vielleicht, dass uns etwas aufginge* (03,ŠKO Žilina, L. Svárovský/S. Nopper, s)
Szemző, Tibor: *Čajka – chorálová variácia č. 2* (97, Moyzesovo kvarteto)
Szokolay, Sándor: *Due motetti* (91, Slovenský komorný zbor/ P.Procházka)

Szöllösy, András: *Fragmenty pre mezzosoprán, flautu a violu* (91, A.Csengery, sopr/ Z.Gyöngyösi, fl/ J.Fehérváry, vl), *Elegy* (95, Componensemble)
Szymanski, Pawel: *Bagatela pre A.W.** (95, Ensemble Wiener Collage)
Ščetinskij, Alexander: *Tvárou k hviezde* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/ A.Vinogradov); *Slovo kazateľa* (97, Moyzesovo kvarteto/N. Higano, sopr)
Šimai, Pavol: *Sen a ráno* (91, Slovenský komorný zbor/ P.Procházka), *Laetitia recognitionis** (95, Moyzesove kvarteto), *Škuľaví svedkovia* (99, Percussion Plus)
Šimandl, Karel: *Modlitby* (95, DAMA DAMA)
Šostakovič, Dmitrij: *Antiformalističeskij rajok* (91)
Štědroň, Miloš: *Kondukty a moteta* (91, Due Boemi)
Takemitsu, Toru: *Les yeux clos* (91, B.Sitzius, pf), *Nostalghia* (95, ŠKO Žilina/ L.Svárovský/ J.Čižmarovič, vn), *Rain-Tree* (99, Kroumata Ensemble), *How slow the Wind* (01, ŠKO Žilina/ L. Svárovský)
Tavener, John: *The Last Sleep of the Virgin* (95, Moyzesovo kvarteto)
Tenney, James: *Chromatic Canon* (93, Double Edge), *Quiet Fan for Erik Satie* (93, VENI ensemble/T.Battista)
Tiensuu, Jukka: *"M"* (03, Komorní Sólisti Bratislava / D. Gazon, dir., J. Tiensuu, čemb.), Etudy (03, J. Tiensuu, cemb.), *Fantango* (03, J. Tiensuu, cemb.), *Veto* (03, J. Tiensuu, cemb.)
Tómasson, Haukur: *Quartet II* (99, Storstrøms Kammerensemble/Henrik Vagn Christensen, dir.)
Tormis, Veljo: *Kullervo's message*; *Orja palk* (95, Hilliard Ensemble)
Tüur, Erkki-Sven: *Requiem* (97, Bratislavský komorní sólisti, Camerata Bratislava/J. Rozehnal)
Tyranny, „Blue" Gene: *The De-Certified Highway of Dreams* (93, Double Edge)
Uitti, Frances-Marie: *Ricercar* (95, F.-M.Uitti, vc)
Urbanner, Erich: *Quasi una Fantasia** (95, Ensemble Wiener Collage)
Ustvoľskaja, Galina: *12 prelúdií*; *5. klavírna sonáta* (93, M.Schroeder, pf), *Sonáta pre husle a klavír*; *Duo pre husle a klavír* (93, J.Rissin,vn/O.Rissin-Morenova,pf)
Vajo, Juraj: *Bez názvu pre 3 dychové nástroje* (97, študenti VŠMU), *Kvarteto pre flautu, violu, violončelo a klavír** (03, M. Štreitová, P. Zwiebel, A. Gál, I. Buffa)
Varese, Edgard: *Densité 21,5* (99, B.Wystraete, fl)
Vidovszky, László: *Soft errors* (95, Componensemble)
Viñao, Alejandro: *Chant d'Ailleurs*; *Borges y el Espejo* (93, F.Lynch,sopr/A.Burges, zvuk.inž.); *Trojkoncert* (93, Trio Salomé)
Volans, Kevin: *Leaping Dance* (95, D. Rusó, pf/ E. Škutová-Slaničková, pf)
Vostřák, Zbyněk: *Maharasvátí* (91, Agon)
Vustin, Alexander: *Hudba pre 10* (95, Moskovský súbor pre súčasnú hudbu/A. Vinogradov)
Wallin, Rolf: *Stonewave* (99, Kroumata Ensemble)
Walter, Caspar Johannes: *Luftspiegelung* (03, Schagquartett Köln)
Webern, Anton: *Päť častí pre sláčikové kvarteto* op.5 (91, Moyzesovo kvarteto, *Variácie* op. 27 – 2 fragmenty (97, Z. Krauze, pf), *Kvarteto pre husle, klarinet, tenorsaxofón a klavír* op. 22 (03, Opera Aperta)
Weir, Judith: *King Harald's Saga* (93, F.Lynch, sopr/A.Burges, zvuk.inž.)
Wielecki, Tadeusz: *Concerto à Rebours* (03,ŠKO Žilina, L. Svárovský/ K. Bakowski, vn)
Wolff, Christian: *Bratislava** (95, VENI ensemble/A. Popovič), *Eisler Ensemble Piece* (99, Opera aperta)
Wüthrich-Mathez, Hans: *Weinenarie* (95, B. Griffith, sopr)
Wysocki, Zdzislaw: *Etudy pre komorný súbor-III-VI** (95, Ensemble Wiener Collage)
Wystraete, Bernard: *Vacilacao e danca* (99, Intervalles)
Xenakis, Iannis: *Dikhthas* (93, T.Grindenko, vn/A.Malkus, pf), *Jonchaies* (93, SF Brno/ A.Tamayo), *Naama* (93, E.Chojnacka, cemb), *Nuits* (93, Finnish Radio Chamber Choir/E.-O.Söderström), *Rebonds* (93, W.Konink, perc), *Tetora* (93, Sliezske kvarteto), *Kottos* (95, F.-

M.Uitti, vc), *Tetras* (95, Arditti String Quartet), *Gmeeoorh* (95, Ch.M.Moosmann, org), *Theraps* (01, A. Gabryš, cb)

Xu Yi: *Tui pre kb a PC* (93, A.Viskup/X.Chabot, réžia, IRCAM)

Yuasa, Joji: *Bass Clarinet Solitude* (01, H. Sparnaay, bcl)

Yun, Isang: *Königliches Thema* (91, Quaderni Perugini), *Intermezzo* (93, K.Georgian, vc)

Zagar, Peter: *Stabat mater* (91, Slovenský komorný zbor/ P.Procházka), *Hudba k videu* (93, VENI ensemble/ T.Battista), *Štyri kusy pre sláčiky** (93, Mladí bratislavskí sólisti/D.Gazon), *Sláčikové kvarteto* (95, Moyzesovo kvarteto), *Blumentálsky tanec č. 2** (99, Opera aperta), *Blumentálsky tanec č. 1** (99, Percussion Plus), *Rondo pre violončelo a komorný orchester** (01, J. Lupták, vc/ ŠKO Žilina/ L. Svárovský)

Zach, Ján: *Krátka hudba* (93, I.Maršálek, vn/S.Sokol, pf)

Zeljenka, Ilja: *Polymetrická hudba, 2 klavírne kvinteto* (91); *Zariekania* (91, Moyzesovo kvarteto/M.Beňačková, alt); *3 monológy pre sólové violončelo* (91); *Sonáta pre husle a klavír* (93, P.Michalica, vn/T.Gaál, pf), *Rozmar*; *Sourire** (95, Ensemble Accroche Note); *Sonatína pre klavír** (97, D. Šašinová, pf); *Toccata** (97, M. Škuta, E. Škutová-Slaničková, pf); *Marecania* (97, Collegium pre súčasnú hudbu), *Prologo e Barbaro per pecussioni** (99, Kroumata Ensemble), *Sonáta pre klarinet a klavír* (99, M.Drlička, cl/E.Škutová, pf), *Concertino pre klavír a sláčikový orchester** (99, Ľvovskí virtuózi/M.Lapšanský, pf), *Sláčikové kvarteto č. 7* (01, Moyzesovo kvarteto), *Klavírna sonáta č. 15** (03, M. Bajuszová,pf)

Zemek, Pavel: *Chvála manželství* (91, J.Horák, clb/DAMA DAMA)

Zimmerlin, Alfred: *Raumspielsuite* (95, M. Schröder, git)

Zorn, John: *Carny* (97, D. Vandewalle, pf)

Zouhar, Vít: *Zdá se mi zato pokaždé...* (95, Sonata a tre)

* svetová premiéra

SKLADATELIA 2005

APERGHIS, Georges s. 94
BALAKAUSKAS, Osvaldas s. 59
BENEŠ, Juraj s. 12, 67
BOKES, Vladimír s. 82, 112
BOULEZ, Pierre s. 95, 105
BRANDMÜLLER, Theo s. 112
BRÄM, Thüring s. 48
BURLAS, Martin s. 61
CAGE, John s. 79
CLÉMENT, Dominique s. 95
CRUMB, George s. 47
GAŠPARÍK, Róbert s. 71
GODÁR, Vladimír s. 11
GUBAJDULINA, Sofia s. 83
HOSOKAWA, Toshio s. 103
IRŠAI, Jevgenij s. 99
JANÁRČEKOVÁ, Viera s. 81
KAGEL, Mauricio s. 97
KMIŤOVÁ, Jana s. 59, 103
KOLKOVIČ, Jozef s. 71
KURTÁG, György s. 48, 112
LEJAVA, Marián s. 105, 113
LIGETY, György s. 38, 114
LIGETY, Lukas s. 37
LIN, Mei-Fang s. 105
MARTINČEK, Peter s. 72
MATSUSHITA, Isao s. 122
MAŽULIS, Rytis s. 62
MESSIAEN, Olivier s. 50
NONO, Luigi s. 88
PAPANETZOVÁ, Lucia s. 104
REICH, Steve s. 14, 19-23, 29-33
RIHM, Wolfgang s. 87
ROY, Camille s. 96
SAARIAHO, Kaija s. 51, 60
SCELSI, Giacinto s. 98
SČETINSKIJ, Alexander s. 120
SENEŠI, Marcel s. 113
SCHULHOFF, Erwin s. 79
STEINECKER, Anton s. 112
SZEGHY, Iris s. 52
ŠIMAI, Pavol s. 119
VARÈSE, Edgard s. 106
WIDMANN, Jörg s. 88
WIELECKI, Tadeusz s. 121
XENAKIS, Iannis s. 42, 94
ZELJENKA, Ilja s. 73

INTERPRETI 2005

ALBRECHTOVO KVARTETO s. 74
ALEPH ENSEMBLE s. 100
AMADINDA PERCUSSION GROUP s. 16, 23, 33, 44
AMALTEA s. 55
BENKOVÁ, Margaréta s. 74
DUO PERCUFONIA s. 24
FODOR, Ildikó s. 25
Gaida Ensemble s. 63
GAŠPAR, Richard s. 69
GINZERY, Enikő s. 115
HORVÁTH, Mária s. 25
HUDACZEK, László s. 123
JAKABČIC, Matúš s. 33
JARO, Anton s. 69
JURČENKO, Peter s. 69
KÁROLYI, Katalin s. 25, 44
KOMORNÍ SÓLISTI BRATISLAVA s. 24
LACKOVÁ, Veronika s. 16
LEJAVA, Marián s. 108
LÓCZI, Klára s. 25
MAGYAROVÁ, Adriana s. 75
MELOS ETHOS ENSEMBLE s. 107
MERKELYS, Remigijus s. 63
MINGUET QUARTETT s. 90
MUDROŇOVÁ, Andrea s. 115
NAGY, Zsolt s. 108, 123
ORAVECZ, György s. 25
RÁCZ, Zoltán s. 24
REICH, Steve s. 19
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA s. 15
SYMFONICKÝ ORCHESTER SLOVENSKÉHO ROZHLASU s. 123
SOKOL, Rastislav s. 69
ŠERVENIKAS, Robertas s. 63
ŠILLER, Ivan s. 115
TRIO DOUNIA s. 84
VALČUHA, Juraj s. 16
VENI ensemble s. 23
VIZVÁRY, Robert s. 69
ZWIEBELOVO KVARTETO s. 33

ADRESY

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA – Koncertná sieň
Palackého 2

ESTRÁDNA HALA PKO
Nábrežie arm. gen. L. Svobodu 3

SLOVENSKÝ ROZHLAS – Malé koncertné štúdio / Veľké koncertné štúdio
Mýtna 1

HISTORICKÁ BUDOVA SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO DIVADLA
Hviezdoslavovo námestie

PÁLFFYHO PALÁC
Zámocká 47

HUDOBNÉ CENTRUM
Michalská 10

PREDAJ VSTUPENIEK (od 1.11.2005)

• www.ticketportal.sk

• v sieti predajní ticket portal

• Hudobné centrum
Michalská 10, 815 36 Bratislava
tel: (02) 5920 4855
pondelok – piatok 13.00–17.00 hod.

• hodinu pred začiatkom koncertu v mieste jeho konania

INFORMÁCIE

• www.hc.sk

• tel.: (02) 5920 4817

Slovenský Rozhlas

BKIS BRATISLAVSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ STREDISKO

slovenská filharmónia

PRO HELVETIA
Schweizer Kulturstiftung

POLSKÝ INŠTITÚT
INSTYTUT POLSKI

GOETHE-INSTITUT

Embassy of the United States of America

Radisson SAS CARLTON HOTEL

radioART
www.radioart.sk

EXPERIMENTÁLNE ŠTÚDIO
SLOVENSKÝ ROZHLAS

ŠTÚDIO 12
DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

INSTITUT FRANÇAIS BRATISLAVA

hudobné centrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

HUDOBNÉ CENTRUM / MUSIC CENTRE SLOVAKIA
Michalská 10, 815 36 Bratislava 1, tel. +421 (2) 5920 4811, 5443 4003, fax +421 (2) 5443 0379
hc@hc.sk, www.hc.sk

Hudobné centrum je pracovisko pre hudobnú kultúru s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorého poslaním je podporovať slovenské hudobné umenie doma a v zahraničí.
The Music centre Slovakia is a working place for music culture with nationwide activities. Its task is to promote the Slovak musical culture at home and abroad.

Oddelenie dokumentácie a informatiky / Department of Documentation and Information, tel. +421 (2) 5920 4831–38, fax +421 (2) 5920 4833, odi@hc.sk, www.hc.sk/odi

- spravuje a dopĺňa fonotéku, notový archív a videotéku slovenských a zahraničných skladateľov a buduje databázu informácií o súčasnej hudobnej kultúre
- záujemcom z radov odborníkov i hudbymilovnej verejnosti poskytuje prístup k archívom ako aj k periodickej a neperiodickej odbornej tlači v **študovni pre verejnosť, tel. (2) 5920 4837–38, studovna@hc.sk**
- manages and completes a sound library, a musical archive and video library of Slovak and foreign composers, and creates a database of contemporary musical culture
- gives interested experts and the music-loving public access to the archives, and makes accessible the professional periodicals and non-periodical journals in the **Public Music Study, Tel. (2) 5920 4837–38, studovna@hc.sk**

Oddelenie edičnej činnosti / Publishing department tel. +421 (2) 5920 4841, fax +421 (2) 5920 4842, slovedit@hc.sk, www.h.sk/edicne

- vydáva noty a knihy o hudbe a časopis **HUDOBNÝ ŽIVOT**, ktorý prináša informácie o hudobnom živote na Slovensku a v zahraničí, **tel. +421 (2) 5920 4845–46, hudobnyzivot@hc.sk**
- publishes scores and books about music and the journal **HUDOBNÝ ŽIVOT** – with information about the music life in Slovakia and abroad, **Tel. +421 (2) 5920 4845–46, hudobnyzivot@hc.sk**

Oddelenie vonkajších vzťahov / External Relations Department tel. +421 (2) 5920 4821–27, fax +421 (2) 5443 4561, ovv@hc.sk

- organizuje vybrané medzinárodné hudobné festivaly, sprostredkováva koncerty slovenských a zahraničných umelcov doma a v zahraničí, propaguje slovenské hudobné umenie na Slovensku a v zahraničí
- organizes selected international music festivals, concerts of Slovak and foreign artists in Slovakia and abroad, promotes Slovak music art in Slovakia and abroad.

Hudobný život

Časopis pre klasickú hudbu, jazz, world music

INFORMUJE
o udalostiach zo všetkých oblastí hudobného života
na Slovensku a v zahraničí

KRITICKY REFLEKTUJE
premiéry na koncertných pódiách a v hudobných divadlách doma
a v zahraničí

OBOZNAMUJE
verejnosť s profilmi mladých slovenských hudobných umelcov

Uverejňuje
ROZHOVOR
s významnou osobnosťou domáceho či zahraničného hudobného
života

V SERIÁLOCH
prináša štúdie z oblasti dejín slovenskej hudby, Opery SND,
z histórie jazzu, o problematike world music, atď.

RECENZUJE
CD a knihy z oblasti hudby

PONÚKA
prehľad najdôležitejších hudobných podujatí

Ponúka
BURZU hudobného tovaru
a
INZERCIU

Čítajte a rozširujte
HUDOBNÝ ŽIVOT

Objednávky zasielajte na adresu redakcie
HUDOBNÝ ŽIVOT
Michalská 10
815 36 Bratislava
Tel./Fax.: 02/5920 4845, 5920 4846, 5443 0366

Slovenský
Rozhlas

SYMFONICKÝ ORCHESTER SLOVENSKÉHO ROZHLASU
KONCERTNÁ SEZÓNA 2006 / 2007

10.11. 2005 o 19.00 hod. – „Akademický koncert" v spolupráci s VŠMU
ZOLTAN BOGNÁR: *Skladba pre orchester*
LUDWIG VAN BEETHOVEN: *Koncert pre klavír a orchester č.3 c mol*
JOHANNES BRAHMS: *Symfónia č.4, e mol*
Dirigent: *M. LEJAVA*
Sólistka: *P. REIFERSOVÁ – klavír*

16.11. 2005 o 19.30 hod. „Melos Etos" záverečný koncert festivalu
PAVOL ŠIMAI: *Víťazstvo*
ALEXANDER ŠČTETINSKIJ: *A prima vista*
TADEUSZ WIELECKI: *Tafle*
ISAO MATSUSHITA: *Hi-Ten-Yu*
Dirigent: *ZSOLT NAGY (Maďarsko)*

15. a 16.12. 2005 o 19.00 hod. „Vianočné koncerty"
Vianočné klasické a swingové štandardy
Orchestre: *SOSR + BIG BAND GUSTÁVA BROMA*
Dirigenti: *IVAN ANGUELOV (Bulharsko) + VLADO VALOVIČ*
Sólisti: *dodatočne*
Zbor: *Spevácky zbor LÚČNICE*

19.01. 2006 o 19.00 hod. „Fašiangový koncert"
JOHANN STRAUSS *– Gala program – výber skladieb*
Dirigent: *KONSTANTIN SCHENK (Rakúsko)*

02.02. 2006 o 19.00 hod. mimoriadny koncert „Americký koncert"
Americký repertoár
Dirigent: *KIRK TREVOR (USA)*
Sólisti: *dodatočne*

17.02. 2006 o 19.00 hod. „SOSR v Redute"
ALEXANDER MOYZES: *Partita na počesť Majstra Pavla pre orchester*
Venované 100. výročiu narodenia hudobného skladateľa
ALFRED SCHNITTKE: *Koncert pre klavír a sláčiky*
GUSTAV MAHLER: *Das Klagende Lied*
Dirigent: *KIRK TREVOR (USA)*
Sólisti: *dodatočne*
Zbor: *Slovenský Filharmonický zbor*

16.03. 2006 – „Ruská romantika"
PETER ILJIČ ČAJKOVSKIJ: *Polonéza z opery Eugen Onegin*
Koncert pre husle a orchester D Dur
ALEXANDER P. BORODIN: *Symfónia č.2 h mol, „Bohatierska"*
Dirigent: *ALEXEJ KORNENKO (Rusko)*
Sólistka: *DIANA PASKO (Rusko) – husle*

06.04. 2006 – RAVEL & ŠOSTAKOVIČ
MAURICE RAVEL: *Le tombeau de Couperin*
MAURICE RAVEL: *Koncert pre klavír a orchester G Dur*
DMITRIJ D. ŠOSTAKOVIČ: *Symfónia č.5, Op. 47*
Venované 100.výročiu narodenia skladateľa
Dirigent: *MÁRIO KOŠÍK*
Sólista: *LADISLAV FANČOVIČ – klavír*

11. a 12. 05. 2006 o 19.00 hod. „SOSR V REDUTE"
ARTHUR HONEGGER: *Pacifik 231*
PAUL HINDEMITH: *Koncert pre husle a orchester*
PETER ILJIČ ČAJKOVSKIJ: *Symfónia č.4, f mol, op.36*
Dirigent: *dodatočne*
Sólisti: *VIKTOR ŠIMČISKO – husle*

15.06. 2006 – „Záverečný koncert sezóny"
CLAUDE DEBUSSY: *1. rapsódia pre klarinet a orchester*
WOLFGANG AMADEUS MOZART: *Koncert G Dur pre flautu a orchester, K.V. 313*
Venované 250.výročiu narodenia skladateľa
GUSTAV HOLST: *Planéty*
Dirigent: *ANDREW MOGRELIA*
Sólo: RONALD ŠEBESTA
VLADISLAV BRUNNER
Zbor : Ženský spevácky zbor *Lúčnice*

Organové koncerty pod Pyramídou 2006

Veľké koncertné štúdio Slovenského rozhlasu, Mýtna 1, Bratislava
zač.koncertov 10.30 h.

22.1.2006	Pavel Černý (ČR)
12.2.2006	Peter Sochuľák (SR)
5.3.2006	Imrich Szabó (SR)
26.3.2006	Michael Gailit (Rakúsko)
23.4.2006	Ferdinand Klinda (SR)
21.5.2006	Vincent Dubois (Francia)

slovenská filharmónia

57. koncertná sezóna 2005/2006
The Slovak Philharmonic- 57th Concert Season 2005/2006

MARIAN LAPŠANSKÝ
generálny riaditeľ / *General Director*

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
THE SLOVAK PHILHARMONIC

VLADIMÍR VÁLEK
šéfdirigent / *Principal Conductor*

SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR
THE SLOVAK PHILHARMONIC CHOIR
BLANKA JUHAŇÁKOVÁ
hlavná zbormajsterka / *Principal Choirmaster*

SLOVENSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER BOHDANA WARCHALA
THE SLOVAK CHAMBER ORCHESTRA BOHDAN WARCHAL
EVALD DANEL
umelecký vedúci / *Artistic Leader*

HOSŤUJÚCI DIRIGENTI A ZBORMAJSTRI
GUEST CONDUCTORS AND CHOIRMASTERS
Serge Baudo, Dušan Bill, Matthijs Broers, Jaroslav Brych, Michael Dittrich, Oliver Dohnányi, Peter Feranec, Theodor Guschlbauer, Tomáš Hanus, Ladislav Holásek, Jakub Hrůša, Július Karaba, Shlomo Mintz, Larry Newland, Daniel Orozco Estrada, Magdaléna Rovňáková, Leoš Svárovský, Ondrej Šaray, Elena Šarayová, Miroslav Šmíd, Martin Studer-Müller, Rastislav Štúr, Michel Tabachnik, Ernst Theis, Graham Thorp, Kirk Trevor, Milan Turkovič, Martin Turnovský, Peter Valentovič, Emmanuel Villaume

SÓLISTI / *SOLOISTS*
Matej Arendárik, Lívia Ághová, Gloria Banditelli, Juraj Bartoš, Francois Bazola, Gustáv Beláček, Stanislav Beňačka, Boris Berezovskij, Hana Blažíková, Claudio Bohórquez, Darko Brlek, Oleg Bugaev, Eva Čermanová, Tomáš Černý, Jakub Čižmarovič, David Danel, Eva Dohnányiová, Lýdia Drahošová, Matej Drlička, Eva Dřízgová, Miroslav Dvorský, Markus Forster, Siavush Gadjiev, Eva Garajová, Marianna Gazdíková, Peter Guľas, Martin Gurbaľ, Magdaléna Hajóssyová, Juraj Havaj, Konrad Jarnot, Dalibor Jenis, Eva Jenisová, Tomáš Juhász, Giorgi Kharadzé, Ivan Klánský, Otokar Klein, Zdena Kloubová, Adriana Kohútková, Piotr Kondrašin, Boris Kraljević, Jana Kurucová, Veronika Lacková, Henrietta Lednárová, Colleen Lee, Michal Lehotský, Ľudovít Ludha, Branislav Malatinský, Emil Merheim, Peter Mikuláš, Shlomo Mintz, Milan Muzikář, Alice Sara Ott, Milan Paľa, Jana Pastorková, Marcel Plavec, Jozef Podhoranský, Eugen Prochác, Marten Root, Zuzana Rzounková, Jitka Sapara-Fischerová, Jan Simon, Paul Badura-Skoda, Jana Sýkorová, Helena Szabóová, Viktor Šimčisko, Denisa Šlepkovská, Hana Štolfová-Bandová, Milan Telecký, Sergej Tolstov, Ján Vaculík, Miloš Valent, Martin Válek, Helga Varga-Bach, Daniela Varínska, Robert Vizvári, Peter Zajíček, Kamila Zajíčková

HOSŤUJÚCE ORCHESTRE, ZBORY A SÚBORY /
GUEST ORCHESTRAS, CHOIRS AND CHAMBER ENSEMBLES

Guildford High School Orchestra, Kennemer Jeugd Orkest Haarlem, Orchester mladých a žiaci Základnej umeleckej školy Ľudovíta Rajtera, Symfonický orchester Konzervatória v Bratislave, Symfonický orchester slovenského rozhlasu, Symfonický orchester Vysokej školy múzických umení v Bratislave, Štátny komorný orchester Žilina

Bratislavský detský zbor, Bratislavský chlapčenský zbor, Miešaný zbor Konzervatória v Bratislave, Mládežnícky zbor Echo, Spevácky zbor mesta Bratislavy

Altenberg Trio, Benewitz Quartett, Diabolské husle, Istropolis Quintet, Karinovo klavírne trio, Moyzesovo kvarteto, Musica aeterna, Pressburger Quartet, Slovak Brass Quintet, Solamente naturali

PREDAJ VSTUPENIEK / *TICKET SALES*
Pokladnica Slovenskej filharmónie /
Ticket Office of the Slovak Philharmonic
Reduta, Palackého 2, Bratislava

Tel./ *Phone*: +421 2 544 333 51 kl. 233
e-mail: vstupenky@filharmonia.sk

Otvorená v pracovných dňoch okrem stredy /
Open during working days except Wednesdays:
13.00 – 19.00
V stredu: 8.00 – 14.00 h a hodinu pred koncertom /
On Wednesdays: 8.00 – 14.00 h and one hour before the concert

Slovenská filharmónia / *The Slovak Philharmonic*
Medená 3, 816 01 Bratislava
Tel./ *Phone*: +421 2 544 333 51, Fax.: +421 2 544 359 56
e-mail: filharmonia@filharmonia.sk
www.filharmonia.sk

Editori ďakujú všetkým autorom, interpretom a vydavateľstvám za poskytnutie biografických údajov, komentárov k skladbám a ďalších potrebných informácií.

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená!

Programový bulletin medzinárodného festivalu súčasnej hudby Melos-Étos 2005

Vydalo Hudobné centrum – medzinárodný festival súčasnej hudby Melos-Étos
Redakcia: Peter Motyčka
Autor plagátu (reprodukcia na obálke): Albert Vlk
Layout a tlač: AEPress

ISBN 80-88884-63-2

Hudobné centrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

MEDIÁLNI PARTNERI

STV
SLOVENSKÁ TELEVÍZIA

DENNÍK
SME
PESTRÉ STRÁNKY ŽIVOTA

Rádio DEVÍN | Slovenský Rozhlas 2

Regionálne noviny
BRATISLAVSKO

Zoznam.sk
Tvoja lepšia stránka

ISBN 80-88884-63-2